ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του τουρισμού για το έτος 2018

Δεκέμβριος 2019

Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΠΑνΕΚ 2014-2020 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ
ΕΣΠΑ 2014-2020
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

© INSETE Intelligence – Επιτρέπεται η αναδημοσίευση με την προϋπόθεση της αναφοράς στην πηγή

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΟΡΙΣΜΟΙ 6

ΕΙΣΑΓΩΓΗ 8

1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ της ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 11

1.1 Γεωμορφολογία της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 11

1.2 Διοικητικά Στοιχεία 14

1.3 Μεταφορικές Υποδομές 15

1.3.1 Αεροδρόμια 16

1.3.2 Οδικοί άξονες 17

1.3.3 Μεθοριακοί σταθμοί 18

1.4 Δημογραφικά Χαρακτηριστικά, 2013 και 2018 19

1.4.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 19

1.4.2 Δημογραφικά χαρακτηριστικά στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα 21

1.5 Ηλικιακή Κατανομή, 2013 και 2018 22

1.5.1 Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Ελλάδας 22

1.5.2 Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 23

1.6 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 και 2018 24

1.6.1 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Ελλάδας ανά Περιφέρεια 24

1.7 Μακροοικονομικά Στοιχεία, 2010 - 2016 26

1.7.1 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Ελλάδας ανά Περιφέρεια 26

1.7.2 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας 28

1.7.3 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας ανά Περιφέρεια 30

1.7.4 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 31

1.7.5 Περιφερειακή κατανομή και συμβολή του τουρισμού ανά Περιφέρεια, 2018 32

1.8 Απασχόληση στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης, 2013 – 2018 33

1.8.1 Αριθμός απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια 34

1.8.2 Αριθμός απασχολούμενων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά κατηγορία απασχόλησης 36

1.8.3 Τύπος απασχόλησης στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια 37

1.8.4 Τύπος απασχόλησης και ανά κατηγορία στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας 40
1.8.5 Φύλο απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια 42
1.8.6 Φύλο απασχολούμενων ανά κατηγορία απασχόλησης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας 45
1.8.7 Ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια 47
1.8.8 Ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά κατηγορία απασχόλησης 50
1.8.9 Εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 και 2018 53
2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ 55
2.1 Ξενοδοχειακό Δυναμικό 2018 55
2.1.1 Ξενοδοχειακό δυναμικό Ελλάδας ανά Περιφέρεια 55
2.1.2 Ξενοδοχειακό δυναμικό Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα 58
2.2 Δυναμικό Ενοικιαζόμενων Δωματίων, 2018 61
2.2.1 Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια 61
2.2.2 Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα 64
2.3 Δυναμικό Τουριστικών Επιπλωμένων Κατοικιών και Επαύλεων, 2018 66
2.3.1 Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια 66
2.3.2 Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα 68
2.4 Κύριες και Δευτερεύουσες Κατοικίες, 2001 - 2011 70
2.5 Δυναμικό Κάμπινγκ, 2018 73
3 ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ 77
3.1 Παραδοσιακοί Οικισμοί 77
3.2 Αρχαιολογικοί Χώροι και Μουσεία 78
3.2.1 Αρχαιολογικοί χώροι της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα 78
3.2.2 Μουσεία της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα 79
3.3 Χιονοδρομικά κέντρα 80
3.4 Ορειβατικά καταφύγια 81
3.5 Ιαματικοί φυσικοί πόροι 83
3.6 Αναρριχητικά πεδία 84
3.7 Πεζοπορία - TREKKING 86

3.8 Kayak - Rafting 88
4 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ 90
4.1 Διεθνείς Αεροπορικές Αφίξεις, 2013 - 2018 90
4.2 Αεροπορική Κίνηση Εσωτερικού, 2013 - 2018 92
4.2.1 Αεροπορική κίνηση εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 92
4.2.2 Αεροπορική κίνηση εσωτερικού στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα 94
4.3 Οδικές Αφίξεις, 2014 - 2018 95
4.3.1 Οδικός τουρισμός της Ελλάδας ανά Περιφέρεια 95
4.3.2 Οδικός τουρισμός της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά μεθοριακό σταθμό 96
4.4 Ακτοπλοϊκή Κίνηση Εσωτερικού, 2013 - 2018 97
4.5 Ακτοπλοϊκή Κίνηση Εξωτερικού, 2013 - 2018 99
4.6 Στοιχεία Κρουαζιέρας, 2013 - 2018 100
4.6.1 Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια . 100
4.6.2 Αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 102
4.7 Επισκέπτες σε Μουσεία, 2013 - 2018 104
4.7.1 Επισκέπτες σε μουσεία στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 104
4.7.2 Επισκέπτες σε μουσεία στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα 106
4.8 Επισκέπτες σε Αρχαιολογικούς Χώρους 2013 - 2018 107
4.8.1 Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 107
4.8.2 Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα 109
5 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ, 2016 - 2018 110
5.1 Βασικά Μεγέθη Εισερχόμενου Τουρισμού, 2016 - 2018 110
5.1.1 Επισκέψεις στην Ελλάδα 110
5.1.2 Επισκέψεις στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά χώρα προέλευσης 112
5.1.3 Διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 114
5.1.4 Διανυκτερεύσεις στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά χώρα προέλευσης 116
5.1.5 Εισπράξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 118
5.1.6 Εισπράξεις στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά χώρα προέλευσης 120
5.2 Βασικοί Δείκτες Εισερχόμενου Τουρισμού, 2016 - 2018 122
5.2.1 Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα 122
5.2.2 Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας 124

5.2.3 Μέση Ημερήσια Δαπάνη στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 126
5.2.4 Μέση Ημερήσια Δαπάνη ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας 128
5.2.5 Μέση Διάρκεια Παραμονής στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια. 130
5.2.6 Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Επίσκεψη στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά χώρα προέλευσης 132
5.3 Κύριες και Δυνητικές Αγορές 134
5.3.1 Κύριες αγορές 134
5.3.2 Δυνητικές αγορές 136
5.4 Στοιχεία Αφίξεων – Διανυκτερεύσεων – Πληρότητας σε Ξενοδοχειακά Καταλύματα, 2013 - 2018 137
5.4.1 Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 137
5.4.2 Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα 139
5.4.3 Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια 141
5.4.4 Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα 143
5.4.5 Πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια 145
5.4.6 Πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα 146
5.5 Αφίξεις και Διανυκτερεύσεις σε Καταλύματα Σύντομης Διαμονής, 2014 - 2018 147
5.5.1 Αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής 147
5.5.2 Διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής 149
5.6 Τιμές Δωματίων, 2017 - 2018 151
5.6.1 Τιμές ξενοδοχειακών δωματίων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας 151
6 ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ 153
6.1 Οικονομικοί Δείκτες Απόδοσης Ξενοδοχείων, 2017 153
6.1.1 Οικονομικοί δείκτες απόδοσης ξενοδοχείων στην Ελλάδα 154
6.1.2 Οικονομικοί δείκτες απόδοσης ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας 156

ΟΡΙΣΜΟΙ

- **ΑΕΠ**: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
- **Αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού**: στις αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού καταγράφονται και αλλοδαποί.
- **Αφίξεις**: ορίζονται ως οι διεθνείς αφίξεις που καταγράφονται στα κατά τόπους σημεία εισόδου (αεροδρόμια, μεθοριακοί σταθμοί, λιμάνια) της χώρας.
- **Αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής**: είναι οι αφίξεις (Κατοίκων και Μη κατοίκων) σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια).
- **Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα**: το σύνολο των αφίξεων (Κατοίκων και Μη Κατοίκων) σε ξενοδοχειακά καταλύματα ανά Περιφέρεια.
- **Απασχολούμενοι**: ορίζονται τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω, τα οποία την εβδομάδα αναφοράς είτε εργάστηκαν έστω και μια ώρα με σκοπό την αμοιβή ή το κέρδος, είτε εργάστηκαν στην οικογενειακή επιχείρηση, είτε δεν εργάστηκαν αλλά είχαν μια εργασία ή επιχείρηση από την οποίαν απουσίαζαν προσωρινά.
- **Διανυκτερεύσεις**: το σύνολο των διανυκτερεύσεων (Μη κατοίκων) ανά Περιφέρεια στα επιμέρους καταλύματα.
- **Διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής**: είναι οι διανυκτερεύσεις (Κατοίκων και Μη Κατοίκων) σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια).
- **Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα**: το σύνολο των διανυκτερεύσεων (Κατοίκων και Μη Κατοίκων)σε ξενοδοχειακά καταλύματα ανά Περιφέρεια.
- **Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις**: οι διεθνείς αεροπορικές αφίξεις δεν καταγράφουν εθνικότητα αλλά χώρα προέλευσης.
- **Εισπράξεις**: το σύνολο των τουριστικών εισπράξεων (Μη κατοίκων) ανά Περιφέρεια. Στο σύνολο των εισπράξεων δεν **περιλαμβάνεται το μεταφορικό κόστος (αεροπορικό, θαλάσσιο και σιδηροδρομικό) ακόμα και αν η εταιρεία είναι Ελληνική**.
- **Επισκέψεις**: ορίζονται ως οι επισκέψεις (Μη κατοίκων) που κάνει ένας τουρίστας στις επιμέρους Περιφέρειες της χώρας. Για παράδειγμα ένας τουρίστας που ταξιδεύει στην Ελλάδα και επισκέπτεται 2 Περιφέρειες (π.χ.

Αττικής και Νοτίου Αιγαίου) στην Έρευνα Συνόρων καταγράφεται ως μια άφιξη και δύο επισκέψεις.

- **Ίδια Κεφάλαια**: περιλαμβάνει τα κεφάλαια που έχουν συνεισφέρει οι μέτοχοι στην εταιρεία είτε άμεσα είτε έμμεσα.
- **Καθαρά Πάγια**: στα καθαρά πάγια περιλαμβάνονται τα πάγια περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας (ακίνητα, εξοπλισμός κλπ.) και τυχόν έξοδα ιδρύσεως μετά την αφαίρεση των αποσβέσεων.
- **ΚΠΦ**: Κέρδος προ Φόρων.
- **ΚΠΦΤΑ**: Κέρδος προ Φόρων Τόκων και Αποσβέσεων.
- **Κύκλος Εργασιών**: είναι ο τζίρος που κάνει ένα ξενοδοχείο κατά την διάρκεια ενός έτους.
- **Μακροπρόθεσμα Δάνεια**: μακροπρόθεσμα ονομάζονται τα δάνεια με χρονική διάρκεια αποπληρωμής μεγαλύτερη του ενός έτους.
- **Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη**: ορίζεται ως η Μέση Δαπάνη που κάνει ένας επισκέπτης (Μη κάτοικος) ανά Περιφέρεια. Αντίθετα, η Μέση κατά Κεφαλήν Δαπάνη αντιπροσωπεύει το σύνολο της δαπάνης που κάνει ο τουρίστας στην χώρα (που μπορεί να επισκέπτεται δύο ή περισσότερες Περιφέρειες).
- **Μέση Διάρκεια Παραμονής**: ορίζεται ως η Μέση Διάρκεια παραμονής των επισκεπτών (Μη κατοίκων) ανά Περιφέρεια.
- **Μέση Ημερήσια Δαπάνη**: ορίζεται ως η Μέση Ημερήσια Δαπάνη που κάνει ένας επισκέπτης (Μη κάτοικος) ανά Περιφέρεια.
- **Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός**: αποτελεί το εργατικό δυναμικό της οικονομίας και περιλαμβάνει τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω τα οποία είναι ικανά προς εργασία και ταυτόχρονα θέλουν να εργαστούν.
- **Πληρότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων**: η ετήσια πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων ανά Περιφέρεια.
- **GRI**: Γενικός Δείκτης Ικανοποίησης πελατών ξενοδοχείων, ο οποίος υπολογίζεται για κάθε ξενοδοχείο, μέσω ανάλυσης των μεταβλητών που συνδέονται με τις αναρτήσεις σχολίων πελατών σε εκατοντάδες πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης, ιστοσελίδες σχολιασμού ξενοδοχείων και ιστοσελίδες OTAs (online travel agents – διαδικτυακά ταξιδιωτικά γραφεία).

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα έκθεση με τίτλο: Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του Τουρισμού για το έτος 2018 – Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας υλοποιείται στο πλαίσιο της Πράξης «*Δράσεις πρόγνωσης και παρακολούθησης μεταβολών του Τουριστικού Τομέα για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του*» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5003333[1]. Η μελέτη αποσκοπεί στην τεκμηρίωση του τομέα και μέσω αυτής στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, ιδιαίτερα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Το περιεχόμενο του παρόντος Παραδοτέου αφορά στην διαγνωστική ανάλυση και στις κατευθύνσεις του τουριστικού κλάδου στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και ειδικότερα περιλαμβάνει:

- ανάλυση των δημογραφικών χαρακτηριστικών (πληθυσμός, ηλικιακή διάρθρωση),
- ανάλυση των βασικών μακροοικονομικών στοιχείων (ΑΕΠ, κατά Κεφαλήν ΑΕΠ),
- ανάλυση των τουριστικών υποδομών (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια, τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες και επαύλεις, κύριες & δευτερεύουσες κατοικίες, κάμπινγκ)
- ανάλυση των βασικών μεγεθών του εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα (αφίξεις, διανυκτερεύσεις, έσοδα),
- ανάλυση των βασικών δεικτών του εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα (Μέση κατά Κεφαλήν Δαπάνη, Μέση Ημερήσια Δαπάνη, Μέση Διάρκεια Παραμονής),
- ανάλυση της απασχόλησης (αριθμός απασχολούμενων, φύλο, ηλικία και τύπος απασχόλησης ανά κλάδο δραστηριότητας) της εξέλιξης της ανεργίας και του οικονομικά ενεργού πληθυσμού,
- ανάλυση της αεροπορικής κίνησης (διεθνείς αφίξεις και αφίξεις εσωτερικού),
- ανάλυση της ακτοπλοϊκής κίνησης (διακινηθέντες κατά την επιβίβαση και την αποβίβαση),
- ανάλυση της οδικής κίνησης στους μεθοριακούς σταθμούς (αφίξεις Μη – Κατοίκων),

[1] Η παρούσα έκθεση αποτελεί το παραδοτέο Π.2.2.3.1 του Υποέργου 3: Δράσεις παρακολούθησης της δυναμικότητας των τουριστικών προορισμών και των επιχειρήσεων του τουριστικού κλάδου, Δράσεις Διάχυσης/προβολής της Πράξης & Δράσεις Συντονισμού και Επιστημονικής υποστήριξης της υλοποίησης της Πράξης: Δράσεις πρόγνωσης και παρακολούθησης μεταβολών του Τουριστικού τομέα για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του (MIS 5003333).

- ανάλυση της κρουαζιέρας (κίνηση κρουαζιερόπλοιων και αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας),
- ανάλυση της επισκεψιμότητας σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους,
- καταγραφή αφίξεων – διανυκτερεύσεων – πληρότητας σε ξενοδοχειακά καταλύματα,
- καταγραφή αφίξεων – διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής,
- καταγραφή των τιμών σε ξενοδοχειακά δωμάτια,
- χωροταξικό σχεδιασμό,
- ανάλυση βασικών δεικτών απόδοσης (Οικονομικοί δείκτες απόδοσης).

Για την ανάλυση του τουριστικού κλάδου της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας συλλέχθηκαν τα ακόλουθα στοιχεία:

- μακροοικονομικά στοιχεία από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία για τις τουριστικές υποδομές από το ΞΕΕ (Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδας), το ΜΗΤΕ (Μητρώο Τουριστικών Επιχειρήσεων) και την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία για τα βασικά μεγέθη και τους βασικούς δείκτες του ελληνικού τουρισμού από την Τράπεζα της Ελλάδας,
- στοιχεία για την απασχόληση, τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό και την ανεργία από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ) της ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία για τις διεθνείς αεροπορικές αφίξεις και την κίνηση εσωτερικού από την FRAPORT, την ΥΠΑ (Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας) και τον ΔΑΑ (Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών),
- στοιχεία για την οδική κίνηση από τους Μεθοριακούς Σταθμούς,
- στοιχεία ακτοπλοϊκής κίνησης από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία κρουαζιέρας από την Ένωση Λιμένων Ελλάδος,
- στοιχεία αφίξεων, διανυκτερεύσεων και πληρότητας σε ξενοδοχειακά καταλύματα από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία αφίξεων και διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία επισκέψεων σε Μουσεία και Αρχαιολογικούς Χώρους από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία για τα δημογραφικά χαρακτηριστικά από την ΕΛΣΤΑΤ,
- στοιχεία για τους Παραδοσιακούς Οικισμούς από το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας,
- στοιχεία για τους αρχαιολογικούς χώρους και τα μουσεία από το Υπουργείο Πολιτισμού,
- στοιχεία για τους δείκτες απόδοσης των ξενοδοχείων από την ICAP,
- στοιχεία για τις τιμές των ξενοδοχειακών δωματίων από την Trivago,

- στοιχεία για τις μαρίνες και τους ιαματικούς φυσικούς πόρους από το Υπουργείο Τουρισμού.

1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

1.1 ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Χάρτης 1: Γεωγραφική αποτύπωση της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Η Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας βρίσκεται στην βόρεια Ελλάδα και συνορεύει στα βόρεια με την Αλβανία και ΤΗΝ Βόρεια Μακεδονία, ανατολικά με την Κεντρική Μακεδονία, δυτικά με την Ήπειρο και την Αλβανία και νότια με τη Θεσσαλία. Η έκταση της είναι 9.451km² και ισοδυναμεί με το 7,2% της συνολικής έκτασης της χώρας.

Η **μορφολογία και το ανάγλυφο του εδάφους** της χαρακτηρίζεται από έντονες διαφοροποιήσεις. Οι ορεινοί όγκοι της Πίνδου, του Βόρα, του Βερμίου, των Πιερίων, του Ασκίου, του Γράμμου, του Βούρινου και των άλλων βουνών της Περιφέρειας, συνιστούν ορεινές και ημιορεινές περιοχές με εναλλαγές λοφωδών εκτάσεων και οροπεδίων. Η κατανομή των εδαφών της Περιφέρειας είναι 82% ορεινές και ημιορεινές και 18% πεδινές εκτάσεις. Οι επίπεδες γεωργικές εκτάσεις υψηλής παραγωγικότητας είναι λίγες. Σε κάθε Ενότητα τα ποσοστά εδαφικής κάλυψης και κατά συνέπεια οι χρήσεις γης διαφοροποιούνται ελάχιστα, με ορισμένες εξαιρέσεις, όπως το μεγάλο ποσοστό των δασών στα Γρεβενά που αγγίζει το 50%. Επίσης αξιοσημείωτο είναι το υψηλό ποσοστό των υδάτινων εκτάσεων στη Φλώρινα, εξαιτίας της ύπαρξης πολλών λιμνών.

Το **κλίμα** έχει χαρακτηριστικά ηπειρωτικού, με χαμηλές θερμοκρασίες τη χειμερινή περίοδο και ήπιο καλοκαίρι. Συχνά είναι τα φαινόμενα της χιονόπτωσης και των παγετών με συνέπεια να περιορίζεται το εύρος των γεωργικών δραστηριοτήτων.

Οι κυριότεροι ποταμοί της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας είναι:

- Ο Αλιάκμονας. Έχει μήκος 285Km, πηγάζει από το Βόιο και τη λίμνη της Καστοριάς και εκβάλλει στο Θερμαϊκό κόλπο. Κυριότεροι παραπόταμοί του είναι ο Ντραμπουτιώτικος, ο Γρεβενίτης, ο Βενέτικος κ.α.
- το ποτάμι της Πτολεμαΐδας, που δέχεται τα νερά του βόρειου τμήματος του οροπεδίου της Κοζάνης-Πτολεμαΐδας,
- ο Ελέσκας που σχηματίζεται από μικρά ποταμάκια και ρέματα. Παραπόταμοι του Ελέσκα είναι ο Γκουσάτσια, ο Μπέλκο, ο Μόντσκα, ο Στάρα κ.α.

Οι σημαντικότερες λίμνες της Περιφέρειας είναι η τεχνητή λίμνη Σερβίων στην Ενότητα Κοζάνης, η λίμνη της Ορεστιάς στην Ενότητα Καστοριάς, η Βεγορίτιδα, η λίμνη των Πετρών, η μεγάλη και η μικρή Πρέσπα που βρίσκονται στην Ενότητα Φλώρινας.

Οι κυριότεροι ορεινοί όγκοι της Περιφέρειας είναι:

- Το όρος Βόρας ή Καϊμακτσαλάν (2.524μ.),
- Ο Γράμμος (2.520μ.),
- Τα Πιέρια ή Φλάμπουρο (2.198μ.),
- Το βουνό Λύγκος (2.177 μ.),
- Ο Βαρνούς ή Περιστέρι ή Νερέσκα (2.177μ.),
- Το Βέρνο (2.128 μ.),
- το Άσκιο (2.111μ.),
- το Βέρμιο (2.056μ.),
- Ο Βούρινος (1.866 μ.),
- Η Β. Πίνδος και το Βόιο (1.802μ.),
- Τα Καμβούνια όρη (1.615 μ.),
- Τα Χάσια (1.564 μ.).

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας διαθέτει **πλούσια βιοποικιλότητα**, γεγονός που οφείλεται στην ύπαρξη πεδινών και ημιορεινών περιοχών, μικρών υψωμάτων και λόφων καθώς και στο πλήθος λιμνών που απαντώνται στην επικράτεια της, και που οδηγεί σε εναλλαγή μικροενδιαιτημάτων. Συγκεκριμένα, από τα 6.000 είδη χλωρίδας που απαντώνται στην Ελλάδα, περίπου τα 1.500 είδη καταγράφονται στην Περιφέρεια.

Στην **πανίδα** της περιοχής εξέχουσα θέση καταλαμβάνουν τα πουλιά: από τα 400 είδη πουλιών που έχουν παρατηρηθεί στην Ελλάδα, τα 260 απαντώνται στην Περιφέρεια. Εκτός όμως από τα πουλιά, στην Περιφέρεια καταγράφονται 60 είδη

θηλαστικών, μερικά από τα οποία είναι από τα πιο σπάνια είδη στην Ευρώπη (καφέ αρκούδα, λύκος, αγριόγιδο κ.α.), 11 είδη αμφιβίων και 21 είδη ερπετών. Σημαντικό ρόλο στα οικοσυστήματα των λιμνών παίζει και η μοναδική ιχθυοπανίδα με 17 είδη ψαριών, εκ των οποίων τα 9 είναι ενδημικά.

Στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας υπάρχει σημαντικός αριθμός **θεσμοθετημένων περιοχών προστασίας**. Ειδικότερα, με βάση την υφιστάμενη εθνική και διεθνή νομοθεσία στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας καταγράφονται:

- 10 Ειδικές ζώνες διαχείρισης (ΕΖΔ),
- 6 Ζώνες ειδικής προστασίας (ΖΕΠ),
- 2 Προστατευόμενες περιοχές του Ν. 3937/2011 (Εθνικό Πάρκο Δρυμού Πρεσπών και Περιοχή Προστασίας της φύσης Λίμνης Καστοριάς),
- 1 Εθνικό Δρυμό (Εθνικός δρυμός Πρεσπών),
- 1 Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης (Το Μικτό Δάσος του Γράμμου),
- 1 Υγρότοπο Διεθνούς Σημασίας (Λίμνη Μικρή Πρέσπα) και
- 7 Παραδοσιακούς οικισμούς.

1.2 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αποτελείται από τις Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης, Γρεβενών, Καστοριάς και Φλώρινας και έχει έδρα την πόλη της Κοζάνης, η οποία αποτελεί και την Πρωτεύουσα της ομώνυμης Ενότητας. Αναφορικά με τις επιμέρους Ενότητες έχουμε:

Η **Π.Ε. Κοζάνης** βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της Δυτικής Μακεδονίας και είναι η μεγαλύτερη σε έκταση Ενότητα της Περιφέρειας (3.516 km²). Συνορεύει βόρεια με τις Ενότητες Καστοριάς και Φλωρίνης, βορειοανατολικά με την Ενότητα Πέλλας, ανατολικά με τις Ενότητες Ημαθίας και Πιερίας, νότια με τις Ενότητες Λαρίσης και Τρικάλων και δυτικά με την Ενότητα Ιωαννίνων. Οι ορεινές και ημιορεινές εκτάσεις καλύπτουν το 77% της έκτασης της, ενώ μόλις το 23% της έκτασης είναι πεδινό.

Η **Π.Ε. Γρεβενών** καταλαμβάνει το νοτιοδυτικό τμήμα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και είναι η δεύτερη μεγαλύτερη σε έκταση Ενότητα της Περιφέρειας (2.291 km²). Συνορεύει με την Ενότητα Ιωαννίνων στα δυτικά, με την Ενότητα Καστοριάς στα βορειοδυτικά, με την ενότητα Κοζάνης στα βόρεια, με την Ενότητα Λάρισας στα νοτιοανατολικά και με την Ενότητα Τρικάλων στα νότια. Το έδαφος της είναι στο σύνολο του ορεινό και ημιορεινό (93%) και το ανάγλυφο της διαμορφώνεται από τα βουνά τα οποία την περιστοιχίζουν.

Η **Π.Ε. Καστοριάς** είναι η μικρότερη σε έκταση Ενότητα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (1.720 km²). Συνορεύει βόρεια με την Ενότητα Φλώρινας, νοτιοανατολικά με την Ενότητα Κοζάνης και στα νότια και νοτιοδυτικά με τις Ενότητες Γρεβενών και Ιωαννίνων αντίστοιχα. Στα δυτικά συνορεύει με την Αλβανία. Το 90% της έκτασης της χαρακτηρίζεται ως ορεινό και ημιορεινό, ενώ μόλις το 10% χαρακτηρίζεται ως πεδινό.

Η **Π.Ε. Φλώρινας** έχει έκταση 1.925 km² και συνορεύει βόρεια με την Βόρεια Μακεδονία και δυτικά με την Αλβανία. Η λίμνη της Μεγάλης Πρέσπας αποτελεί το σημείο επαφής των τριών κρατών. Προς την ελληνική ενδοχώρα η Ενότητα Φλώρινας συνορεύει με τις Ενότητες Πέλλας, Κοζάνης και Καστοριάς. Μορφολογικά, η Ενότητα χαρακτηρίζεται κατά 74% ως ορεινή και ημιορεινή, με τις πεδινές εκτάσεις να καταλαμβάνουν το 26% της έκτασης της.

1.3 ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Χάρτης 2: Μεταφορικές υποδομές της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

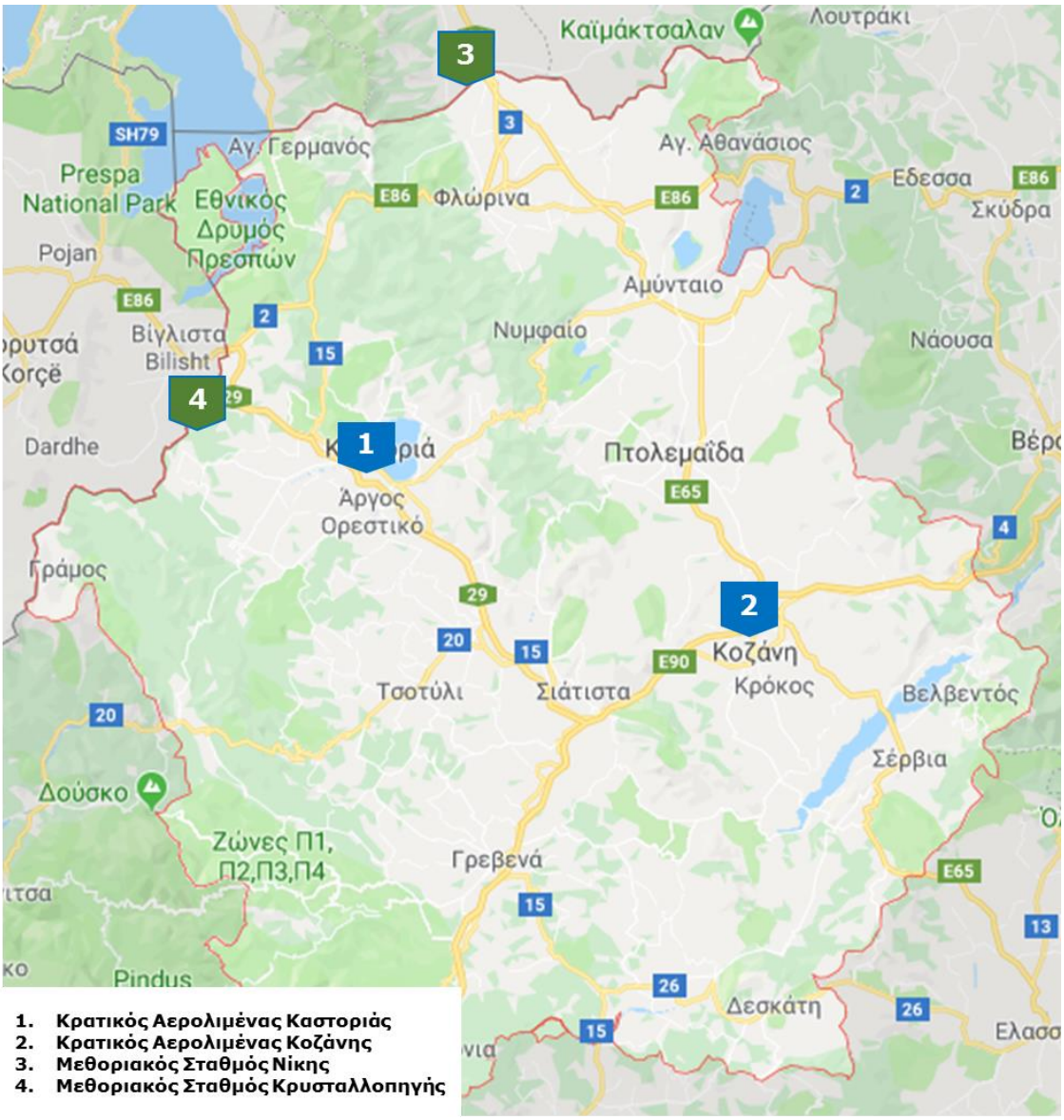

1.3.1 Αεροδρόμια

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας εξυπηρετείται από δύο αεροδρόμια, τον Κρατικό Αερολιμένα Καστοριάς «Αριστοτέλης» και τον Κρατικό Αερολιμένα Κοζάνης «Φίλιππος».

Ο Κρατικός Αερολιμένας Καστοριάς βρίσκεται σε απόσταση 500 μ. από την πόλη του Άργους Ορεστικού και 12 χλμ. από την Πρωτεύουσα της Ενότητας, τη Καστοριά. Οι κτιριακές του εγκαταστάσεις καλύπτουν επιφάνεια 1.000 τ.μ. Διαθέτει έναν επιβατικό σταθμό και δύο θέσεις στάθμευσης αεροσκαφών μεγέθους Β737, ενώ ο χώρος για την στάθμευση ελαφρών αεροσκαφών επιφανείας φτάνει τα 2.000 τ.μ. Τέλος, λόγω του ορεινού αναγλύφου της Ενότητας οι συγκοινωνίες και κυρίως του χειμερινούς μήνες παρουσιάζουν δυσκολίες.

Ο Κρατικός αερολιμένας Κοζάνης, βρίσκεται στην θέση Πετρανά 4 χλμ. νοτιοανατολικά από την πόλη της Κοζάνης σε υψόμετρο 634 μ. Οι κτιριακές του εγκαταστάσεις καλύπτουν επιφάνεια 400 τ.μ. Διαθέτει έναν επιβατικό και έναν πυροσβεστικό σταθμό, ενώ διαθέτει και 2 θέσεις στάθμευσης για αεροσκάφη τύπου Β737 ή 3 θέσεις για αεροσκάφη τύπου ATR.

1.3.2 Οδικοί άξονες

Η μορφολογία του εδάφους της Περιφέρειας και η γεωγραφική της θέση συντελούν στην απομόνωση της από την υπόλοιπη χώρα. Στο πρόβλημα της μορφολογίας, πρέπει να σημειωθεί ότι ένα μεγάλο μέρος του συγκοινωνιακού δικτύου παραμένει δύσβατο για μεγάλες περιόδους του χειμώνα, λόγω καιρικών συνθηκών.

Η κατασκευή όμως της Εγνατίας Οδού και τμημάτων των κάθετων οδικών αξόνων βοήθησαν σε σημαντικό βαθμό στα προβλήματα προσβασιμότητας, αναιρώντας πλέον τη γεωγραφική απομόνωση της Δυτικής Μακεδονίας.

Το ενδοπεριφερειακό οδικό δίκτυο βελτιώνεται σημαντικά συμβάλλοντας στη διευκόλυνση των επικοινωνιών στην ενδοχώρα της Περιφέρειας, στην απόκτηση πρόσβασης στην Εγνατία και τους κάθετους άξονες, καθώς επίσης στη διασφάλιση της οδικής ασφάλειας και στην αξιοποίηση των προοπτικών ανάπτυξης που διανοίγονται από την υλοποίηση υποδομών και υπηρεσιών προσπελασιμότητας. Ωστόσο, παραμένει η αναγκαιότητα κατασκευής νέων συνδέσεων βελτίωσης της προσπελασιμότητας κυρίως σε περιοχές ιδιαίτερου οικονομικού ενδιαφέροντος (τουριστικές περιοχές, περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους κ.α.) και δράσεων ποιοτικής αναβάθμισης του ενδοπεριφερειακού οδικού δικτύου.

Τέλος, το σιδηροδρομικό δίκτυο της Περιφέρειας χαρακτηρίζεται ανεπαρκές και καλύπτεται από δίκτυο μονής κατεύθυνσης μήκους 170χλμ.

1.3.3 Μεθοριακοί σταθμοί

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας διαθέτει 2 μεθοριακούς σταθμούς, Νίκης και Κρυσταλλοπηγής, οι οποίοι διοικητικά ανήκουν και οι δύο στην Ενότητα Φλώρινας.

Ο μεθοριακός σταθμός της Νίκης είναι το πέρασμα μεταξύ της Βόρειας Μακεδονίας και της Ελλάδας. Στην πλευρά της Βόρειας Μακεδονίας βρίσκεται η πόλη της Μπίτολα ενώ στην ελληνική βρίσκεται το χωριό Νίκη.

Ο μεθοριακός σταθμός της Κρυσταλλοπηγής, αποτελεί ένα από τα δύο κύρια μεθοριακά περάσματα μεταξύ της Αλβανίας και της Βορειοδυτικής Ελλάδας. Ο μεθοριακός σταθμός βρίσκεται 1,5 χλμ. από τα ελληνοαλβανικά σύνορα μεταξύ του ορεινού χωριού της Κρυσταλλοπηγής από την Ελληνική πλευρά και της Καπεστίτσα Κορυτσάς από την πλευρά της Αλβανίας.

1.4 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ, 2013 ΚΑΙ 2018

1.4.1 Δημογραφικά χαρακτηριστικά στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοινώνει η ΕΛΣΤΑΤ, ο υπολογιζόμενος πληθυσμός της Ελλάδας την περίοδο 2013 – 2018 σημείωσε μείωση κατά -2% (από 11,0 εκατ. το 2013 σε 10,7 εκατ. το 2018). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες εμφάνισαν μείωση την περίοδο 2013 – 2018, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Κρήτης (+1%, από 630 χιλ. το 2013 σε 634 χιλ. το 2018), Νοτίου Αιγαίου (+2%, από 335 χιλ. το 2013 σε 341 χιλ. το 2018) και Βορείου Αιγαίου (+6%, από 199 χιλ. το 2013 σε 211 χιλ. το 2018).

Πίνακας 1: Εξέλιξη του πληθυσμού της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2013 και 2018

Περιφέρεια	2013	2018	%Δ 2013 - 2018
Αττική	3.912.849	3.756.453	-4%
Κεντρική Μακεδονία	1.912.624	1.875.996	-2%
Θεσσαλία	741.593	722.065	-3%
Δυτική Ελλάδα	682.583	659.470	-3%
Κρήτη	630.085	633.506	1%
Ανατολική Μακεδονία & Θράκη	610.102	601.175	-1%
Πελοπόννησος	586.863	576.749	-2%
Στερεά Ελλάδα	560.093	555.623	-1%
Νότιο Αιγαίο	334.652	340.870	2%
Ήπειρος	343.128	334.337	-3%
Δυτική Μακεδονία	**281.324**	**269.222**	**-4%**
Βόρειο Αιγαίο	199.478	211.137	6%
Ιόνια Νησιά	208.241	204.562	-2%
Ελλάδα	**11.003.615**	**10.741.165**	**-2%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Υπολογιζόμενος Πληθυσμός - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού στις 13 Περιφέρειες της χώρας για το 2018, παρατηρούμε ότι το 52% του συνόλου είναι συγκεντρωμένο στις Περιφέρειες Αττικής (35%) και Κεντρικής Μακεδονίας (17%), στις οποίες ανήκουν και τα 2 μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας (Αθήνα και Θεσσαλονίκη). Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αντιπροσωπεύει το 3% του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδας.

Διάγραμμα 1: Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

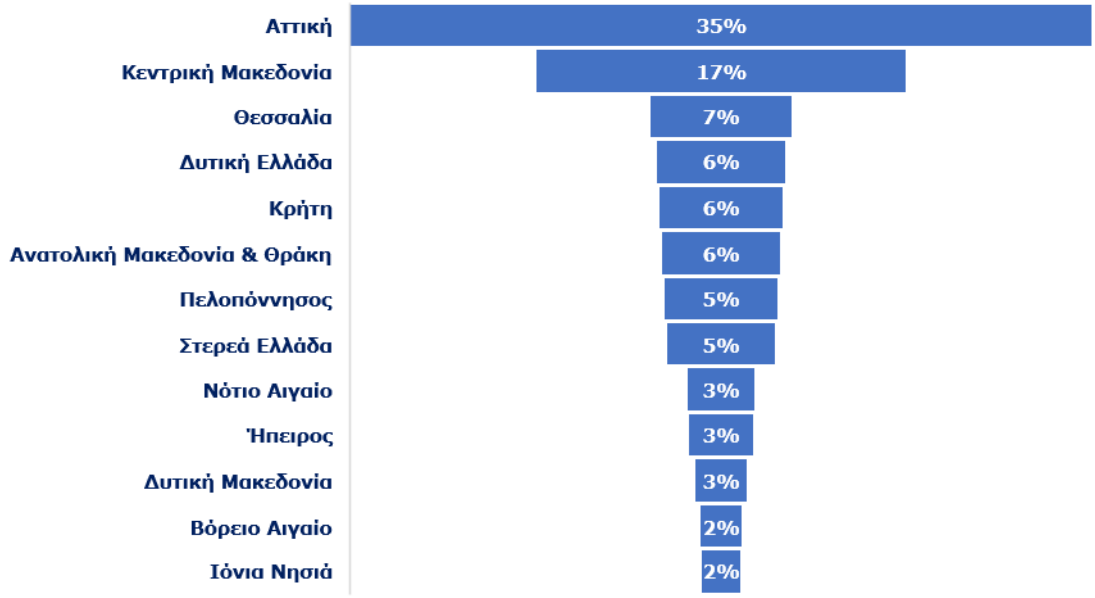

1.4.2 Δημογραφικά χαρακτηριστικά στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Ο πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας την περίοδο 2013 – 2018, σημείωσε μείωση κατά -4% (από 281 χιλ. το 2013 σε 269 χιλ. το 2018). Επιμέρους, όλες οι Ενότητες κατέγραψαν μείωση στον πληθυσμό τους, Κοζάνης (-5%, από 149 χιλ. το 2013 σε 142 χιλ. το 2018), Φλώρινας (-3%, από 51 χιλ. το 2013 σε 50 χιλ. το 2018), Καστοριάς (-5%, από 50 χιλ. το 2013 σε 47 χιλ. το 2018) και Γρεβενών (-2%, από 31 χιλ. το 2013 σε 31 χιλ. το 2018).

Πίνακας 2: Εξέλιξη του πληθυσμού της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, 2013 και 2018

Ενότητα	2013	2018	%Δ 2013 - 2018
Κοζάνης	148.746	141.559	-5%
Φλώρινας	51.369	49.878	-3%
Καστοριάς	49.844	47.163	-5%
Γρεβενών	31.365	30.622	-2%
Δυτική Μακεδονία	**281.324**	**269.222**	**-4%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Υπολογιζόμενος Πληθυσμός - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2018, η Ενότητα Κοζάνης αντιπροσωπεύει το 53% του πληθυσμού της Περιφέρειας και ακολουθούν οι Ενότητες Φλώρινας (19%), Καστοριάς (18%) και Γρεβενών (11%).

Διάγραμμα 2: Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, 2018

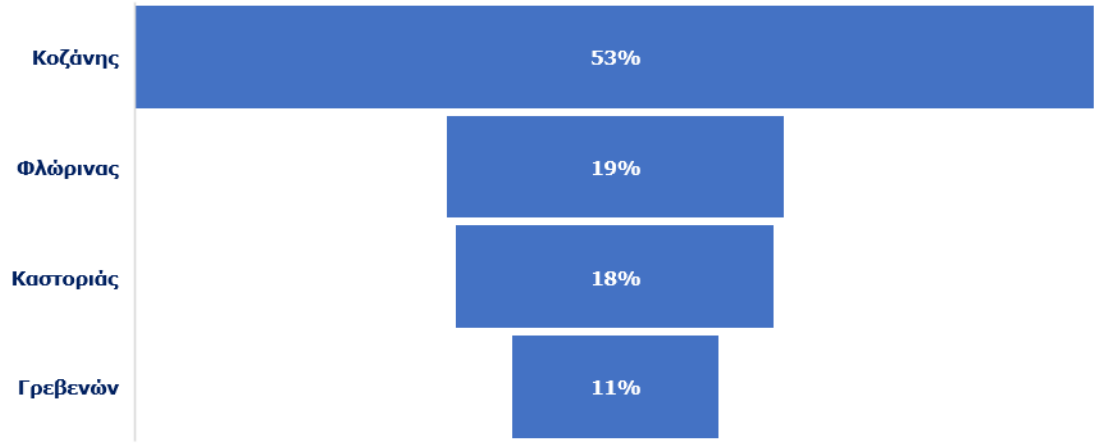

1.5 ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ, 2013 ΚΑΙ 2018

1.5.1 Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Ελλάδας

Αναφορικά με την ηλικιακή κατανομή, παρατηρούμε μια γήρανση του πληθυσμού της Ελλάδας την περίοδο 2013 – 2018. Συγκεκριμένα, οι ηλικίες 0 – 44 ετών καταγράφουν μείωση των μεριδίων τους ενώ αντίθετα αύξηση κατέγραψαν οι ηλικίες άνω των 45 ετών. Στις επιμέρους ηλικιακές κατηγορίες, μείωση κατέγραψαν οι ηλικίες 0 – 14 ετών (-5%), 15 – 19 ετών (-4%), 20 – 24 ετών (-8%), 25 – 29 ετών (-14%) και 30 – 44 ετών (-9%) και αύξηση οι ηλικίες 45 – 64 ετών (+4%) και 65+ ετών (+4%). Αναφορικά με τα μερίδια των επιμέρους ηλικιών για το 2018, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο μερίδιο κατέχουν οι ηλικίες 45 – 64 ετών (28%) και ακολουθούν οι ηλικίες 65+ ετών (22%), 30 – 44 ετών (21%), 15 – 29 ετών (15%) και 0-14 ετών (14%).

Διάγραμμα 3: Ποσοστιαία ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Ελλάδας, 2013 και 2018

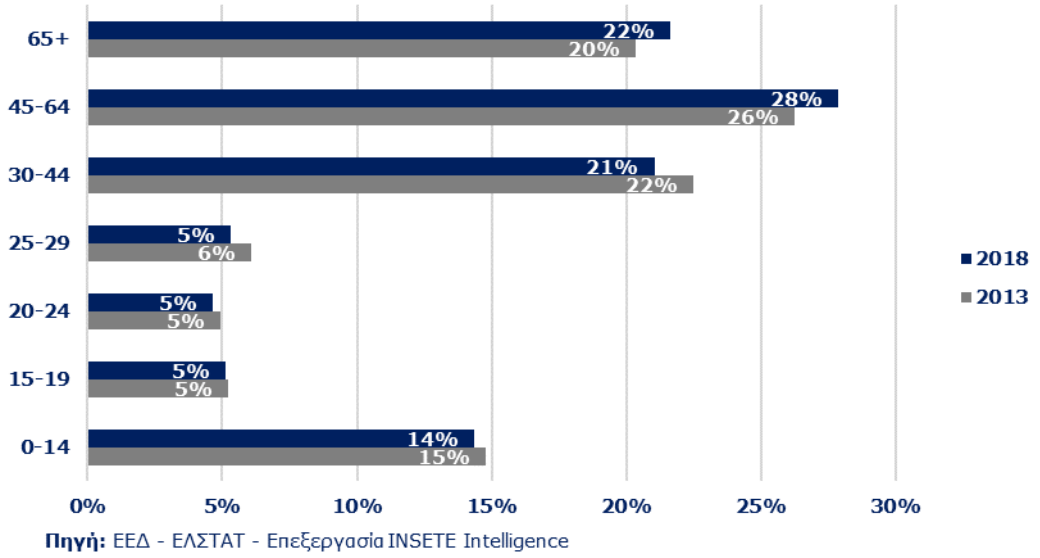

Πηγή: ΕΕΔ - ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

1.5.2 Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας, σημειώνει πιο ήπια μείωση στις ηλικίες 20 – 24 ετών και πιο έντονη στις ηλικίες 0 – 14 και 25 – 29 ετών. Παράλληλα σε αντίθεση με το σύνολο της χώρας οι ηλικίες 65+ ετών καταγράφουν μείωση. Συγκεκριμένα, στις επιμέρους ηλικιακές κατηγορίες, μείωση κατέγραψαν οι ηλικίες 0 – 14 ετών (-10%), 15 – 19 ετών (-6%), 20 – 24 ετών (-1%), 25 – 29 ετών (-20%), 30 – 44 ετών (-11%) και 65+ ετών (-1%) και αύξηση οι ηλικίες 45 – 64 ετών (+5%). Όσον αφορά τα μερίδια των επιμέρους ηλικιών για το 2018, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο μερίδιο κατέχουν οι ηλικίες 45 – 64 ετών (29%) και ακολουθούν οι ηλικίες 65+ ετών (23%), 30 – 44 ετών (18%), 15 – 29 ετών (15%) και 0-14 ετών (14%).

Διάγραμμα 4: Ποσοστιαία ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, 2013 και 2018

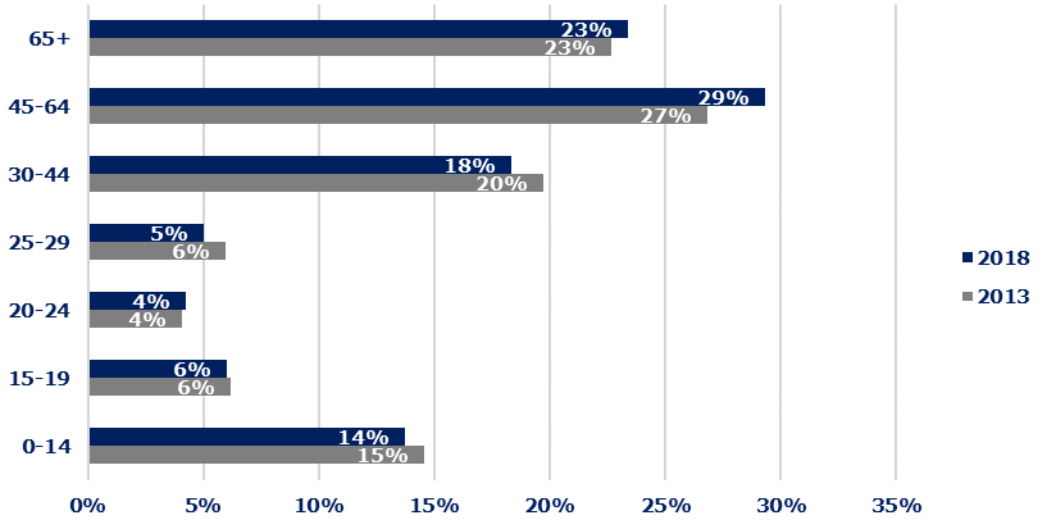

Πηγή: ΕΕΔ - ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

1.6 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ, 2013 ΚΑΙ 2018

Η ΕΛΣΤΑΤ διενεργεί κάθε χρόνο την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, η οποία εκτός από στοιχεία απασχόλησης περιλαμβάνει εκτιμήσεις για τον πληθυσμό, τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό, δείκτες απασχόλησης και ανεργίας κ.α. Ο **Οικονομικά Ενεργός Πληθυσμός** αποτελεί το εργατικό δυναμικό της οικονομίας και περιλαμβάνει τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω τα οποία είναι ικανά προς εργασία και ταυτόχρονα θέλουν να εργαστούν.

1.6.1 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Οι ηλικίες άνω των 15 ετών αντιπροσωπεύουν το 85% και 86% του πληθυσμού της χώρας τα έτη 2013 και 2018 αντίστοιχα, εκ των οποίων το 52% (και για τα δύο έτη) αποτελεί τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό. Επιμέρους στις 13 Περιφέρειες, δεν παρατηρούνται μεγάλες διαφοροποιήσεις και για τα δύο έτη με το ποσοστό των ηλικιών 15+ ετών να κυμαίνεται μεταξύ 83% - 87%.

Αναφορικά με τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό για το 2018 καταγράφεται στις νησιωτικές Περιφέρειες της χώρας, Νότιο Αιγαίο (57%), Κρήτη (55%), Βόρειο Αιγαίο (55%) και Ιόνια Νησιά (54%). Στον αντίποδα το χαμηλότερο ποσοστό για το 2018 εντοπίζεται στις Περιφέρειες Ηπείρου (47%), Στερεάς Ελλάδας (50%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (50%), Δυτικής Ελλάδας (50%) και Θεσσαλίας (50%).

Η πλειοψηφία του οικονομικά ενεργού πληθυσμού όπως είναι φυσικό απαντάται και για τα 2 έτη στις μεγάλες αστικές Περιφέρειες της χώρας (~54%), Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας, ενώ οι υπόλοιπες Περιφέρειες σημειώνουν μικρότερα μερίδια κάτω από το 10%.

Πίνακας 3: Οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2013 και 2018

Οικονομικά ενεργός πληθυσμός στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 και 2018						
	2013			2018		
	% Ηλικιών 15+	% Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού*	% κατανομή ενεργού πληθυσμού	% Ηλικιών 15+	% Οικονομικά Ενεργού Πληθυσμού	% κατανομή ενεργού πληθυσμού
Αττική	86%	55%	38%	86%	53%	36%
Κεντρική Μακεδονία	85%	49%	16%	86%	51%	17%
Θεσσαλία	85%	50%	7%	86%	50%	7%
Δυτική Ελλάδα	85%	49%	6%	86%	50%	6%
Κρήτη	83%	55%	6%	84%	55%	6%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	85%	49%	5%	86%	50%	5%
Πελοπόννησος	85%	52%	5%	86%	52%	5%
Στερεά Ελλάδα	85%	50%	5%	86%	50%	5%
Νότιο Αιγαίο	83%	56%	3%	83%	57%	3%
Ήπειρος	87%	48%	3%	87%	47%	3%
Δυτική Μακεδονία	**85%**	**47%**	**2%**	**86%**	**51%**	**2%**
Ιόνια Νησιά	85%	53%	2%	85%	54%	2%
Βόρειο Αιγαίο	86%	49%	2%	85%	55%	2%
Ελλάδα	**85%**	**52%**	**100%**	**86%**	**52%**	**100%**

Πηγή: ΕΕΔ - ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

***επί του συνόλου των ηλικιών 15+**

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αντιπροσωπεύει μόλις το 2% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας, ενώ το ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της ως προς τον πληθυσμό της ηλικίας 15+ ετών ήταν 47% το 2013 και 51% το 2018. Σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας εμφανίζει χαμηλότερο ποσοστό οικονομικά ενεργού πληθυσμού και για τα 2 έτη. Επίσης, το 2013 σημειώνει τον χαμηλότερο οικονομικά ενεργό πληθυσμό σε σύγκριση με τις 13 Περιφέρειες της χώρας.

1.7 ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ, 2010 - 2016

1.7.1 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Ελλάδας, παρατηρούμε ότι την περίοδο 2010 – 2016 το ΑΕΠ της χώρας σημείωσε σημαντική πτώση κατά -22% (από € 226.031 εκατ. το 2010 σε € 176.488 εκατ. το 2016), απόρροια της οικονομικής κρίσης που χτύπησε την Ελλάδα από το 2009. Από το 2013 όμως, που αποτελεί και έτος έναρξης της αύξησης των βασικών μεγεθών του Ελληνικού τουρισμού η μείωση αυτή εμφανίζεται να είναι πιο ήπια (-2%, από € 180.654 εκατ. το 2013 σε € 176.488 εκατ. το 2016). Επιμέρους, οι Περιφέρειες οι οποίες κατέγραψαν τις μικρότερες μειώσεις στο ΑΕΠ τους ήταν της Θεσσαλίας (-15%), της Πελοποννήσου (-16%), του Νοτίου Αιγαίου (-17%) και της Στερεάς Ελλάδας (-17%). Την περίοδο 2013 – 2016, μόνο οι Περιφέρειες της Κρήτης (+2%), των Ιονίων Νήσων (+2%) και της Θεσσαλίας (+2%) κατέγραψαν αύξηση στο ΑΕΠ τους. Εδώ θα πρέπει να αναφέρουμε ότι η τουριστική δραστηριότητα στις 3 αυτές Περιφέρειες είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη. Αναφορικά με την 4η τουριστικά ανεπτυγμένη Περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου, αυτή σημείωσε οριακή μείωση κατά -0,04%.

Πίνακας 4: ΑΕΠ Περιφερειών της Χώρας, 2010 – 2016 (σε εκατ. €, τρέχουσες τιμές)

Περιφέρεια	2010	2011*	2012*	2013*	2014*	2015*	2016*	%Δ 2010 - 2016	%Δ 2013 - 2016
Αττικής	110.462	100.972	92.671	87.642	86.047	84.515	83.872	-24%	-4%
Κεντρικής Μακεδονίας	30.348	28.092	25.807	24.172	23.771	23.918	24.237	-20%	0%
Θεσσαλίας	10.835	9.953	9.517	9.065	9.114	9.154	9.214	-15%	2%
Κρήτης	10.860	9.716	8.845	8.565	8.781	8.880	8.732	-20%	2%
Στερεάς Ελλάδας	9.903	9.273	8.628	8.075	7.912	7.960	8.185	-17%	1%
Δυτικής Ελλάδας	10.671	9.611	8.957	8.275	8.196	8.156	8.032	-25%	-3%
Πελοποννήσου	9.430	8.806	8.270	7.847	7.766	7.830	7.878	-16%	0%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	9.198	8.150	7.579	7.004	6.878	6.831	6.901	-25%	-1%
Νοτίου Αιγαίου	7.236	6.603	6.079	5.983	6.042	6.121	5.981	-17%	0%
Ηπείρου	4.930	4.611	4.187	3.989	3.955	3.925	3.960	-20%	-1%
Δυτικής Μακεδονίας	**4.981**	**4.819**	**4.724**	**4.398**	**4.530**	**4.337**	**3.916**	**-21%**	**-11%**
Ιονίων Νήσων	3.992	3.479	3.260	3.066	3.112	3.129	3.124	-22%	2%
Βορείου Αιγαίου	3.184	2.944	2.678	2.573	2.553	2.504	2.455	-23%	-5%
Ελλάδα	**226.031**	**207.029**	**191.204**	**180.654**	**178.656**	**177.258**	**176.488**	**-22%**	**-2%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence
*Προσωρινά στοιχεία

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2016, όπως είναι φυσιολογικό την μεγαλύτερη συμβολή στο ΑΕΠ της χώρας έχουν οι Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας, που αποτελούν και την καρδιά της οικονομικής δραστηριότητας, συνεισφέροντας το 62% του ΑΕΠ της χώρας. Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αντιπροσωπεύει μόλις το 2% του συνολικού ΑΕΠ της χώρας.

Διάγραμμα 5: Ποσοστιαία κατανομή του ΑΕΠ της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2016

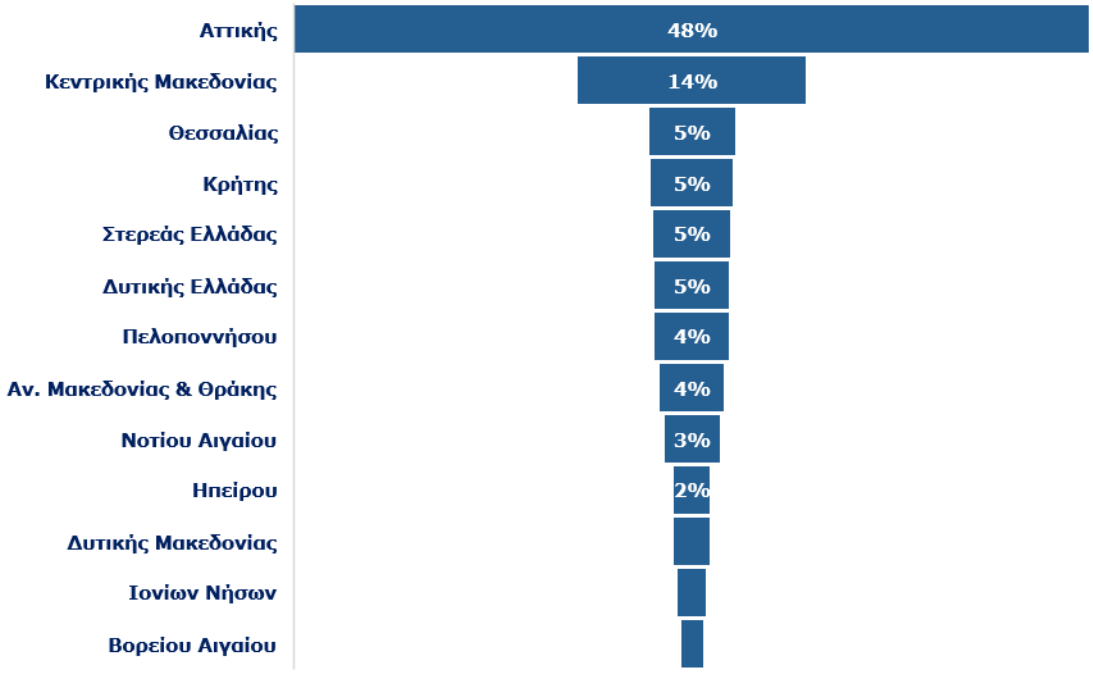

1.7.2 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Η εξέλιξη του ΑΕΠ της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας σημείωσε μείωση την περίοδο 2010 – 2016 κατά -21% (από € 4.981 εκατ. το 2010 σε € 3.916 εκατ. το 2016) ενώ την περίοδο 2013 – 2016, η Περιφέρεια σημειώνει την υψηλότερη μείωση από όλες τις Περιφέρειες της χώρας (-11%, από € 4.398 εκατ. το 2013 σε € 3.916 εκατ. το 2016).

Διάγραμμα 6: Εξέλιξη του ΑΕΠ της Ελλάδας και της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (σε εκατ. €), 2010 – 2016

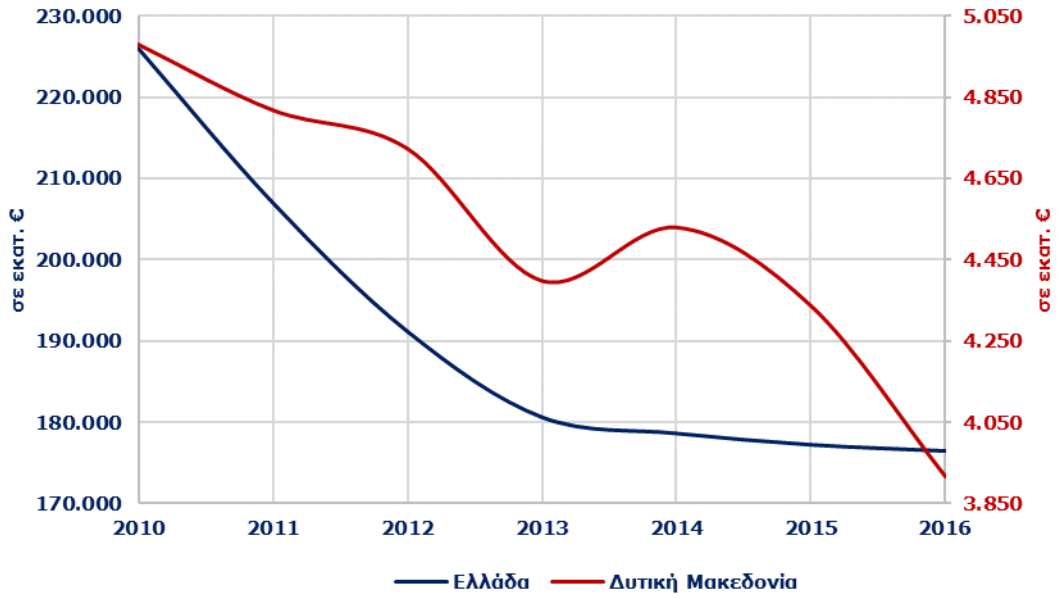

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τις επιμέρους Ενότητες, όλες εμφάνισαν μείωση του ΑΕΠ τους την περίοδο 2010 – 2016. Η μικρότερη μείωση καταγράφηκε στην Ενότητα Φλώρινας (-11%). Την περίοδο 2013 – 2016, η εικόνα είναι παρόμοια με πιο ήπια όμως μείωση, Κοζάνης (-15%, από € 2.633 εκατ. το 2013 σε € 2.245 εκατ. το 2016), Φλώρινας (-6%, από € 897 εκατ. το 2013 σε € 847 εκατ. το 2016), Καστοριάς (-7%, από € 557 εκατ. το 2013 σε € 517 εκατ. το 2016) και Γρεβενών (-1%, από € 311 εκατ. το 2013 σε € 307 εκατ. το 201). Συμπερασματικά, μπορούμε να αναφέρουμε ότι η υψηλή μείωση του ΑΕΠ της Περιφέρειας την περίοδο 2013 – 2016 οφείλεται στην κατακόρυφη μείωση που καταγράφεται στο ΑΕΠ της Ενότητας Κοζάνης. Η Ενότητας Κοζάνης σημειώνει διαχρονικά την υψηλότερη συνεισφορά στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Περιφέρειας.

Πίνακας 5: ΑΕΠ της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2010 – 2016 (σε εκατ. €, τρέχουσες τιμές)

Ενότητα	2010	2011*	2012*	2013*	2014*	2015*	2016*	%Δ 2010 - 2016	%Δ 2013 - 2016
Κοζάνης	3.009	2.827	2.827	2.633	2.708	2.592	2.245	-25%	-15%
Φλώρινας	951	1.013	965	897	974	920	847	-11%	-6%
Καστοριάς	641	626	593	557	530	512	517	-19%	-7%
Γρεβενών	380	353	340	311	318	313	307	-19%	-1%
Δυτική Μακεδονία	**4.981**	**4.819**	**4.724**	**4.398**	**4.530**	**4.337**	**3.916**	**-21%**	**-11%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence
*Προσωρινά στοιχεία

1.7.3 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας την περίοδο 2010 – 2016 μειώθηκε κατά -19% (από € 20.324 το 2010 σε € 16.378 το 2016). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες παρουσίασαν παρόμοια εικόνα, με τις μικρότερες μειώσεις να καταγράφονται στις Περιφέρειες της Θεσσαλίας -13% (από € 14.499 το 2010 σε € 12.662 το 2016) και της Πελοποννήσου -15% (από € 16.009 το 2010 σε € 13.579 το 2016).

Την περίοδο 2013 – 2016, η μείωση στο κατά Κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας είναι οριακή -1%. Επιμέρους, η εικόνα ήταν μικτή με τις Περιφέρειες των Ιονίων Νήσων (+3%), της Θεσσαλίας (+3%), της Κρήτης (+2%), της Στερεάς Ελλάδας (+2%), της Κεντρικής Μακεδονίας (+2%), της Πελοποννήσου (+1%) και της Ηπείρου (+1%) να σημειώνουν αύξηση ενώ οι υπόλοιπες μείωση.

Πίνακας 6: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2010 – 2016 (σε €)

Περιφέρεια	2010	2011*	2012*	2013*	2014*	2015*	2016*	%Δ 2010 - 2016	%Δ 2013 - 2016
Αττικής	27.630	25.380	23.530	22.540	22.389	22.229	22.204	-20%	-1%
Νοτίου Αιγαίου	21.709	19.748	18.163	17.874	18.045	18.280	17.769	-18%	-1%
Ιονίων Νήσων	19.106	16.633	15.621	14.746	15.007	15.143	15.182	-21%	3%
Στερεάς Ελλάδας	17.663	16.510	15.383	14.428	14.167	14.296	14.727	-17%	2%
Δυτικής Μακεδονίας	**17.405**	**16.908**	**16.711**	**15.707**	**16.320**	**15.761**	**14.361**	**-17%**	**-9%**
Κρήτης	17.372	15.465	14.046	13.584	13.912	14.058	13.811	-20%	2%
Πελοποννήσου	16.009	14.942	14.066	13.390	13.291	13.449	13.579	-15%	1%
Κεντρικής Μακεδονίας	15.776	14.600	13.458	12.669	12.520	12.664	12.880	-18%	2%
Θεσσαλίας	14.499	13.328	12.796	12.256	12.389	12.513	12.662	-13%	3%
Βορείου Αιγαίου	15.882	14.669	13.389	12.927	12.883	12.700	12.266	-23%	-5%
Δυτικής Ελλάδας	15.430	13.940	13.070	12.166	12.133	12.159	12.058	-22%	-1%
Ηπείρου	14.240	13.328	12.162	11.662	11.630	11.613	11.785	-17%	1%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	15.057	13.320	12.403	11.498	11.324	11.281	11.432	-24%	-1%
Ελλάδα	**20.324**	**18.643**	**17.311**	**16.475**	**16.402**	**16.381**	**16.378**	**-19%**	**-1%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

*Προσωρινά στοιχεία

1.7.4 Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Η εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας εμφανίζει παρόμοια εικόνα με αυτήν του συνόλου της χώρας, με εξαίρεση την περίοδο 2013 - 2016. Συγκεκριμένα, την περίοδο 2010 – 2016 η Περιφέρεια σημείωσε μείωση κατά -17% (από € 17.405 το 2010 σε € 14.361 το 2016) ενώ την περίοδο 2013 – 2016 η μείωση ήταν η υψηλότερη που καταγράφηκε στο σύνολο των 13 Περιφερειών, -9% (από € 15.707 το 2013 σε € 14.361 το 2016).

Διάγραμμα 7: Εξέλιξη του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας και της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (σε €), 2010 – 2016

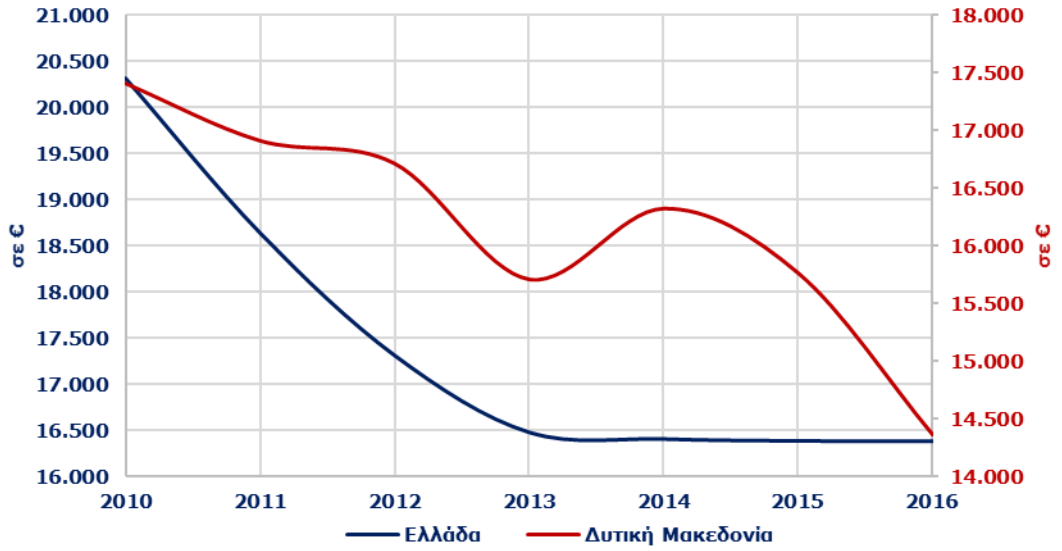

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τις επιμέρους Ενότητες την περίοδο 2010 – 2016 η εικόνα είναι αρνητική, με όλες τις Ενότητες να καταγράφουν πτώση, Φλώρινα (-8%), Κοζάνη (-21%), Καστοριά (-15%) και Γρεβενά (-17%). Την περίοδο 2013 – 2016, όλες οι Ενότητες καταγράφουν πτώση, με εξαίρεση την Ενότητα Γρεβενών (+1%, από € 9.939 το 2013 σε € 9.989 το 2016). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες Ενότητες, Φλώρινας (-4%, από € 17.523 το 2013 σε € 16.828 το 2016), Κοζάνης (-12%, από € 17.800 το 2013 σε € 15.632 το 2016) και Καστοριάς (-4%, από € 11.226 το 2013 σε € 10.765 το 2016).

Πίνακας 7: Κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα (σε €), 2010 – 2016

Ενότητα	2010	2011*	2012*	2013*	2014*	2015*	2016*	%Δ 2010 - 2016	%Δ 2013 - 2016
Φλώρινα	18.336	19.544	18.727	17.523	19.119	18.162	16.828	-8%	-4%
Κοζάνη	19.817	18.721	18.895	17.800	18.490	17.868	15.632	-21%	-12%
Καστοριά	12.591	12.374	11.825	11.226	10.805	10.549	10.765	-15%	-4%
Γρεβενά	12.042	11.182	10.808	9.939	10.222	10.130	9.989	-17%	1%
Δυτική Μακεδονία	**17.405**	**16.908**	**16.711**	**15.707**	**16.320**	**15.761**	**14.361**	**-17%**	**-9%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence
*Προσωρινά στοιχεία

1.7.5 Περιφερειακή κατανομή και συμβολή του τουρισμού ανά Περιφέρεια, 2018

Η άμεση συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ της χώρας το 2018 ήταν της τάξης του 11,7% ή € 21,6 δισ. Η μεγαλύτερη συνεισφορά του τουρισμού στο Περιφερειακό ΑΕΠ εντοπίζεται όπως είναι φυσικό στις νησιωτικές Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (97%), των Ιονίων Νήσων (71%) και της Κρήτης (47%), όπου η κύρια οικονομική δραστηριότητα είναι ο τουρισμός.

Τα έσοδα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας από τον τουρισμό το 2018, αντιπροσώπευαν μόλις το 0,4% (€ 83 εκατ.) των συνολικών εσόδων της χώρας ενώ η άμεση συμβολή του τουρισμού στο ΑΕΠ της Περιφέρειας ήταν μόλις 2%. Επίσης, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις μας, το ΑΕΠ της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας το 2018 σημείωσε αύξηση κατά +5% (από € 3.916 εκατ. το 2016 σε € 4.098 εκατ. το 2018).

Πίνακας 8: Συμβολή του τουρισμού ανά Περιφέρεια, 2018

Περιφέρεια	% κατανομή εσόδων εισερχόμενου τουρισμού 2018	αναλογία άμεσης τουριστικής δαπάνης 2018 - σε € εκ.	ΑΕΠ Περιφέρειας 2018*- σε εκ.	άμεση συμβολή τουρισμού στο ΑΕΠ Περιφέρειας με στοιχεία 2018	κατά κεφαλήν ΑΕΠ 2016 - σε €
Ν. Αιγαίο	28%	6.080	6.260	97%	17.769
Κρήτη	20%	4.317	9.139	47%	13.811
Αττική	15%	3.139	87.782	4%	22.204
Κεντ. Μακεδονία	15%	3.134	25.367	12%	12.880
Ιόνια Νησιά	11%	2.329	3.270	71%	15.182
Πελοπόννησος	3%	572	8.245	7%	13.579
Αν. Μακεδονία & Θράκη	2%	443	7.223	6%	11.432
Θεσσαλία	2%	373	9.643	4%	12.662
Ήπειρος	1%	306	4.145	7%	11.785
Δυτ. Ελλάδα	1%	292	8.406	3%	12.058
Στερεά Ελλάδα	1%	267	8.567	3%	14.727
Β. Αιγαίο	1%	226	2.570	9%	12.266
Δυτ. Μακεδονία	**0%**	**83**	**4.098**	**2%**	**14.361**
Σύνολο Χώρας	**100%**	**21.562**	**184.714**	**12%**	**16.378**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

*Η κατανομή του ΑΕΠ των Περιφερειών είναι εκτίμηση λαμβάνοντας υπόψιν την ποσοστιαία κατανομή του 2016

*Το ΑΕΠ των Περιφερειών είναι προσωρινό και υπόκειται σε αλλαγή

1.8 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ[2] ΣΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΣΗΣ, 2013 – 2018

Στην ενότητα αυτή καταγράφεται η ετήσια εξέλιξη της απασχόλησης στις δραστηριότητες παροχής καταλύματος και εστίασης, ανά τύπο απασχόλησης (πλήρης – μερική), ηλικία και φύλο καθώς και η εξέλιξη της ανεργίας. Αν και μέρος της δραστηριότητας της εστίασης δεν αφορά στον τουρισμό, η εποχικότητα που παρουσιάζουν τα στοιχεία απασχόλησης σε αυτήν ταυτίζεται με την εποχικότητα του Ελληνικού τουρισμού. Ως εκ τούτου θεωρούμε την δραστηριότητα της εστίασης ως κλάδο του τουρισμού. Επίσης, σημειώνουμε ότι υπάρχουν άλλες τουριστικές δραστηριότητες (πχ μεταφορές, ταξιδιωτικά γραφεία) που περιλαμβάνονται σε άλλες κατηγορίες και δεν καταγράφονται στα παρόντα στοιχεία. Τέλος, τα στοιχεία προέρχονται από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ) της ΕΛΣΤΑΤ και η περίοδος αναφοράς είναι από το 2013 έως το 2018. Αναφορικά με την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, σημειώνουμε τα εξής:

- Η Έρευνα Εργατικού Δυναμικού είναι δειγματοληπτική και διεξάγεται από την ΕΛΣΤΑΤ,
- Ως απασχολούμενοι ορίζονται τα άτομα ηλικίας 15 ετών και άνω, τα οποία την εβδομάδα αναφοράς είτε εργάστηκαν έστω και μια ώρα με σκοπό την αμοιβή ή το κέρδος, είτε εργάστηκαν στην οικογενειακή επιχείρηση, είτε δεν εργάστηκαν αλλά είχαν μια εργασία ή επιχείρηση από την οποία απουσίαζαν προσωρινά.

[2] Λόγω της δειγματοληπτικής μεθόδου της ΕΕΔ, εκτιμήσεις <2.000 είναι μη αξιόπιστες γιατί εμπεριέχουν μεγάλα δειγματοληπτικά σφάλματα.

1.8.1 Αριθμός απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια

Οι απασχολούμενοι στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης σημείωσαν αύξηση την περίοδο 2013 – 2018 κατά +40% (από 259 χιλ. το 2013 σε 362 χιλ. το 2018). Επιμέρους όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν θετική ποσοστιαία μεταβολή, με τις υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις να καταγράφονται στις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (+108%, από 11 χιλ. το 2013 σε 22 χιλ. το 2018), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+89%, από 9 χιλ. το 2013 σε 17 χιλ. το 2018), Θεσσαλίας (+72%, από 13 χιλ. το 2013 σε 22 χιλ. το 2018), Ηπείρου (+64%, από 9 χιλ. το 2013 σε 14 χιλ. το 2018), Νοτίου Αιγαίου (+49%, από 24 χιλ. το 2013 σε 35 χιλ. το 2018) και Βορείου Αιγαίου (+49%, από 6 χιλ. το 2013 σε 8 χιλ. το 2018). Οι χαμηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις σημειώθηκαν στις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας (+11%, από 5 χιλ. το 2013 σε 6 χιλ. το 2018), Στερεάς Ελλάδας (+13%, από 13 χιλ. το 2013 σε 15 χιλ. το 2018) και Κεντρικής Μακεδονίας (+13%, από 42 χιλ. το 2013 σε 47 χιλ. το 2018).

Πίνακας 9: Εξέλιξη των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια, 2013 - 2018

Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Αττική	71.811	85.759	90.092	97.547	91.664	98.146	37%
Κεντρική Μακεδονία	41.631	45.533	48.067	50.565	48.069	46.841	13%
Κρήτη	27.628	31.169	34.974	34.985	35.072	38.855	41%
Νότιο Αιγαίο	23.534	31.337	28.263	30.074	32.319	35.100	49%
Ιόνια Νησιά	10.760	12.054	14.697	17.435	19.380	22.373	108%
Θεσσαλία	12.820	13.062	19.958	23.071	26.668	22.002	72%
Δυτική Ελλάδα	14.877	15.882	19.829	16.785	18.331	20.441	37%
Πελοπόννησος	14.399	16.281	17.526	17.157	20.459	17.489	21%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	9.040	12.291	16.728	16.441	14.919	17.128	89%
Στερεά Ελλάδα	13.116	11.916	14.099	15.214	17.744	14.800	13%
Ήπειρος	8.810	9.522	9.741	8.722	12.095	14.451	64%
Βόρειο Αιγαίο	5.548	6.054	5.763	7.784	8.221	8.270	49%
Δυτική Μακεδονία	**5.233**	**6.263**	**5.800**	**5.398**	**5.752**	**5.830**	**11%**
Ελλάδα	**259.206**	**297.122**	**325.539**	**341.177**	**350.692**	**361.726**	**40%**

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια για το 2018, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (27%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (13%), Κρήτης (11%), Νοτίου Αιγαίου (10%), Ιονίων Νήσων (6%), Θεσσαλίας (6%), Δυτικής Ελλάδας (6%), Πελοπόννησος (5%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (5%), Στερεάς Ελλάδας (4%), Ηπείρου (4%), Βορείου Αιγαίου (2%) και Δυτικής Μακεδονίας (2%).

Διάγραμμα 8: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια, 2018

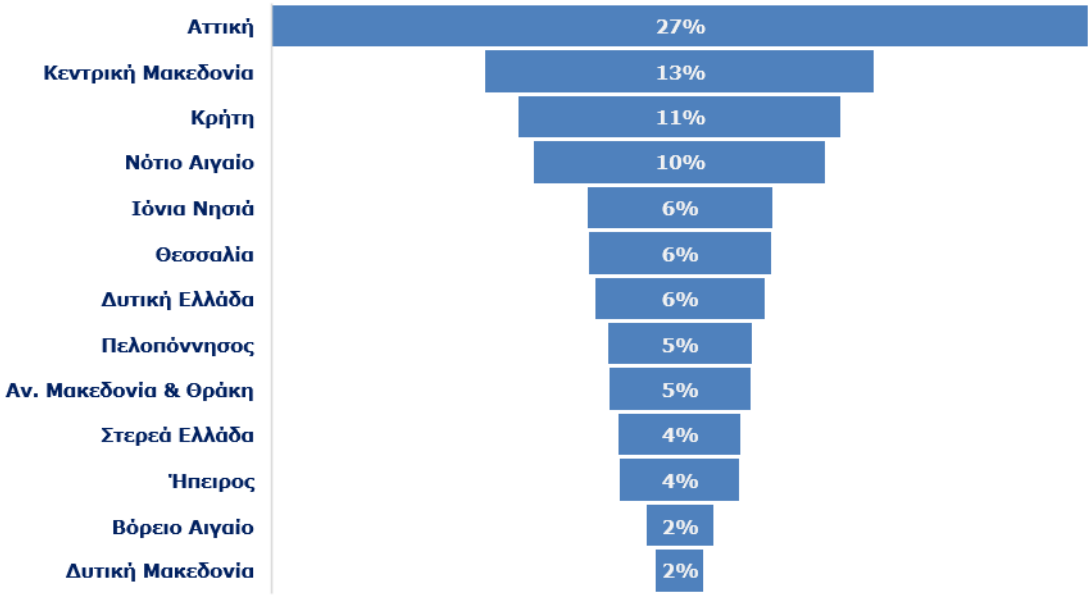

1.8.2 Αριθμός απασχολούμενων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά κατηγορία απασχόλησης

Οι απασχολούμενοι στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας την περίοδο 2013 – 2018 σημείωσαν αύξηση κατά +11% (από 5 χιλ. το 2013 σε 6 χιλ. το 2018). Επιμέρους, οι απασχολούμενοι στον κλάδο της εστίασης σημείωσαν αύξηση κατά +3% (από 5 χιλ. το 2013 σε 5 χιλ. το 2018) ενώ οι απασχολούμενοι στα καταλύματα αύξηση κατά +130% (από 340 απασχολούμενους το 2013 σε 781 απασχολούμενους το 2018).

Πίνακας 10: Εξέλιξη των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά κατηγορία απασχόλησης, 2013 - 2018

Κλάδος	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Εστίαση	4.894	5.996	5.655	5.300	5.460	5.049	3%
Καταλύματα	340	266	145	98	291	781	130%
Δυτική Μακεδονία	**5.233**	**6.263**	**5.800**	**5.398**	**5.752**	**5.830**	**11%**

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης εργάζονται στην εστίαση (από 94% το 2013 σε 87% το 2018) και λιγότερο στα καταλύματα (από 6% το 2013 σε 13% το 2018). Παρόλα αυτά παρατηρούμε μια σαφή ανοδική τάση την περίοδο 2013 – 2018 για τους απασχολούμενους στα καταλύματα.

Διάγραμμα 9: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά κατηγορία απασχόλησης, 2013 – 2018

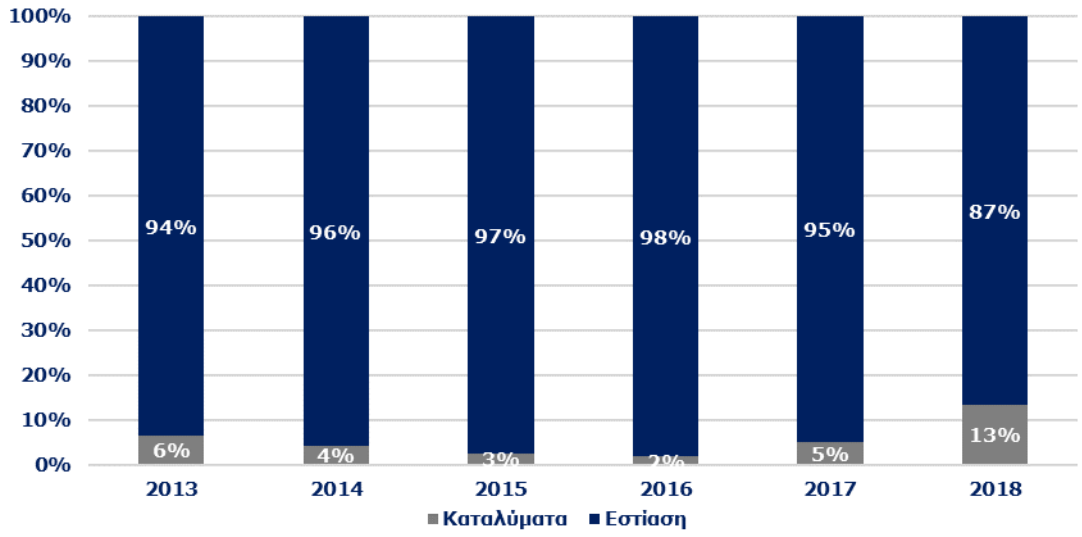

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

1.8.3 Τύπος απασχόλησης στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια

Αναφορικά με τον τύπο απασχόλησης στο σύνολο της χώρας την περίοδο 2013 - 2018, παρατηρούμε ότι οι απασχολούμενοι στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης με πλήρη απασχόληση σημείωσαν αύξηση κατά +34% (από 225 χιλ. το 2013 σε 303 χιλ. το 2018) ενώ αυτοί με μερική απασχόληση αύξηση κατά +75% (από 34 χιλ. το 2013 σε 59 χιλ. το 2018).

Πίνακας 11: Εξέλιξη των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια και ανά τύπο απασχόλησης, 2013 - 2018

Περιφέρεια	Τύπος Απασχόλησης	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Αττική	Πλήρης	56.942	64.839	68.226	73.372	68.050	76.613	35%
	Μερική	14.869	20.921	21.866	24.175	23.614	21.533	45%
Κεντρική Μακεδονία	Πλήρης	36.923	38.589	37.512	39.960	37.061	34.778	-6%
	Μερική	4.708	6.945	10.555	10.605	11.008	12.063	156%
Κρήτη	Πλήρης	25.507	28.254	30.828	31.549	32.589	35.309	38%
	Μερική	2.121	2.916	4.146	3.435	2.483	3.546	67%
Νότιο Αιγαίο	Πλήρης	22.288	30.348	26.751	28.247	30.692	32.970	48%
	Μερική	1.246	989	1.512	1.827	1.627	2.131	71%
Ιόνια Νησιά	Πλήρης	10.615	11.660	14.534	16.368	18.468	21.639	104%
	Μερική	144	395	164	1.067	912	734	409%
Θεσσαλία	Πλήρης	10.825	11.262	15.366	17.451	20.211	17.734	64%
	Μερική	1.995	1.800	4.592	5.620	6.458	4.268	114%
Δυτική Ελλάδα	Πλήρης	13.322	13.494	17.332	13.458	13.787	16.294	22%
	Μερική	1.555	2.389	2.497	3.327	4.544	4.147	167%
Πελοπόννησος	Πλήρης	13.080	14.069	15.002	14.898	18.390	15.822	21%
	Μερική	1.319	2.212	2.524	2.259	2.069	1.667	26%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	Πλήρης	7.294	9.776	14.301	12.851	12.396	14.455	98%
	Μερική	1.746	2.515	2.427	3.590	2.523	2.673	53%
Στερεά Ελλάδα	Πλήρης	11.500	10.762	12.646	12.511	13.215	11.583	1%
	Μερική	1.617	1.154	1.453	2.702	4.529	3.217	99%
Ήπειρος	Πλήρης	8.007	8.838	8.797	8.045	10.969	13.040	63%
	Μερική	803	683	944	677	1.126	1.411	76%
Βόρειο Αιγαίο	Πλήρης	4.931	5.519	5.516	7.457	7.540	7.773	58%
	Μερική	617	534	247	328	680	497	-20%
Δυτική Μακεδονία	**Πλήρης**	**4.235**	**5.481**	**5.194**	**4.043**	**4.488**	**4.808**	**14%**
	Μερική	**998**	**781**	**606**	**1.355**	**1.263**	**1.022**	**2%**
Ελλάδα	**Πλήρης**	**225.470**	**252.890**	**272.007**	**280.210**	**287.856**	**302.818**	**34%**
	Μερική	**33.737**	**44.232**	**53.532**	**60.967**	**62.835**	**58.908**	**75%**

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση της πλήρους και μερικής απασχόλησης, με εξαίρεση την Κεντρική Μακεδονία για την πλήρη (-6%, από 37 χιλ. το 2013 σε 35 χιλ. το 2018) και το Βόρειο Αιγαίο για την μερική (-20%, από 617 απασχολούμενους το 2013 σε 497 απασχολούμενους το 2018). Συγκεκριμένα, οι υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις στην πλήρη απασχόληση καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (+104%, από 11 χιλ. το 2013 σε 22 χιλ. το 2018), Αν.

Μακεδονίας & Θράκης (+98%, από 7 χιλ. το 2013 σε 14 χιλ. το 2018), Θεσσαλίας (+64%, από 11 χιλ. το 2013 σε 18 χιλ. το 2018) και Ηπείρου (+63%, από 8 χιλ. το 2013 σε 13 χιλ. το 2018) ενώ στην μερική απασχόληση σημειώθηκαν στις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (+409%, από 144 απασχολούμενους το 2013 σε 734 απασχολούμενους το 2018), Δυτικής Ελλάδας (+167%, από 2 χιλ. το 2013 σε 4 χιλ. το 2018), Κεντρικής Μακεδονίας (+156%, από 5 χιλ. το 2013 σε 12 χιλ. το 2018), Θεσσαλίας (+114%, από 2 χιλ. το 2013 σε 4 χιλ. το 2018) και Στερεάς Ελλάδας (+99%, από 2 χιλ. το 2013 σε 3 χιλ. το 2018).

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των εργαζόμενων πλήρους απασχόλησης ανά Περιφέρεια για το 2018, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (25%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κρήτης (12%), Κεντρικής Μακεδονίας (11%), Νοτίου Αιγαίου (11%), Ιονίων Νήσων (7%), Θεσσαλίας (6%), Δυτικής Ελλάδας (5%), Πελοποννήσου (5%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (5%), Ηπείρου (4%), Στερεάς Ελλάδας (4%), Βορείου Αιγαίου (3%) και Δυτικής Μακεδονίας (2%).

Διάγραμμα 10: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων πλήρους απασχόλησης στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια, 2018

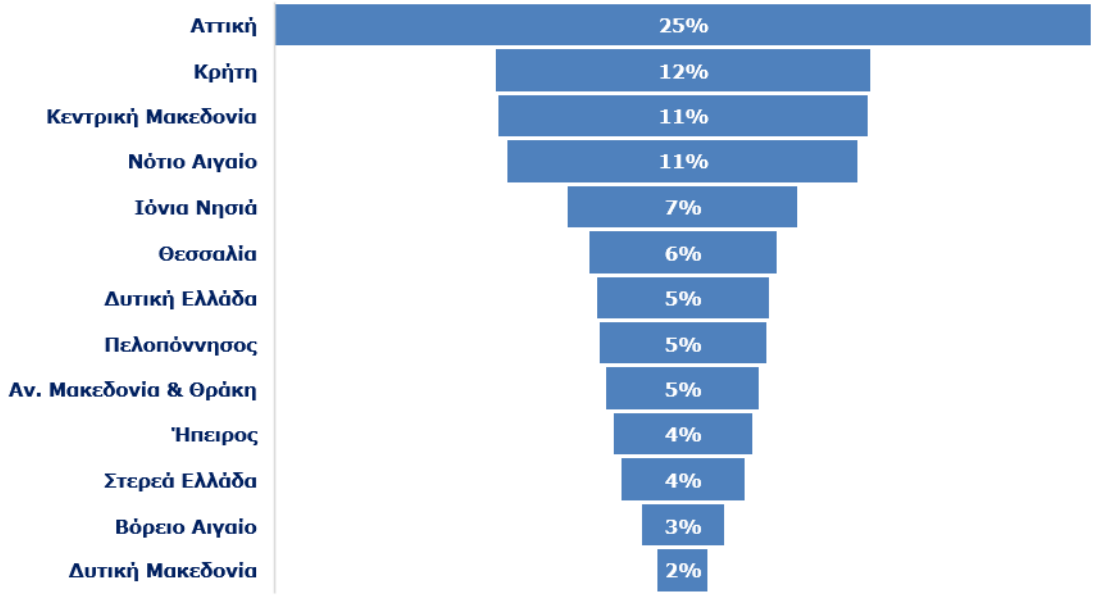

Στην μερική απασχόληση το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (37%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (20%), Θεσσαλίας (7%), Δυτικής Ελλάδας (7%), Κρήτης (6%), Στερεάς Ελλάδας (5%), Αν.

Μακεδονίας & Θράκης (5%), Νοτίου Αιγαίου (4%), Πελοποννήσου (3%), Ηπείρου (2%), Δυτικής Μακεδονίας (2%), Ιονίων Νήσων (1%) και Βορείου Αιγαίου (1%).

Διάγραμμα 11: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων μερικής απασχόλησης στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια, 2018

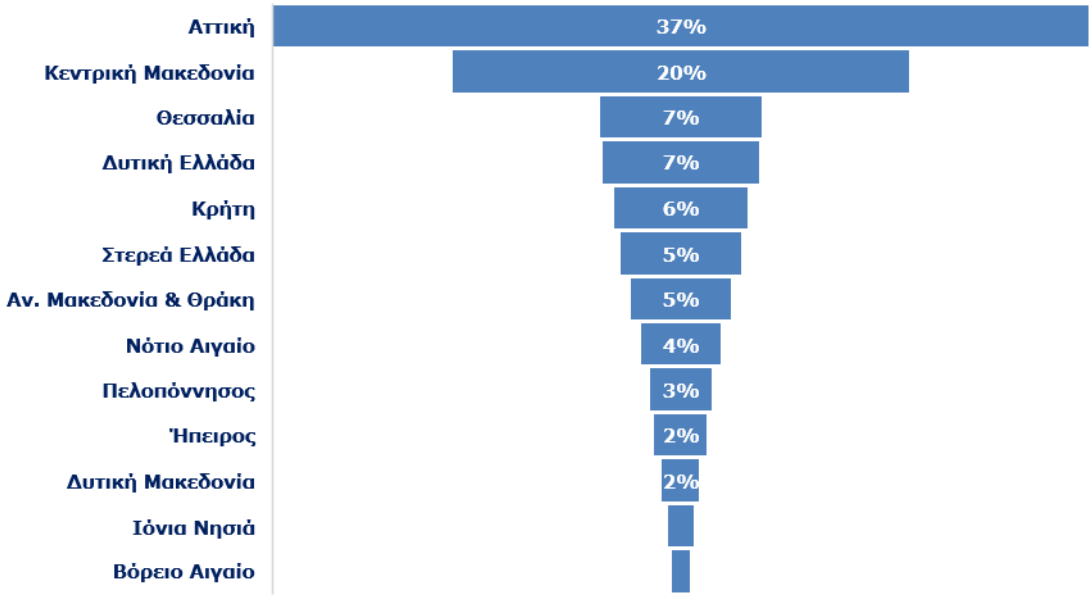

1.8.4 Τύπος απασχόλησης και ανά κατηγορία στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Οι εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας την περίοδο 2013 – 2018, σημείωσαν αύξηση κατά +14% (από 4 χιλ. το 2013 σε 5 χιλ. το 2018) ενώ οι απασχολούμενοι μερικής αύξηση κατά +2% (από 1 χιλ. το 2013 σε 1 χιλ. το 2018). Επιμέρους, οι εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης στον κλάδο της εστίασης σημείωσαν αύξηση κατά +5% (από 4 χιλ. το 2013 σε 4 χιλ. το 2018) και στα καταλύματα κατά +109% (από 340 απασχολούμενους το 2013 σε 708 απασχολούμενους το 2018) ενώ οι εργαζόμενοι μερικής απασχόλησης στην εστίαση σημείωσαν μείωση κατά -5% (από 998 απασχολούμενους το 2013 σε 949 απασχολούμενους το 2018) και στα καταλύματα αύξηση από 0 απασχολούμενους το 2013 σε 73 απασχολούμενους το 2018.

Πίνακας 12: Εξέλιξη των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά τύπο απασχόλησης και ανά κατηγορία απασχόλησης, 2013 - 2018

Κλάδος	Τύπος Απασχόλησης	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Εστίαση	Πλήρης	3.896	5.215	5.049	3.945	4.197	4.100	5%
	Μερική	998	781	606	1.355	1.263	949	-5%
Καταλύματα	Πλήρης	340	266	145	98	291	708	109%
	Μερική	0	0	0	0	0	73	
Δυτική Μακεδονία	**Πλήρης**	**4.235**	**5.481**	**5.194**	**4.043**	**4.488**	**4.808**	**14%**
	Μερική	**998**	**781**	**606**	**1.355**	**1.263**	**1.022**	**2%**

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Επιμέρους την περίοδο 2013 - 2018, οι εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης στην εστίαση (από 80% το 2013 σε 81% το 2018) έχουν υψηλότερο μερίδιο σε σύγκριση με τους εργαζόμενους μερικής απασχόλησης (από 20% το 2013 σε 19% 2018).

Διάγραμμα 12: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην εστίαση ανά τύπο απασχόλησης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2013 – 2018

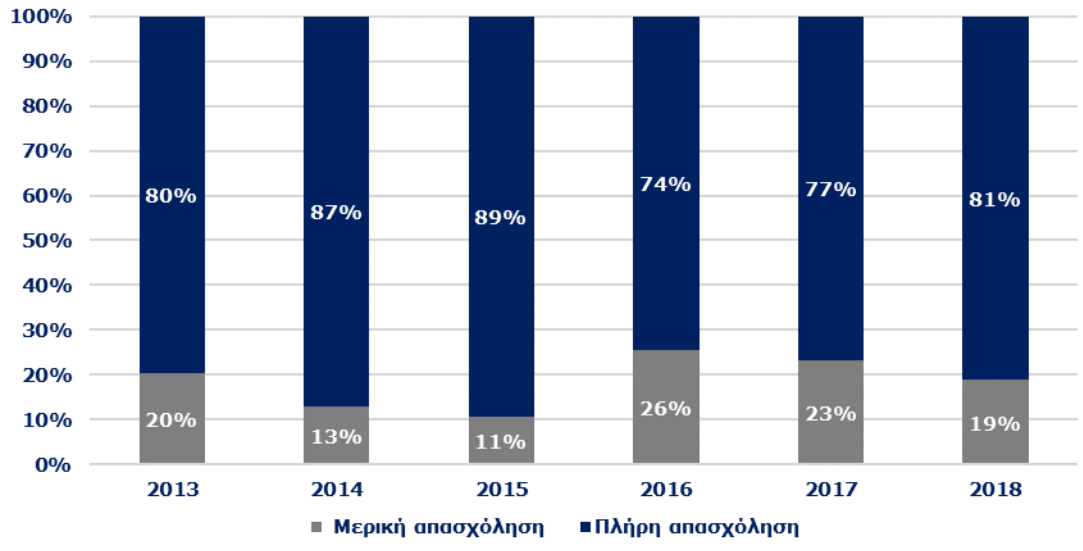

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά τους απασχολούμενους στα καταλύματα, οι εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης (από 100% το 2013 σε 91% το 2018) πλειοψηφούν έναντι των μερικής απασχόλησης (από 0% το 2013 σε 9% το 2018).

Διάγραμμα 13: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στα καταλύματα ανά τύπο απασχόλησης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2013 - 2018

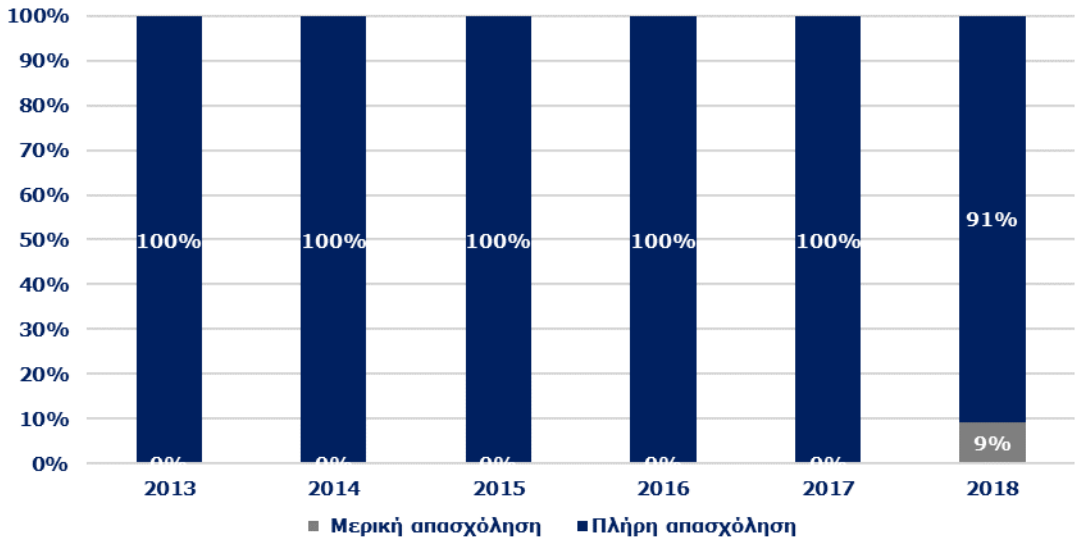

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

1.8.5 Φύλο απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια

Αναφορικά με το φύλο των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης για το σύνολο της χώρας την περίοδο 2013 - 2018, παρατηρούμε ότι οι άνδρες απασχολούμενοι σημείωσαν αύξηση κατά +35% (από 144 χιλ. το 2013 σε 195 χιλ. το 2018) ενώ οι γυναίκες αύξηση κατά +45% (από 115 χιλ. το 2013 σε 167 χιλ. το 2018).

Πίνακας 13: Εξέλιξη των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια και ανά φύλο απασχολούμενων, 2013 - 2018

Περιφέρεια	Φύλο απασχολούμενων	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Αττική	Άνδρας	42.580	49.494	56.957	60.482	53.502	56.745	33%
	Γυναίκα	29.231	36.265	33.135	37.065	38.162	41.402	42%
Κεντρική Μακεδονία	Άνδρας	24.122	26.592	27.499	27.439	26.962	25.942	8%
	Γυναίκα	17.509	18.941	20.568	23.126	21.106	20.898	19%
Κρήτη	Άνδρας	12.879	14.009	16.456	16.236	17.151	18.273	42%
	Γυναίκα	14.750	17.160	18.519	18.748	17.921	20.582	40%
Νότιο Αιγαίο	Άνδρας	12.698	14.825	15.247	15.782	14.946	15.885	25%
	Γυναίκα	10.836	16.512	13.016	14.292	17.373	19.216	77%
Ιόνια Νησιά	Άνδρας	5.664	6.578	7.709	7.493	9.369	10.743	90%
	Γυναίκα	5.096	5.476	6.988	9.941	10.011	11.630	128%
Θεσσαλία	Άνδρας	8.162	8.122	11.344	13.754	16.148	13.292	63%
	Γυναίκα	4.658	4.940	8.614	9.317	10.521	8.710	87%
Δυτική Ελλάδα	Άνδρας	8.528	9.786	11.249	10.134	11.226	11.953	40%
	Γυναίκα	6.348	6.097	8.580	6.651	7.104	8.488	34%
Πελοπόννησος	Άνδρας	7.107	9.375	8.120	8.924	11.588	9.602	35%
	Γυναίκα	7.292	6.906	9.406	8.234	8.871	7.887	8%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	Άνδρας	4.798	7.071	9.180	9.555	8.275	8.959	87%
	Γυναίκα	4.242	5.220	7.549	6.886	6.644	8.169	93%
Στερεά Ελλάδα	Άνδρας	7.672	6.622	7.124	7.797	9.561	8.886	16%
	Γυναίκα	5.445	5.294	6.976	7.416	8.183	5.914	9%
Ήπειρος	Άνδρας	4.500	5.174	5.887	4.793	6.209	7.355	63%
	Γυναίκα	4.310	4.348	3.854	3.929	5.886	7.096	65%
Βόρειο Αιγαίο	Άνδρας	2.731	2.398	3.169	4.832	4.578	3.734	37%
	Γυναίκα	2.818	3.656	2.594	2.952	3.642	4.536	61%
Δυτική Μακεδονία	**Άνδρας**	**2.775**	**2.738**	**2.539**	**2.388**	**2.887**	**3.226**	**16%**
	Γυναίκα	**2.458**	**3.525**	**3.262**	**3.010**	**2.864**	**2.604**	**6%**
Ελλάδα	**Άνδρας**	**144.214**	**162.783**	**182.480**	**189.609**	**192.403**	**194.595**	**35%**
	Γυναίκα	**114.992**	**134.339**	**143.059**	**151.569**	**158.289**	**167.132**	**45%**

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Επιμέρους, σε όλες τις Περιφέρειες σημειώθηκε αύξηση των ανδρών και γυναικών. Συγκεκριμένα, οι υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις στους άνδρες απασχολούμενους καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (+90%, από 6 χιλ. το 2013 σε 11 χιλ. το 2018), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+87%, από 5 χιλ. το 2013 σε 9 χιλ. το 2018), Θεσσαλίας (+63%, από 8 χιλ. το 2013 σε 13 χιλ. το 2018) και Ηπείρου (+63%, από 5 χιλ. το 2013 σε 7 χιλ. το 2018) ενώ στις γυναίκες στις Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (+128%, από 5 χιλ. το 2013 σε 12 χιλ. το 2018), Αν. Μακεδονίας &

Θράκης (+93%, από 4 χιλ. το 2013 σε 8 χιλ. το 2018), Θεσσαλίας (+87%, από 5 χιλ. το 2013 σε 9 χιλ. το 2018) και Νοτίου Αιγαίου (+77%, από 11 χιλ. το 2013 σε 19 χιλ. το 2018).

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των ανδρών απασχολούμενων ανά Περιφέρεια για το 2018, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (29%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (13%), Κρήτης (9%), Νοτίου Αιγαίου (8%), Θεσσαλίας (7%), Δυτικής Ελλάδας (6%), Ιονίων Νήσων (6%), Πελοποννήσου (5%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (5%), Στερεάς Ελλάδας (5%), Ηπείρου (4%), Βορείου Αιγαίου (2%) και Δυτικής Μακεδονίας (2%).

Διάγραμμα 14: Ποσοστιαία κατανομή των ανδρών απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

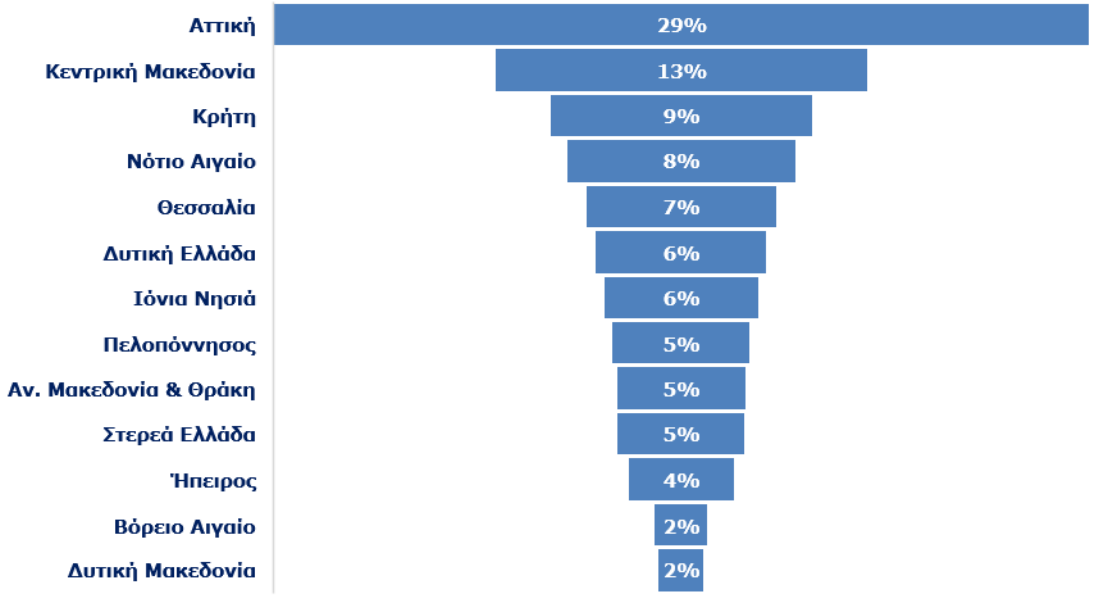

Παρόμοια είναι η εικόνα που καταγράφεται και στην ποσοστιαία κατανομή των γυναικών, με το υψηλότερο ποσοστό να καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (25%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (13%), Κρήτης (12%), Νοτίου Αιγαίου (11%), Ιονίων Νήσων (7%), Θεσσαλίας (5%), Δυτικής Ελλάδας (5%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (5%), Πελοποννήσου (5%), Ηπείρου (4%), Στερεάς Ελλάδας (4%), Βορείου Αιγαίου (3%) και Δυτικής Μακεδονίας (2%).

Διάγραμμα 15: Ποσοστιαία κατανομή των γυναικών απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια, 2018

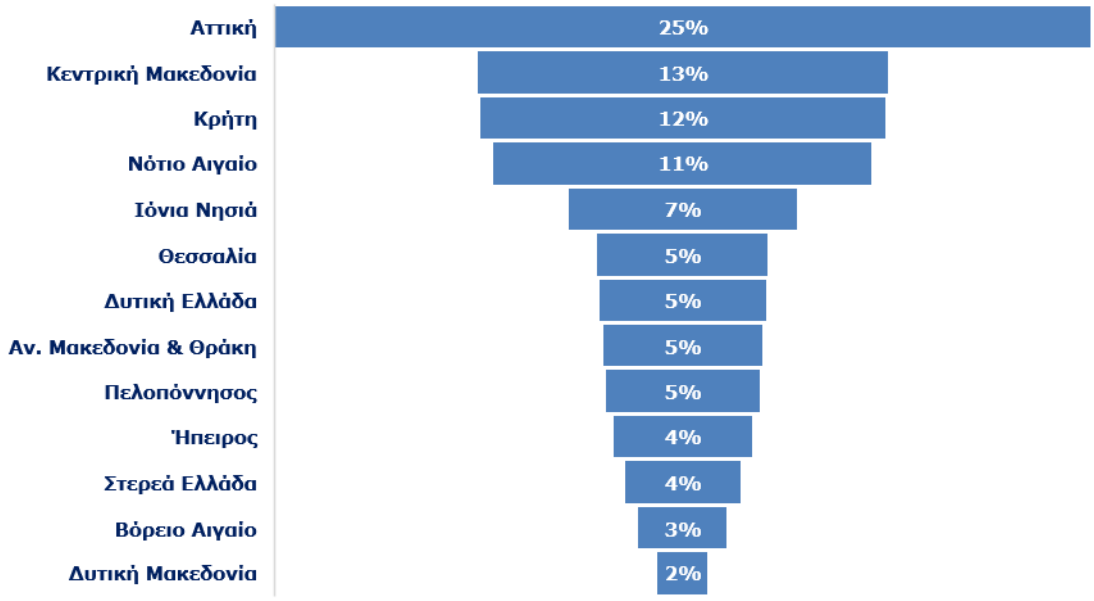

1.8.6 Φύλο απασχολούμενων ανά κατηγορία απασχόλησης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Οι άνδρες απασχολούμενοι στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας την περίοδο 2013 – 2018, σημείωσαν αύξηση κατά +16% (από 3 χιλ. το 2013 σε 3 χιλ. το 2018) ενώ οι γυναίκες αύξηση κατά +6% (από 2 χιλ. το 2013 σε 3 χιλ. το 2018). Επιμέρους, οι άνδρες απασχολούμενοι στον κλάδο της εστίασης σημείωσαν μείωση κατά -1% (από 3 χιλ. το 2013 σε 3 χιλ. το 2018) και στα καταλύματα αύξηση κατά +948% (από 51 απασχολούμενους το 2013 σε 536 απασχολούμενους το 2018) ενώ οι γυναίκες απασχολούμενες στην εστίαση αύξηση κατά +9% (από 2 χιλ. το 2013 σε 2 χιλ. το 2018) και στα καταλύματα μείωση κατά -15% (από 288 απασχολούμενους το 2013 σε 245 απασχολούμενους το 2018).

Πίνακας 14: Εξέλιξη των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά φύλο απασχολούμενων και ανά κατηγορία απασχόλησης, 2013 – 2018

Κλάδος	Φύλο απασχολούμενων	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Εστίαση	Άνδρας	2.724	2.530	2.461	2.354	2.690	2.690	-1%
	Γυναίκα	2.170	3.466	3.194	2.946	2.770	2.359	9%
Καταλύματα	Άνδρας	51	208	78	34	197	536	948%
	Γυναίκα	288	58	67	65	94	245	-15%
Δυτική Μακεδονία	**Άνδρας**	**2.775**	**2.738**	**2.539**	**2.388**	**2.887**	**3.226**	**16%**
	Γυναίκα	**2.458**	**3.525**	**3.262**	**3.010**	**2.864**	**2.604**	**6%**

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με το φύλο των απασχολούμενων στην εστίαση την περίοδο 2013 – 2018, οι άνδρες απασχολούμενοι (από 56% το 2013 σε 53% το 2018) πλειοψηφούν έναντι των γυναικών (από 44% το 2013 σε 47% το 2018).

Διάγραμμα 16: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην εστίαση ανά φύλο απασχολούμενων, 2018

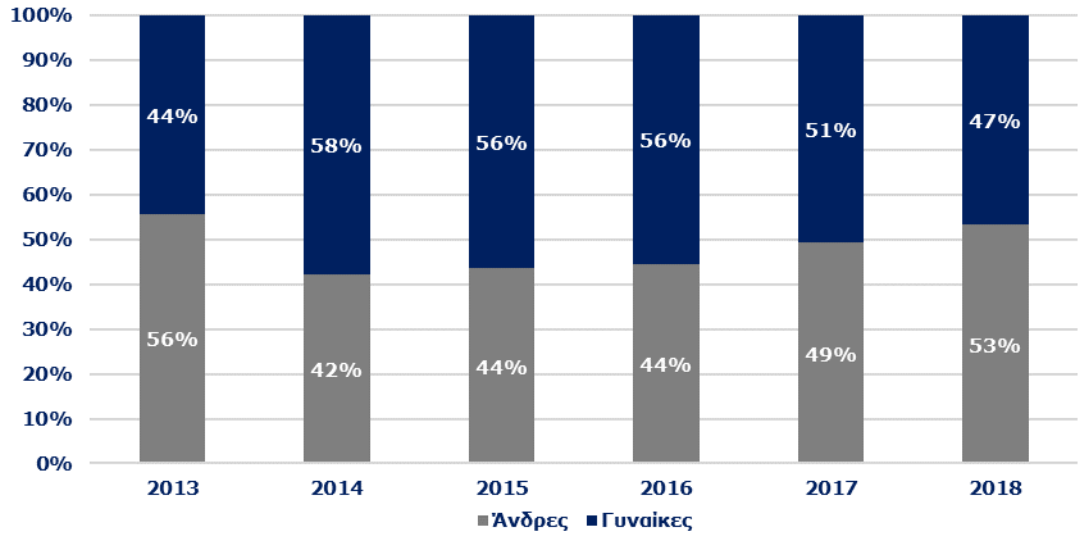

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Στα καταλύματα οι άνδρες απασχολούμενοι (από 15% το 2013 σε 69% το 2018) καταγράφουν σαφή ανοδική τάση την περίοδο 2013 – 2018 σε αντίθεση με τις γυναίκες που καταγράφουν πτωτική (από 85% το 2013 σε 31% το 2018). Παρόλα αυτά στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας παρατηρείται μεγάλη μεταβλητότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών από έτος σε έτος.

Διάγραμμα 17: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στα καταλύματα ανά φύλο απασχολούμενων, 2018

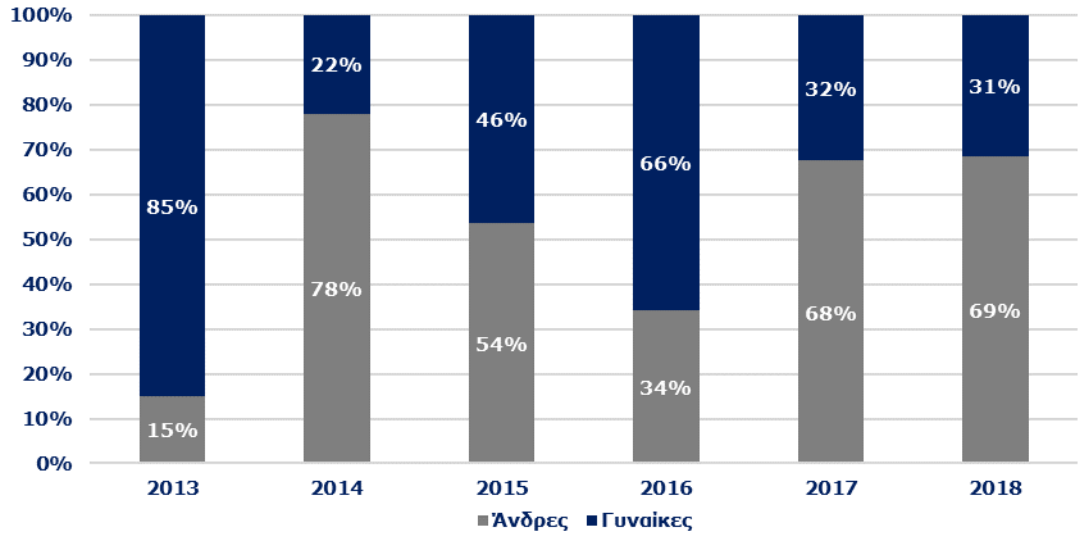

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

1.8.7 Ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά Περιφέρεια

Αναφορικά με την ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης, παρατηρούμε ότι όλες οι ηλικιακές ομάδες σημείωσαν αύξηση την περίοδο 2013 – 2018: 15-24 ετών (+57%, από 27 χιλ. το 2013 σε 43 χιλ. το 2018), 25-34 ετών (+35%, από 82 χιλ. το 2013 σε 111 χιλ. το 2018), 35-44 ετών (+17%, από 73 χιλ. το 2013 σε 86 χιλ. το 2018), 45-55 ετών (+56%, από 52 χιλ. το 2013 σε 81 χιλ. το 2018) και 55+ (+65%, από 25 χιλ. το 2013 σε 41 χιλ. το 2018).

Στις επιμέρους Περιφέρειες, όλες οι ηλικιακές ομάδες σημείωσαν αύξηση με εξαίρεση τις Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας (-21% στις ηλικίες 55+), Ηπείρου (-17% στις ηλικίες 45-55 ετών), Βορείου Αιγαίου (-44% στις ηλικίες 35-44 ετών) και Δυτικής Μακεδονίας (-36% και -31% στις ηλικίες 35-44 ετών και 55+ αντίστοιχα).

Οι υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις την περίοδο 2013 – 2018, σημειώθηκαν στις Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου στις ηλικίες 55+ ετών (+271%, από 659 απασχολούμενους το 2013 σε 2 χιλ. το 2018), Ιονίων Νήσων στις ηλικίες 55+ ετών (+209%, από 2 χιλ. το 2013 σε 5 χιλ. το 2018), Αν. Μακεδονίας & Θράκης στις ηλικίες 25-34 ετών (+196%, από 2 χιλ. το 2013 σε 5 χιλ. το 2018), Ηπείρου στις ηλικίες 25-34 ετών (+191%, από 2 χιλ. το 2013 σε 5 χιλ. το 2018), Δυτικής Ελλάδας στις ηλικίες 55+ ετών (+169%, από 818 απασχολούμενους το 2013 σε 2 χιλ. το 2018) και Θεσσαλίας στις ηλικίες 45-55 ετών (+167%, από 2 χιλ. το 2013 σε 5 χιλ. το 2018).

Πίνακας 15: Εξέλιξη των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά ηλικιακή διάρθρωση και ανά Περιφέρεια, 2013 - 2018

Περιφέρεια	Φύλο απασχολούμενων	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Αττική	15-24 ετών	8.222	14.209	11.959	12.179	12.573	13.536	65%
	25-34 ετών	28.869	29.776	33.079	35.726	29.256	38.129	32%
	35-44 ετών	20.673	22.718	22.315	24.678	24.989	22.193	7%
	45-54 ετών	10.249	12.425	16.280	17.161	16.900	17.824	74%
	55+ ετών	3.797	6.631	6.459	7.804	7.945	6.465	70%
Κεντρική Μακεδονία	15-24 ετών	4.766	4.558	5.304	4.943	5.399	5.440	14%
	25-34 ετών	12.931	14.649	15.829	16.460	15.437	13.744	6%
	35-44 ετών	10.164	11.364	10.099	12.531	12.200	10.362	2%
	45-54 ετών	10.095	9.537	9.687	9.817	10.214	12.333	22%
	55+ ετών	3.673	5.425	7.148	6.814	4.819	4.962	35%
Κρήτη	15-24 ετών	2.281	3.597	3.510	3.618	3.911	4.676	105%
	25-34 ετών	8.282	8.805	8.181	9.340	10.120	10.697	29%
	35-44 ετών	7.655	9.145	11.160	9.500	10.113	9.957	30%
	45-54 ετών	5.910	6.535	8.379	8.232	7.147	9.667	64%
	55+ ετών	3.500	3.088	3.745	4.294	3.780	3.858	10%
Νότιο Αιγαίο	15-24 ετών	2.641	3.579	3.239	3.497	3.562	3.548	34%
	25-34 ετών	8.035	10.260	9.631	8.181	8.202	8.173	2%
	35-44 ετών	4.741	7.004	8.058	8.116	7.600	7.490	58%
	45-54 ετών	5.159	7.154	4.635	6.316	8.989	10.261	99%
	55+ ετών	2.959	3.340	2.700	3.963	3.965	5.628	90%
Ιόνια Νησιά	15-24 ετών	1.094	1.188	1.290	1.765	1.779	1.889	73%
	25-34 ετών	1.815	3.157	3.077	3.853	3.605	3.668	102%
	35-44 ετών	3.706	3.144	3.270	4.268	5.192	6.260	69%
	45-54 ετών	2.583	2.657	3.369	4.233	5.353	5.728	122%
	55+ ετών	1.562	1.909	3.691	3.316	3.451	4.828	209%
Θεσσαλία	15-24 ετών	1.291	1.854	1.935	2.386	4.451	3.214	149%
	25-34 ετών	3.207	3.252	8.165	6.908	6.448	6.222	94%
	35-44 ετών	4.702	4.383	3.835	6.295	7.303	5.323	13%
	45-54 ετών	1.790	1.977	4.242	4.966	5.094	4.771	167%
	55+ ετών	1.829	1.596	1.781	2.515	3.372	2.472	35%
Δυτική Ελλάδα	15-24 ετών	1.724	2.211	3.541	2.638	2.126	2.151	25%
	25-34 ετών	4.888	5.589	7.158	5.465	6.326	8.044	65%
	35-44 ετών	4.355	3.754	4.544	3.775	4.008	4.551	5%
	45-54 ετών	3.092	3.356	2.644	2.966	4.031	3.495	13%
	55+ ετών	818	973	1.942	1.940	1.839	2.200	169%
Πελοπόννησος	15-24 ετών	865	1.589	1.553	1.321	1.702	1.051	21%
	25-34 ετών	4.357	5.450	5.320	4.433	5.925	4.473	3%
	35-44 ετών	4.944	4.104	5.058	4.905	5.982	5.954	20%
	45-54 ετών	2.701	3.444	3.532	4.300	4.198	3.813	41%
	55+ ετών	1.532	1.693	2.063	2.199	2.652	2.198	44%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	15-24 ετών	1.118	1.025	1.367	2.031	2.061	2.548	128%
	25-34 ετών	1.793	2.844	4.406	4.489	3.557	5.310	196%
	35-44 ετών	3.060	3.483	4.579	4.022	3.716	3.425	12%
	45-54 ετών	2.234	2.701	3.439	3.741	3.772	3.951	77%
	55+ ετών	834	2.237	2.937	2.158	1.812	1.893	127%
Στερεά Ελλάδα	15-24 ετών	1.836	1.276	1.346	1.449	2.865	1.932	5%
	25-34 ετών	3.834	4.384	5.009	3.943	5.264	3.824	0%
	35-44 ετών	2.684	2.324	3.251	3.864	3.833	4.083	52%
	45-54 ετών	2.913	2.376	2.649	3.798	3.654	3.501	20%
	55+ ετών	1.849	1.555	1.844	2.160	2.128	1.459	-21%
Ήπειρος	15-24 ετών	767	667	344	761	816	1.556	103%
	25-34 ετών	1.628	2.888	3.262	2.161	2.563	4.733	191%
	35-44 ετών	2.521	2.558	2.880	2.606	3.528	3.793	50%
	45-54 ετών	2.676	2.469	1.954	2.090	2.628	2.232	-17%
	55+ ετών	1.218	940	1.302	1.104	2.561	2.137	75%
Βόρειο Αιγαίο	15-24 ετών	295	573	1.121	1.334	576	608	106%
	25-34 ετών	1.634	1.929	1.770	1.760	1.871	2.240	37%
	35-44 ετών	1.742	1.635	1.227	1.671	1.096	969	-44%
	45-54 ετών	1.217	1.113	873	1.821	2.418	2.009	65%
	55+ ετών	659	803	772	1.199	2.261	2.444	271%
Δυτική Μακεδονία	15-24 ετών	290	692	865	751	779	473	63%
	25-34 ετών	983	1.328	1.268	1.914	1.917	2.014	105%
	35-44 ετών	2.125	2.443	1.805	1.237	897	1.359	-36%
	45-54 ετών	1.301	994	1.011	1.364	1.523	1.614	24%
	55+ ετών	535	806	851	132	635	371	-31%
Ελλάδα	15-24 ετών	27.191	37.018	37.375	38.673	42.602	42.622	57%
	25-34 ετών	82.257	94.312	106.155	104.634	100.490	111.271	35%
	35-44 ετών	73.072	78.058	82.081	87.468	90.458	85.721	17%
	45-54 ετών	51.920	56.738	62.693	70.804	75.923	81.199	56%
	55+ ετών	24.765	30.996	37.235	39.599	41.219	40.914	65%

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης ανά ηλικιακή κατηγορία για το 2018, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο μερίδιο κατέχει η ηλικιακή ομάδα 25-34 ετών (31%) και ακολουθούν οι ηλικίες 35-44 ετών (24%), 45-55 ετών (22%), 15-24 ετών (12%) και 55+ ετών (11%).

Διάγραμμα 18: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης στην Ελλάδα ανά ηλικιακή ομάδα, 2018

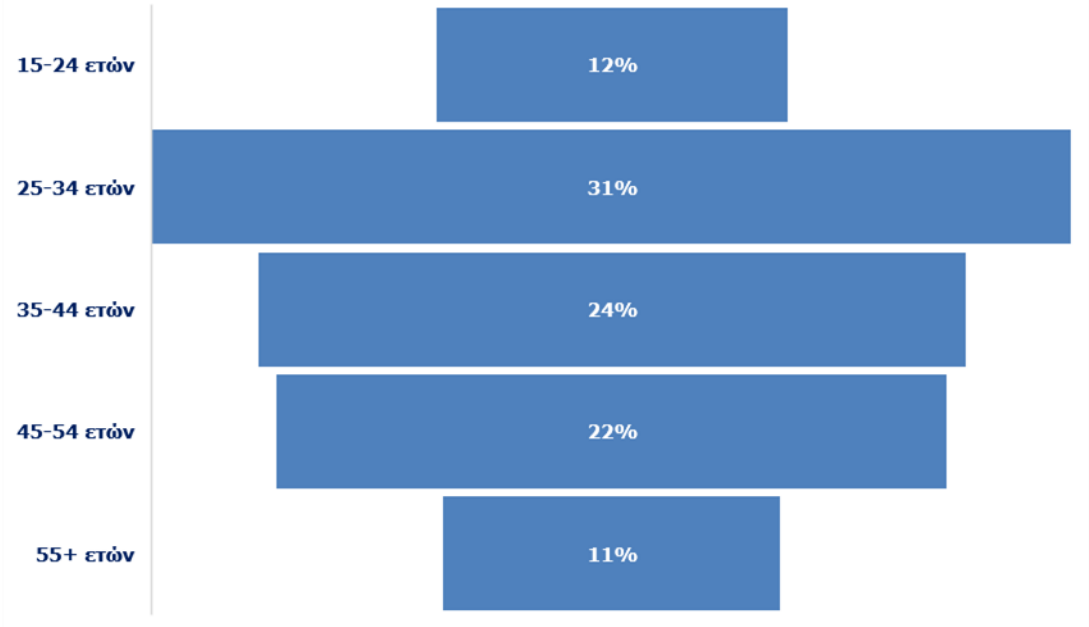

1.8.8 Ηλικιακή διάρθρωση των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά κατηγορία απασχόλησης

Όλες οι ηλικιακές ομάδες των απασχολούμενων στις δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας σημείωσαν την περίοδο 2013 – 2018 αύξηση, με εξαίρεση τις ηλικίες 35-44 ετών (-36%, από 2 χιλ. το 2013 σε 1 χιλ. το 2018) και 55+ ετών (-31%, από 535 απασχολούμενους το 2013 σε 371 απασχολούμενους το 2018). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες ηλικιακές ομάδες: 15-24 ετών (+63%, από 290 απασχολούμενους το 2013 σε 473 απασχολούμενους το 2018), 25-34 ετών (+105%, από 983 απασχολούμενους το 2013 σε 2 χιλ. το 2018) και 45-54 ετών (+24%, από 1 χιλ. το 2013 σε 2 χιλ. το 2018). Επιμέρους στην εστίαση, η εικόνα είναι μικτή με τις ηλικίες 35-44 ετών (-46%, από 2 χιλ. το 2013 σε 1 χιλ. το 2018) και 55+ ετών (-17%, από 449 απασχολούμενους το 2013 σε 371 απασχολούμενους το 2018) να καταγράφουν μείωση και τις ηλικίες 15-24 ετών (+50%, από 290 απασχολούμενους το 2013 σε 436 απασχολούμενους το 2018), 25-34 ετών (+54%, από 1 χιλ. το 2013 σε 2 χιλ. το 2018) και 45-54 ετών (+47%, από 1 χιλ. το 2013 σε 2 χιλ. το 2018) αύξηση. Στα καταλύματα η εικόνα είναι παρόμοια, με όλες τις ηλικιακές ομάδες να καταγράφουν αύξηση, με εξαίρεση τις ηλικίες 45-54 ετών (-100%, από 203 απασχολούμενους το 2013 σε 0 απασχολούμενους το 2018) και 55+ ετών (-100%, από 86 απασχολούμενους το 2013 σε 0 απασχολούμενους το 2018).

Πίνακας 16: Εξέλιξη των απασχολούμενων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά ηλικιακή διάρθρωση και ανά κατηγορία απασχόλησης, 2013 - 2018

Κλάδος	Φύλο απασχολούμενων	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Εστίαση	15-24 ετών	290	692	865	751	738	436	50%
	25-34 ετών	983	1.328	1.268	1.881	1.783	1.510	54%
	35-44 ετών	2.074	2.235	1.755	1.237	781	1.118	-46%
	45-54 ετών	1.098	936	944	1.299	1.523	1.614	47%
	55+ ετών	449	806	823	132	635	371	-17%
Καταλύματα	15-24 ετών	0	0	0	0	42	37	
	25-34 ετών	0	0	0	34	133	503	
	35-44 ετών	51	208	50	0	116	241	370%
	45-54 ετών	203	58	67	65	0	0	-100%
	55+ ετών	86	0	27	0	0	0	-100%
Δυτική Μακεδονία	**15-24 ετών**	**290**	**692**	**865**	**751**	**779**	**473**	**63%**
	25-34 ετών	**983**	**1.328**	**1.268**	**1.914**	**1.917**	**2.014**	**105%**
	35-44 ετών	**2.125**	**2.443**	**1.805**	**1.237**	**897**	**1.359**	**-36%**
	45-54 ετών	**1.301**	**994**	**1.011**	**1.364**	**1.523**	**1.614**	**24%**
	55+ ετών	**535**	**806**	**851**	**132**	**635**	**371**	**-31%**

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σύμφωνα με την ποσοστιαία κατανομή των ηλικιακών ομάδων στην εστίαση για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, παρατηρούμε ότι σε όλη την εξεταζόμενη περίοδο τα υψηλότερα ποσοστά απασχολούμενων καταγράφονται στις ηλικίες 25-34 ετών (από 20% το 2013 σε 30% το 2018), 35-44 ετών (από 42% το 2013 σε 22% το 2018) και 45-54 ετών (από 22% το 2013 σε 32% το 2018). Μικρότερα μερίδια καταγράφονται στις ηλικιακές ομάδες 15-24 ετών (από 6% το 2013 σε 9% το 2018) και 55+ ετών (από 9% το 2013 σε 7% το 2018).

Διάγραμμα 19: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στην Εστίαση ανά ηλικιακή ομάδα για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2018

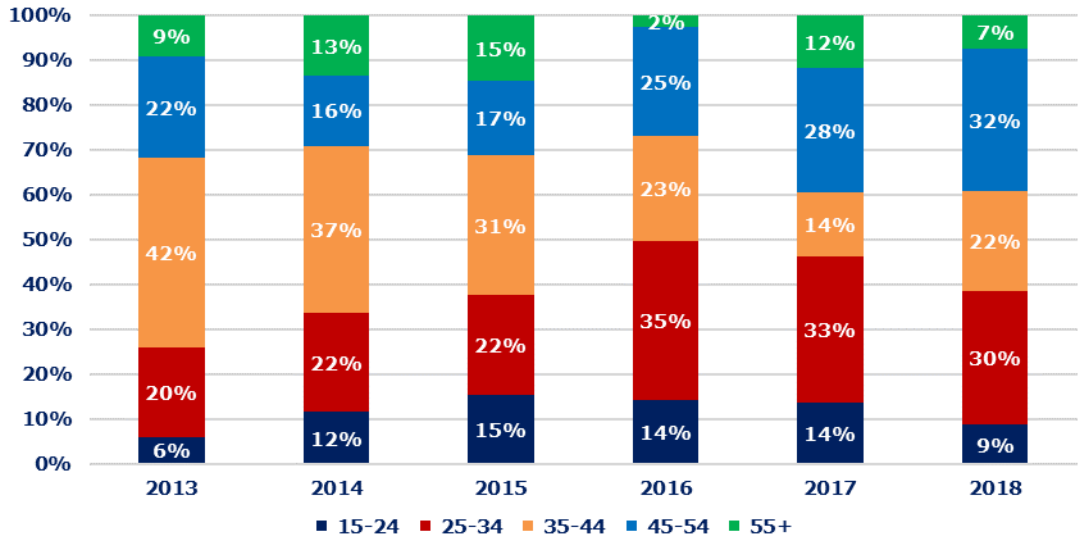

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των ηλικιακών ομάδων στα καταλύματα για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, παρατηρούμε ότι οι ηλικιακές ομάδες σημειώνουν έντονες διακυμάνσεις από έτος σε έτος. Ενδεικτικά: 15-24 ετών (από 0% το 2013 σε 5% το 2018), 25-34 ετών (από 0% το 2013 σε 64% το 2018), 35-44 ετών (από 15% το 2013 σε 31% το 2018), 45-54 ετών (από 60% το 2013 σε 0% το 2018) και 55+ ετών (από 25% το 2013 σε 0% το 2018).

Διάγραμμα 20: Ποσοστιαία κατανομή των απασχολούμενων στα καταλύματα ανά ηλικιακή ομάδα για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2018

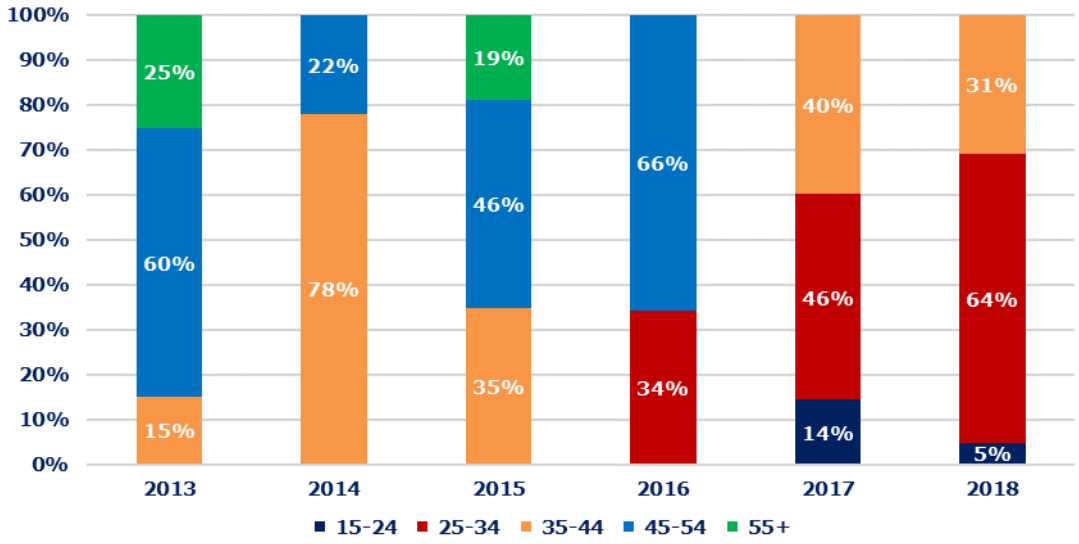

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

1.8.9 Εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 και 2018

Η ανεργία στην Ελλάδα την περίοδο 2013 – 2018 σημείωσε μείωση κατά -31% (από 1.330 χιλ. το 2013 σε 915 χιλ. το 2018). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στον αριθμό των ανέργων τους, με εξαίρεση την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου που κατέγραψε αύξηση (+10%, από 19 χιλ. το 2013 σε 20 χιλ. το 2018). Συγκεκριμένα, οι υψηλότερες ποσοστιαίες μειώσεις καταγράφονται στις Περιφέρειες Κρήτης (-46%, από 71 χιλ. το 2013 σε 38 χιλ. το 2018), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-41%, από 68 χιλ. το 2013 σε 40 χιλ. το 2018), Αττικής (-35%, από 527 χιλ. το 2013 σε 342 χιλ. το 2018), Πελοποννήσου (-35%, από 54 χιλ. το 2013 σε 35 χιλ. το 2018), Στερεάς Ελλάδας (-34%, από 67 χιλ. το 2013 σε 45 χιλ. το 2018), Κεντρικής Μακεδονίας (-30%, από 239 χιλ. το 2013 σε 168 χιλ. το 2018), Ηπείρου (-30%, από 39 χιλ. το 2013 σε 27 χιλ. το 2018) και Θεσσαλίας (-29%, από 80 χιλ. το 2013 σε 57 χιλ. το 2018). Οι χαμηλότερες μειώσεις καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας (-10%, από 36 χιλ. το 2013 σε 32 χιλ. το 2018), Ιονίων Νήσων (-11%, από 17 χιλ. το 2013 σε 15 χιλ. το 2018), Δυτικής Ελλάδας (-14%, από 80 χιλ. το 2013 σε 69 χιλ. το 2018) και Νοτίου Αιγαίου (-20%, από 33 χιλ. το 2013 σε 27 χιλ. το 2018).

Αναφορικά με το ποσοστό των ανέργων ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό για το 2018, παρατηρούμε ότι τα χαμηλότερα ποσοστά καταγράφονται στις Περιφέρειες Κρήτης (13%) και Πελοποννήσου (14%) και τα υψηλότερα στις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας (27%) και Δυτικής Ελλάδας (24%).

Πίνακας 17: Εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 και 2018

Εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 και 2018					
	2013		2018		
Περιφέρεια	Αριθμός ανέργων (σε χιλ.)	% Ανέργων ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό	Αριθμός ανέργων (σε χιλ.)	% Ανέργων ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό	%Δ των ανέργων 2013 - 2018
Αττική	527	29%	342	20%	-35%
Κεντρική Μακεδονία	239	30%	168	21%	-30%
Δυτική Ελλάδα	80	28%	69	24%	-14%
Θεσσαλία	80	25%	57	18%	-29%
Στερεά Ελλάδα	67	28%	45	19%	-34%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	68	27%	40	16%	-41%
Κρήτη	71	25%	38	13%	-46%
Πελοπόννησος	54	22%	35	14%	-35%
Δυτική Μακεδονία	**36**	**32%**	**32**	**27%**	**-10%**
Ήπειρος	39	27%	27	20%	-30%
Νότιο Αιγαίο	33	21%	27	17%	-20%
Βόρειο Αιγαίο	19	22%	20	22%	10%
Ιόνια Νησιά	17	18%	15	16%	-11%
Σύνολο	**1.330**	**27%**	**915**	**19%**	**-31%**

Πηγή: ΕΕΔ ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των ανέργων στις Περιφέρειες για το 2018, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Περιφέρεια Αττικής (37%) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (18%), Δυτικής Ελλάδας (8%), Θεσσαλίας (6%), Στερεάς Ελλάδας (5%), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (4%), Κρήτης (4%), Πελοποννήσου (4%), Δυτικής Μακεδονίας (3%), Ηπείρου (3%), Νοτίου Αιγαίου (3%), Βορείου Αιγαίου (2%) και Ιονίων Νήσων (2%).

Διάγραμμα 21: Ποσοστιαία κατανομή των ανέργων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

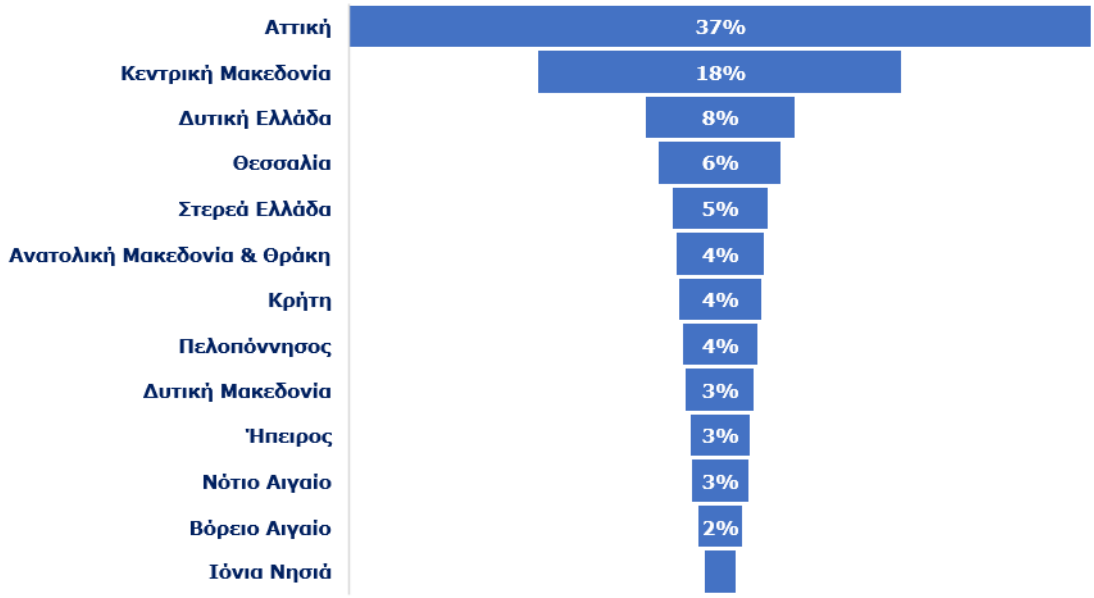

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των ανέργων στις Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας καταγράφει το 3% των ανέργων της χώρας, σημειώνοντας την περίοδο 2013 – 2018 μείωση κατά -10% (από 36 χιλ. το 2013 σε 32 χιλ. το 2018). Από την άλλη πλευρά εμφανίζει το 2018 το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας ως προς τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό της (27% έναντι 32% το 2013) στο σύνολο των 13 Περιφερειών.

2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ

2.1 ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ 2018

2.1.1 Ξενοδοχειακό δυναμικό[3] Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Πίνακας 18: Ξενοδοχειακό δυναμικό της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

Ξενοδοχειακό Δυναμικό Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018							
Περιφέρεια		**5***	**4***	**3***	**2***	**1***	**Σύνολο**
Νότιο Αιγαίο	Μονάδες	175	406	560	1.005	288	2.434
	Δωμάτια	23.502	33.531	21.285	25.382	4.371	108.071
	Κλίνες	50.092	67.537	43.268	50.918	8.673	220.488
Κρήτη	Μονάδες	107	286	421	717	226	1.757
	Δωμάτια	18.685	26.701	16.713	19.882	5.246	87.227
	Κλίνες	40.033	54.775	35.375	43.548	11.112	184.843
Ιόνια Νησιά	Μονάδες	31	141	246	559	90	1.067
	Δωμάτια	4.749	13.230	14.346	16.182	1.680	50.187
	Κλίνες	9.917	26.961	28.790	33.468	3.478	102.614
Κεντρική Μακεδονία	Μονάδες	49	121	293	461	467	1.391
	Δωμάτια	8.385	8.661	10.636	10.856	8.942	47.480
	Κλίνες	18.222	17.554	21.836	21.761	18.478	97.851
Αττική	Μονάδες	34	118	146	295	128	721
	Δωμάτια	6.435	9.132	6.969	9.065	2.519	34.120
	Κλίνες	12.191	17.221	13.028	16.761	4.766	63.967
Πελοπόννησος	Μονάδες	22	135	242	313	93	805
	Δωμάτια	2.919	4.047	6.675	6.126	1.098	20.865
	Κλίνες	6.388	8.442	13.878	11.927	2.139	42.774
Θεσσαλία	Μονάδες	27	129	148	266	98	668
	Δωμάτια	1.200	3.192	3.884	5.351	1.636	15.263
	Κλίνες	2.587	6.610	7.804	10.791	3.277	31.069
Στερεά Ελλάδα	Μονάδες	12	46	154	319	96	627
	Δωμάτια	766	3.009	4.091	7.098	1.696	16.660
	Κλίνες	1.752	6.103	8.064	13.502	3.269	32.690
Αν. Μακεδονία & Θράκη	Μονάδες	12	35	106	187	86	426
	Δωμάτια	1.049	1.929	3.211	3.918	1.492	11.599
	Κλίνες	2.134	3.967	6.572	7.791	2.827	23.291
Βόρειο Αιγαίο	Μονάδες	6	40	136	188	59	429
	Δωμάτια	782	1.575	4.191	4.145	844	11.537
	Κλίνες	1.655	3.209	8.451	8.406	1.660	23.381
Δυτική Ελλάδα	Μονάδες	5	41	106	138	28	318
	Δωμάτια	2.070	2.498	2.989	2.920	313	10.790
	Κλίνες	4.606	4.875	5.932	5.562	607	21.582
Ήπειρος	Μονάδες	13	97	168	160	32	470
	Δωμάτια	1.042	1.720	2.983	2.730	520	8.995
	Κλίνες	2.191	3.894	6.198	5.416	1.007	18.706
Δυτική Μακεδονία	**Μονάδες**	**3**	**17**	**67**	**38**	**8**	**133**
	Δωμάτια	**61**	**383**	**1.733**	**675**	**169**	**3.021**
	Κλίνες	**137**	**834**	**3.666**	**1.409**	**460**	**6.506**
Σύνολο	**Μονάδες**	**496**	**1.612**	**2.793**	**4.646**	**1.699**	**11.246**
	Δωμάτια	**71.645**	**109.608**	**99.706**	**114.330**	**30.526**	**425.815**
	Κλίνες	**151.905**	**221.982**	**202.862**	**231.260**	**61.753**	**869.762**

Πηγή: ΜΗΤΕ, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

[3] Τα στοιχεία του ξενοδοχειακού δυναμικού προέρχονται από την βάση δεδομένων (βάσει ΑΦΜ) του Μητρώου Τουριστικών Επιχειρήσεων και του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου.

Η Ελλάδα το 2018 διέθετε 11.246 ξενοδοχειακές μονάδες με 425.815 δωμάτια και 869.762 κλίνες. Οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, της Κρήτης, των Ιονίων Νήσων, της Κεντρικής Μακεδονίας και της Αττικής, που δέχονται και τον μεγαλύτερο αριθμό τουριστών, αντιπροσωπεύουν το 66% του ξενοδοχειακού δυναμικού της χώρας (7.370 ξενοδοχειακές μονάδες).

Στις επιμέρους κατηγορίες αστεριών παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στα 2* (41%) και 3* (25%) ξενοδοχεία και χαμηλή στα 5* (4%). Οι υπόλοιπες κατηγορίες 4* (14%) και 1* (15%).

Η εικόνα στα ξενοδοχειακά δωμάτια είναι πιο ισοκατανεμημένη με τα 4* και τα 2* να αντιπροσωπεύουν το 26% και 27% αντίστοιχα, τα 3* το 23%, τα 5* το 17% και τα 1* μόλις το 7%. Παρόμοια εικόνα και στις κλίνες 5* 17%, 4* 26%, 3* 23%, 2* 27% και 1* 7%.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι τα 5* παρόλο που αντιπροσωπεύουν μόλις το 4% των ξενοδοχειακών μονάδων εντούτοις κατέχουν το 17% των δωματίων και το 17% των κλινών.

Τέλος, οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (35%) και της Κρήτης (22%) έχουν τον μεγαλύτερο αριθμό 5* ξενοδοχείων αντιπροσωπεύοντας το 57% του συνόλου.

Διάγραμμα 22: Κατανομή ξενοδοχειακών μονάδων, δωματίων και κλινών ανά κατηγορία αστεριών στην Ελλάδα, 2018

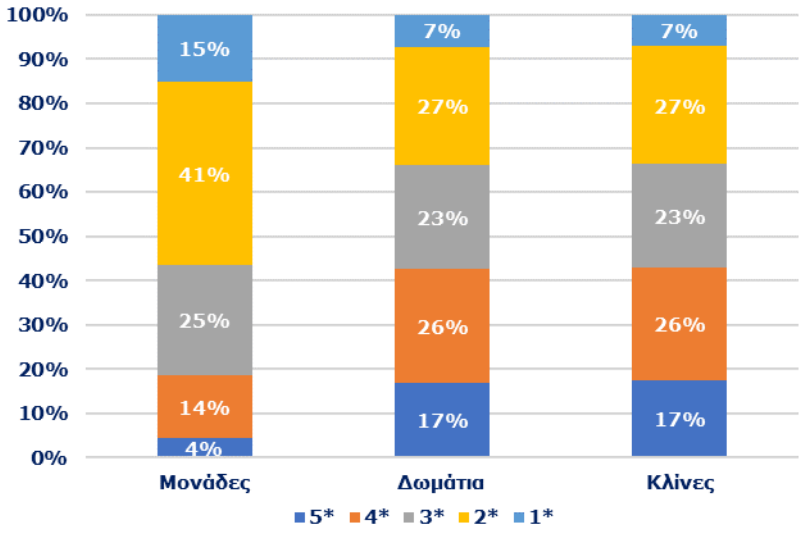

Πηγή: ΜΗΤΕ, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την κατανομή των δωματίων, αξιοσημείωτο είναι ότι οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, της Κρήτης, των Ιονίων Νήσων, της Κεντρικής Μακεδονίας και

της Αττικής αντιπροσωπεύουν το 2018 το 77% των ξενοδοχειακών δωματίων της χώρας.

Διάγραμμα 23: Ποσοστιαία κατανομή ξενοδοχειακών δωματίων ανά Περιφέρεια, 2018

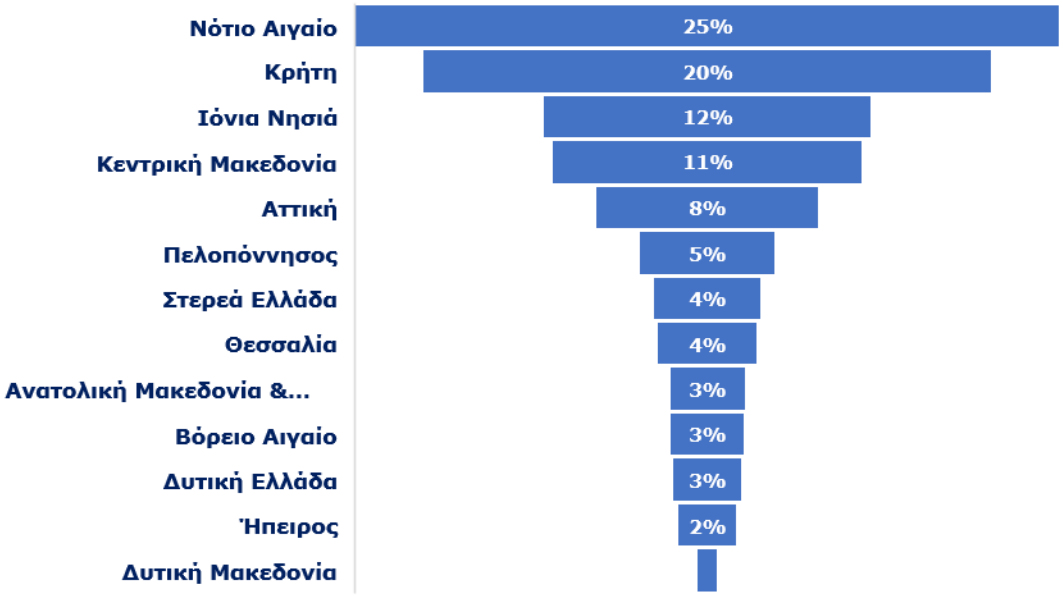

Όσον αφορά την εξέλιξη των ξενοδοχειακών δωματίων στο σύνολο της χώρας την περίοδο 2010 – 2018, παρατηρούμε αύξηση στα 5* (+62%), 4* (+14%) και 3* (+7%) και μείωση στα 2* (-17%) και 1* (-12%).

Διάγραμμα 24: Εξέλιξη των ξενοδοχειακών δωματίων στο σύνολο της Ελλάδας (2010=100), 2010 – 2018

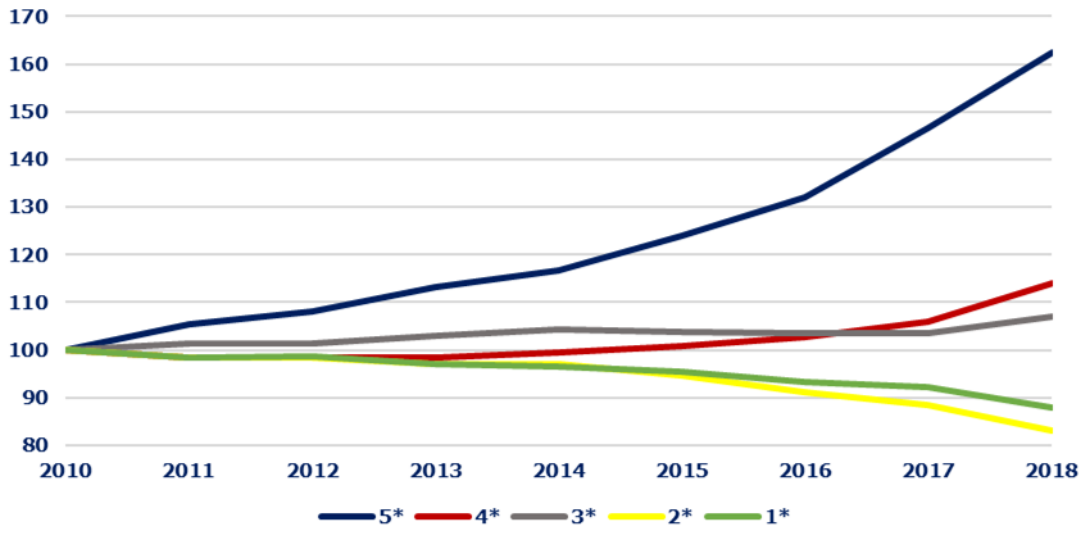

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

2.1.2 Ξενοδοχειακό δυναμικό Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αντιπροσωπεύει το 2018 το 1% των μονάδων, το 1% των δωματίων και το 1% των κλινών της χώρας. Συνολικά διαθέτει 133 μονάδες με 3.021 δωμάτια και 6.506 κλίνες.

Πίνακας 19: Ξενοδοχειακό δυναμικό της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ Ξενοδοχειακό δυναμικό 2018							
Ενότητα		**5***	**4***	**3***	**2***	**1***	**Σύνολο**
Καστοριά	Μονάδες	2	13	15	7	2	**39**
	Δωμάτια	47	299	444	114	60	**964**
	Κλίνες	105	662	948	215	148	**2.078**
Κοζάνη	Μονάδες	1	1	19	11	2	**34**
	Δωμάτια	14	28	513	269	50	**874**
	Κλίνες	32	56	1.042	521	125	**1.776**
Γρεβενά	Μονάδες	0	1	15	10	3	**29**
	Δωμάτια	0	28	411	157	47	**643**
	Κλίνες	0	56	904	392	163	**1.515**
Φλώρινα	Μονάδες	0	2	18	10	1	**31**
	Δωμάτια	0	28	365	135	12	**540**
	Κλίνες	0	60	772	281	24	**1.137**
Σύνολο	**Μονάδες**	**3**	**17**	**67**	**38**	**8**	**133**
	Δωμάτια	**61**	**383**	**1.733**	**675**	**169**	**3.021**
	Κλίνες	**137**	**834**	**3.666**	**1.409**	**460**	**6.506**

Πηγή: ΜΗΤΕ, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Στις επιμέρους κατηγορίες αστεριών, παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στα 3* (50%) και 2* (29%) ξενοδοχεία και χαμηλή στα 5* (2%), 4* (13%) και 1* (6%). Η εικόνα στα ξενοδοχειακά δωμάτια δεν εμφανίζει σημαντικές διαφοροποιήσεις, 5* (2%), 4* (13%), 3* (57%), 2* (22%) και 1* (6%).

Παρόμοια είναι η εικόνα και στις κλίνες, 5* (2%), 4* (13%), 3* (56%), 2* (22%) και 1* (7%).

Διάγραμμα 25: Κατανομή ξενοδοχειακών μονάδων, δωματίων και κλινών ανά κατηγορία αστεριών στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2018

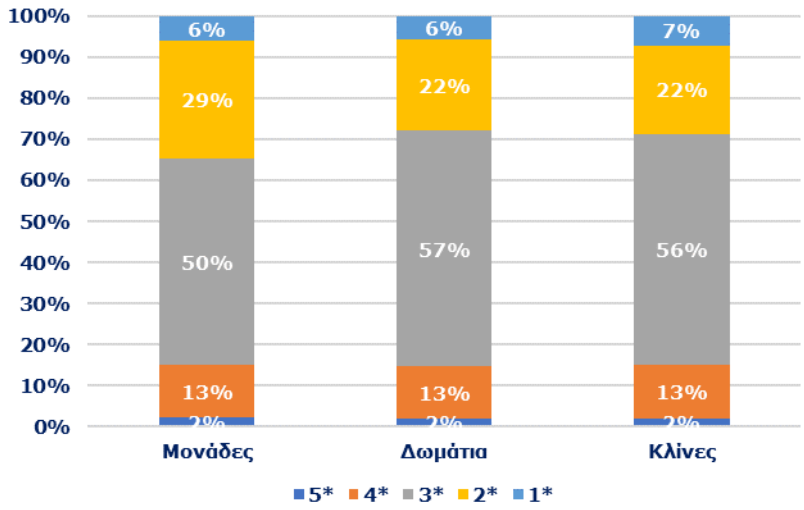

Πηγή: ΜΗΤΕ, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τις επιμέρους Ενότητες, παρατηρούμε ότι:

- Η Ενότητα Καστοριάς αντιπροσωπεύει το 32% των δωματίων της Περιφέρειας με 39 μονάδες, 964 δωμάτια και 2.078 κλίνες,
- Η Ενότητα Κοζάνης διαθέτει το 29% του δυναμικού της Περιφέρειας με 34 μονάδες, 874 δωμάτια και 1.776 κλίνες,
- Η Ενότητα Γρεβενών αντιπροσωπεύει το 21% του δυναμικού της Περιφέρειας με 29 μονάδες, 643 δωμάτια και 1.515 κλίνες και
- Η Ενότητα Φλώρινας διαθέτει το 18% του δυναμικού με 31 μονάδες, 540 δωμάτια και 1.137 κλίνες.

Διάγραμμα 26: Ποσοστιαία κατανομή του ξενοδοχειακού δυναμικού σε δωμάτια της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

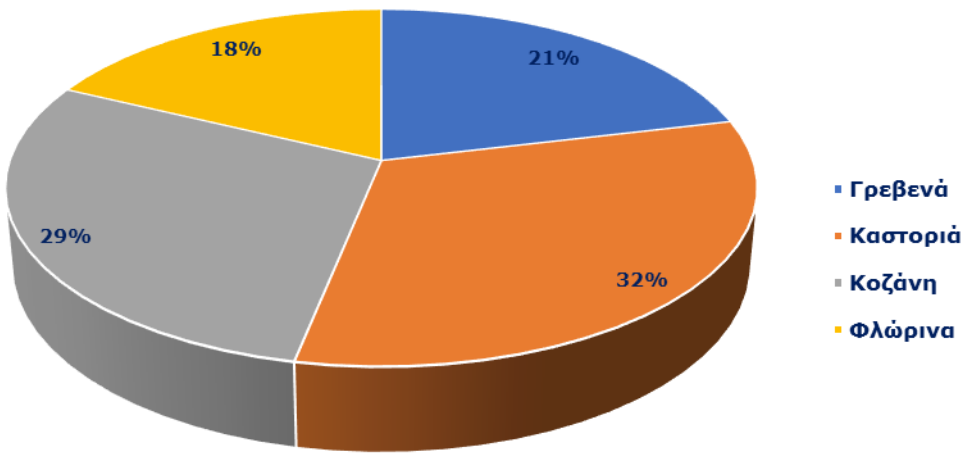

Πηγή: ΜΗΤΕ, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την εξέλιξη των ξενοδοχειακών δωματίων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας την περίοδο 2010 – 2018, παρατηρούμε αύξηση στα 5* (+17%), 4* (+20%), 3* (+4%) και 1* (+94%) και μείωση μόνο στα 2* (-31%).

Διάγραμμα 27: Εξέλιξη των ξενοδοχειακών δωματίων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (2010=100), 2010 – 2018

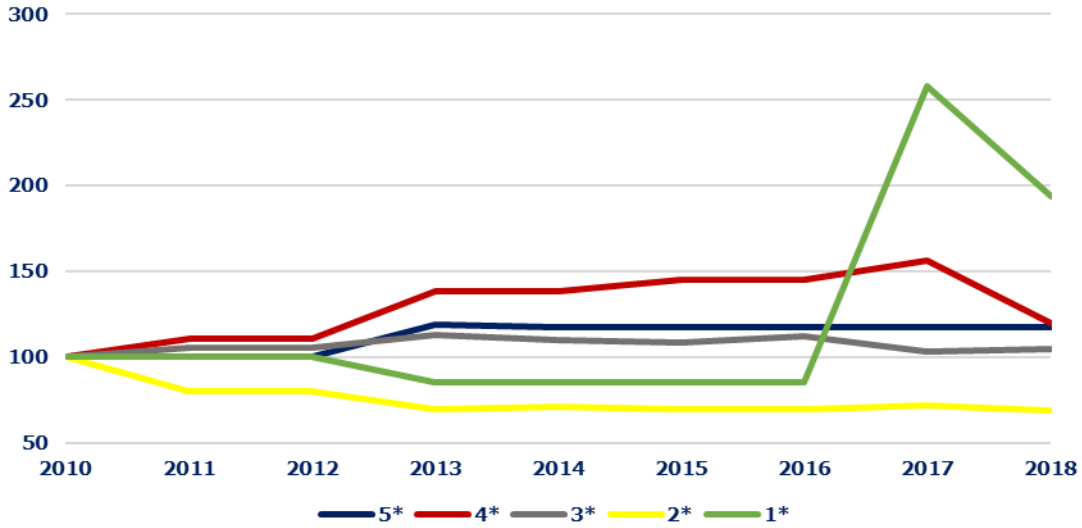

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

2.2 ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ, 2018

2.2.1 Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Πίνακας 20: Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

Δυναμικό Ενοικιαζόμενων Δωματίων ανά Περιφέρεια, 2018						
Περιφέρεια		**4Κ**	**3Κ**	**2Κ**	**1Κ**	**Σύνολο**
Νότιο Αιγαίο	Μονάδες	585	2.067	3.524	1.157	7.333
	Δωμάτια	4.591	15.959	23.649	6.847	51.046
	Κλίνες	11.132	37.025	53.270	15.121	116.548
Κεντρική Μακεδονία	Μονάδες	103	978	1.859	1.128	4.068
	Δωμάτια	869	7.697	13.272	7.249	29.087
	Κλίνες	2.144	17.229	31.759	17.207	68.339
Ιόνια Νησιά	Μονάδες	157	814	2.080	1.226	4.277
	Δωμάτια	1.320	5.781	12.506	6.347	25.954
	Κλίνες	3.296	14.439	29.626	15.103	62.464
Κρήτη	Μονάδες	144	1.208	1.532	525	3.409
	Δωμάτια	1.254	9.374	10.548	3.131	24.307
	Κλίνες	3.025	22.344	23.903	7.015	56.287
Θεσσαλία	Μονάδες	56	390	954	361	1.761
	Δωμάτια	465	2.364	6.320	2.257	11.406
	Κλίνες	1.253	5.836	14.433	4.971	26.493
Στερεά Ελλάδα	Μονάδες	49	450	535	241	1.275
	Δωμάτια	346	3.587	3.516	1.291	8.740
	Κλίνες	826	7.842	7.665	2.730	19.063
Ήπειρος	Μονάδες	133	480	523	193	1.329
	Δωμάτια	1.200	2.880	2.917	998	7.995
	Κλίνες	2.952	7.238	6.766	2.208	19.164
Πελοπόννησος	Μονάδες	66	417	626	199	1.308
	Δωμάτια	508	2.850	3.586	953	7.897
	Κλίνες	1.336	6.962	8.683	2.313	19.294
Αν. Μακεδονία & Θράκη	Μονάδες	25	212	678	242	1.157
	Δωμάτια	240	1.553	4.234	1.324	7.351
	Κλίνες	549	3.948	9.876	2.851	17.224
Βόρειο Αιγαίο	Μονάδες	12	162	693	131	998
	Δωμάτια	70	1.219	4.655	735	6.679
	Κλίνες	199	2.962	10.364	1.559	15.084
Αττική	Μονάδες	124	133	339	183	779
	Δωμάτια	1.211	1.233	2.445	1.029	5.918
	Κλίνες	2.863	2.786	5.369	2.280	13.298
Δυτική Ελλάδα	Μονάδες	21	102	106	45	274
	Δωμάτια	141	731	644	232	1.748
	Κλίνες	345	1.674	1.503	543	4.065
Δυτική Μακεδονία	**Μονάδες**	**21**	**41**	**41**	**3**	**106**
	Δωμάτια	**138**	**295**	**278**	**14**	**725**
	Κλίνες	**292**	**647**	**641**	**33**	**1.613**
Σύνολο	**Μονάδες**	**1.496**	**7.454**	**13.490**	**5.634**	**28.074**
	Δωμάτια	**12.353**	**55.523**	**88.570**	**32.407**	**188.853**
	Κλίνες	**30.212**	**130.932**	**203.858**	**73.934**	**438.936**

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Η Ελλάδα το 2018 διέθετε 28.074 μονάδες ενοικιαζόμενων δωματίων με 188.853 δωμάτια και 438.936 κλίνες. Οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, της Κεντρικής Μακεδονίας, των Ιονίων Νήσων, της Κρήτης και της Θεσσαλίας αντιπροσώπευαν το 2018 το 74% του δυναμικού ενοικιαζόμενων δωματίων της χώρας (20.848 μονάδες). Το top-5 των Περιφερειών, με εξαίρεση την Θεσσαλία αντί για την Αττική, παραμένει ίδιο και για το δυναμικό των ενοικιαζόμενων δωματίων.

Στις επιμέρους κατηγορίες κλειδιών παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στις μονάδες 2Κ (48%), 3Κ (27%) και 1Κ (20%) και χαμηλή στις μονάδες με 4Κ (5%).

Η εικόνα στα δωμάτια δεν αλλάζει σημαντικά: 4Κ (7%), 3Κ (29%), 2Κ (47%) και 1Κ (17%) ενώ παρόμοια είναι η εικόνα και στις κλίνες: 4Κ (7%), 3Κ (30%), 2Κ (46%) και 1Κ (17%). Σε αντίθεση με το ξενοδοχειακό δυναμικό και τα 5* ξενοδοχεία, που αν και αποτελούν μόλις το 5% των μονάδων κατέχουν το 18% των δωματίων και το 19% των κλινών, τα ενοικιαζόμενα δωμάτια με 4Κ δεν εμφανίζουν σημαντικές διαφοροποιήσεις στα δωμάτια και στις κλίνες.

Διάγραμμα 28: Κατανομή ενοικιαζόμενων μονάδων, δωματίων και κλινών ανά κατηγορία κλειδιών στην Ελλάδα, 2018

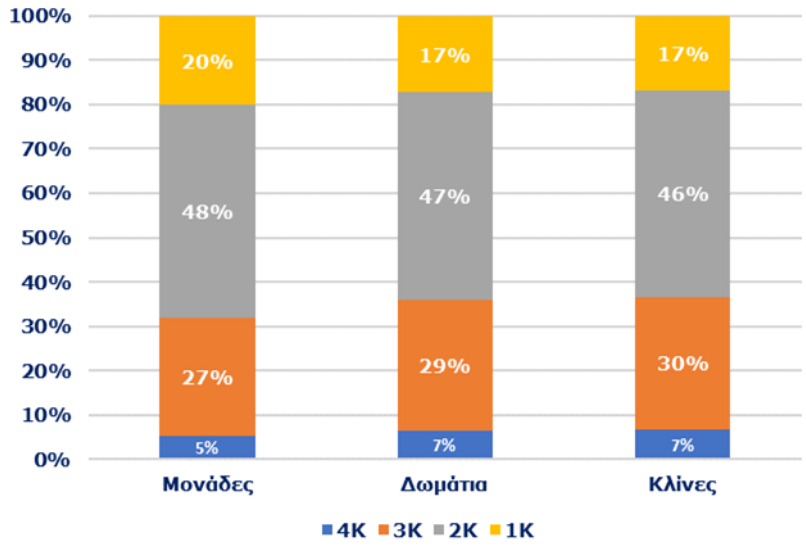

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Την μεγαλύτερη συγκέντρωση σε μονάδες με 4Κ έχουν οι Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (39%), Ιονίων Νήσων (10%), Κρήτης (10%) και Ηπείρου (9%) αντιπροσωπεύοντας το 68% των μονάδων με 4Κ. Ενώ οι Περιφέρειες με την μεγαλύτερη συγκέντρωση στις μονάδες με 3 Κ είναι το Νότιο Αιγαίο (28%), η Κρήτη (16%), η Κεντρική Μακεδονία (13%) και τα Ιόνια Νησιά (11%) αντιπροσωπεύοντας το 68%.

Αναφορικά με την κατανομή των δωματίων, αξιοσημείωτο είναι ότι οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, της Κεντρικής Μακεδονίας, των Ιονίων Νήσων, της Κρήτης και της Θεσσαλίας αντιπροσωπεύουν το 2018 το 75% των δωματίων της χώρας. Παρόμοια είναι η εικόνα και για τις κλίνες στις επιμέρους Περιφέρειες.

Διάγραμμα 29: Ποσοστιαία κατανομή των ενοικιαζόμενων δωματίων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

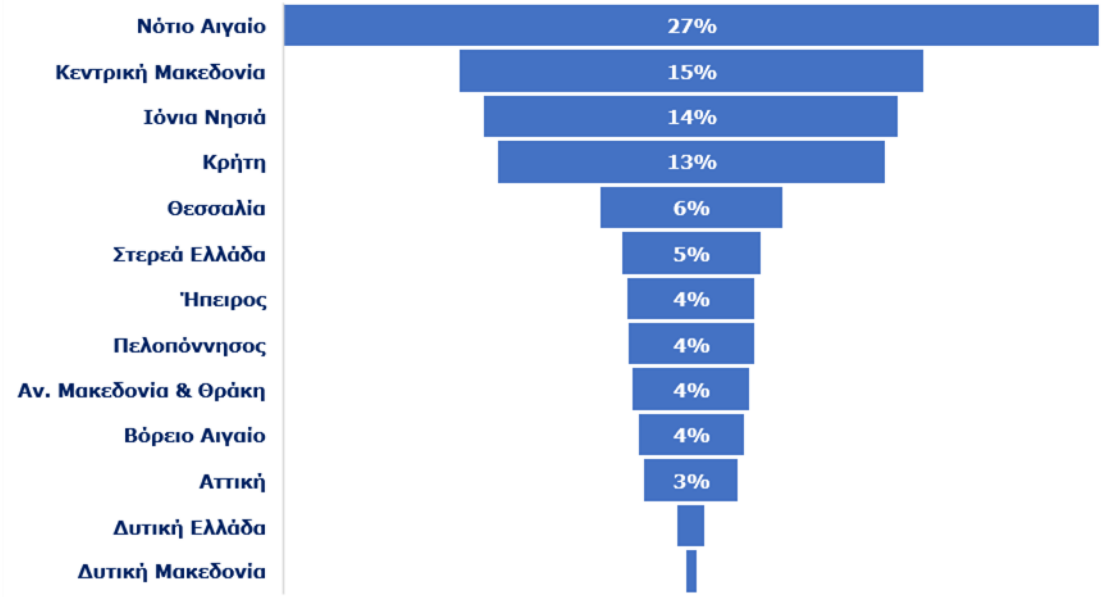

2.2.2 Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αντιπροσωπεύει το 2018 το 0,4% των μονάδων, το 0,4% των δωματίων και το 0,4% των κλινών της χώρας. Συνολικά διαθέτει 106 μονάδες με 725 δωμάτια και 1.613 κλίνες.

Πίνακας 21: Δυναμικό ενοικιαζόμενων δωματίων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ Ενοικιαζόμενα δωμάτια 2018						
Ενότητα		**4Κ**	**3Κ**	**2Κ**	**1Κ**	**Σύνολο**
Γρεβενά	Μονάδες	8	8	19	0	**35**
	Δωμάτια	57	62	141	0	**260**
	Κλίνες	113	126	331	0	**570**
Καστοριά	Μονάδες	8	19	8	0	**35**
	Δωμάτια	46	133	48	0	**227**
	Κλίνες	102	304	107	0	**513**
Φλώρινα	Μονάδες	4	9	13	3	**29**
	Δωμάτια	26	65	79	14	**184**
	Κλίνες	60	144	188	33	**425**
Κοζάνη	Μονάδες	1	5	1	0	**7**
	Δωμάτια	9	35	10	0	**54**
	Κλίνες	17	73	15	0	**105**
Σύνολο	**Μονάδες**	**21**	**41**	**41**	**3**	**106**
	Δωμάτια	**138**	**295**	**278**	**14**	**725**
	Κλίνες	**292**	**647**	**641**	**33**	**1.613**

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Στις επιμέρους κατηγορίες κλειδιών παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στις μονάδες με 2Κ (39%), 3Κ (39%) και 4Κ (20%) και χαμηλή στις μονάδες με 1Κ (3%).

Η εικόνα στα επιμέρους δωμάτια δεν εμφανίζει διαφοροποιήσεις: 4Κ (19%), 3Κ (41%), 2Κ (38%) και 1Κ (2%) ενώ παρόμοια είναι η εικόνα και στις κλίνες: 4Κ (18%), 3Κ (40%), 2Κ (40%) και 1Κ (2%).

Διάγραμμα 30: Κατανομή ενοικιαζόμενων μονάδων, δωματίων και κλινών ανά κατηγορία κλειδιών στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2018

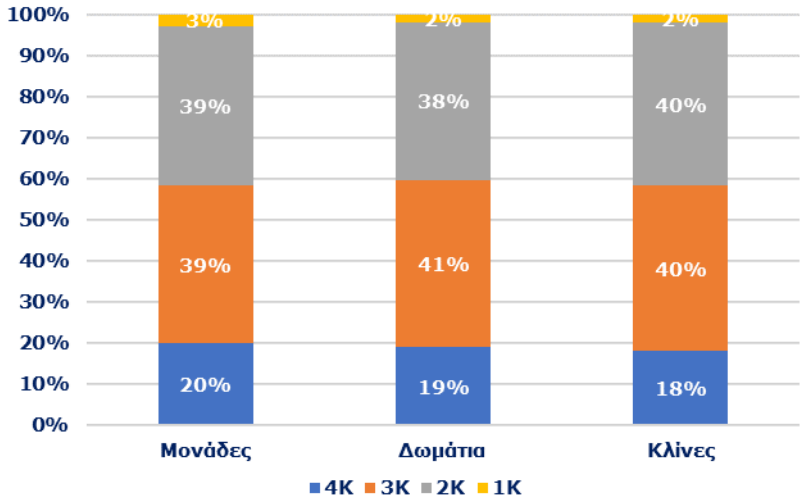

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τις επιμέρους Ενότητες, παρατηρούμε ότι:

- Η Ενότητα Γρεβενών αντιπροσωπεύει το 36% του δυναμικού ενοικιαζόμενων δωματίων της Περιφέρειας με 35 μονάδες, 260 δωμάτια και 570 κλίνες,
- Η Ενότητα Καστοριάς διαθέτει το 31% του δυναμικού της Περιφέρειας με 35 μονάδες, 227 δωμάτια και 513 κλίνες,
- Η Ενότητα Φλώρινας αντιπροσωπεύει το 25% του δυναμικού της Περιφέρειας με 29 μονάδες, 184 δωμάτια και 425 κλίνες και
- Η Ενότητα Κοζάνης διαθέτει το 7% του δυναμικού με 7 μονάδες, 54 δωμάτια και 105 κλίνες.

Διάγραμμα 31: Ποσοστιαία κατανομή των δωματίων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

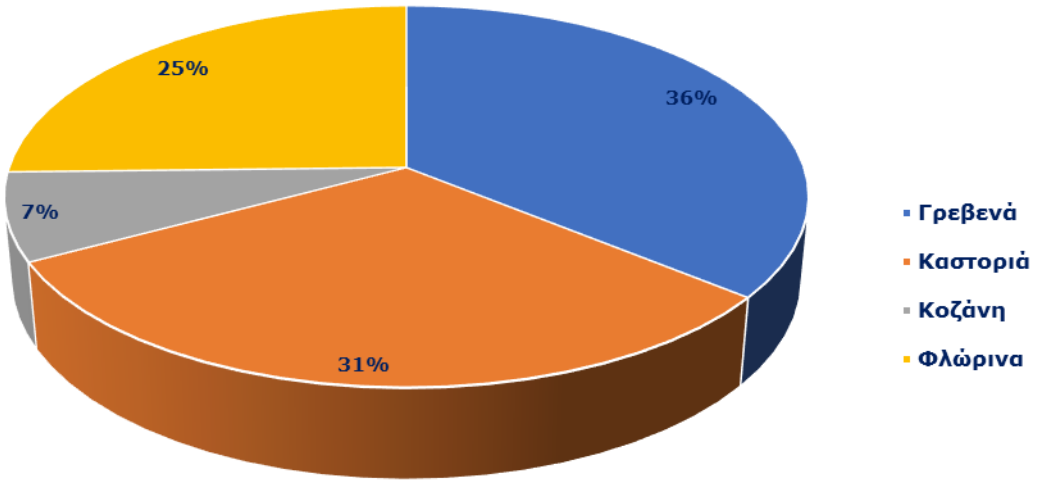

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

2.3 ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΥΛΕΩΝ, 2018

2.3.1 Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Επίσης, η Ελλάδα το 2018 διέθετε και 11.415 τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες και επαύλεις με 17.300 δωμάτια και 90.910 κλίνες. Οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, των Ιονίων Νήσων, της Κρήτης και της Πελοποννήσου αντιπροσώπευαν το 2018 το 79% του δυναμικού των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της χώρας (9.055 δωμάτια).

Πίνακας 22: Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018			
Περιφέρεια	**Μονάδες**	**Δωμάτια**	**Κλίνες**
Νοτίου Αιγαίου	3.862	4.972	28.326
Ιονίων Νησιών	2.235	3.432	18.691
Κρήτης	2.306	3.159	17.623
Πελοποννήσου	652	1.384	6.125
Αττικής	483	744	4.232
Στερεάς Ελλάδας	240	709	2.763
Κεντρικής Μακεδονίας	411	672	3.445
Θεσσαλίας	502	648	3.531
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	242	599	2.383
Βορείου Αιγαίου	228	384	1.473
Δυτικής Ελλάδας	129	277	1.084
Ηπείρου	98	256	949
Δυτικής Μακεδονίας	**27**	**64**	**285**
Σύνολο	**11.415**	**17.300**	**90.910**

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την κατανομή των δωματίων, παρατηρούμε ότι οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (29%), των Ιονίων Νήσων (20%), της Κρήτης (18%) και της Πελοποννήσου (8%) αντιπροσώπευαν το 2018 το 75% των δωματίων της χώρας.

Διάγραμμα 32: Ποσοστιαία κατανομή των δωματίων των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

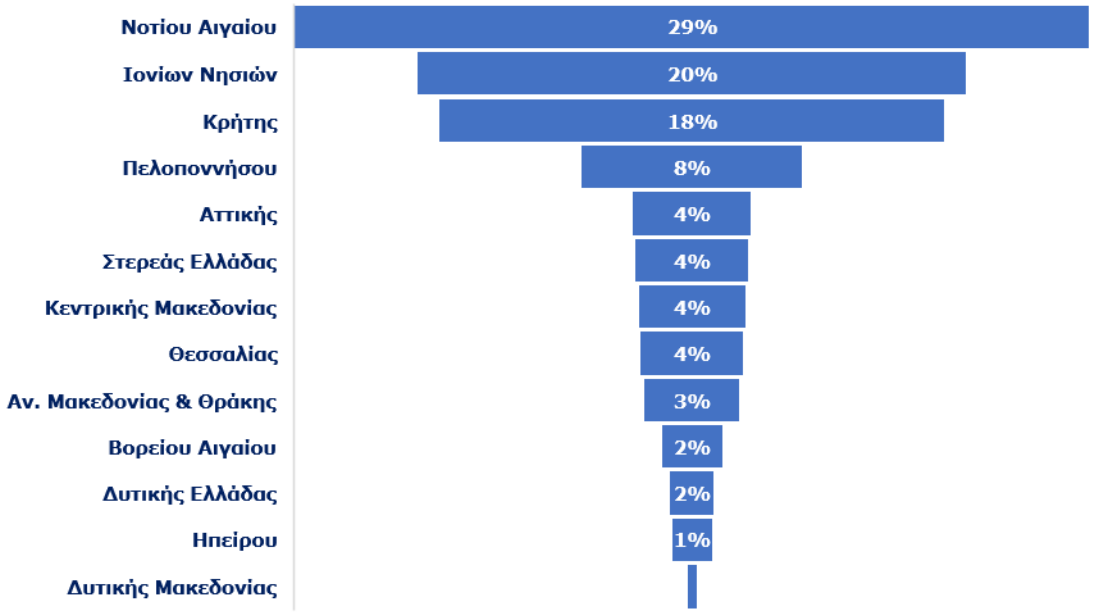

Η εικόνα διαφοροποιείται ελαφρώς στις κλίνες με τις Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (31%), των Ιονίων Νήσων (21%), της Κρήτης (19%) και της Πελοποννήσου (7%) να αντιπροσωπεύουν για το 2018 το 78% των κλινών της χώρας.

Δηλαδή οι 4 αυτές Περιφέρειες αντιπροσώπευαν για το 2018 το 79% των μονάδων, το 75% των δωματίων και το 78% των κλινών.

2.3.2 Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αντιπροσωπεύει το 2018 το 0,2% των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της χώρας, το 0,4% των δωματίων και το 0,3% των κλινών. Συνολικά διαθέτει 27 μονάδες με 64 δωμάτια και 285 κλίνες.

Πίνακας 23: Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

Δυναμικό τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Ενότητα, 2018			
Ενότητα	**Μονάδες**	**Δωμάτια**	**Κλίνες**
Φλώρινας	11	22	85
Καστοριάς	7	20	69
Γρεβενών	6	15	105
Κοζάνης	3	7	26
Σύνολο	**27**	**64**	**285**

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με τις επιμέρους Ενότητες, παρατηρούμε ότι:

- Η Ενότητα Φλώρινας αντιπροσωπεύει το 34% του δυναμικού της Περιφέρειας με 11 μονάδες, 22 δωμάτια και 85 κλίνες,
- Η Ενότητα Καστοριάς διαθέτει το 31% του δυναμικού της Περιφέρειας με 7 μονάδες, 20 δωμάτια και 69 κλίνες,
- Η Ενότητα Γρεβενών αντιπροσωπεύει το 23% του δυναμικού της Περιφέρειας με 6 μονάδες, 15 δωμάτια και 105 κλίνες και
- Η Ενότητα Κοζάνης διαθέτει μόλις το 11% του δυναμικού με 3 μονάδες, 7 δωμάτια και 26 κλίνες.

Διάγραμμα 33: Ποσοστιαία κατανομή των δωμάτιων των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών και επαύλεων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

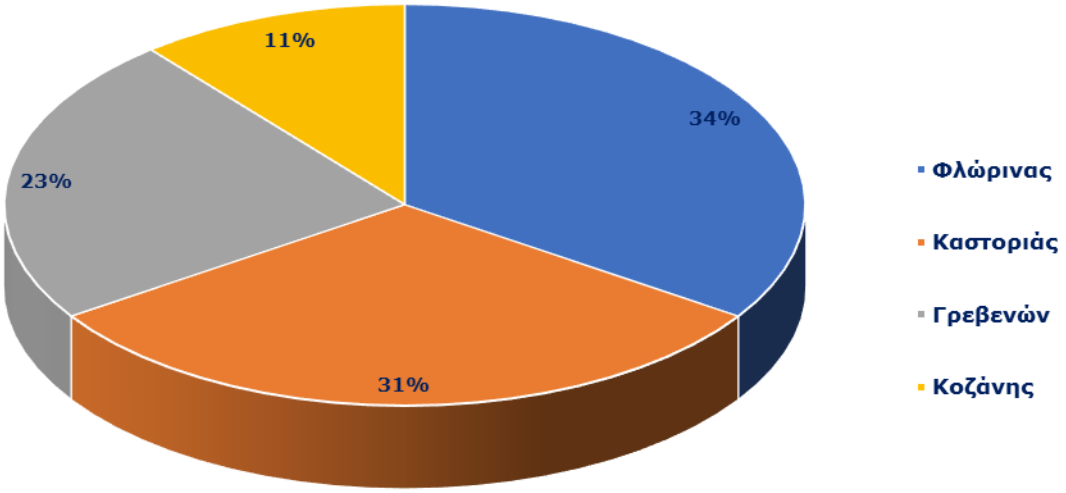

Πηγή: ΜΗΤΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

2.4 ΚΥΡΙΕΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ, 2001 - 2011

Στην Ενότητα αυτή γίνεται η καταγραφή του συνόλου των κατοικιών καθώς επίσης των κενών και των δευτερεύουσων και εξοχικών κατοικιών. Η καταγραφή αυτή γίνεται λόγω της σημαντικής αύξησης των βραχυχρόνιων μισθώσεων (μέσω Airbnb κ.α.) στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια. Οι κενές και οι εξοχικές & δευτερεύουσες κατοικίες αποτελούν ή μπορούν να αποτελέσουν καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης.

Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή κατοικιών που διενεργήθηκε το 2011, η Ελλάδα σημείωσε αύξηση στο σύνολο των κατοικιών της κατά +17% (από 5.476.162 το 2001 σε 6.384.353 το 2011). Σε απόλυτες τιμές οι μεγαλύτερες αυξήσεις εντοπίστηκαν στις Περιφέρειες Αττικής (+290.780 κατοικίες ή +16%), Κεντρικής Μακεδονίας (+163.354 κατοικίες ή +18%) και Κρήτης (+70.989 ή +23%). Σημαντικά υψηλότερη αύξηση (+56%) παρουσίασαν οι κενές κατοικίες (από 1.439.041 το 2001 σε 2.249.813 το 2011) και οι εξοχικές & δευτερεύουσες κατοικίες κατά +47% (από 922.228 το 2001 σε 1.351.845 το 2011). Επίσης, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι οι κενές κατοικίες μαζί με τις εξοχικές και δευτερεύουσες αντιπροσώπευαν το 56% του συνόλου των κατοικιών, με τα υψηλότερα ποσοστά να καταγράφονται στις Περιφέρειες Αττικής (14%) και Κεντρικής Μακεδονίας (9%).

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας εμφάνισε αύξηση στις κατοικίες της κατά +15% (από 138.147 το 2001 σε 159.409 το 2011), κατά +58% στις κενές κατοικίες (από 35.096 το 2001 σε 55.294 το 2011) και +52% στις δευτερεύουσες & εξοχικές κατοικίες (από 22.357 το 2001 σε 34.087 το 2011).

Πίνακας 24: Δυναμικό κύριων και δευτερευουσών κατοικιών της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2001 - 2011

Περιφέρεια	Σύνολο Κατοικιών, 2011	Σύνολο Κενών, 2011	Εξοχικές & Δευτερεύουσες κατοικίες, 2011	Κενές & Εξοχικές & Δευτερεύουσες κατοικίες ως % επί του συνόλου, 2011	%Δ Σύνολο Κατοικιών 2001 - 2011	%Δ Σύνολο Κενών 2001 - 2011	%Δ Εξοχικές & Δευτερ. 2001 - 2011
Αττικής	2.121.155	609.058	295.178	14%	16%	78%	64%
Κεντρική Μακεδονία	1.076.148	360.990	200.295	9%	18%	62%	56%
Πελοποννήσου	411.462	198.386	148.239	5%	14%	35%	28%
Θεσσαλίας	397.301	132.749	87.891	3%	14%	54%	43%
Δυτικής Ελλάδας	390.609	148.250	100.941	4%	14%	56%	54%
Κρήτης	381.737	140.099	81.656	3%	23%	61%	44%
Στερεάς Ελλάδας	359.236	158.234	115.324	4%	15%	43%	35%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	340.682	105.333	64.864	3%	20%	63%	85%
Νοτίου Αιγαίου	229.919	113.284	75.257	3%	22%	41%	32%
Ηπείρου	204.948	76.560	53.682	2%	16%	46%	40%
Ιονίων Νήσων	160.298	79.591	43.839	2%	22%	50%	41%
Δυτική Μακεδονία	**159.409**	**55.294**	**34.087**	**1%**	**15%**	**58%**	**52%**
Βορείου Αιγαίου	151.449	71.985	50.592	2%	7%	17%	13%
Ελλάδα	**6.384.353**	**2.249.813**	**1.351.845**	**56%**	**17%**	**56%**	**47%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των κατοικιών της Ελλάδας, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των κατοικιών βρίσκονται στις Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας όπου εντοπίζονται και τα 2 μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας (Αθήνα και Θεσσαλονίκη). Συγκεκριμένα, οι Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας αντιπροσώπευαν για το 2011 το 50% των κατοικιών της Ελλάδας.

Διάγραμμα 34: Ποσοστιαία κατανομή των κατοικιών της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2011

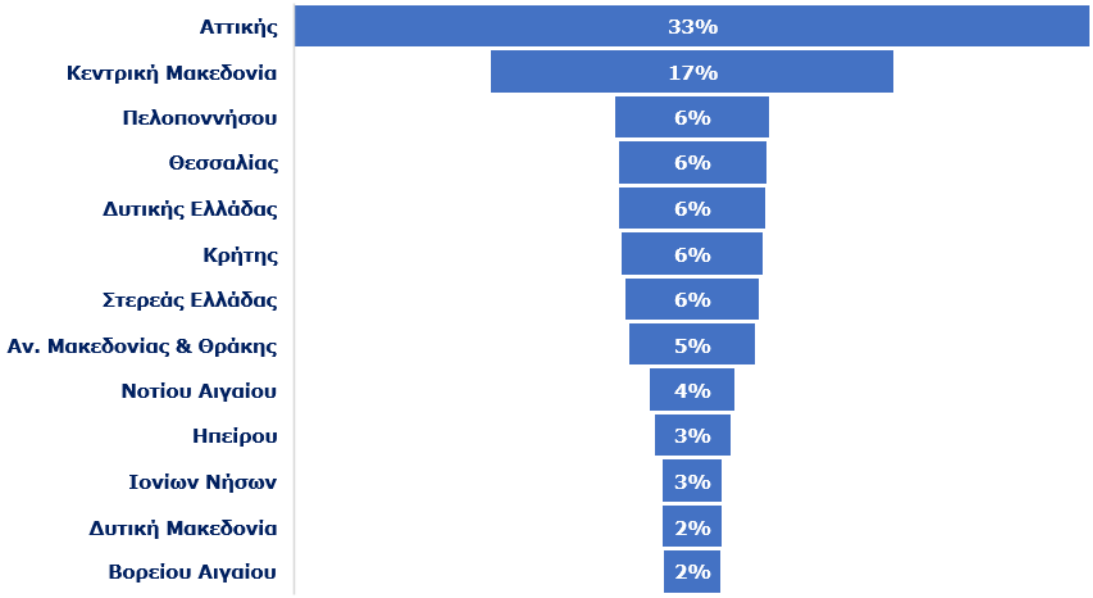

Η εικόνα στην ποσοστιαία κατανομή των κενών κατοικιών είναι παρόμοια με το σύνολο των κατοικιών, με μικρές διαφοροποιήσεις ανά Περιφέρεια. Η μεγαλύτερη διαφοροποίηση εντοπίζεται στην Περιφέρεια Αττικής.

Διάγραμμα 35: Ποσοστιαία κατανομή των κενών κατοικιών της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2011

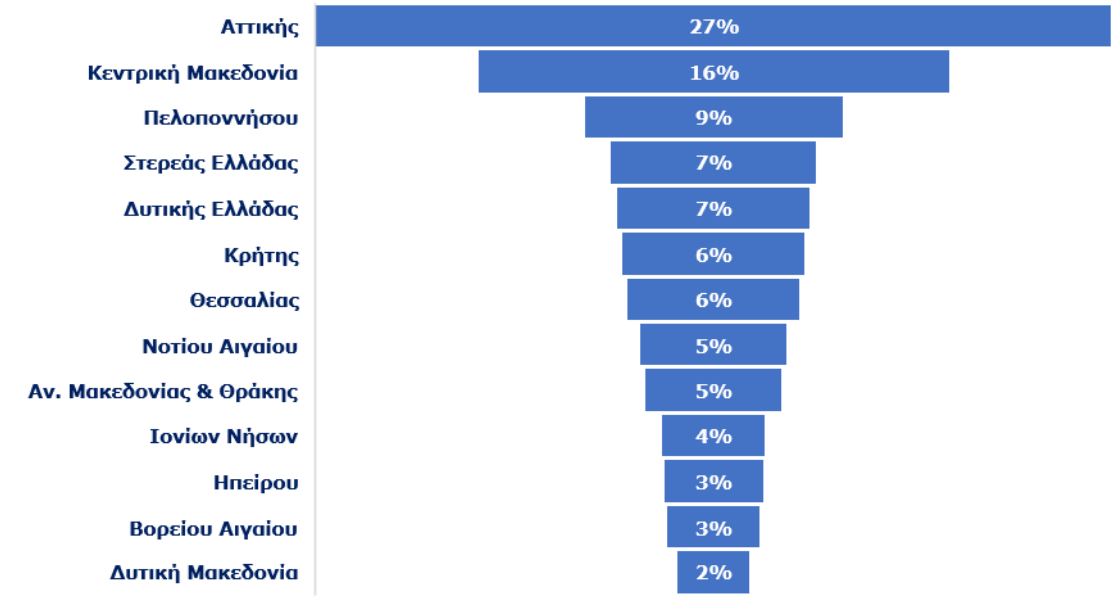

Αναφορικά με τις εξοχικές & δευτερεύουσες κατοικίες παρατηρούμε ότι η Αττική (22%), η Κεντρική Μακεδονία (15%) και η Πελοπόννησος (11%) σημειώνουν τα μεγαλύτερα μερίδια, αντιπροσωπεύοντας το 48% του συνόλου της χώρας.

Διάγραμμα 36: Ποσοστιαία κατανομή των εξοχικών & δευτερεύουσων κατοικιών της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2011

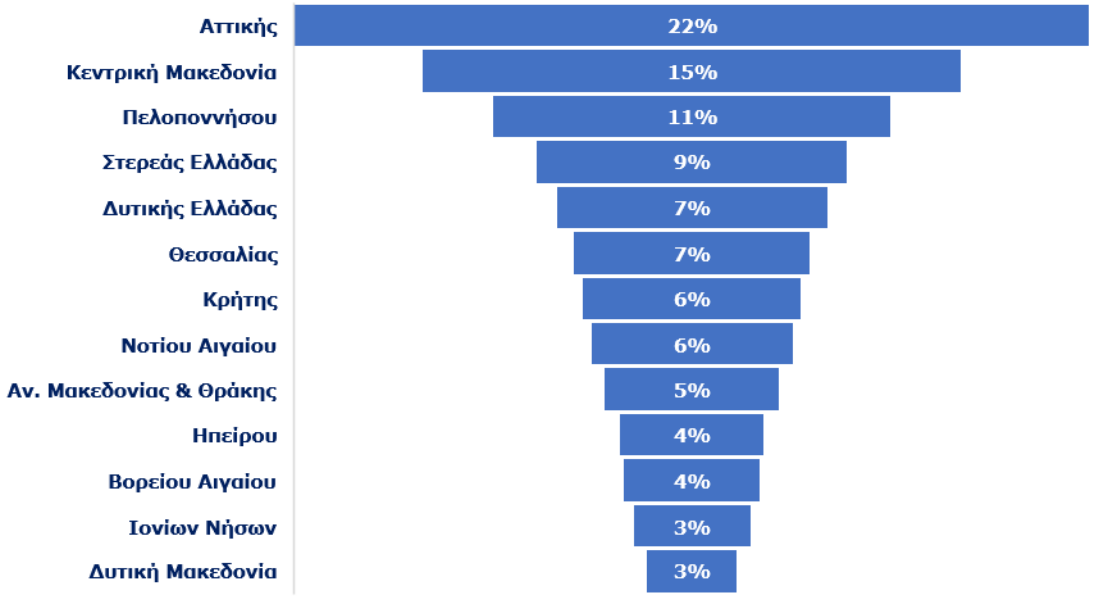

Συμπερασματικά, οι Περιφέρειες Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας αντιπροσωπεύουν για το 2011 το 50% των κατοικιών της Ελλάδας εκ των οποίων το 43% των κενών κατοικιών και το 37% των εξοχικών και δευτερεύουσων κατοικιών.

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αντιπροσωπεύει το 2011 το 2% των κατοικιών της Ελλάδας, εκ των οποίων το 2% των κενών κατοικιών και το 3% των εξοχικών και δευτερεύουσων κατοικιών.

2.5 ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΚΑΜΠΙΝΓΚ, 2018

Πίνακας 25: Δυναμικό κάμπινγκ στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

Δυναμικό Κάμπινγκ στην Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018							
Περιφέρεια		**5***	**4***	**3***	**2***	**1***	**Σύνολο**
Κεντρική Μακεδονία	Μονάδες	0	13	9	45	3	70
	Οικίσκοι	0	38	90	193	26	347
	Θέσεις	0	2.751	875	2.546	169	6.341
Πελοπόννησος	Μονάδες	0	0	9	45	2	56
	Οικίσκοι	0	0	17	37	0	54
	Θέσεις	0	0	1.001	2.999	131	4.131
Νότιο Αιγαίο	Μονάδες	0	1	3	26	3	33
	Οικίσκοι	0	0	101	198	0	299
	Θέσεις	0	20	253	1.850	540	2.663
Αν. Μακεδονία & Θράκη	Μονάδες	0	5	2	6	3	16
	Οικίσκοι	0	0	0	1	0	1
	Θέσεις	0	879	266	557	392	2.094
Ιόνια Νησιά	Μονάδες	0	1	3	20	0	24
	Οικίσκοι	0	26	0	143	0	169
	Θέσεις	0	101	259	1.506	0	1.866
Δυτική Ελλάδα	Μονάδες	0	1	5	17	0	23
	Οικίσκοι	0	41	15	12	0	68
	Θέσεις	0	120	408	1.129	0	1.657
Στερεά Ελλάδα	Μονάδες	0	2	8	11	1	22
	Οικίσκοι	0	50	35	14	0	99
	Θέσεις	0	360	463	703	30	1.556
Ήπειρος	Μονάδες	0	0	3	13	0	16
	Οικίσκοι	0	0	0	21	0	21
	Θέσεις	0	0	204	864	0	1.068
Θεσσαλία	Μονάδες	1	0	0	12	1	14
	Οικίσκοι	0	0	0	9	0	9
	Θέσεις	75	0	0	700	196	971
Αττική	Μονάδες	0	2	1	5	1	9
	Οικίσκοι	0	0	0	6	0	6
	Θέσεις	0	222	78	406	60	766
Κρήτη	Μονάδες	0	1	1	12	1	15
	Οικίσκοι	0	0	0	14	0	14
	Θέσεις	0	90	18	552	100	760
Βόρειο Αιγαίο	Μονάδες	0	0	0	1	0	1
	Οικίσκοι	0	0	0	0	0	0
	Θέσεις	0	0	0	25	0	25
Σύνολο	**Μονάδες**	**1**	**26**	**44**	**213**	**15**	**299**
	Οικίσκοι	**0**	**155**	**258**	**648**	**26**	**1.087**
	Θέσεις	**75**	**4.543**	**3.825**	**13.837**	**1.618**	**23.898**

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Η Ελλάδα το 2018 διέθετε 299 μονάδες κάμπινγκ με 1.087 οικίσκους και 23.898 θέσεις. Στις επιμέρους κατηγορίες αστεριών παρατηρούμε μεγάλη συγκέντρωση στα 2* (71%) και 3* (15%) κάμπινγκ και χαμηλή στα 4* (9%), 1* (5%) και 5* (0,3%).

Η εικόνα στους οικίσκους ανά κατηγορία αστεριού είναι: 4* (14%), 3* (24%), 2* (60%) και 1* (2%) ενώ παρόμοια είναι και η εικόνα στις θέσεις 5* (0,3%), 4* (19%), 3* (16%), 2* (58%) και 1* (7%). Επίσης, αξιοσημείωτο είναι ότι το μοναδικό 5* κάμπινγκ καταγράφεται στην Περιφέρεια Θεσσαλίας.

Διάγραμμα 37: Κατανομή μονάδων, οικίσκων και θέσεων ανά κατηγορία αστεριού στην Ελλάδα, 2018

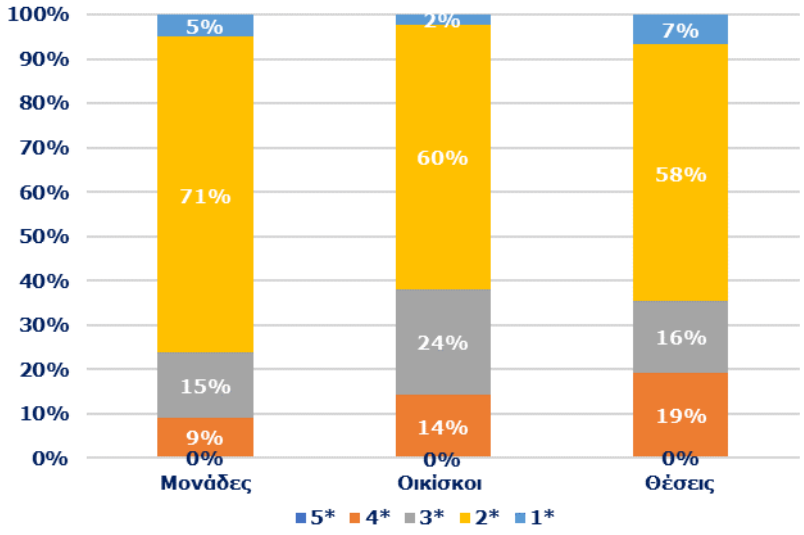

Πηγή: ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των μονάδων των κάμπινγκ ανά Περιφέρεια, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία βρίσκεται στις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου και Νοτίου Αιγαίου αντιπροσωπεύοντας το 53% του συνόλου της χώρας. Αξιοσημείωτο είναι, ότι τουριστικές Περιφέρειες όπως τα Ιόνια Νησιά (8%) και η Κρήτη (5%) καταγράφουν μικρό δυναμικό στα κάμπινγκ.

Διάγραμμα 38: Ποσοστιαία κατανομή των μονάδων των κάμπινγκ της Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

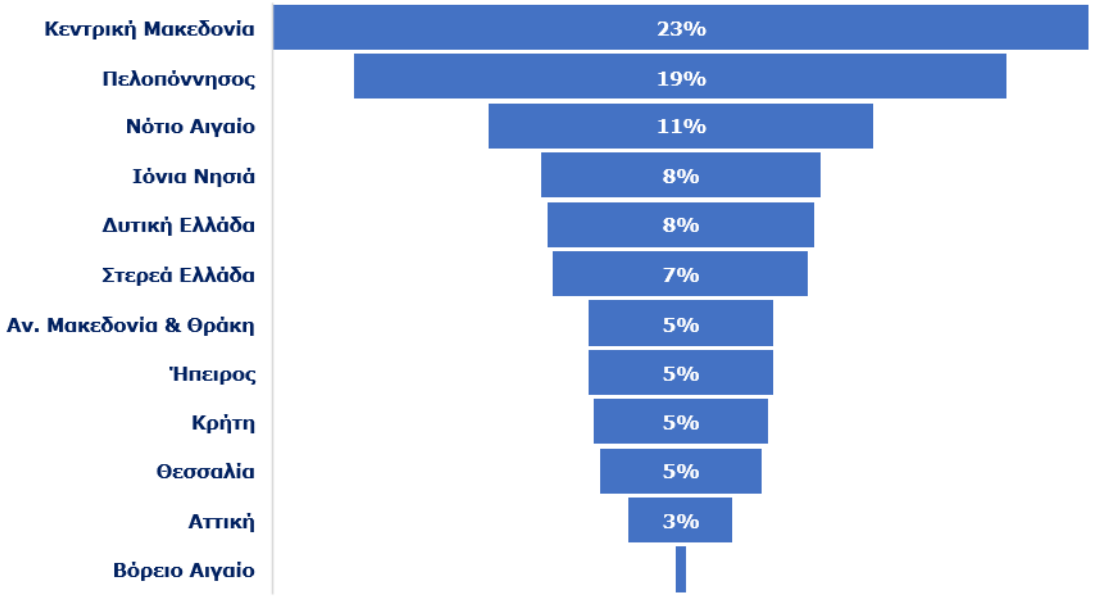

Όσον αναφορά τους οικίσκους, η εικόνα διαφοροποιείται, με τις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Νοτίου Αιγαίου και Ιονίων Νήσων να καταγράφουν τα υψηλότερα μερίδια αντιπροσωπεύοντας το 75% του δυναμικού της χώρας.

Διάγραμμα 39: Ποσοστιαία κατανομή των οικίσκων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

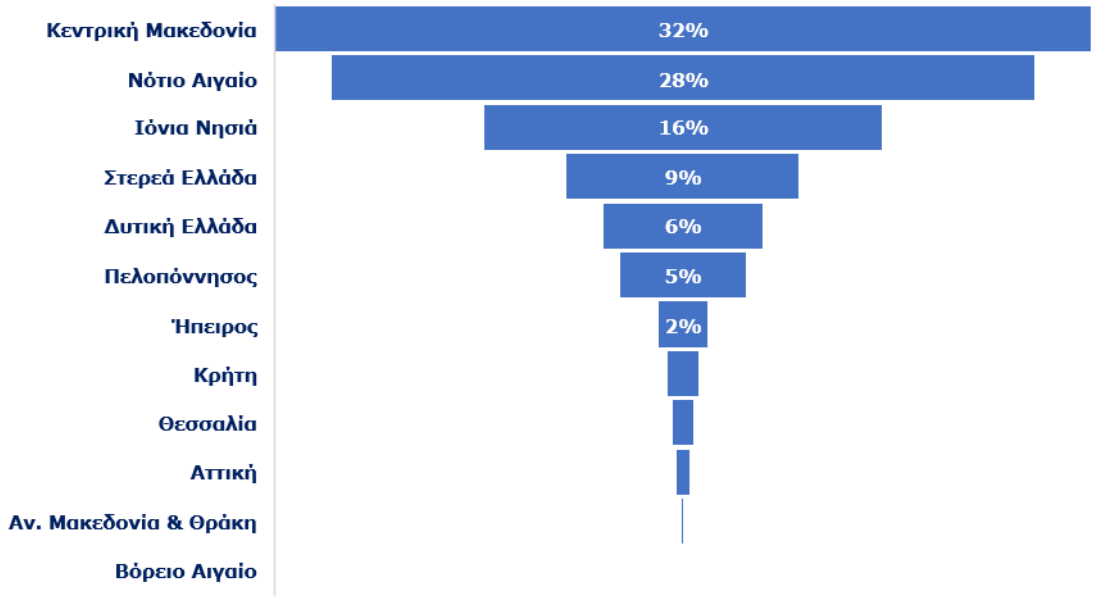

Τέλος, στις θέσεις των κάμπινγκ, τα μεγαλύτερα μερίδια καταγράφονται στις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Πελοποννήσου και Νοτίου Αιγαίου αντιπροσωπεύοντας το 55% του δυναμικού της χώρας.

Διάγραμμα 40: Ποσοστιαία κατανομή των θέσεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

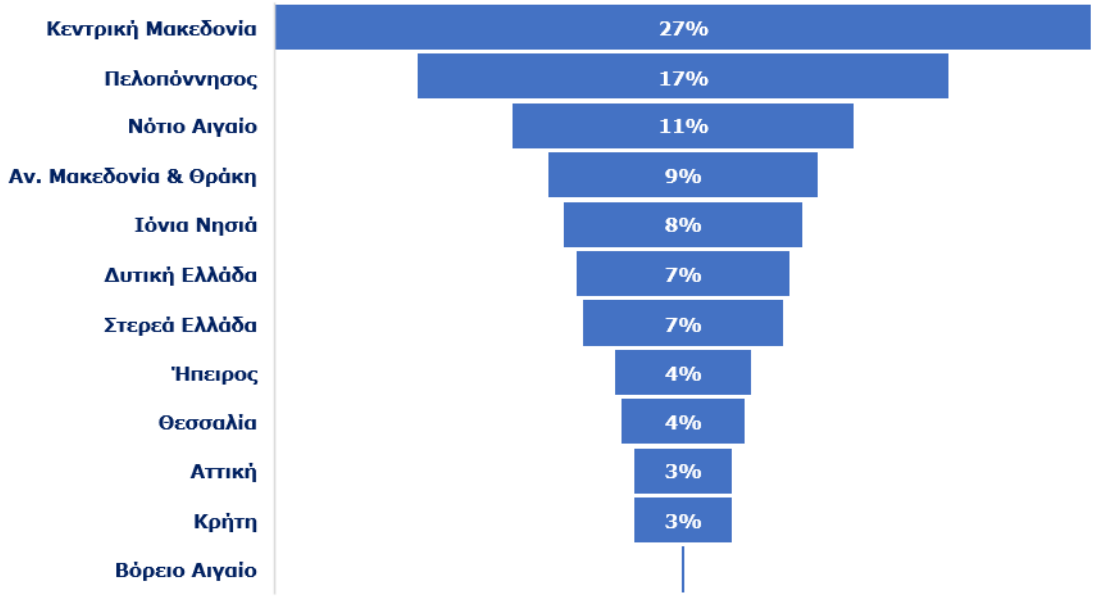

Η Δυτική Μακεδονία αποτελεί την μόνη Περιφέρεια της χώρας στην οποία δεν καταγράφονται εγκαταστάσεις κάμπινγκ.

3 ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

3.1 ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ

Οι Παραδοσιακοί οικισμοί, είναι οικισμοί με ιδιαίτερη «ιστορική, πολεοδομική, αρχιτεκτονική, λαογραφική, κοινωνική και αισθητική» φυσιογνωμία διατηρώντας αναλλοίωτη την εικόνα που είχαν στον παρελθόν καθώς και τον τοπικό τους χαρακτήρα. Με ευθύνη του ΥΠΕΚΑ (Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας), 856 οικισμοί έχουν χαρακτηριστεί ως παραδοσιακοί. Στην Περιφέρεια Δυτική Μακεδονίας καταγράφονται 7 παραδοσιακοί οικισμοί.

Πίνακας 26: Παραδοσιακοί Οικισμοί

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ			
ΓΡΕΒΕΝΩΝ	ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΚΟΖΑΝΗΣ	ΦΛΩΡΙΝΑΣ
ΔΙΠΟΡΟ	ΚΑΣΤΟΡΙΑ (ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΗΣ)	ΠΕΝΤΑΛΟΦΟΣ	ΝΥΜΦΑΙΟ
ΚΑΛΛΟΝΗ		ΣΙΑΤΙΣΤΑ	ΨΑΡΑΔΕΣ

Πηγή: Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας - Επεξεργασία INSETE Intelligence

3.2 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΑ

3.2.1 Αρχαιολογικοί χώροι της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Οι κυριότεροι αρχαιολογικοί χώροι της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας είναι η Αρχαία πόλη της Αιανής η οποία βρίσκεται 20χλμ. νότια της Κοζάνης η οποία ανήκε στο αρχαίο βασίλειο της Ελίμειας, η Διοκλητιανούπολη η οποία βρίσκεται στο Αρμενοχώρι Καστοριάς βορειοδυτικά του σύγχρονου οικισμού του Άργους Ορεστικού, την οποία ίδρυσε τον 3ο αιώνα π.χ. ο αυτοκράτορας Διοκλητιανός (284-305 π.χ.). Άλλοι αξιόλογοι αρχαιολογικοί χώροι της Περιφέρειας είναι τα κάστρα Γρεβενών και Σπηλαίου στα Γρεβενά, τα κάστρα Βελβεντού και Κτενίου στην Κοζάνη, ο Νεολιθικός Οικισμός Αγίου Παντελεήμονα στην Φλώρινα, η Ακρόπολη της Ελιμείας στα Γρεβενά, τα Βυζαντινά και Μεταβυζαντινά Μνημεία της Αιανής και του Βελβεντού κ.α.

Οι αρχαιολογικοί χώροι της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας χαρακτηρισμένοι από το Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού παρατίθενται στον πίνακα κατωτέρω.

Πίνακας 27: Αρχαιολογικοί χώροι στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Αρχαιολογικοί Χώροι - Μνημεία στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας			
Γρεβενών	**Καστοριάς**	**Κοζάνης**	**Φλώρινας**
Φρούριο των Γρεβενών	Διοκλητιανούπολη	Φρούριο και Ακρόπολη της Αιανής, Αρχαία Αιανή	Άγιος Αχίλλειος
Ακρόπολη Ελιμείας	Λιμναίος Οικισμός Δισπήλιου	Κάστρο του Βελβεντού	Πετρών
Ακρόπολη στο Καστρί	Συνοικία Ντόλτσο	Κάστρο του Κτενίου	Νεολιθικός Οικισμός Αγίου Παντελεήμονα
Κάστρο Γρεβενών		Σέρβια	Νίκειος Σχολή
Κούλια της Λόχμης		Τείχη στους Πύργους της Εορδαίας	
Κάστρο του Σπηλαίου		Οχύρωμα Παλαιόκαστρου Βελβεντού	
Ιερά Μονή Οσίου Νικάνορος, Ζάβορδας		Παλαιόκαστρο της Γρατσάνης	
		Παλαιόκαστρο της Καισαριάς	
		Βυζαντινά και Μεταβυζαντινά Μνημεία Αιανής	
		Βυζαντινά και Μεταβυζαντινά Μνημεία Βελβεντού	
		Ιερά Μονή Μεταμόρφωσης Σωτήρος	

Πηγή: Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού - Επεξεργασία INSETE Intelligence

3.2.2 Μουσεία της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Στο πολιτιστικό απόθεμα της Περιφέρειας θα πρέπει να προστεθούν και τα μουσεία στα οποία εκθέτονται αρχαιολογικά ευρήματα της ευρύτερης περιοχής. Τα σημαντικότερα μουσεία της Περιφέρειας είναι το Βυζαντινό Μουσείο της Καστοριάς το οποίο περιλαμβάνει εικόνες, γλυπτά, ψηφιδωτά, ξυλόγλυπτα αντικείμενα και εκκλησιαστικά αντικείμενα που καλύπτουν την περίοδο από τον 12ο μέχρι τον 17ο αιώνα. Τα Λαογραφικά Μουσεία των Γρεβενών, της Καστοριάς και της Φλώρινας στα οποία εκτίθενται τοπικές φορεσιές και αντικείμενα από την καθημερινή ζωή των κατοίκων των περιοχών. Το Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής στην οποία εκτίθενται ευρήματα από τις ανασκαφές που πραγματοποιήθηκαν στην Αρχαία Αιανή και το Εκκλησιαστικό Μουσείο Σιάτιστας το οποίο φιλοξενεί εκκλησιαστική τέχνη όπως εικόνες, ξυλόγλυπτα, αντικείμενα μικροτεχνίας άμφια και βιβλία.

Τα αναγνωρισμένα Μουσεία της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας από το Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού παρατίθενται στο πίνακα κατωτέρω.

Πίνακας 28: Μουσεία στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Μουσεία στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας			
Γρεβενών	**Καστοριάς**	**Κοζάνης**	**Φλώρινας**
Μουσείο Μανιταριών	Μουσείο Κέρινων Ομοιωμάτων	Ιστορικό-Λαογραφικό και Φυσικής Ιστορίας Μουσείο	Αρχαιολογικό Μουσείο Φλώρινας
Μουσείο Φυσικής Ιστορίας	Λαογραφικό Δεληνάνειο Μουσείο Καστοριάς	Αρχαιολογικό Μουσείο Κοζάνης	Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης
Λαογραφικό Μουσείο	Λαογραφικό Μουσείο Καστοριάς	Κοβεδάρειος Δημοτική Βιβλιοθήκη Κοζάνης	Λαογραφικό Μουσείο Φλώρινας
Αρχαιολογικό Μουσείο Γρεβενών	Μουσείο Ενδυματολογίας Καστοριάς	Μουσείο Σύγχρονης Τοπικής Ιστορίας Κοζάνης	Πινακοθήκη Φλωρινιωτών Καλλιτεχνών
	Βυζαντινό Μουσείο Καστοριάς	Αρχαιολογικό Μουσείο Αιανής	
		Ανθρωπολογικό Λαογραφικό Μουσείο Πτολεμαΐδας	
		Πινακοθήκη Πτολεμαΐδας	
		Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα Χρωμίου	
		Αρχαιολογική Συλλογή Κοζάνης	
		Εκκλησιαστικό Μουσείο Σιάτιστας	

Πηγή: Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού - Επεξεργασία INSETE Intelligence

3.3 ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

Η Περιφέρεια περιλαμβάνει τρία χιονοδρομικά κέντρα: Βασιλίτσας (Ενότητα Γρεβενών), Βίτσι (Ενότητα Καστοριάς), Βίγλας Πισοδερίου (Ενότητα Φλώρινας). Συγκεκριμένα, το **Εθνικό Χιονοδρομικό Κέντρο Βασιλίτσας** βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της Ενότητας, στην καρδιά της Πίνδου και απέχει 42 χλμ. από την πόλη των Γρεβενών. Στη Βασιλίτσα λειτουργούν **επτά αναβατήρες**, εκ των οποίων ο ένας είναι τριθέσιος εναέριος, ο ένας διθέσιος εναέριος, οι τρεις συρόμενοι και οι δύο είναι αναβατήρες για μικρά παιδιά. Επιπλέον, το χιονοδρομικό κέντρο περιλαμβάνει **δεκαέξι πίστες** συνολικού μήκους περίπου 16 χιλιομέτρων.

Στο όρος Βίτσι και σε κοντινή απόσταση από την πόλη της **Καστοριάς** (μόλις 22 χλμ.), λειτουργεί το οργανωμένο χιονοδρομικό κέντρο του Συλλόγου Χιονοδρομίας Καστοριάς, σε υψόμετρο 1.800 μέτρων. Το χιονοδρομικό κέντρο **Βιτσίου** διαθέτει 3 πίστες Σκι (1.000μ – 1.400μ – 1.850μ), πίστα Snowboard (1.000μ), πίστα αρχαρίων με Baby-Lift, διαδρομές ειδικά για Snowboard, σχολή Σκι με εξειδικευμένους δασκάλους, ενοικιάσεις Σκι-Snowboard, έλκηθρα. Οι πίστες είναι χαραγμένες μέσα σε πυκνό δάσος με κοινή αφετηρία, εξυπηρετούμενοι από το ίδιο lift. Ο μεγάλος συρόμενος αναβατήρας, έχει την δυνατότητα εξυπηρέτησης 850 ατόμων την ώρα και οι δύο baby lift, από 450 άτομα την ώρα ο καθένας. Διαθέτει, επίσης, σαλέ, εστιατόριο, καφετέρια snow bar και parking.

Το **Πισοδέρι** είναι ένα από τα καλύτερα και μεγαλύτερα χιονοδρομικά κέντρα. Σήμερα είναι ένα σύγχρονο χιονοδρομικό με πολλούς αναβατήρες και πίστες. Στο χιονοδρομικό κέντρο υπάρχουν 10 πίστες ολυμπιακών προδιαγραφών, οι οποίες μπορούν να εξυπηρετήσουν όλες τις κατηγορίες των σκιέρ και των snowboarders καθώς και 5 αναβατήρες (3 συρόμενοι και 2 εναέριοι). Διαθέτει επίσης, χώρο στάθμευσης 500 αυτοκινήτων. Στα "ισχυρά σημεία" του χιονοδρομικού κέντρου συγκαταλέγεται το γεγονός ότι βρίσκεται πάνω στον εθνικό δρόμο Φλώρινας - Καστοριάς, κάτι που κάνει την πρόσβαση πιο εύκολη αφού το χειμώνα ο δρόμος πάντα ανοίγει.

3.4 ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΑ ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας διαθέτει και έξι ορειβατικά καταφύγια κατάλληλα για ορειβασία ή πεζοπορία. Συγκεκριμένα, τα ορειβατικά καταφύγια της Περιφέρειας είναι:

Το καταφύγιο του ορειβατικού συλλόγου στη **Βουνάσα** (1.415 μ.) απέχει μόλις 10 χλμ. από τη Δεσκάτη και αποτελεί πόλο έλξης για διαμονή, σε ορειβάτες- πεζοπόρους και μη, όλες τις εποχές. Το Καταφύγιο έχει τη δυνατότητα να φιλοξενήσει γύρω στους 70 ορειβάτες-πεζοπόρους και αποτελεί τη βάση για οποιαδήποτε ορειβατική και αναρριχητική προσπάθεια. Από το καταφύγιο περνά και το Ε4 (Διεθνές ορειβατικό μονοπάτι), καθώς και σημαντικά σηματοδοτημένα μονοπάτια. Υπάρχουν ακόμη δύο σηματοδοτούμενα Ορειβατικά Μονοπάτια, που οδηγούν στο καταφύγιο. Το ένα ξεκινά από τη Δεσκάτη (ξωκλήσι Αγ. Γεωργίου) και το άλλο από το μοναστήρι της Αγ. Ευαγγελίστριας.

Καταφύγιο **στη θέση "Μπάρα"** Αβδέλας των Πιερίων, σε υψόμετρο 1.945 μ., κοντά στην υπερήφανη και επιβλητική κορυφή Φλάμπουρο. Το καταφύγιο έχει τη δυνατότητα να φιλοξενεί για διανυκτέρευση 80 άτομα και να καλύπτει τις ανάγκες ισάριθμων ατόμων για φαγητό. Για τους ορειβάτες υπάρχουν πολλές όμορφες και ενδιαφέρουσες διαδρομές, με εναλλασσόμενα τοπία από δασωμένες βουνοπλαγιές και γυμνές επιβλητικές βουνοκορφές, ανάμεσα στις οποίες δεσπόζει ο ορεινός όγκος του Ολύμπου.

Στα Πιερία, **στη θέση Λαγομάνα** και σε υψόμετρο 1.450μ., λειτουργεί καταφύγιο του Ε.Ο.Σ. Κοζάνης χωρητικότητας 40 ατόμων, εξοπλισμένο με ξυλόσομπες, κουζίνα, τουαλέτα, νερό. Η πρόσβαση γίνεται από το Βελβεντό στο χωριό Παλαιογράτσανο και στη συνέχεια υπάρχει χωματόδρομος.

Στα Πιερία, **στη θέση Γιούρτια** και σε υψόμετρο 1.450μ., λειτουργεί καταφύγιο του Ορειβατικού Συλλόγου Βελβεντού χωρητικότητας 30 ατόμων, εξοπλισμένο με τζάκι, ξυλόσομπες, κουζίνα, τουαλέτα, νερό. Η πρόσβαση γίνεται από το Βελβεντό στο χωριό Καταφύγι.

Στο Άσκιο, **στη θέση Τσιλιμίγκας** και σε υψόμετρο 1.000μ., λειτουργεί καταφύγιο χωρητικότητας 60 ατόμων, εξοπλισμένο με ξυλόσομπες, κουζίνα, τουαλέτα, νερό. Η πρόσβαση γίνεται από την Πτολεμαΐδα στη Βλάστη και στη συνέχεια υπάρχει χωματόδρομος.

Στο Βούρινο, **στη θέση Τσιαμιά** και σε υψόμετρο 1.360μ., λειτουργεί καταφύγιο χωρητικότητας 100 ατόμων, εξοπλισμένο με ξυλόσομπα, τζάκι, κουζίνα, τουαλέτα και δύο δεξαμενές νερού. Η πρόσβαση γίνεται από την Κοζάνη στη Σιάτιστα και στη συνέχεια υπάρχει χωματόδρομος.

3.5 ΙΑΜΑΤΙΚΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

Ιαματικές πηγές ονομάζονται οι πηγές τα νερά των οποίων έχουν θεραπευτικές ιδιότητες. Τα ιαματικά νερά πηγάζουν από πετρώματα και κατά τη διαδρομή τους μέχρι την επιφάνεια της Γης, αποκτούν τα μεταλλικά συστατικά τους στα οποία οφείλεται και η θεραπευτική τους δράση. Το Ελληνικό Κράτος μέσω της Ειδικής Επιτροπής Προστασίας Φυσικών Ιαματικών Πόρων του Υπουργείου Τουρισμού έχει προβεί για το 2019 στην αναγνώριση 57 Ιαματικών Φυσικών Πόρων.

Συγκεκριμένα, στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας έχουν αναγνωριστεί δύο Ιαματικοί Φυσικοί Πόροι:

- Νερό γεώτρησης Αγραπιδιάς – Λιμνοχωρίου ΑΠ, Δήμου Αμυνταίου Φλώρινας,
- Πηγή Κιβωτού, (γεώτρηση αρτεσιανή) Δήμου Γρεβενών.

3.6 ΑΝΑΡΡΙΧΗΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας λόγω του ορεινού αναγλύφου της, διαθέτει πλήθος ορειβατικών και αναρριχητικών πεδίων. Συγκεκριμένα, στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Ενότητα καταγράφονται τα εξής πεδία:

Γρεβενά

Πεδίο Δαμασκηνιές: έχει ήδη περίπου είκοσι διαδρομές σπορ χαρακτήρα αναπτύγματος 25 μέτρων και έχει δυνατότητες για διαδρομές μέχρι και τριών «σχοινιών» (100 μέτρα) από εύκολες έως πολύ δύσκολες ακόμα και «παραδοσιακές». Το υψόμετρο των 1.200μ όπου βρίσκεται και ο διπλός προσανατολισμός του (ανατολή- δύση), το κάνουν ιδανικό για καλοκαίρι και αναρρίχηση πρωί και απόγευμα. Βρίσκεται 5χιλ από το χωριό Σπήλαιο στο δρόμο για Κερασιά.

Πεδίο Κύμα: το ονομάζουν έτσι κάποιοι αναρριχητές που έχουν ήδη ανοίξει εκεί διαδρομές μεγάλης δυσκολίας. Υπάρχουν ήδη περίπου πέντε δύσκολες διαδρομές και είναι ιδανικό για καλούς αναρριχητές. Έχει δυνατότητα για τουλάχιστον άλλες είκοσι διαδρομές διαφόρων δυσκολιών. Βρίσκεται έξω από το χωριό στο δρόμο για Κερασιά.

Πεδίο Πορτίτσας: Αποτελεί το πιο φημισμένο τοπίο της περιοχής και υπάρχουν ήδη πέντε διαδρομές αριστερά από το γεφύρι από δύσκολες έως πολύ δύσκολες, κάποιες από τις οποίες μπορούν να συνεχιστούν προς τα πάνω με επιπλέον «σχοινιές» μέχρι την κορυφή της πλαγιάς. Στη γύρω περιοχή μπορούν να ανοιχτούν τουλάχιστον άλλες 30 διαδρομές.

Πεδία στα βράχια της εισόδου του χωριού Σπήλαιο: εδώ υπάρχουν ήδη δύο δύσκολες διαδρομές των 25μ. η κάθε μια και έχει δυνατότητες για τουλάχιστον 30 ακόμα, ιδιαίτερης δυσκολίας και αισθητικής λόγω της καθετότητας και των δύσκολων πατημάτων. Το άνοιγμα των βράχων είναι ως και 50μ. με αποτέλεσμα κάθε μια να μπορεί να συνεχιστεί με άλλη μια 2^{η} «σχοινιά» 25 μ. Επίσης, μετά την γέφυρα βρίσκονται ακόμη κάτι πεδία κάτω από το πάρκο του «Άη λια», έχουν ύψος περίπου 100μ και μπορούν να προσφέρουν αρκετές διαδρομές τριών σχοινιών, είτε σπόρ είτε παραδοσιακού χαρακτήρα.

Τα ανωτέρω πεδία είναι μόνο τα βασικά, υπάρχουν και άλλα κατάλληλα βράχια στην περιοχή του Σπηλαίου (καρούτι, είσοδος χωριού, μεγάλη πέτρα κ.α.) καθώς και σε όλη την περιοχή του Ὀρλιακα (Ζιάκας, δρόμος Περιβολάκι- Λάβδα κ.α.). Βέβαια

μόνο με τα βασικά πεδία έχουμε δυνατότητα για τουλάχιστον 300 διαδρομές. Την αναρριχητική εικόνα των Γρεβενών συμπληρώνει ο Τσιούργιακας στην περιοχή της Αλατόπετρας, όπου έχουν ήδη ανοιχτεί από χρόνια διαδρομές αναπτύγματος έως και 200 μέτρα παραδοσιακού χαρακτήρα (τουλάχιστο 10) και κάθε χρονιά οργανώνονται συναντήσεις αναρριχητών με την βοήθεια τοπικής ομάδας.

Καστοριά

Ο σύλλογος Ορεινών Δραστηριοτήτων Καστοριάς διοργανώνει σε συνεργασία με τον Σ.Χ.Ο.Κ. Ομοσπονδιακή Σχολή Αναρρίχησης επιπέδου αρχαρίων. Πεδία προτεινόμενα για αναρρίχηση:

- Αναρρίχηση στα βράχια του κάστρου στο Νεστόριο, στο χωριό Βράχος, καθώς και στην Παλιά Κοτύλη, στην ορθοπλαγιά «Χάρος»,
- Ορειβασία στις κορυφές: Γράμμος (2.520μ.) από το χωριό Γραμμούστα, Κιάφα (2.398μ), Φλάμπουρο (1.882μ.),
- Ανάβαση του φαραγγιού στον ποταμό Αλιάκμονα (ξεκινώντας από την τοποθεσία του River-Party στο Νεστόριο).

Κοζάνη

- **Μεσόβουνο**, κόκκινος βράχος, περίπου 3-4χλμ. βουνό, με 6 διαδρομές που ξεκινάνε από 5 έως 8 βαθμούς δυσκολίας,
- Στο χωριό **Καρυοχώρι Πτολεμαΐδας**, 14 χλμ. από Πτολεμαΐδα, περίπου 5 διαδρομές διαφόρων δυσκολιών,
- Πεδίο Σφηκιάς.

Φλώρινα

- "Ενα πολύ όμορφο μέρος για αναρρίχηση με εύκολες και δύσκολες διαδρομές, εξίσου όμορφο για διανυκτέρευση είναι μετά τους **Ψαράδες,**
- **Λεκάνη Σκλήθρου,**
- Περιοχή των Πρεσπών,
- Μερικές διαδρομές βρίσκονται και στην περιοχή του Δήμου **Αετού.**

3.7 ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ - TREKKING

Στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας οργανώνονται μέσα στον χρόνο από τους Χιονοδρομικούς και Ορειβατικούς συλλόγους διάφορες εκδρομές, πεζοπορίες και αναβάσεις που μπορούν να ικανοποιήσουν και τον πιο απαιτητικό επισκέπτη. Συγκεκριμένα, οι διαδρομές που καταγράφονται στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Ενότητα είναι:

Γρεβενά

- Διαδρομή 1η: Γρεβενά – Ζιάκας – Σπήλαιο – Αβδέλλα – Περιβόλι,
- Διαδρομή 2η: Γρεβενά – Μαυραναίοι – Αλατόπετρα – Πολυνέρι – Σμίξη – Σαμαρίνα – Φιλιππαίοι – Μεσολούρι – Δοτσικό,
- Διαδρομή 3η: Κοσμάτι – Τρίκωμο – Μοναχίτι – Κηπουριό – Κρανιά – Μικρολίβαδο,
- Διαδρομή 4η: Γρεβενά – Ταξιάρχης – Μηλιά – Άγιος Γεώργιος – Αηδόνια,
- Διαδρομή 5η: Γρεβενά – Οροπέδιο – Εκκλησιές – Κυδωνιές – Άγιος Κοσμάς – Κυπαρίσσι – Καλλονή,
- Διαδρομή 6η: Κνίδη – Σαρακήνα – Παναγιά – Μονή Τορνικίου – Μονή Ζάβορδας – Παλιουριά – Μονή Μπουνάσιας – Δεσκάτη.

Καστοριά

- Διαδρομή 1η: Καστοριά – Αγία Άννα – Νεστόριο – Γράμμος – Κοτύλι – Επταχώρι,
- Διαδρομή 2η: Καστοριά – Δισπήλιο – Άργος Ορεστικό – Αμμουδάρα – Ασπροκκλησιά – Νόστιμο,
- Διαδρομή 3η: Καστοριά – Κορομηλιά – Γάβρος – Κρανιώνας – Χαλάρα – Μελάς,
- Διαδρομή 4η: Καστοριά – Μεσοποταμία – Διποταμία – Πεντάβρυσος – Ομορφοκκλησιά – Αυγή – Ζευγοστάσι – Καστανόφυτο – Όντρια,
- Διαδρομή 5η: Καστοριά – Κορησός – Βασιλειάδα – Μελισότοπος – Κλεισούρα,
- Διαδρομή 6η: Καστοριά – Βίτσι,
- Διαδρομή 7η: Καστοριά – Αμπελόκηποι – Βογατσικό – Γέρμα.

Κοζάνη

- Διαδρομή 1η: Κοζάνη – Βελβεντό – Καταφύγι – Σέρβια – Μικρόβαλτος – Λιβαδερό,
- Διαδρομή 2η: Κοζάνη – Κρόκος – Λιανή – Αγία Παρασκευή,

- Διαδρομή 3η: Κοζάνη – Πτολεμαΐδα – Πύργοι – Σπηλιά – Εμπόριο – Βλάστη,
- Διαδρομή 4η: Κοζάνη – Σιάτιστα – Εράτυρα – Σισάνι – Μικρόκαστρο – Δρυόβουνο,
- Διαδρομή 5η: Νεάπολη – Τσοτύλι – Αυγερινός – Μόρφη – Αγία Σωτήρα – Δίλοφο – Πεντάλοφος – Βυθός – Κορυφή – Χρυσαυγή – Κριμήνη – Ροδοχώρι.

Φλώρινα

- Διαδρομή 1η: Φλώρινα – Πισοδέρι – Ανταρτικό – Κώτας – Πρέσπες,
- Διαδρομή 2η: Φλώρινα – Βεύη – Πέτρες – Αμύνταιο – Άγιος Παντελεήμονας – Κέλλη,
- Διαδρομή 3η: Φλώρινα – Ξινό Νερό – Αετός – Νυμφαίο – Σκλήθρο – Λέχοβο.

3.8 KAYAK - RAFTING

Canoe – Kayak:

- **Στο φαράγγι του κλέφτη**, μια καταπληκτική διαδρομή που ξεκινάει από το γεφύρι του Κατσογιάννη και καταλήγει στο γεφύρι του Κλέφτη, ένα χλμ. περίπου σε ένα πολύ στενό φαράγγι, με πλάτος 2 μέτρα και επιβλητικούς βράχους που φτάνουν σε ύψος τα 150 μέτρα. Σκοτεινό και ενδιαφέρον μιας και σε πολλά σημεία του δεν περνά ο ήλιος,
- **Στο Σπήλαιο**, ξεκινάει με μια ημίωρη πεζοπορία κατηφορίζοντας για το γεφύρι της Πορτίτσας σε ένα πετρόκτιστο λευκό μονοπάτι κρυμμένο ανάμεσα στο θαμνώδες φυτό "Πυξάρι". Από το πανέμορφο γεφύρι της πορτίτσας μπαίνουμε στο φαράγγι με τους πανύψηλους βράχους, 150-200 μέτρα. Το διασχίζουμε πότε περπατώντας και πότε κολυμπώντας φορώντας σωσίβιο αλλά και χρησιμοποιώντας τεχνικά μέσα καταρρίχησης (rappel),
- Κατάβαση με kayak του ποταμού Αλιάκμονα **στον Γράμμο**. Μία καταπληκτική διαδρομή, με ατελείωτες εναλλαγές στο τοπίο, το οποίο μεταμορφώνεται συνέχεια από πέτρινο σε καταπράσινο,
- Στην Λίμνη της Καστοριάς,
- **Στο φαράγγι «Σκεπασμένο»** (ή Λαφόρεμα), εκκίνηση από το Καταφύγι,
- Οι τέσσερεις λίμνες, **Μικρή-Μεγάλη Πρέσπα** και **Ζάζαρη-Χειμαδίτιδα** σας δίνουν τη δυνατότητα να επιδοθείτε σε canoe- kayak, wind surf, κολύμβηση ή ακόμα και jet-ski.

Rafting

- **Στον Αλιάκμονα,**
- **Στο Μηλεοπόταμο**, απαιτητική κατάβαση rafting με συνεχόμενα περάσματα 3ου,4ου και 5ου βαθμού στον στενό παραπόταμο του Βενέτικου, τον Μηλεοπόταμο, με τα πεντακάθαρα νερά. Μια διαδρομή σε αλπικό τοπίο ανάμεσα στα πανύψηλα πεύκα της Πίνδου. Η κατάβαση του rafting καταλήγει στο πολύ εντυπωσιακό φαράγγι του Σπηλαίου,
- **Πηγές Βενέτικου**, η κατάβαση rafting ξεκινάει από την περιοχή Καρούτι στην έξοδο του φαραγγιού, όπου και γίνεται η ένωση των δύο ποταμών, του Βελονιά με τον Μηλεοπόταμο. Είναι ένα στενό φαράγγι που θυμίζει αρκετά αλπικό τοπίο. Η διαδρομή του rafting αποτελείται κυρίως από περάσματα 3ου βαθμού δυσκολίας,
- **Στο Νεστόριο και κατάβαση στις πηγές του Αλιάκμονα**. Μια όμορφη κατάβαση που ξεκινάει από τη γέφυρα του Πεύκου μέχρι το πάρκο του

Νεστόριου. Η διαδρομή πραγματοποιείται στους πρόποδες του Γράμου και το ποτάμι διασχίζει μια πανέμορφη κοιλάδα με πυκνή βλάστηση και εντυπωσιακούς όγκους βουνών δεξιά και αριστερά,

- **Στο Σαραντάπορο ποταμό**, για τους πιο εξεζητημένους λάτρεις του rafting, νωρίς την άνοιξη ενδείκνυται για κατάβαση και ο παραπόταμος του Σαραντάπορου, Κερασοβίτικος,
- **Στη Πραμόριτσα**, που είναι παραπόταμος του Αλιάκμονα στο Βοϊό,
- **Στη Δροσοπηγή.**

4 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

4.1 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ, 2013 - 2018

Στην Ελλάδα την περίοδο 2013 – 2018, σημειώθηκε αύξηση κατά +62% (από 12,8 εκατ. το 2013 σε 20,8 εκατ. το 2018) στις διεθνείς αεροπορικές αφίξεις. Όλες οι επιμέρους Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση στον αριθμό των αφίξεων τους, με τις υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις να καταγράφονται στις Περιφέρειες Πελοποννήσου (+119%, από 58 χιλ. το 2013 σε 127 χιλ. το 2018), Αττικής (+118%, από 2,6 εκατ. το 2013 σε 5,7 εκατ. το 2018), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+112%, από 76 χιλ. το 2013 σε 160 χιλ. το 2018) και Δυτικής Ελλάδας (+65%, από 224 χιλ. το 2013 σε 371 χιλ. το 2018). Σε απόλυτες διαφορές οι υψηλότερες αυξήσεις την περίοδο 2013 – 2018 καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Αττικής (+3,1 εκατ.), Κρήτης (+1,2 εκατ.), Νοτίου Αιγαίου (+1,4 εκατ.), Ιονίων Νήσων (+1,0 εκατ.) και Κεντρικής Μακεδονίας (+814 χιλ.).

Πίνακας 29: Διεθνείς αεροπορικές αφίξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 - 2018

Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Αττικής	2.622.609	3.394.561	4.159.014	4.524.944	4.799.157	5.729.403	118%
Κρήτης	3.323.978	3.533.754	3.483.319	3.900.169	4.250.971	4.555.421	37%
Νοτίου Αιγαίου	3.194.216	3.568.374	3.571.426	3.667.218	4.065.867	4.546.194	42%
Ιονίων Νήσων	1.630.111	1.859.023	1.916.497	2.139.491	2.347.704	2.675.700	64%
Κεντρικής Μακεδονίας	1.351.378	1.569.814	1.556.788	1.710.606	1.928.874	2.165.736	60%
Δυτικής Ελλάδας	224.495	249.772	263.269	290.010	347.635	371.429	65%
Βορείου Αιγαίου	175.906	215.563	221.796	141.055	168.999	215.088	22%
Θεσσαλίας	154.056	173.955	171.373	186.868	197.706	205.926	34%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	75.814	75.818	85.993	88.509	129.739	160.370	112%
Πελοποννήσου	57.947	108.623	86.508	106.921	121.609	126.746	119%
Ηπείρου	0	0	0	0	3.232	9.845	
Στερεάς Ελλάδας	0	0	3.256	1.085	1.129	1.985	
Δυτικής Μακεδονίας	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**125**	
Ελλάδα	**12.810.510**	**14.749.257**	**15.519.239**	**16.756.876**	**18.362.622**	**20.763.968**	**62%**

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ, FRAPORT- Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των διεθνών αφίξεων στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά εντοπίζονται στις Περιφέρειες Αττικής (28%), Κρήτης (22%), Νοτίου Αιγαίου (22%), Ιονίων Νήσων (13%) και Κεντρικής Μακεδονίας (10%). Δηλαδή οι 5 αυτές Περιφέρειες υποδέχτηκαν το 2018 το 95% του συνόλου των διεθνών αεροπορικών αφίξεων της Ελλάδας.

Διάγραμμα 41: Ποσοστιαία κατανομή των διεθνών αεροπορικών αφίξεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

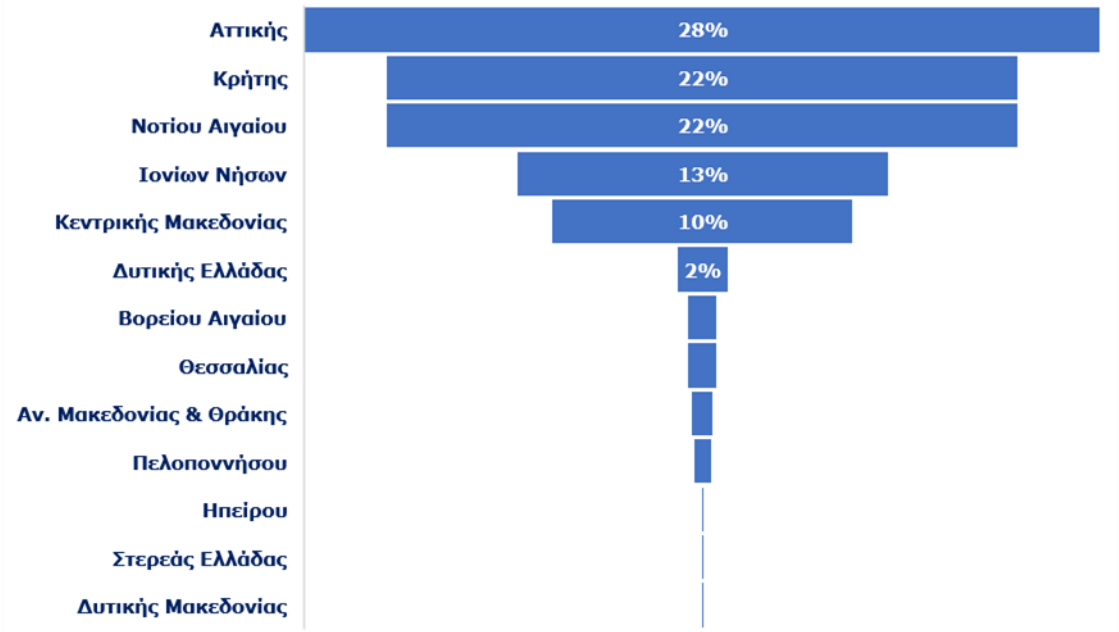

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας για 1η φορά το 2018 σημείωσε διεθνή αεροπορική κίνηση, καταγράφοντας 125 αφίξεις στο αεροδρόμιο της Καστοριάς.

4.2 ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ, 2013 - 2018

4.2.1 Αεροπορική κίνηση εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Στην Ελλάδα την περίοδο 2013 – 2018, σημειώθηκε αύξηση στην κίνηση εσωτερικού κατά +75% (από 4,9 εκατ. το 2013 σε 8,6 εκατ. το 2018). Όλες οι επιμέρους Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση στον αριθμό των αφίξεων τους, με εξαίρεση μόνο την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (-34%, από 10 χιλ. το 2013 σε 7 χιλ. το 2018). Τις υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτους αριθμούς σημείωσαν οι Περιφέρειες Αττικής (+80% ή +1,8 εκατ. επισκέπτες), Νοτίου Αιγαίου (+99% ή +788 χιλ. επισκέπτες), Κεντρικής Μακεδονίας (+76% ή +497 χιλ. επισκέπτες), Κρήτης (+63% ή +384 χιλ. επισκέπτες) και Ιονίων Νήσων (+84% ή +115 χιλ. επισκέπτες). Η μικρότερη αύξηση καταγράφηκε στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (+1%, από 4 χιλ. το 2013 σε 4 χιλ. το 2018).

Πίνακας 30: Κίνηση εσωτερικού στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 - 2018

Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Αττικής	2.215.379	2.689.631	3.282.544	3.640.410	3.758.129	3.976.701	80%
Νοτίου Αιγαίου	800.243	953.988	1.153.108	1.292.527	1.454.828	1.588.533	99%
Κεντρικής Μακεδονίας	655.359	888.459	1.097.676	1.109.598	1.197.084	1.152.806	76%
Κρήτης	611.513	707.540	897.968	949.392	999.180	995.895	63%
Βορείου Αιγαίου	331.776	362.481	372.542	387.042	393.266	410.659	24%
Ιονίων Νήσων	137.362	155.070	177.775	212.025	219.583	252.499	84%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	111.984	114.929	119.360	120.834	120.457	139.722	25%
Ηπείρου	31.866	39.424	43.048	48.083	44.239	44.456	40%
Θεσσαλίας	11.827	16.156	16.344	20.838	21.360	21.815	84%
Πελοποννήσου	9.535	7.977	6.821	6.712	15.851	11.168	17%
Στερεάς Ελλάδας	9.955	6.211	7.485	6.452	7.209	6.611	-34%
Δυτικής Ελλάδας	3.006	2.793	5.489	9.684	6.428	4.718	57%
Δυτικής Μακεδονίας	**3.964**	**3.000**	**3.442**	**4.662**	**4.034**	**4.001**	**1%**
Ελλάδα	**4.933.769**	**5.947.659**	**7.183.602**	**7.808.259**	**8.241.648**	**8.609.584**	**75%**

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ, FRAPORT Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή της κίνησης εσωτερικού στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά εντοπίζονται στις Περιφέρειες Αττικής (46%), Νοτίου Αιγαίου (18%), Κεντρικής Μακεδονίας (13%) και Κρήτης (12%). Δηλαδή τα αεροδρόμια των 4 αυτών Περιφερειών υποδέχτηκαν το 2018 το 90% της εσωτερικής κίνησης της Ελλάδας.

Διάγραμμα 42: Ποσοστιαία κατανομή της κίνησης εσωτερικού της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

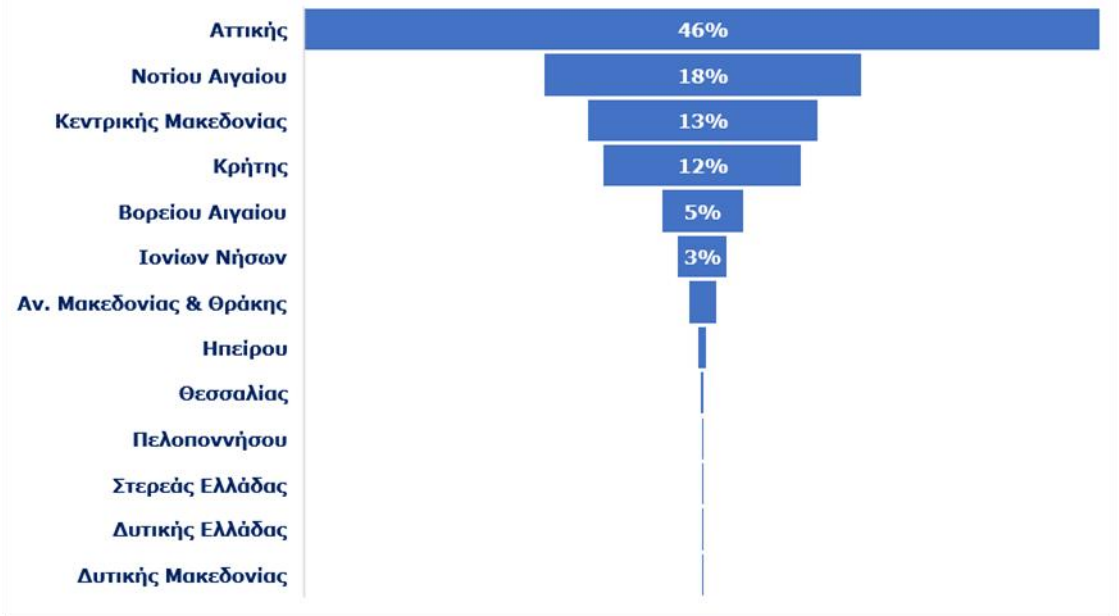

4.2.2 Αεροπορική κίνηση εσωτερικού στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η κίνηση εσωτερικού στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας είναι πολύ μικρή αντιπροσωπεύοντας για το 2018 μόλις το 0,05% της συνολικής κίνησης εσωτερικού της χώρας. Συγκεκριμένα την περίοδο 2013 - 2018, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας κατέγραψε αύξηση στην επιβατική κίνηση εσωτερικού κατά +1% (από 4 χιλ. το 2013 σε 4 χιλ. το 2018). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή με την Ενότητα Κοζάνης να καταγράφει αύξηση (+19%, από 2 χιλ. το 2013 σε 2 χιλ. το 2018) και την Ενότητα Καστοριάς μείωση (-13%, από 2 χιλ. το 2013 σε 2 χιλ. το 2018).

Πίνακας 31: Αεροπορική κίνηση εσωτερικού στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2013 - 2018

Ενότητα	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Κοζάνης	1.692	1.243	1.273	1.777	1.729	2.019	19%
Καστοριάς	2.272	1.757	2.169	2.885	2.305	1.982	-13%
Δυτική Μακεδονία	**3.964**	**3.000**	**3.442**	**4.662**	**4.034**	**4.001**	**1%**

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ, FRAPORT Επεξεργασία INSETE Intelligence

4.3 ΟΔΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ, 2014 - 2018

4.3.1 Οδικός τουρισμός της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Στην Ενότητα αυτή παρατίθεται η εισερχόμενη διεθνής οδική κίνηση (μόνο είσοδο) που καταγράφεται από τους κατά τόπους μεθοριακούς σταθμούς. Εδώ θα πρέπει να αναφέρουμε ότι η κίνηση αυτή διαχέεται και δεν αφορά αποκλειστικά και μόνο στην Περιφέρεια εισόδου. Οι μεθοριακοί σταθμοί εντοπίζονται στις Βόρειες Περιφέρειες της Ελλάδας και καταγράφουν την είσοδο και την έξοδο από και προς τις γειτνιάζουσες με την Ελλάδα χώρες (Αλβανία, Βόρεια Μακεδονία, Βουλγαρία και Τουρκία). Την περίοδο 2014 – 2018, σημειώθηκε αύξηση στις οδικές αφίξεις κατά +17% (από 10,8 εκατ. το 2014 σε 12,5 εκατ. το 2018). Επιμέρους η εικόνα είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (+56%, από 4,4 εκατ. το 2014 σε 6,9 εκατ. το 2018) και Ηπείρου (+2%, από 1,1 εκατ. το 2014 σε 1,1 εκατ. το 2018) να καταγράφουν αύξηση και τις Περιφέρειες Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-16%, από 4,0 εκατ. το 2014 σε 3,4 εκατ. το 2018) και Δυτικής Μακεδονίας (-3%, από 1,2 εκατ. το 2014 σε 1,2 εκατ. το 2018) μείωση.

Πίνακας 32: Οδικές αφίξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2014 – 2018

Περιφέρεια	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2014 - 2018
Κεντρικής Μακεδονίας	4.428.150	5.830.508	5.998.439	7.146.714	6.887.740	56%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	4.043.374	4.123.289	3.814.297	3.585.856	3.396.304	-16%
Δυτικής Μακεδονίας	**1.229.638**	**1.118.829**	**1.074.456**	**1.158.116**	**1.192.978**	**-3%**
Ηπείρου	1.052.383	1.049.776	1.160.058	897.435	1.071.511	2%
Ελλάδα	**10.753.545**	**12.122.402**	**12.047.250**	**12.788.121**	**12.548.533**	**17%**

Πηγή: Μεθοριακοί Σταθμοί - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των οδικών αφίξεων για το 2018, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στην Κεντρική Μακεδονία (55%) και ακολούθως στις Περιφέρειες Αν. Μακεδονίας & Θράκης (27%), Δυτικής Μακεδονίας (10%) και Ηπείρου (9%).

Διάγραμμα 43: Ποσοστιαία κατανομή των διεθνών οδικών αφίξεων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

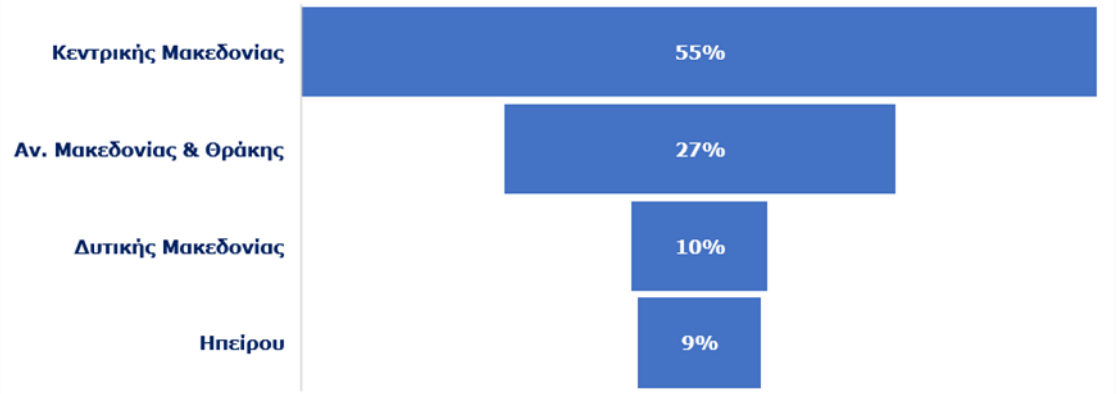

4.3.2 Οδικός τουρισμός της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά μεθοριακό σταθμό

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αντιπροσωπεύει το 10% των οδικών αφίξεων της χώρας. Συγκεκριμένα, από τους 2 μεθοριακούς σταθμούς της Περιφέρειας (Κρυσταλλοπηγής και Νίκης) πέρασαν το 2018 1,2 εκατ. επισκέπτες καταγράφοντας μείωση κατά -3% σε σύγκριση με το 2014 (1,2 εκατ. επισκέπτες).

Στους επιμέρους σταθμούς, η εικόνα είναι μικτή, με τον σταθμό της Κρυσταλλοπηγής (-11%, από 951 χιλ. το 2014 σε 849 χιλ. το 2018) να καταγράφει μείωση και τον σταθμό της Νίκης (+23%, από 278 χιλ. το 2014 σε 344 χιλ. το 2018) αύξηση.

Πίνακας 33: Οδικές αφίξεις στην Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας & Θράκης ανά μεθοριακό σταθμό, 2014 - 2018

Μεθοριακός σταθμός	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2014 - 2018
Κρυσταλλοπηγής	951.176	788.801	775.957	808.069	849.158	-11%
Νίκης	278.462	330.028	298.499	350.047	343.820	23%
Δυτική Μακεδονία	**1.229.638**	**1.118.829**	**1.074.456**	**1.158.116**	**1.192.978**	**-3%**

Πηγή: Μεθοριακοί Σταθμοί - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των οδικών αφίξεων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για το 2018, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στο μεθοριακό σταθμό της Κρυσταλλοπηγής (71%) και το υπόλοιπο 29% στο σταθμό της Νίκης.

Διάγραμμα 44: Ποσοστιαία κατανομή των διεθνών οδικών αφίξεων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά μεθοριακό σταθμό, 2018

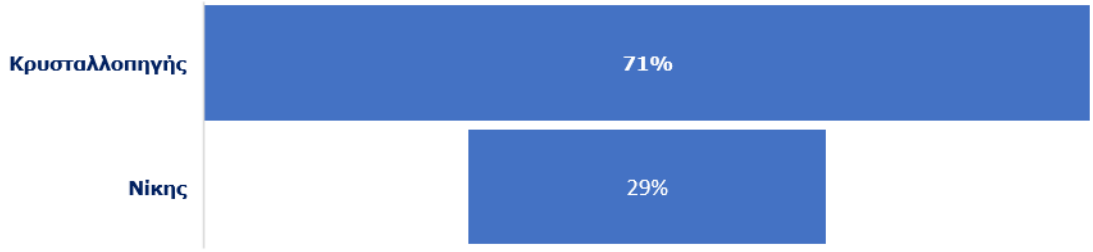

4.4 ΑΚΤΟΠΛΟΪΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ, 2013 - 2018

Στην Ενότητα αυτή καταγράφονται οι διακινηθέντες (επιβίβαση και αποβίβαση) εσωτερικού από τους κατά τόπους λιμένες της χώρας. Οι διακινηθέντες εσωτερικού την περίοδο 2013 – 2018, στους λιμένες της χώρας σημείωσαν μείωση κατά -1% (από 70,8 εκατ. το 2013 σε 70,2 εκατ. το 2018). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες της χώρας σημείωσαν αύξηση στους διακινηθέντες επιβάτες, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Αττικής (-18%, από 36,4 εκατ. το 2013 σε 29,8 εκατ. το 2018), Δυτικής Ελλάδας (-24%, από 5,8 εκατ. το 2013 σε 4,4 εκατ. το 2018) και Στερεάς Ελλάδας (-7%, από 2,4 εκατ. το 2013 σε 2,2 εκατ. το 2018).

Πίνακας 34: Διακινηθέντες εσωτερικού στους λιμένες της χώρας ανά Περιφέρεια, 2013 - 2018

Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Αττικής	36.353.806	29.129.874	28.950.459	27.795.511	29.315.860	29.775.672	-18%
Νοτίου Αιγαίου	9.972.232	11.178.355	11.040.557	11.511.849	13.023.588	14.117.081	42%
Ιονίων Νήσων	4.802.410	4.981.852	4.700.327	4.895.180	5.224.639	5.604.635	17%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	3.289.445	3.681.335	3.942.035	4.200.682	4.392.321	4.432.651	35%
Δυτικής Ελλάδας	5.789.761	6.494.926	6.249.616	4.271.304	4.312.585	4.413.601	-24%
Κρήτης	2.446.140	2.685.989	2.268.104	2.430.335	2.805.390	2.936.979	20%
Στερεάς Ελλάδας	2.350.808	2.119.732	2.114.039	2.079.675	2.112.974	2.196.668	-7%
Ηπείρου	1.599.345	1.615.320	1.560.773	1.615.324	1.776.662	1.879.806	18%
Θεσσαλίας	1.298.652	1.352.840	1.309.660	1.387.309	1.500.274	1.499.130	15%
Βορείου Αιγαίου	1.343.633	1.345.520	1.715.910	1.475.599	1.475.875	1.447.094	8%
Κεντρικής Μακεδονίας	806.891	846.389	837.902	981.700	965.920	993.338	23%
Πελοποννήσου	734.768	830.375	540.283	727.890	977.712	894.677	22%
Ελλάδα	**70.787.891**	**66.262.507**	**65.229.665**	**63.372.358**	**67.883.800**	**70.191.332**	**-1%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εσωτερικού στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά εντοπίζονται στις Περιφέρειες Αττικής (42%) και Νοτίου Αιγαίου (20%). Δηλαδή οι δύο αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 62% της συνολικής διακίνησης της Ελλάδας για το 2018.

Διάγραμμα 45: Ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εσωτερικού στα λιμάνια της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2018

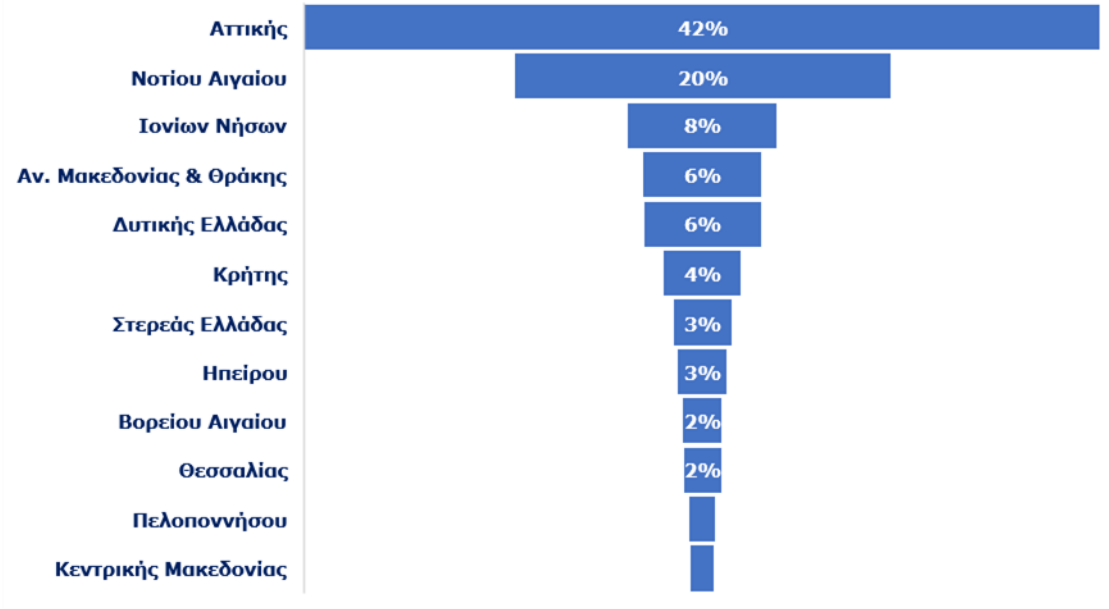

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αποτελεί την μοναδική Περιφέρεια της Ελλάδας η οποία δεν βρέχεται καθόλου από θάλασσα και ως εκ τούτου δεν καταγράφεται ακτοπλοϊκή κίνηση.

4.5 ΑΚΤΟΠΛΟΪΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ, 2013 - 2018

Οι διακινηθέντες εξωτερικού την περίοδο 2013-2018 σημείωσαν αύξηση κατά +21% (από 1,5 εκατ. το 2013 σε 1,8 εκατ. το 2018). Επιμέρους, διακινηθέντες εξωτερικού καταγράφηκαν στις Περιφέρειες Ηπείρου (λιμάνι Ηγουμενίτσας) (+22%, από 780 χιλ. το 2013 σε 955 χιλ. το 2018), Δυτικής Ελλάδας (λιμάνι Πάτρας) (-12%, από 559 χιλ. το 2013 σε 490 χιλ. το 2018) και Ιονίων Νήσων (λιμάνι Κέρκυρας) (+230%, από 106 χιλ. το 2013 σε 350 χιλ. το 2018). Επίσης, οι Λοιποί λιμένες σημείωσαν μείωση στους διακινηθέντες τους κατά -74% (από 50 χιλ. το 2013 σε 13 χιλ. το 2018).

Πίνακας 35: Διακινηθέντες εξωτερικού στους λιμένες της χώρας ανά Περιφέρεια, 2013 - 2018

Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Ηπείρου	780.142	928.975	971.012	836.566	918.972	955.379	22%
Δυτικής Ελλάδας	559.486	590.328	603.312	497.313	500.725	489.583	-12%
Ιονίων Νήσων	105.902	138.566	162.221	186.634	262.103	349.764	230%
Λοιπές	50.205	11.282	5.631	6.722	18.147	12.932	-74%
Ελλάδα	**1.495.735**	**1.669.151**	**1.742.176**	**1.527.235**	**1.699.947**	**1.807.658**	**21%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εξωτερικού στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι το υψηλότερο ποσοστό εντοπίζεται στην Περιφέρεια Ηπείρου (53%) και ακολούθως στις Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας (27%), Ιονίων Νήσων (19%) και Λοιπών (1%).

Διάγραμμα 46: Ποσοστιαία κατανομή των διακινηθέντων εξωτερικού στα λιμάνια της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

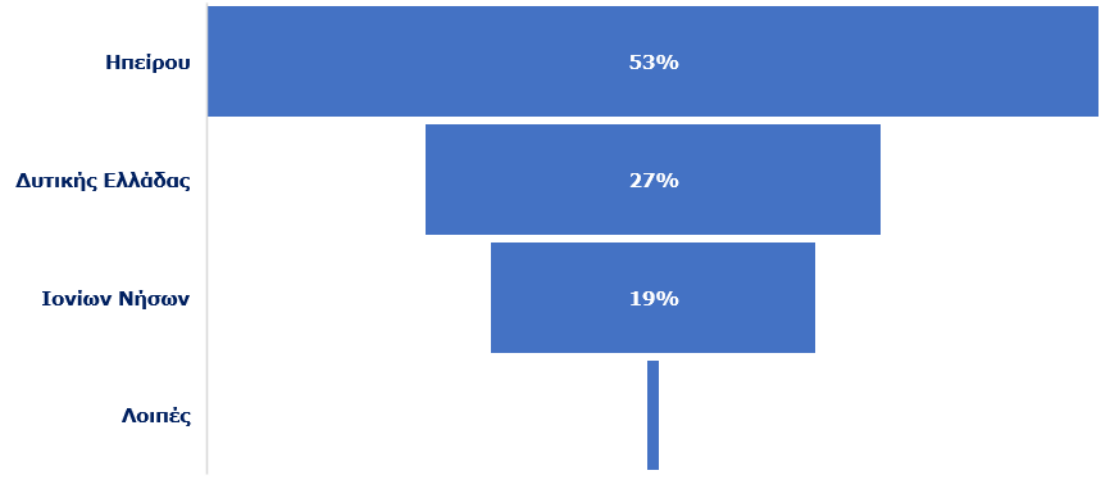

4.6 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΑΣ, 2013 - 2018

4.6.1 Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Η κίνηση των κρουαζιερόπλοιων στα λιμάνια της Ελλάδας σημείωσε μείωση την περίοδο 2013 – 2018 κατά -20% (από 4.288 το 2013 σε 3.410 το 2018). Η μείωση αυτή οφείλεται κυρίως μετά το 2016, στην πολιτική αναταραχή (αποτυχημένο πραξικόπημα) και στους φόβους ασφαλείας (τρομοκρατία) στην γειτονική Τουρκία, αφού τα αξιοθέατα σε Ελλάδα και Τουρκία πλασάρονται από τις εταιρίες κρουαζιέρας σε κοινά πακέτα.

Πίνακας 36: Κίνηση κρουαζιερόπλοιων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 - 2018

Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Νοτίου Αιγαίου	1.870	1.714	1.989	1.875	1.455	1.466	-22%
Αττικής	751	638	680	708	607	526	-30%
Ιονίων Νήσων	614	487	527	587	477	520	-15%
Κρήτης	282	286	293	303	279	308	9%
Δυτικής Ελλάδας	309	253	245	276	273	223	-28%
Πελοποννήσου	142	130	165	204	161	157	11%
Βορείου Αιγαίου	133	136	155	137	53	109	-18%
Θεσσαλίας	48	71	88	72	18	40	-17%
Στερεάς Ελλάδας	88	50	83	92	74	35	-60%
Ηπείρου	18	17	11	11	8	14	-22%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	15	26	23	19	6	7	-53%
Κεντρικής Μακεδονίας	18	31	35	23	4	5	-72%
Ελλάδα	**4.288**	**3.839**	**4.294**	**4.307**	**3.415**	**3.410**	**-20%**

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όλες οι επιμέρους Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στην κίνηση των κρουαζιερόπλοιων στους λιμένες τους, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Πελοποννήσου (+11%, από 142 κρουαζιερόπλοια το 2013 σε 157 κρουαζιερόπλοια το 2018) και Κρήτης (+9%, από 282 κρουαζιερόπλοια το 2013 σε 308 κρουαζιερόπλοια το 2018).

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή της κίνησης κρουαζιερόπλοιων στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι το Νότιο Αιγαίο (43%), η Αττική (15%), τα Ιόνια Νησιά (15%), η Κρήτη (9%) και η Δυτική Ελλάδα (7%) δέχονται το μεγαλύτερο ποσοστό, αντιπροσωπεύοντας για το 2018 το 89% της κίνησης των κρουαζιερόπλοιων στην Ελλάδα.

Διάγραμμα 47: Ποσοστιαία κατανομή κίνησης κρουαζιερόπλοιων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

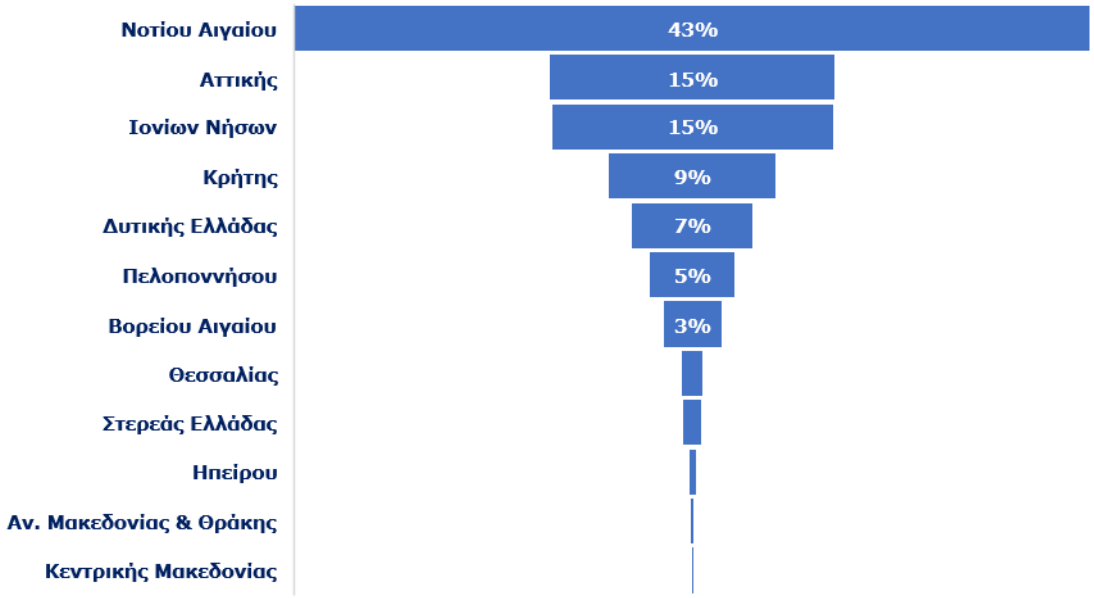

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αποτελεί την μοναδική Περιφέρεια της Ελλάδας η οποία δεν βρέχεται καθόλου από θάλασσα και ως εκ τούτου δεν καταγράφεται κίνηση κρουαζιερόπλοιων.

4.6.2 Αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Ο αριθμός αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στα λιμάνια της Ελλάδας σημείωσε μείωση την περίοδο 2013 – 2018 κατά -15% (από 5,7 εκατ. το 2013 σε 4,8 εκατ. το 2018). Η αίσθηση ανασφάλειας στην Τουρκία, όπως προαναφέραμε άνωθεν, συνέβαλε στην μείωση της κίνησης των κρουαζιερόπλοιων και κατ' επέκταση στον αριθμό των αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας αφού τα δρομολόγια πολλών κρουαζιερόπλοιων συμπεριλάμβαναν προορισμούς και αξιοθέατα και της Ελλάδας και της Τουρκίας.

Πίνακας 37: Αφίξεις επιβατών κρουαζιέρας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 - 2018

Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Νοτίου Αιγαίου	1.978.538	1.886.537	1.996.720	2.000.688	1.764.651	1.844.651	-7%
Αττικής	1.316.947	1.086.444	1.026.014	1.141.850	1.074.263	961.724	-27%
Ιονίων Νήσων	914.475	771.353	802.316	859.554	754.383	894.190	-2%
Δυτικής Ελλάδας	765.244	585.624	460.972	505.854	567.999	469.693	-39%
Κρήτης	440.288	329.709	355.699	413.655	340.033	453.677	3%
Πελοποννήσου	90.814	85.648	108.543	106.666	53.790	85.633	-6%
Θεσσαλίας	24.030	62.973	76.051	44.432	11.767	41.647	73%
Βορείου Αιγαίου	95.800	83.635	76.803	83.587	29.316	17.109	-82%
Ηπείρου	5.558	4.208	4.057	8.179	9.088	12.650	128%
Στερεάς Ελλάδας	8.141	8.309	17.851	14.848	14.423	3.628	-55%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	7.469	13.087	13.061	6.042	3.226	2.538	-66%
Κεντρικής Μακεδονίας	14.585	19.720	26.356	18.876	2.424	1.502	-90%
Ελλάδα	**5.661.889**	**4.937.247**	**4.964.443**	**5.204.231**	**4.625.363**	**4.788.642**	**-15%**

Πηγή: Ένωση Λιμένων Ελλάδος - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όλες οι επιμέρους Περιφέρειες σημείωσαν μείωση στον αριθμό των αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας, με εξαίρεση τις Περιφέρειες Κρήτης (+3%, από 440 χιλ. το 2013 σε 454 χιλ. το 2018), Θεσσαλίας (+73%, από 24 χιλ. το 2013 σε 42 χιλ. το 2018) και Ηπείρου (+128%, από 6 χιλ. το 2013 σε 13 χιλ. το 2018).

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή του αριθμού των αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στις επιμέρους Περιφέρειες για το 2018, παρατηρούμε ότι το Νότιο Αιγαίο (39%), η Αττική (20%), τα Ιόνια Νησιά (19%), η Δυτική Ελλάδα (10%) και η Κρήτη (9%) δέχονται το μεγαλύτερο ποσοστό, αντιπροσωπεύοντας για το 2018 το 97% των συνολικών αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας.

Διάγραμμα 48: Ποσοστιαία κατανομή του αριθμού των αφίξεων επιβατών κρουαζιέρας στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

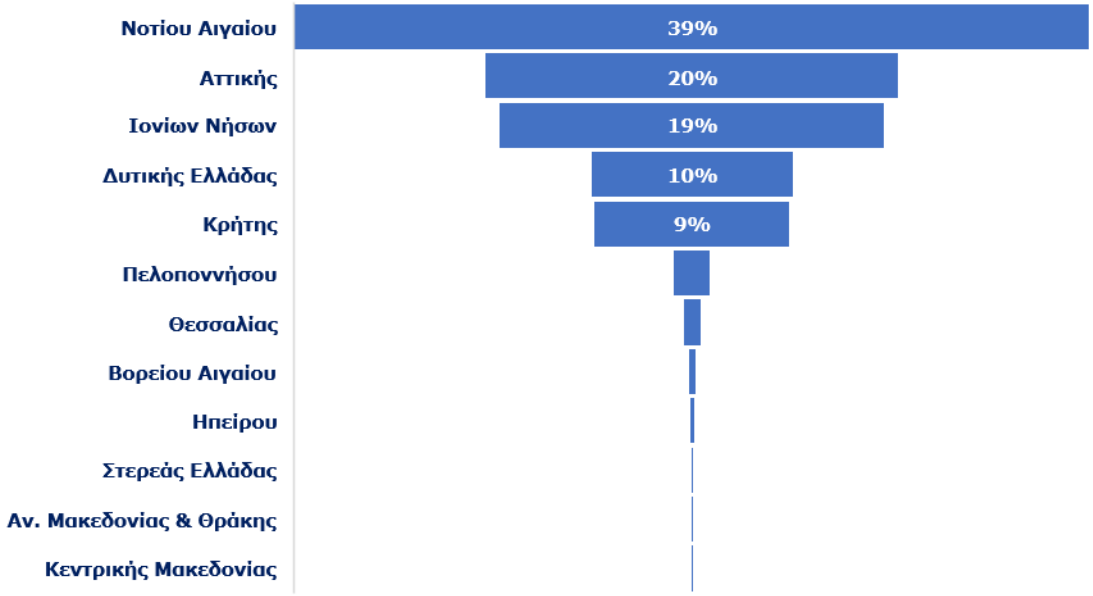

Όπως προαναφέραμε, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αποτελεί την μοναδική Περιφέρεια της Ελλάδας η οποία δεν βρέχεται καθόλου από θάλασσα και ως εκ τούτου δεν καταγράφεται επιβατική κίνηση.

4.7 ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΣΕ ΜΟΥΣΕΙΑ, 2013 - 2018

4.7.1 Επισκέπτες σε μουσεία στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Ο αριθμός των επισκεπτών στα Μουσεία της Ελλάδας την περίοδο 2013 – 2018 σημείωσε αύξηση κατά +69% (από 3,4 εκατ. επισκέπτες το 2013 σε 5,7 εκατ. επισκέπτες το 2018), απόρροια της αύξησης κατά +68% (από 17.920 χιλ. το 2013 σε 30.123 χιλ. το 2018) στον αριθμό των διεθνών αφίξεων που καταγράφηκε στην Ελλάδα για την ίδια περίοδο.

Πίνακας 38: Επισκέπτες σε μουσεία της Ελλάδας ανά Περιφέρεια, 2013 - 2018

Επισκέπτες σε Μουσεία ανά Περιφέρεια, 2013 - 2018							
Περιφέρεια	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**%Δ 2013 - 2018**
Αττική	1.743.523	2.162.221	2.295.545	2.155.754	2.518.113	2.733.790	57%
Κρήτη	229.940	297.569	312.274	461.751	590.311	767.262	234%
Κεντρική Μακεδονία	311.601	465.487	541.193	653.068	668.906	683.282	119%
Νότιο Αιγαίο	418.704	482.626	478.588	432.124	500.781	506.030	21%
Στερεά Ελλάδα	193.104	246.396	276.968	263.487	327.025	372.461	93%
Δυτική Ελλάδα	147.275	173.800	174.653	169.352	199.715	214.714	46%
Πελοπόννησος	74.274	73.242	69.232	81.002	94.851	99.970	35%
Ιόνια Νησιά	70.684	60.001	61.135	67.130	70.631	78.670	11%
Θεσσαλία	43.922	45.826	40.395	56.438	59.064	68.256	55%
Ήπειρος	46.591	50.014	56.059	54.253	58.377	65.276	40%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	32.369	40.594	41.502	35.037	45.940	51.064	58%
Βόρειο Αιγαίο	52.534	49.570	50.847	35.669	42.682	41.440	-21%
Δυτική Μακεδονία	**12.250**	**7.005**	**7.451**	**8.570**	**11.945**	**17.427**	**42%**
Ελλάδα	**3.376.771**	**4.154.351**	**4.405.842**	**4.473.635**	**5.188.341**	**5.699.642**	**69%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όλες οι επιμέρους Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση στον αριθμό των επισκεπτών σε Μουσεία, με εξαίρεση το Βόρειο Αιγαίο (-21%, από 53 χιλ. το 2013 σε 41 χιλ. το 2018). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Αττική (+57%, από 1,7 εκατ. το 2013 σε 2,7 εκατ. το 2018), Κρήτη (+234%, από 230 χιλ. το 2013 σε 767 χιλ. το 2018), Κεντρική Μακεδονία (+119%, από 312 χιλ. το 2013 σε 683 χιλ. το 2018), Νότιο Αιγαίο (+21%, από 419 χιλ. το 2013 σε 506 χιλ. το 2018), Στερεά Ελλάδα (+93%, από 193 χιλ. το 2013 σε 372 χιλ. το 2018), Δυτική Ελλάδα (+46%, από 147 χιλ. το 2013 σε 215 χιλ. το 2018), Πελοπόννησος (+35%, από 74 χιλ. το 2013 σε 100 χιλ. το 2018), Ιόνια Νησιά (+11%, από 71 χιλ. το 2013 σε 79 χιλ. το 2018), Θεσσαλία (+55%, από 44 χιλ. το 2013 σε 68 χιλ. το 2018), Ήπειρος (+40%, από 47 χιλ. το 2013 σε 65 χιλ. το 2018), Αν. Μακεδονία & Θράκη (+58%, από 32 χιλ. το 2013 σε 51 χιλ. το 2018) και Δυτική Μακεδονία (+42%, από 12 χιλ. το 2013 σε 17 χιλ. το 2018).

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε Μουσεία στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Αττική το 2018 αντιπροσωπεύει σχεδόν τις μισές επισκέψεις (48%) που καταγράφονται στην Ελλάδα και ακολουθούν η Κρήτη (13%), η Κεντρική Μακεδονία (12%) και το Νότιο Αιγαίο (9%). Δηλαδή οι 4 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 82% των επισκέψεων στα Μουσεία της Ελλάδας που καταγράφηκαν το 2018.

Διάγραμμα 49: Ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε Μουσεία στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

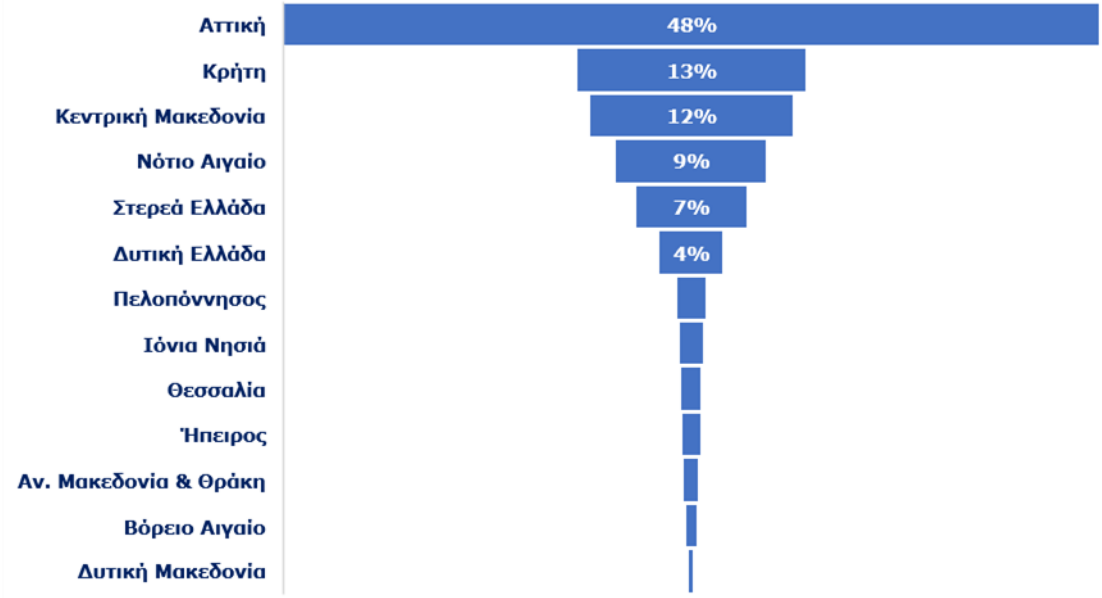

4.7.2 Επισκέπτες σε μουσεία στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας το 2018 κατείχε μόλις το 0,3% του συνόλου των επισκεπτών σε μουσεία της Ελλάδας, σημειώνοντας αύξηση κατά +42% (από 12 χιλ. το 2013 σε 17 χιλ. το 2018). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή με την Ενότητα Φλώρινας (-40%, από 3 χιλ. το 2013 σε 2 χιλ. το 2018) να καταγράφει μείωση και τις Ενότητες Κοζάνης (+60%, από 6 χιλ. το 2013 σε 10 χιλ. το 2018) και Καστοριάς (+73%, από 3 χιλ. το 2013 σε 6 χιλ. το 2018) αύξηση. Τέλος, η Ενότητα Γρεβενών για 1η φορά το 2016 κατέγραψε επισκεψιμότητα στα μουσεία της.

Πίνακας 39: Επισκέπτες σε μουσεία της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2013 – 2018

Ενότητα	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Κοζάνη	5.965	5.148	5.879	4.516	6.353	9.533	60%
Καστοριά	3.443	0	0	2.013	3.906	5.942	73%
Φλώρινα	2.842	1.857	1.572	1.853	1.486	1.691	-40%
Γρεβενά	0	0	0	188	200	261	
Δυτική Μακεδονία	**12.250**	**7.005**	**7.451**	**8.570**	**11.945**	**17.427**	**42%**

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2018, παρατηρούμε ότι η Ενότητα Κοζάνης (55%) καταγράφει το υψηλότερο ποσοστό και ακολουθούν οι Ενότητες Καστοριάς (34%), Φλώρινας (10%) και Γρεβενών (1%).

Διάγραμμα 50: Ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε Μουσεία στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

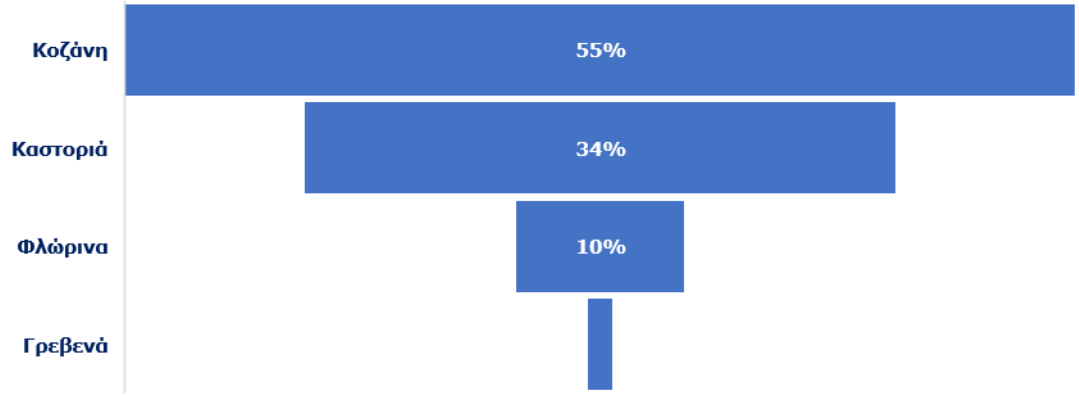

4.8 ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΣΕ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ 2013 - 2018

4.8.1 Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Ο αριθμός των επισκεπτών στους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας την περίοδο 2013 – 2018 σημείωσε αύξηση κατά +58% (από 8,2 εκατ. το 2013 σε 12,9 εκατ. το 2018).

Πίνακας 40: Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 – 2018

Επισκέπτες σε Αρχαιολογικούς Χώρους ανά Περιφέρεια, 2013 - 2018							
Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Αττική	2.772.044	3.618.412	4.145.093	3.960.512	4.910.124	5.611.977	102%
Κρήτη	1.549.062	1.567.924	1.482.109	1.451.026	1.747.669	2.123.640	37%
Πελοπόννησος	995.098	1.374.832	1.441.529	1.388.340	1.637.613	1.885.649	89%
Νότιο Αιγαίο	1.438.391	1.776.129	1.638.165	1.198.314	1.311.872	1.378.335	-4%
Δυτική Ελλάδα	504.597	514.353	486.368	482.250	549.546	557.467	10%
Κεντρική Μακεδονία	310.823	351.211	350.106	340.854	389.372	457.872	47%
Στερεά Ελλάδα	231.085	297.117	324.175	294.322	351.855	409.872	77%
Ιόνια Νησιά	173.198	226.918	236.949	225.166	185.690	206.550	19%
Ήπειρος	46.422	81.104	80.677	81.196	79.686	91.051	96%
Βόρειο Αιγαίο	74.285	60.479	53.177	59.288	72.438	84.862	14%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	53.064	62.186	63.209	59.633	63.213	72.938	37%
Θεσσαλία	16.640	19.856	15.817	21.454	18.756	18.848	13%
Δυτική Μακεδονία	**2.180**	**2.640**	**2.679**	**2.318**	**1.263**	**2.010**	**-8%**
Ελλάδα	**8.166.889**	**9.953.161**	**10.320.053**	**9.564.673**	**11.319.097**	**12.901.071**	**58%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όλες οι επιμέρους Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση στον αριθμό των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους, με εξαίρεση το Νότιο Αιγαίο (-4%, από 1,4 εκατ. το 2013 σε 1,4 εκατ. το 2018) και τη Δυτική Μακεδονία (-8%, από 2 χιλ. το 2013 σε 2 χιλ. το 2018). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Αττική (+102%, από 2,8 εκατ. το 2013 σε 5,6 εκατ. το 2018), Κρήτη (+37%, από 1,5 εκατ. το 2013 σε 2,1 εκατ. το 2013), Πελοπόννησος (+89%, από 995 χιλ. το 2013 σε 1,9 εκατ. το 2018), Δυτική Ελλάδα (+10%, από 505 χιλ. το 2013 σε 557 χιλ. το 2018), Κεντρική Μακεδονία (+47%, από 311 χιλ. το 2013 σε 458 χιλ. το 2018), Στερεά Ελλάδα (+77%, από 231 χιλ. το 2013 σε 410 χιλ. το 2018), Ιόνια Νησιά (+19%, από 173 χιλ. το 2013 σε 207 χιλ. το 2018), Ήπειρο (+96%, από 46 χιλ. το 2013 σε 91 χιλ. το 2018), Βόρειο Αιγαίο (+14%, από 74 χιλ. το 2013 σε 85 χιλ. το 2018), Αν. Μακεδονία & Θράκη (+37%, από 53 χιλ. το 2013 σε 83 χιλ. το 2018) και Θεσσαλία (+13%, από 17 χιλ. το 2013 σε 19 χιλ. το 2018).

Όσον αφορά την ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Αττική αντιπροσωπεύει σχεδόν τα 2/5 των επισκέψεων (44%) που καταγράφονται στην Ελλάδα και ακολουθούν η Κρήτη (16%), η Πελοπόννησος (15%) και το Νότιο Αιγαίο (11%). Δηλαδή οι 4 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 85% των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας που καταγράφηκαν το 2018.

Διάγραμμα 51: Ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

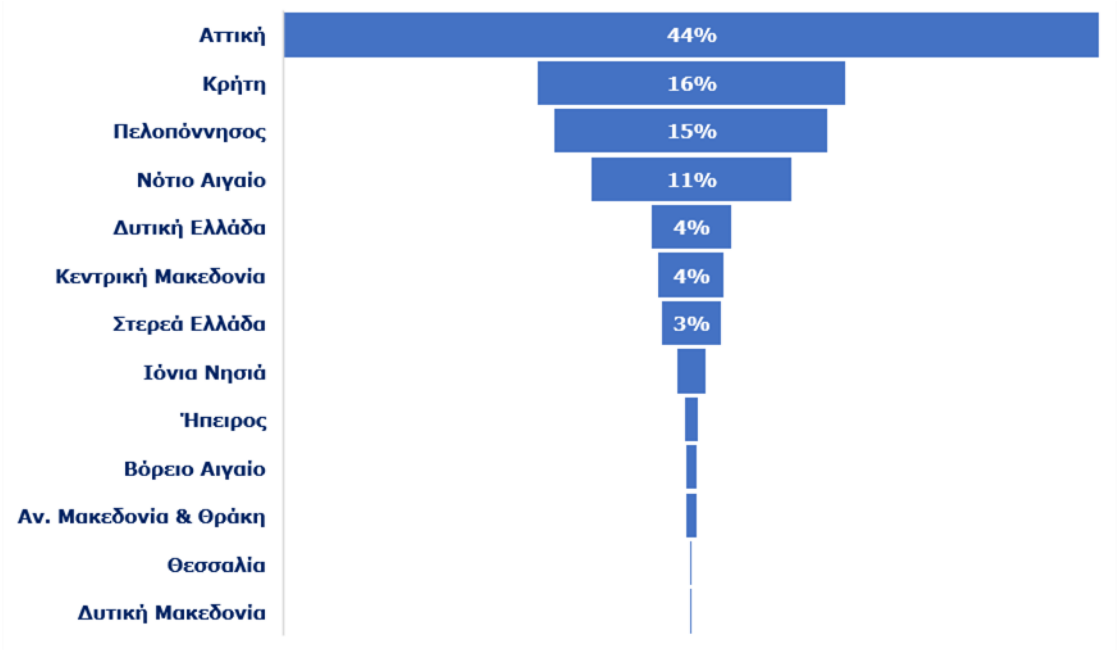

4.8.2 Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας το 2018 αντιπροσώπευε μόλις το 0,02% του συνόλου των επισκεπτών σε αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας, σημειώνοντας μείωση κατά -8% (από 2 χιλ. το 2013 σε 2 χιλ. το 2018). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή, με τις Ενότητες Καστοριάς (+5%, από 1 χιλ. το 2013 σε 1 χιλ. το 2018) και Φλώρινας (+22%, από 515 επισκέπτες το 2013 σε 630 επισκέπτες το 2018) να καταγράφουν αύξηση και την Ενότητα Κοζάνης (-89%, από 389 επισκέπτες το 2013 σε 42 επισκέπτες το 2018) μείωση.

Πίνακας 41: Επισκέπτες σε αρχαιολογικούς χώρους της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2013 – 2018

Ενότητα	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Καστοριά	1.276	1.593	2.135	1.335	627	1.338	5%
Φλώρινα	515	894	509	983	636	630	22%
Κοζάνη	389	153	35	0	0	42	-89%
Δυτική Μακεδονία	**2.180**	**2.640**	**2.679**	**2.318**	**1.263**	**2.010**	**-8%**

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2018, παρατηρούμε ότι η Ενότητα Καστοριάς (67%) καταγράφει το υψηλότερο ποσοστό και ακολουθούν οι Ενότητες Φλώρινας (31%) και Κοζάνης (2%).

Διάγραμμα 52: Ποσοστιαία κατανομή των επισκεπτών σε Αρχαιολογικούς Χώρους στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

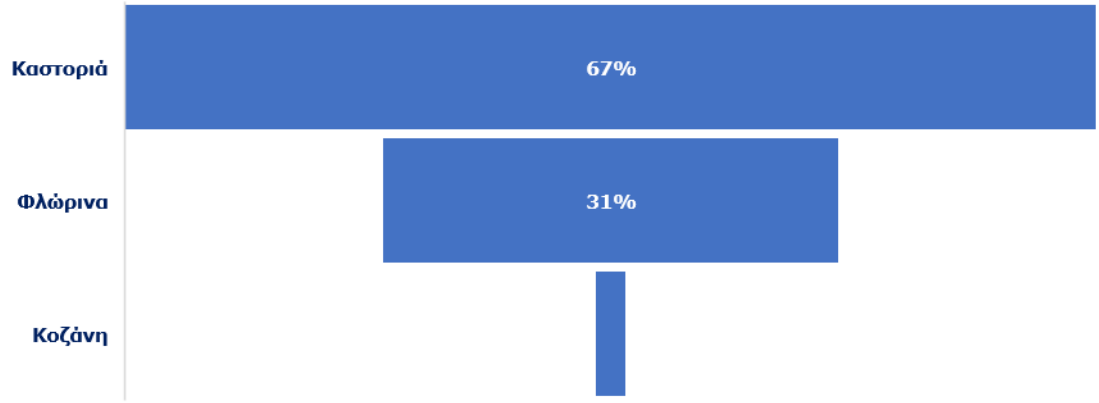

5 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ, 2016 - 2018

5.1 ΒΑΣΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ, 2016 - 2018

Η συγκέντρωση και επεξεργασία ταξιδιωτικών στοιχείων ανά Περιφέρεια, όπως αυτά συλλέγονται μέσω της Έρευνας Συνόρων[4], ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2016 και έκτοτε η Τράπεζα της Ελλάδος συγκεντρώνει στοιχεία για την περιφερειακή κατανομή των ταξιδιωτικών εισπράξεων, καθώς και των επισκέψεων και διανυκτερεύσεων των εισερχόμενων ταξιδιωτών[5]. Η ταξινόμηση των Περιφερειών γίνεται σύμφωνα με την επίσημη στατιστική ταξινόμηση της ΕΕ (NUTS 2013/EU-28) και συγκεκριμένα με το δεύτερο επίπεδο αυτής (NUTS 2), που συμπίπτει με την διοικητική διαίρεση της χώρας σε 13 Περιφέρειες. Ως επισκέψεις, ορίζονται οι επισκέψεις που κάνει ένας τουρίστας στις επιμέρους Περιφέρειες της χώρας. Για παράδειγμα ένας τουρίστας που ταξιδεύει στην Ελλάδα και επισκέπτεται δύο Περιφέρειες (π.χ. Αττικής και Νοτίου Αιγαίου) στην Έρευνα Συνόρων καταγράφεται ως μια **άφιξη** και δύο **επισκέψεις**.

5.1.1 Επισκέψεις στην Ελλάδα

Οι επισκέψεις στην Ελλάδα την περίοδο 2016 – 2018 αυξήθηκαν κατά +23% (από 28.376 χιλ. το 2016 σε 34.831 χιλ. το 2018). Αναφορικά με τις επιμέρους Περιφέρειες η εικόνα είναι θετική, με εξαίρεση την Περιφέρεια Θεσσαλίας (-6%, από 714 χιλ. το 2016 σε 675 χιλ. το 2018). Ενδεικτικά, οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Κεντρικής Μακεδονίας (+22%, από 6,4 εκατ. το 2016 σε 7,8 εκατ. το 2018), Νοτίου Αιγαίου (+27%, από 5,2 εκατ. το 2016 σε 6,6 εκατ. το 2018), Αττικής (+25%, από 4,5 εκατ. το 2016 σε 5,7 εκατ. το 2018), Κρήτης (+15%, από 4,5 εκατ. το 2016 σε 5,2 εκατ. το 2018), Ιονίων Νήσων (+29%, από 2,5 εκατ. το 2016 σε 3,2 εκατ. το 2018), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+42%, από 1,4 εκατ. το 2016 σε 1,9 εκατ. το 2018), Πελοποννήσου (+5%, από 843 χιλ. το 2016 σε 886 χιλ. το 2018), Ηπείρου (+15%, από 717 χιλ. το 2016 σε 823 χιλ. το 2018), Δυτικής Ελλάδας (+36%, από 513 χιλ. το 2016 σε 699 χιλ. το 2018), Στερεάς Ελλάδας (+34%, από 409 χιλ. το 2016 σε 549 χιλ. το 2018), Βορείου Αιγαίου (+19%, από 328 χιλ. το 2016 σε 389

[4] Για συνοπτική παρουσίαση της μεθοδολογίας της Έρευνας Συνόρων βλ. εδώ.

[5] Δεν περιλαμβάνονται μεγέθη από κρουαζιέρες, πέραν όσων καταγράφονται από την Έρευνα Συνόρων.

χιλ. το 2018) και Δυτικής Μακεδονίας (+6%, από 330 χιλ. το 2016 σε 349 χιλ. το 2018).

Πίνακας 42: Επισκέψεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε χιλ.), 2016 - 2018

Επισκέψεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε χιλ.), 2016 - 2018				
Περιφέρεια	**2016**	**2017**	**2018**	**%Δ 2016 - 2018**
Κεντρική Μακεδονία	6.395	7.262	7.830	22%
Νότιο Αιγαίο	5.227	5.841	6.629	27%
Αττικής	4.543	5.137	5.681	25%
Κρήτη	4.537	4.806	5.228	15%
Ιόνια Νησιά	2.457	2.966	3.162	29%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	1.363	1.349	1.930	42%
Πελοπόννησος	843	727	886	5%
Ήπειρος	717	713	823	15%
Δυτική Ελλάδα	513	563	699	36%
Θεσσαλία	714	694	675	-6%
Στερεά Ελλάδα	409	376	549	34%
Βόρειο Αιγαίο	328	364	389	19%
Δυτική Μακεδονία	**330**	**222**	**349**	**6%**
Ελλάδα	**28.376**	**31.021**	**34.831**	**23%**

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των επισκέψεων στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι η Κεντρική Μακεδονία (22%), το Νότιο Αιγαίο (19%), η Αττική (16%), η Κρήτη (15%) και τα Ιόνια Νησιά (9%) δέχονται το μεγαλύτερο ποσοστό επισκεπτών, αντιπροσωπεύοντας για το 2018 το 82% του συνόλου των επισκέψεων στην Ελλάδα.

Διάγραμμα 53: Ποσοστιαία κατανομή των επισκέψεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

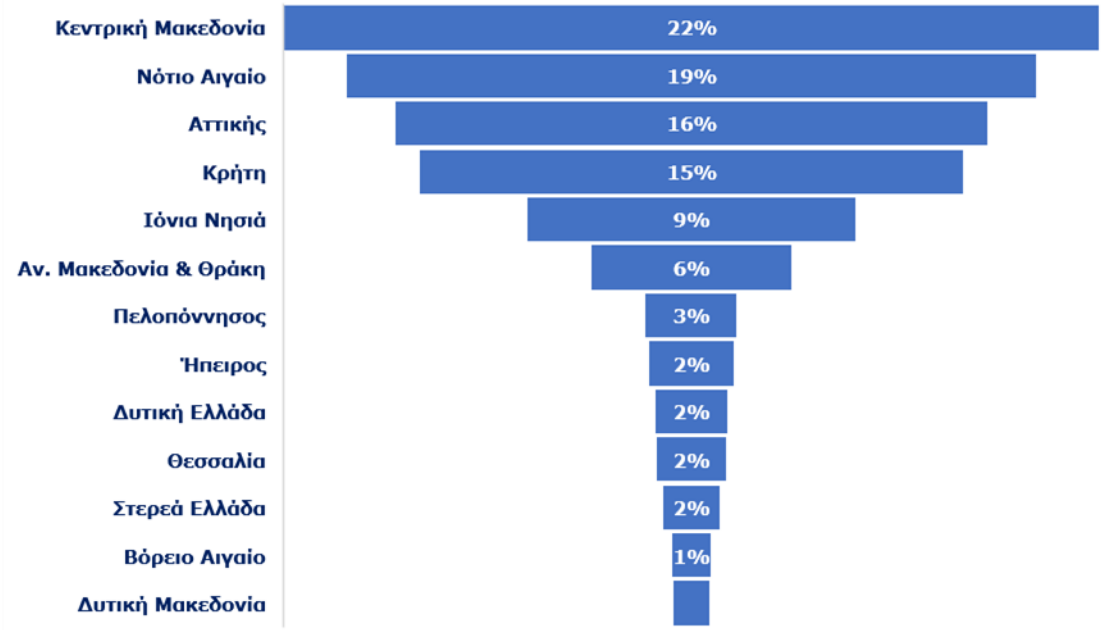

5.1.2 Επισκέψεις στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά χώρα προέλευσης

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αντιπροσωπεύει μόλις το 1% των επισκέψεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2018, σημειώνοντας αύξηση σε σύγκριση με το 2016 κατά +6% (από 330 χιλ. το 2016 σε 349 χιλ. το 2018). Αναφορικά με τις χώρες προέλευσης, όλες καταγράφουν αύξηση με εξαίρεση την αγορά της Αλβανίας (-39%, από 154 χιλ. το 2016 σε 93 χιλ. το 2018). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες αγορές: Γερμανία (+32%, από 29 χιλ. το 2016 σε 38 χιλ. το 2018), Βουλγαρία (+38%, από 46 χιλ. το 2016 σε 64 χιλ. το 2018), Ρουμανία (+69%, από 20 χιλ. το 2016 σε 35 χιλ. το 2018) και Λοιπές (+48%, από 80 χιλ. το 2016 σε 119 χιλ. το 2018).

Πίνακας 43: Επισκέψεις στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά χώρα προέλευσης (σε χιλ.), 2016 - 2018

Κατανομή επισκέψεων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά αγορά (σε χιλ.), 2016 - 2018				
Χώρες Προέλευσης	**2016**	**2017**	**2018**	**%Δ 2016 - 2018**
Αλβανία	154	102	93	-39%
Γερμανία	29	24	38	32%
Βουλγαρία	46	23	64	38%
Ρουμανία	20	6	35	69%
Λοιπές	80	67	119	48%
Σύνολο	**330**	**222**	**349**	**6%**

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2018, οι επισκέπτες από την Αλβανία κατέχουν το υψηλότερο μερίδιο με 27% (47% το 2016) και ακολουθούν από την Γερμανία με 11% (9% το 2016), από την Βουλγαρία με 18% (14% το 2016), από την Ρουμανία με 10% (6% το 2016) και από τις Λοιπές με 34% (24% το 2016).

Διάγραμμα 54: Ποσοστιαία κατανομή των επισκέψεων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά χώρα προέλευσης, 2016 - 2018

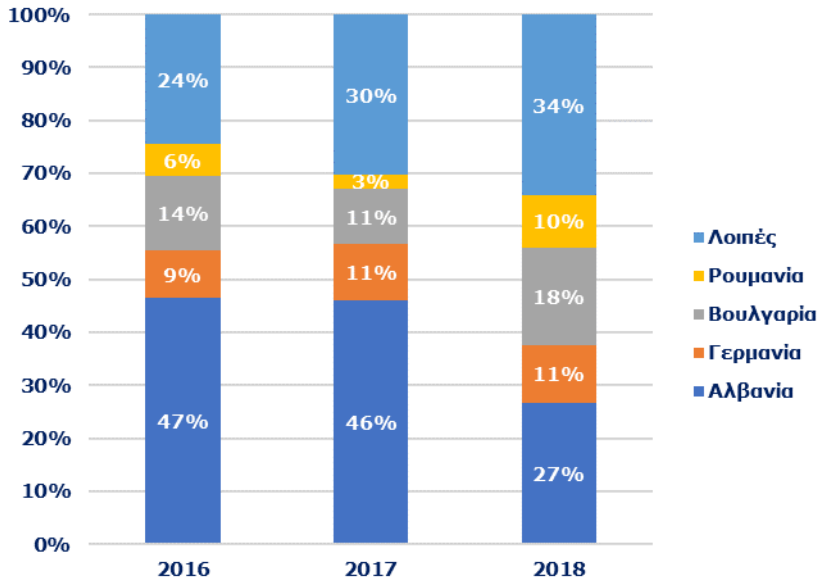

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.1.3 Διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα την περίοδο 2016 – 2018 αυξήθηκαν κατά +19% (από 190.402 χιλ. το 2016 σε 227.012 χιλ. το 2018). Η εικόνα στις επιμέρους Περιφέρειες είναι μικτή, με τις Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (+28%, από 40,0 εκατ. το 2016 σε 51,1 εκατ. το 2018), της Κεντρικής Μακεδονίας (+23%, από 36,3 εκατ. το 2016 σε 44,7 εκατ. το 2018), της Κρήτης (+11%, από 39,4 εκατ. το 2016 σε 43,8 εκατ. το 2018), της Αττικής (+27%, από 24,8 εκατ. το 2016 σε 31,4 εκατ. το 2018), των Ιονίων Νήσων (+15%, από 21,5 εκατ. το 2016 σε 24,8 εκατ. το 2018), της Πελοποννήσου (+15%, από 5,8 εκατ. το 2016 σε 6,6 εκατ. το 2018), της Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+19%, από 5,4 εκατ. το 2016 σε 6,5 εκατ. το 2018), της Δυτικής Ελλάδας (+16%, από 2,7 εκατ. το 2016 σε 3,2 εκατ. το 2018), του Βορείου Αιγαίου (+27%, από 2,5 εκατ. το 2016 σε 3,1 εκατ. το 2018) και της Στερεάς Ελλάδας (+63%, από 1,8 εκατ. το 2016 σε 3,0 εκατ. το 2018) να καταγράφουν αύξηση και τις Περιφέρειες της Θεσσαλίας (-18%, από 5,1 εκατ. το 2016 σε 4,2 εκατ. το 2018), της Ηπείρου (-7%, από 3,6 εκατ. το 2016 σε 3,4 εκατ. το 2018) και της Δυτικής Μακεδονίας (-11%, από 1,5 εκατ. το 2016 σε 1,3 εκατ. το 2018) μείωση.

Πίνακας 44: Διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε χιλ.), 2016 - 2018

Διανυκτερεύσεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε χιλ.), 2016 - 2018				
Περιφέρεια	**2016**	**2017**	**2018**	**%Δ 2016 - 2018**
Νότιο Αιγαίο	39.996	46.210	51.084	28%
Κεντρική Μακεδονία	36.330	40.782	44.690	23%
Κρήτη	39.378	40.271	43.819	11%
Αττικής	24.769	29.437	31.386	27%
Ιόνια Νησιά	21.493	24.944	24.762	15%
Πελοπόννησος	5.760	5.214	6.614	15%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	5.414	5.421	6.467	19%
Θεσσαλία	5.121	5.027	4.217	-18%
Ήπειρος	3.622	3.643	3.362	-7%
Δυτική Ελλάδα	2.742	2.819	3.184	16%
Βόρειο Αιγαίο	2.458	3.217	3.113	27%
Στερεά Ελλάδα	1.845	2.013	2.998	63%
Δυτική Μακεδονία	**1.475**	**859**	**1.316**	**-11%**
Ελλάδα	**190.402**	**209.855**	**227.012**	**19%**

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφονται στο Νότιο Αιγαίο (23%), στη Κεντρική Μακεδονία (20%), στη Κρήτη (19%), στην Αττική (14%) και στα Ιόνια Νησιά (11%). Δηλαδή οι 5 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 86% των διανυκτερεύσεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2018. Άξιο αναφοράς, είναι ότι ενώ η Κεντρική Μακεδονία βρίσκεται στην 1η θέση επισκεψιμότητας στο σύνολο των 13 Περιφερειών στις διανυκτερεύσεις βρίσκεται στην 2η θέση.

Διάγραμμα 55: Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

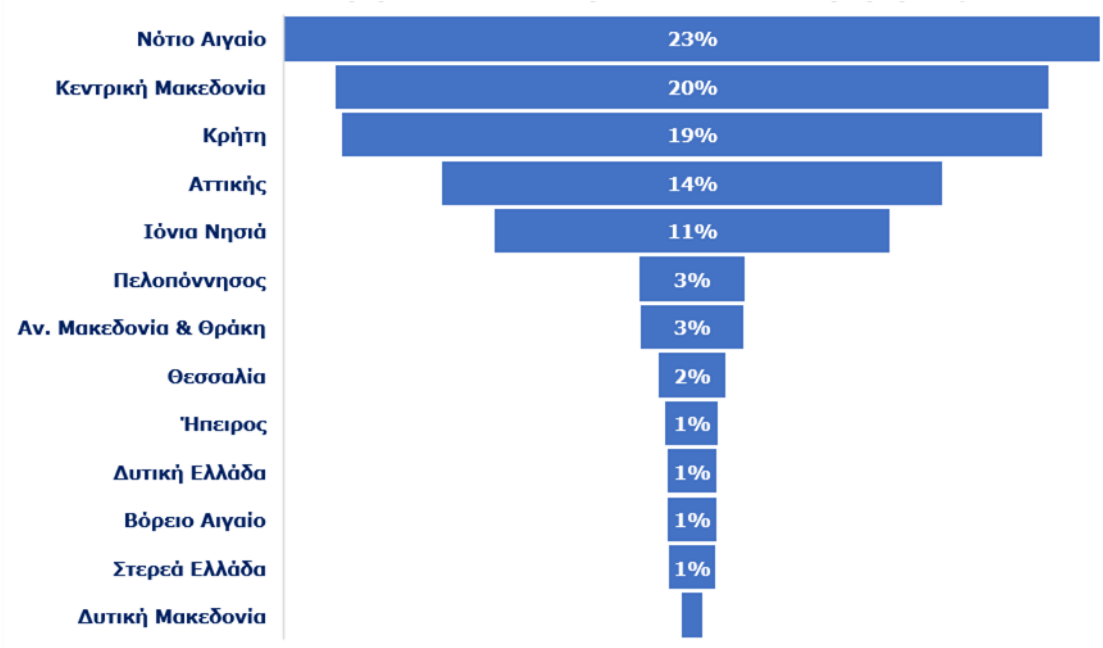

5.1.4 Διανυκτερεύσεις στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά χώρα προέλευσης

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αντιπροσωπεύει μόλις το 1% των διανυκτερεύσεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2018, σημειώνοντας μείωση σε σύγκριση με το 2016 κατά -11% (από 1,5 εκατ. το 2016 σε 1,3 εκατ. το 2018). Αναφορικά με τις χώρες προέλευσης η εικόνα είναι μικτή, με τις αγορές της Γερμανίας (-1%, από 299 χιλ. το 2016 σε 297 χιλ. το 2017) και της Αλβανίας (-70%, από 577 χιλ. το 2016 σε 173 χιλ. το 2018) να καταγράφουν μείωση και τις αγορές της Βουλγαρίας (+13%, από 148 χιλ. το 2016 σε 167 χιλ. το 2018), της Ρουμανίας (+7%, από 84 χιλ. το 2016 σε 90 χιλ. το 2018) και των Λοιπών χωρών (+60%, από 367 χιλ. το 2016 σε 589 χιλ. το 2018) αύξηση.

Πίνακας 45: Διανυκτερεύσεις στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά χώρα προέλευσης (σε χιλ.), 2016 - 2018

Κατανομή διανυκτερεύσεων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά αγορά (σε χιλ.), 2016 - 2018				
Χώρες Προέλευσης	**2016**	**2017**	**2018**	**%Δ 2016 - 2018**
Γερμανία	299	210	297	-1%
Αλβανία	577	234	173	-70%
Βουλγαρία	148	51	167	13%
Ρουμανία	84	20	90	7%
Λοιπές	367	344	589	60%
Σύνολο	**1.475**	**859**	**1.316**	**-11%**

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2018, η μεγαλύτερη αγορά για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας είναι η γερμανική αντιπροσωπεύοντας το 23% των διανυκτερεύσεων της Περιφέρειας (20% το 2016) και ακολουθούν η αλβανική με 13% (39% το 2016), η βουλγαρική με 13% (10% το 2016), η ρουμάνικη με 7% (6% το 2016) και οι Λοιπές με 45% (25% το 2016).

Διάγραμμα 56: Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά χώρα προέλευσης, 2016 - 2018

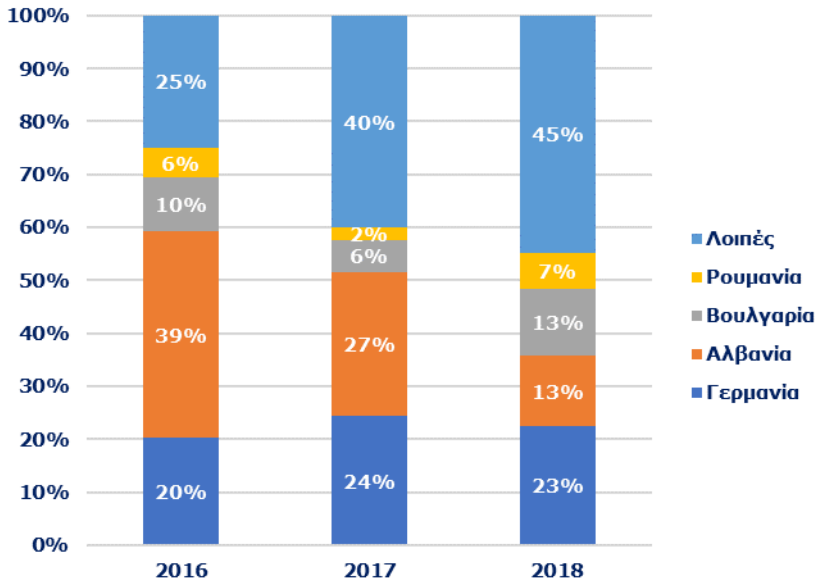

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.1.5 Εισπράξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι εισπράξεις στην Ελλάδα την περίοδο 2016 – 2018 αυξήθηκαν κατά +23% (από € 12.749 εκατ. το 2016 σε € 15.653 εκατ. το 2018). Η εικόνα στις επιμέρους Περιφέρειες είναι μικτή με τις Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (+41%, από € 3,1 δισ. το 2016 σε € 4,4 δισ. το 2018), της Κρήτης (+1%, από € 3,1 δισ. το 2016 σε € 3,1 δισ. το 2018), της Αττικής (+31%, από € 1,7 δισ. το 2016 σε € 2,3 δισ. το 2018), της Κεντρικής Μακεδονίας (+35%, από € 1,7 δισ. το 2016 σε € 2,3 δισ. το 2018), των Ιονίων Νήσων (+12%, από € 1,5 δισ. το 2016 σε € 1,7 δισ. το 2018), της Πελοποννήσου (+28%, από € 324 εκατ. το 2016 σε € 415 εκατ. το 2018), της Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+12%, από € 288 εκατ. το 2016 σε € 322 εκατ. το 2018), της Ηπείρου (+2%, από € 218 εκατ. το 2016 σε € 222 εκατ. το 2018), της Δυτικής Ελλάδας (+46%, από € 146 εκατ. το 2016 σε € 212 εκατ. το 2018), της Στερεάς Ελλάδας (+65%, από € 117 εκατ. το 2016 σε 194 εκατ. το 2018) και του Βορείου Αιγαίου (+26%, από € 131 εκατ. το 2016 σε € 164 εκατ. το 2018) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα μείωση σημείωσαν οι Περιφέρειες Θεσσαλίας (-10%, από € 301 εκατ. το 2016 σε € 270 εκατ. το 2018) και Δυτικής Μακεδονίας (-11%, από € 68 εκατ. το 2016 σε € 61 εκατ. το 2018).

Πίνακας 46: Εισπράξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε εκατ. €), 2016 - 2018

Εισπράξεις στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε εκατ. €), 2016 - 2018				
Περιφέρεια	**2016**	**2017**	**2018**	**%Δ 2016 - 2018**
Νότιο Αιγαίο	3.136	3.653	4.414	41%
Κρήτη	3.095	3.260	3.134	1%
Αττικής	1.734	2.083	2.279	31%
Κεντρική Μακεδονία	1.688	1.852	2.275	35%
Ιόνια Νησιά	1.504	1.775	1.691	12%
Πελοπόννησος	324	307	415	28%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	288	282	322	12%
Θεσσαλία	301	290	270	-10%
Ήπειρος	218	216	222	2%
Δυτική Ελλάδα	146	159	212	46%
Στερεά Ελλάδα	117	113	194	65%
Βόρειο Αιγαίο	131	167	164	26%
Δυτική Μακεδονία	**68**	**45**	**61**	**-11%**
Ελλάδα	**12.749**	**14.202**	**15.653**	**23%**

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων στις επιμέρους Περιφέρειες, παρατηρούμε ότι τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφονται στο Νότιο Αιγαίο (28%), στη Κρήτη (20%), στην Αττική (15%), στη Κεντρική Μακεδονία (15%) και στα Ιόνια Νησιά (11%). Δηλαδή οι 5 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν το 88% των εισπράξεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2018. Επίσης, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι και στα 3 βασικά μεγέθη (επισκέψεις, διανυκτερεύσεις, εισπράξεις) το top-5 των Περιφερειών παραμένει ίδιο με διαφοροποιήσεις μόνο στις θέσεις.

Διάγραμμα 57: Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

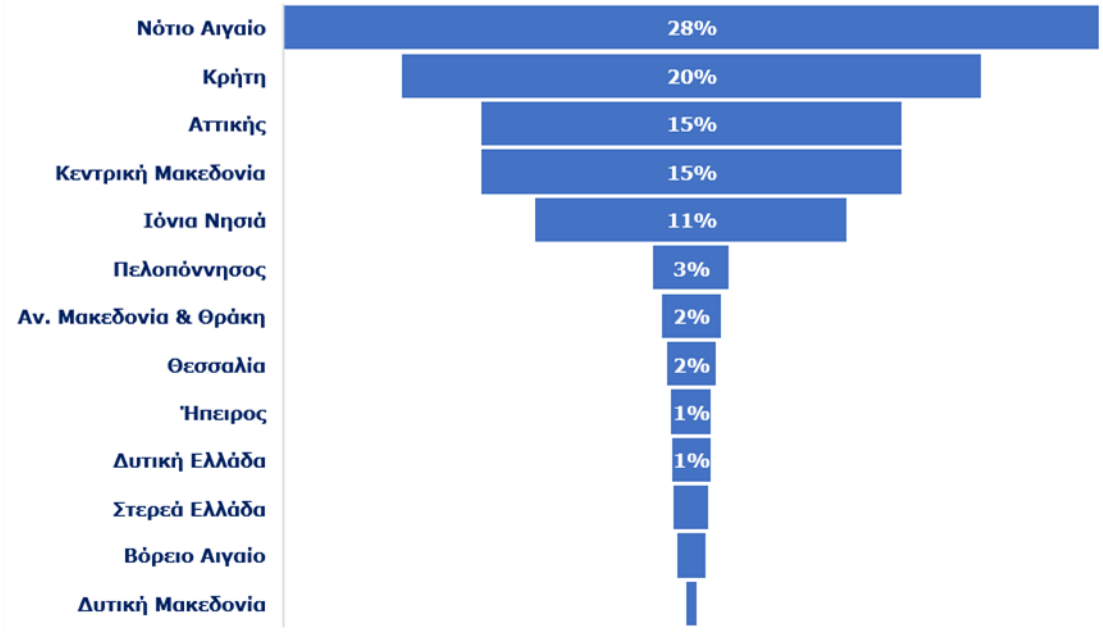

5.1.6 Εισπράξεις στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά χώρα προέλευσης

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αντιπροσωπεύει μόλις το 0,4% των εισπράξεων που καταγράφηκαν στην Ελλάδα το 2018, σημειώνοντας μείωση σε σύγκριση με το 2016 κατά -11% (από € 68 εκατ. το 2016 σε € 61 εκατ. το 2018). Αναφορικά με τις χώρες προέλευσης η εικόνα είναι μικτή, με τις αγορές της Αλβανίας (-37%, από € 16 εκατ. το 2016 σε € 10 εκατ. το 2018), της Γερμανίας (-38%, από € 17 εκατ. το 2016 σε € 10 εκατ. το 2018) και της Ρουμανίας (-27%, από € 6 εκατ. το 2016 σε € 4 εκατ. το 2018) να καταγράφουν μείωση και τις αγορές της Βουλγαρίας (+35%, από € 5 εκατ. το 2016 σε € 6 εκατ. το 2018) και των Λοιπών χωρών (+22%, από € 24 εκατ. το 2016 σε € 29 εκατ. το 2018) αύξηση.

Πίνακας 47: Εισπράξεις στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Ενότητα (σε εκατ. €), 2016 - 2018

Κατανομή εισπράξεων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά αγορά (σε εκατ. €), 2016 - 2018				
Χώρες Προέλευσης	**2016**	**2017**	**2018**	**%Δ 2016 - 2018**
Αλβανία	16	11	10	-37%
Γερμανία	17	11	10	-38%
Βουλγαρία	5	3	6	35%
Ρουμανία	6	1	4	-27%
Λοιπές	24	18	29	22%
Σύνολο	**68**	**45**	**61**	**-11%**

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή για το 2018, η μεγαλύτερη αγορά για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας είναι η αλβανική αντιπροσωπεύοντας το 17% των εισπράξεων της Περιφέρειας (24% το 2016) και ακολουθούν η γερμανική με 17% (25% το 2016), η βουλγαρική με 10% (7% το 2016), η ρουμάνικη με 7% (8% το 2016) και οι Λοιπές με 49% (36% το 2016).

Διάγραμμα 58: Ποσοστιαία κατανομή των εισπράξεων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά χώρα προέλευσης, 2016 - 2018

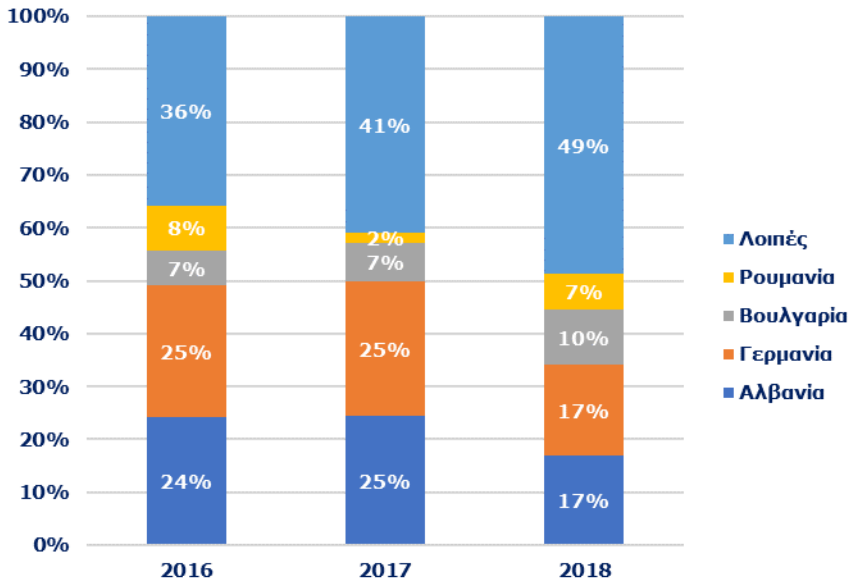

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.2 ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ, 2016 - 2018

5.2.1 Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα

Η Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα την περίοδο 2016 – 2018 σημείωσε οριακή αύξηση κατά +0,02% (από € 449 το 2016 σε € 449 το 2018). Η εικόνα στις επιμέρους Περιφέρειες είναι μικτή, με τις Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (+11%, από € 600 το 2016 σε € 666 το 2018), της Πελοποννήσου (+22%, από € 384 το 2016 σε € 469 το 2018), του Βορείου Αιγαίου (+6%, από € 399 το 2016 σε € 422 το 2018), της Αττικής (+5%, από € 382 το 2016 σε € 401 το 2018), της Στερεάς Ελλάδας (+23%, από € 287 το 2016 σε € 353 το 2018), της Δυτικής Ελλάδας (+7%, από € 283 το 2016 σε € 303 τοι 2018) και της Κεντρικής Μακεδονίας (+10%, από € 264 το 2016 σε € 291 το 2018) να καταγράφουν αύξηση ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες της Κρήτης (-12%, από € 682 το 2016 σε € 599 το 2018), των Ιονίων Νήσων (-13%, από € 612 το 2016 σε € 535 το 2018), της Θεσσαλίας (-5%, από € 422 το 2016 σε € 401 το 2018), της Ηπείρου (-11%, από € 304 το 2016 σε € 270 το 2018), της Δυτικής Μακεδονίας (-15%, από € 205 το 2016 σε € 174 το 2018) και της Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-21%, από € 212 το 2016 σε € 167 το 2018) μείωση.

Πίνακας 48: Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε €), 2016 - 2018

Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε €), 2016 - 2018				
Περιφέρεια	**2016**	**2017**	**2018**	**%Δ 2016 - 2018**
Νότιο Αιγαίο	600	626	666	11%
Κρήτη	682	678	599	-12%
Ιόνια Νησιά	612	598	535	-13%
Πελοπόννησος	384	423	469	22%
Βόρειο Αιγαίο	399	458	422	6%
Αττικής	382	406	401	5%
Θεσσαλία	422	418	401	-5%
Στερεά Ελλάδα	287	301	353	23%
Δυτική Ελλάδα	283	282	303	7%
Κεντρική Μακεδονία	264	255	291	10%
Ήπειρος	304	303	270	-11%
Δυτική Μακεδονία	**205**	**203**	**174**	**-15%**
Αν. Μακεδονία & Θράκη	212	209	167	-21%
Ελλάδα	**449**	**458**	**449**	**0%**

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη μικρότερη από τον Μέσο Όρο και για τα τρία έτη, με εξαίρεση τις Περιφέρειες: Νοτίου Αιγαίου (€ 600 το 2016, € 626 το 2017 και € 666 το 2018), Κρήτης (€ 682 το 2016, € 678 το 2017 και € 599 το 2018), Ιονίων Νήσων (€ 612 το 2016, € 598 το 2017 και € 535 το 2018), Πελοποννήσου (μόνο για το 2018, € 384 το 2016, € 423 το 2017 και € 469 το 2018) και Βορείου Αιγαίου (μόνο για το 2017, € 399 το 2016, € 458 το 2017 και € 422 το 2018).

Διάγραμμα 59: Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε €), 2016 - 2018

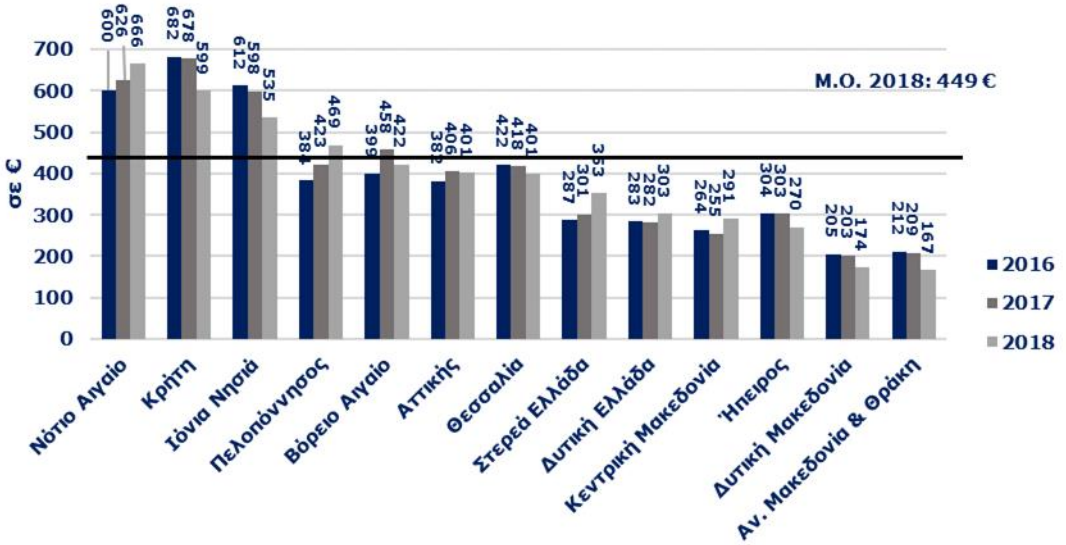

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.2.2 Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Η Μέση Δαπάνη ανά επίσκεψη στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας κατέγραψε μείωση την περίοδο 2016 – 2018 κατά -15% (από € 205 το 2016 σε € 174 το 2018). Η μείωση αυτή οφείλεται στην μείωση που καταγράφηκε στην Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη σε όλες τις αγορές, με εξαίρεση την αγορά της Αλβανίας (+3%, από € 106 το 2016 σε € 110 το 2018). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες αγορές: Γερμανία (-53%, από € 578 το 2016 σε € 273 το 2018), Ρουμανία (-57%, από € 279 το 2016 σε € 121 το 2018), Βουλγαρία (-2%, από € 99 το 2016 σε € 96 το 2018) και Λοιπές (-18%, από € 302 το 2016 σε € 248 το 2018). Επίσης, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας τα 2016, 2017 και 2018 υπολείπεται αυτής του συνόλου της χώρας κατά 54%, 56% και 61% αντίστοιχα.

Πίνακας 49: Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (σε €), 2016 - 2018

Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά χώρα προέλευσης (σε €), 2016 - 2018				
Χώρες Προέλευσης	**2016**	**2017**	**2018**	**%Δ 2016 - 2018**
Γερμανία	578	482	273	-53%
Ρουμανία	279	140	121	-57%
Αλβανία	106	108	110	3%
Βουλγαρία	99	142	96	-2%
Λοιπές	302	276	248	-18%
Περιφέρεια	**205**	**203**	**174**	**-15%**

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Σε σύγκριση με τον Μέσο Όρο της Περιφέρειας η εικόνα είναι μικτή, με τις αγορές της Γερμανίας (€ 578 το 2016, € 482 το 2017 και € 273 το 2018) και των Λοιπών χωρών (€ 302 το 2016, € 276 το 2017 και € 248 το 2018) να καταγράφουν υψηλότερη Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και για τα τρία έτη σε σύγκριση με το σύνολο της Περιφέρειας, την Ρουμανία (€ 279 το 2016, € 140 το 2017 και € 121 το 2018) μόνο για το 2016 ενώ αντίθετα οι αγορές της Αλβανίας (€ 106 το 2016, € 108 το 2017 και € 110 το 2018) και της Βουλγαρίας (€ 99 το 2016, € 142 το 2017 και € 96 το 2018) κατέγραψαν χαμηλότερη Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και για τα τρία έτη σε σύγκριση με το σύνολο της Περιφέρειας.

Διάγραμμα 60: Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (σε €), 2016 - 2018

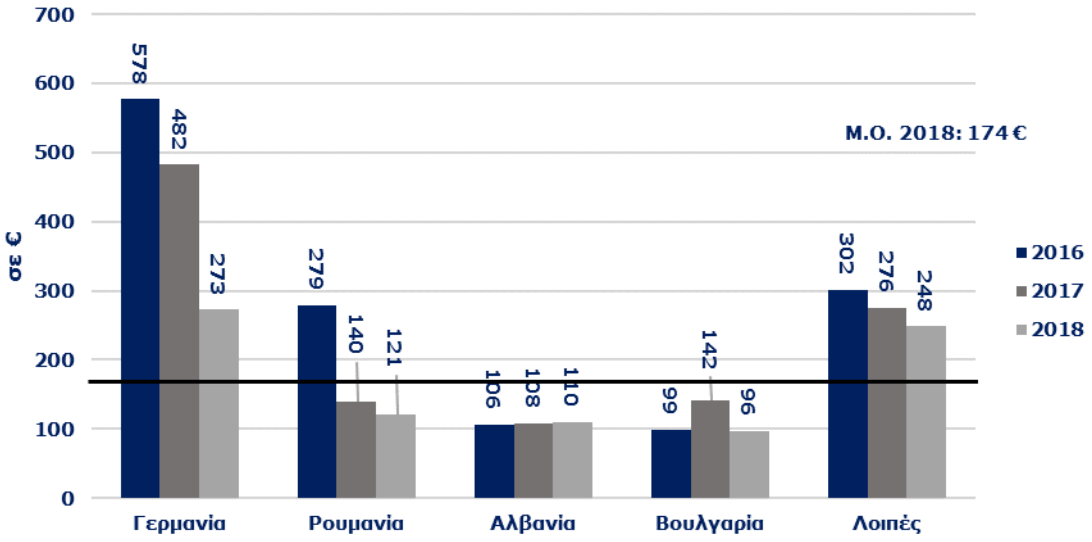

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.2.3 Μέση Ημερήσια Δαπάνη στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Η Μέση Ημερήσια Δαπάνη στην Ελλάδα την περίοδο 2016 – 2018 σημείωσε αύξηση κατά +3% (από € 67 το 2016 σε € 69 το 2018). Η εικόνα στις επιμέρους Περιφέρειες είναι μικτή, με τις Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (+10%, από € 78 το 2016 σε € 86 το 2018), της Αττικής (+4%, από € 70 το 2016 σε € 73 το 2018), της Δυτικής Ελλάδας (+25%, από € 53 το 2016 σε € 67 το 2018), της Ηπείρου (+10%, από € 60 το 2016 σε € 66 το 2018), της Στερεάς Ελλάδας (+2%, από € 63 το 2016 σε € 65 το 2018), της Θεσσαλίας (+9%, από € 59 το 2016 σε € 64 το 2018), της Πελοποννήσου (+12%, από € 56 το 2016 σε € 63 το 2018), της Κεντρικής Μακεδονίας (+10%, από € 46 το 2016 σε € 51 το 2018) και της Δυτικής Μακεδονίας (+0,2%, από € 46 το 2016 σε € 46 το 2018) να καταγράφουν αύξηση και τις Περιφέρειες της Κρήτης (-9%, από € 79 το 2016 σε € 72 το 2018), των Ιονίων Νήσων (-2%, από € 70 το 2016 σε € 68 το 2018), του Βορείου Αιγαίου (-1%, από € 53 το 2016 σε € 53 το 2018) και της Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-7%, από € 53 το 2016 σε € 50 το 2018) μείωση.

Πίνακας 50: Μέση Ημερήσια Δαπάνη στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε €), 2016 - 2018

Μέση Ημερήσια Δαπάνη στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε €), 2016 - 2018				
Περιφέρεια	**2016**	**2017**	**2018**	**%Δ 2016 - 2018**
Νότιο Αιγαίο	78	79	86	10%
Αττικής	70	71	73	4%
Κρήτη	79	81	72	-9%
Ιόνια Νησιά	70	71	68	-2%
Δυτική Ελλάδα	53	56	67	25%
Ήπειρος	60	59	66	10%
Στερεά Ελλάδα	63	56	65	2%
Θεσσαλία	59	58	64	9%
Πελοπόννησος	56	59	63	12%
Βόρειο Αιγαίο	53	52	53	-1%
Κεντρική Μακεδονία	46	45	51	10%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	53	52	50	-7%
Δυτική Μακεδονία	**46**	**52**	**46**	**0%**
Ελλάδα	**67**	**68**	**69**	**3%**

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν Μέση Ημερήσια Δαπάνη μικρότερη από τον Μέσο Όρο και για τα τρία έτη, με εξαίρεση τις Περιφέρειες: Νοτίου Αιγαίου (€ 78 το 2016, € 79 το 2017 και € 86 το 2018), Αττικής (€ 70 το 2016, € 71 το 2017 και € 73 το 2018), Κρήτης (€ 79 το 2016, € 81 το 2017 και € 72 το 2018) και Ιονίων Νήσων (μόνο για το 2016 και το 2017, € 70 το 2016, € 71 το 2017 και € 68 το 2018).

Διάγραμμα 61: Μέση Ημερήσια Δαπάνη στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε €), 2016 – 2018

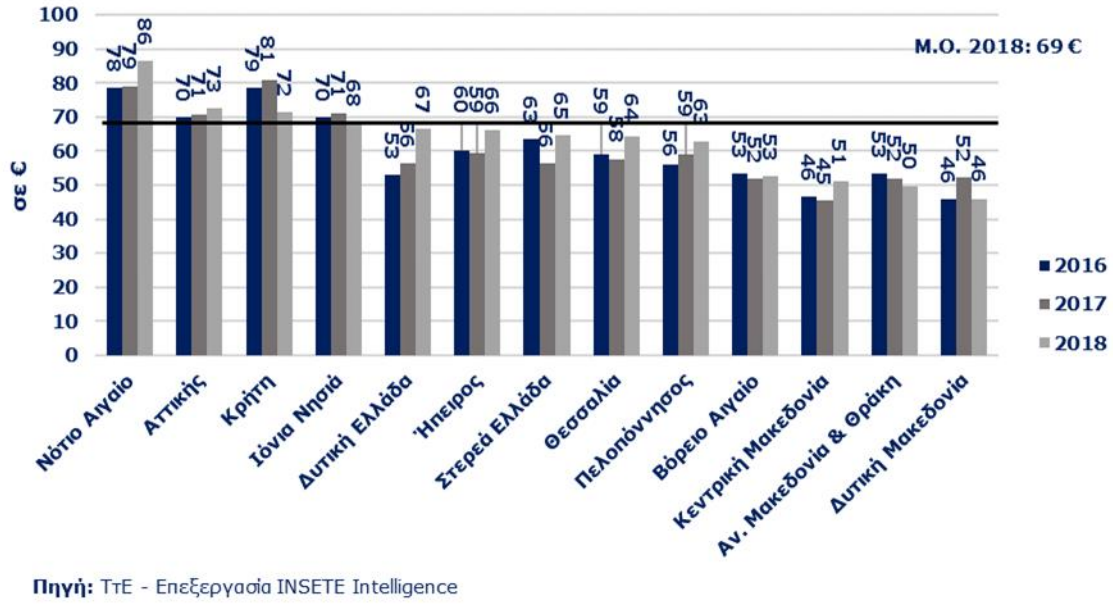

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.2.4 Μέση Ημερήσια Δαπάνη ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Η Μέση Ημερήσια Δαπάνη στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας κατέγραψε αύξηση την περίοδο 2016 – 2018 κατά +0,2% (από € 46 το 2016 σε € 46 το 2018). Η εικόνα στις επιμέρους αγορές είναι μικτή, με τις αγορές της Αλβανίας (+108%, από € 28 το 2016 σε € 59 το 2018) και της Βουλγαρίας (+20%, από € 31 το 2016 σε € 37 το 2018) να καταγράφουν αύξηση και τις αγορές της Ρουμανίας (-32%, από € 68 το 2016 σε € 46 το 2018), της Γερμανίας (-37%, από € 56 το 2016 σε € 35 το 2018) και των Λοιπών χωρών (-24%, από € 66 το 2016 σε € 50 το 2018) μείωση. Επίσης, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η Μέση Ημερήσια Δαπάνη της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας τα έτη 2016, 2017 και 2018 υπολείπεται αυτής του συνόλου της χώρας κατά 31%, 23% και 33% αντίστοιχα.

Πίνακας 51: Μέση Ημερήσια Δαπάνη ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (σε €), 2016 - 2018

Μέση Ημερήσια Δαπάνη στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά χώρα προέλευσης (σε €), 2016 - 2018				
Χώρες Προέλευσης	**2016**	**2017**	**2018**	**%Δ 2016 - 2018**
Αλβανία	28	47	59	108%
Ρουμανία	68	43	46	-32%
Βουλγαρία	31	65	37	20%
Γερμανία	56	54	35	-37%
Λοιπές	66	54	50	-24%
Περιφέρεια	**46**	**52**	**46**	**0%**

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Σε σύγκριση με τον Μέσο Όρο της Περιφέρειας η εικόνα είναι μικτή, με τις Λοιπές χώρες (€ 66 το 2016, € 54 το 2017 και € 50 το 2018) να καταγράφουν υψηλότερη Μέση Ημερήσια Δαπάνη και για τα τρία έτη σε σύγκριση με το σύνολο της Περιφέρειας, την Γερμανία (€ 56 το 2016, € 54 το 2017 και € 35 το 2018) μόνο τα έτη 2016 και 2017, την Ρουμανία (€ 68 το 2016, € 43 το 2017 και € 46 το 2018) μόνο το 2016, την Βουλγαρία (€ 31 το 2016, € 65 το 2017 και € 37 το 2018) μόνο το 2017 και την Αλβανία (€ 28 το 2016, € 47 το 2017 και € 59 το 2018) μόνο το 2018.

Διάγραμμα 62: Μέση Ημερήσια Δαπάνη ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (σε €), 2016 - 2018

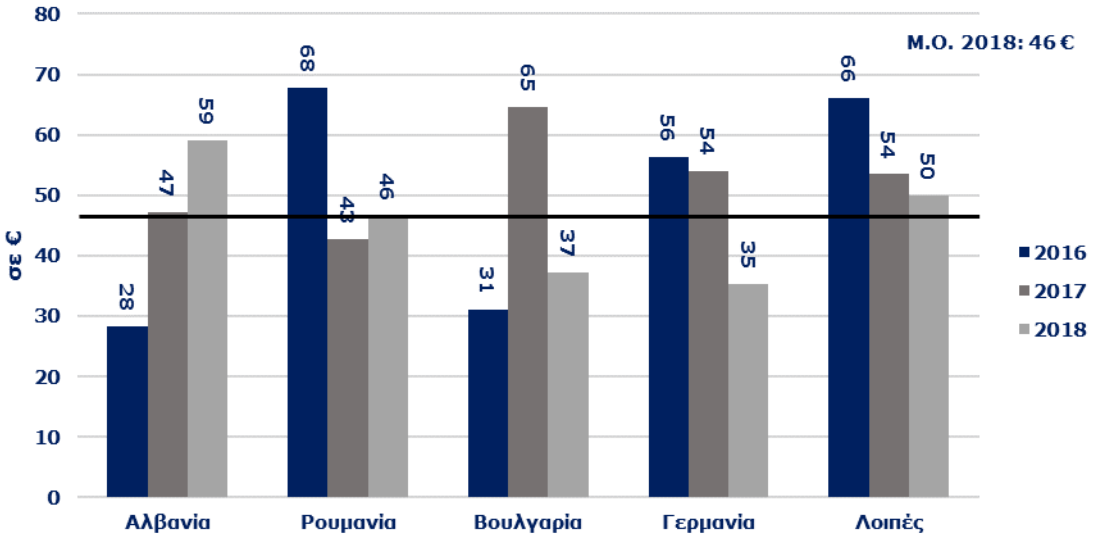

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.2.5 Μέση Διάρκεια Παραμονής στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Η Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα την περίοδο 2016 – 2018 κατέγραψε μείωση κατά -3% (από 6,7 ημέρες το 2016 σε 6,5 ημέρες το 2018). Η εικόνα στις επιμέρους Περιφέρειες είναι μικτή, με τις Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου (+7%, από 7,5 ημέρες το 2016 σε 8,0 ημέρες το 2018), Νοτίου Αιγαίου (+0,1%, από 7,7 ημέρες το 2016 σε 7,7 ημέρες το 2018), Πελοποννήσου (+10%, από 6,8 ημέρες το 2016 σε 7,5 ημέρες το 2018), Κεντρικής Μακεδονίας (+0,1%, από 5,7 ημέρες το 2016 σε 5,7 ημέρες το 2018), Αττικής (+0,5%, από 5,5 ημέρες το 2016 σε 5,5 ημέρες το 2018) και Στερεάς Ελλάδας (+21%, από 4,5 ημέρες το 2016 σε 5,5 ημέρες το 2018) να καταγράφουν αύξηση και τις Περιφέρειες της Κρήτης (-4%, από 8,7 ημέρες το 2016 σε 8,4 ημέρες το 2018), των Ιονίων Νήσων (-10%, από 8,7 ημέρες το 2016 σε 7,8 ημέρες το 2018), της Θεσσαλίας (-13%, από 7,2 ημέρες το 2016 σε 6,2 ημέρες το 2018), της Δυτικής Ελλάδας (-14%, από 5,3 ημέρες το 2016 σε 4,6 ημέρες το 2018), της Ηπείρου (-20%, από 5,1 ημέρες το 2016 σε 4,1 ημέρες το 2018), της Δυτικής Μακεδονίας (-16%, από 4,5 ημέρες το 2016 σε 3,8 ημέρες το 2018) και της Αν. Μακεδονίας & Θράκης (-16%, από 4,0 ημέρες το 2016 σε 3,4 ημέρες το 2018) μείωση.

Πίνακας 52: Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε ημέρες), 2016 - 2018

Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Περιφέρεια (σε ημέρες), 2016 - 2018				
Περιφέρεια	**2016**	**2017**	**2018**	**%Δ 2016 - 2018**
Κρήτη	8,7	8,4	8,4	-4%
Βόρειο Αιγαίο	7,5	8,8	8,0	7%
Ιόνια Νησιά	8,7	8,4	7,8	-10%
Νότιο Αιγαίο	7,7	7,9	7,7	0%
Πελοπόννησος	6,8	7,2	7,5	10%
Θεσσαλία	7,2	7,2	6,2	-13%
Κεντρική Μακεδονία	5,7	5,6	5,7	0%
Αττικής	5,5	5,7	5,5	0%
Στερεά Ελλάδα	4,5	5,4	5,5	21%
Δυτική Ελλάδα	5,3	5,0	4,6	-14%
Ήπειρος	5,1	5,1	4,1	-20%
Δυτική Μακεδονία	**4,5**	**3,9**	**3,8**	**-16%**
Αν. Μακεδονία & Θράκη	4,0	4,0	3,4	-16%
Ελλάδα	**6,7**	**6,8**	**6,5**	**-3%**

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Η εικόνα στην Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Επίσκεψη είναι μικτή με τις Περιφέρειες της Κρήτης (8,7 ημέρες το 2016, 8,4 ημέρες το 2017 και 8,4 ημέρες το 2018), του Βορείου Αιγαίου (7,5 ημέρες το 2016, 8,8 ημέρες το 2017 και 8,0 ημέρες το 2018), των Ιονίων Νήσων (8,7 ημέρες το 2016, 8,4 ημέρες το 2017 και 7,8 ημέρες το 2018), του Νοτίου Αιγαίου (7,7 ημέρες το 2016, 7,9 ημέρες το 2017 και 7,7 ημέρες το 2018) και της Πελοποννήσου (6,8 ημέρες το 2016, 7,2 ημέρες το 2017 και 7,5 ημέρες το 2018) να καταγράφουν υψηλότερη Μέση Διάρκεια Παραμονής από τον Μέσο Όρο της χώρας και για τα 3 έτη, της Θεσσαλίας (7,2 ημέρες το 2016, 7,2 ημέρες το 2017 και 6,2 ημέρες το 2018) μόνο τα έτη 2016 και 2017 ενώ αντίθετα οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (5,7 ημέρες το 2016, 5,6 ημέρες το 2017 και 5,7 ημέρες το 2018), Αττικής (5,5 ημέρες το 2016, 5,7 ημέρες το 2017 και 5,5 ημέρες το 2018), Στερεάς Ελλάδας (4,5 ημέρες το 2016, 5,4 ημέρες το 2017 και 5,5 ημέρες το 2018), Δυτικής Ελλάδας (5,3 ημέρες το 2016, 5,0 ημέρες το 2017 και 4,6 ημέρες το 2018), Ηπείρου (5,1 ημέρες το 2016, 5,1 ημέρες το 2017 και 4,1 ημέρες το 2018), Δυτικής Μακεδονίας (4,5 ημέρες το 2016, 3,9 ημέρες το 2017 και 3,8 ημέρες το 2018) και Αν. Μακεδονίας & Θράκης (4,0 ημέρες το 2016, 4,0 ημέρες το 2017 και 3,4 ημέρες το 2018) σημείωσαν χαμηλότερη Μέση Διάρκεια Παραμονής από τον Μ.Ο της χώρας.

Διάγραμμα 63: Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Επίσκεψη στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια (σε ημέρες), 2016 - 2018

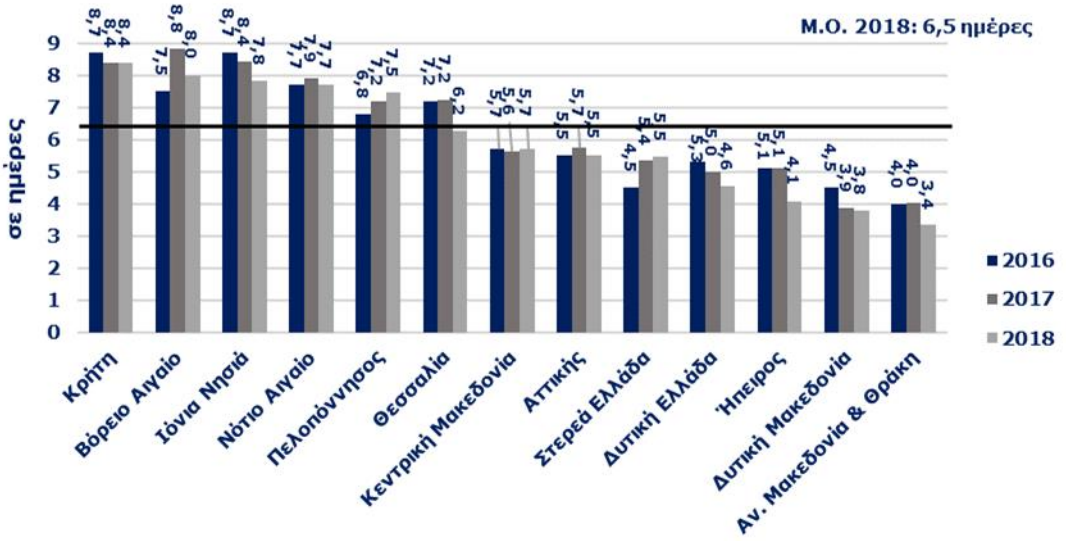

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.2.6 Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Επίσκεψη στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά χώρα προέλευσης

Η Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Επίσκεψη στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας κατέγραψε μείωση την περίοδο 2016 – 2018 κατά -16% (από 4,5 ημέρες το 2016 σε 3,8 ημέρες το 2018). Όλες οι αγορές σημείωσαν μείωση, με εξαίρεση τις Λοιπές (+9%, από 4,6 ημέρες το 2016 σε 5,0 ημέρες το 2018). Ενδεικτικά: Γερμανία (-24%, από 10,3 ημέρες το 2016 σε 7,7 ημέρες το 2018), Ρουμανία (-37%, από 4,1 ημέρες το 2016 σε 2,6 ημέρες το 2018), Βουλγαρία (-18%, από 3,2 ημέρες το 2016 σε 2,6 ημέρες το 2018) και Αλβανία (-50%, από 3,8 ημέρες το 2016 σε 1,9 ημέρες το 2018). Επίσης, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι η Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Επίσκεψη στην Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας τα έτη 2016, 2017 και 2018 υπολείπεται αυτής του συνόλου της χώρας κατά 33%, 43% και 42% αντίστοιχα.

Πίνακας 53: Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Επίσκεψη και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (σε ημέρες), 2016 - 2018

Μέση Διάρκεια Παραμονής στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά αγορά (σε ημέρες), 2016 - 2018				
Χώρες Προέλευσης	**2016**	**2017**	**2018**	**%Δ 2016 - 2018**
Γερμανία	10,3	8,9	7,7	-24%
Ρουμανία	4,1	3,3	2,6	-37%
Βουλγαρία	3,2	2,2	2,6	-18%
Αλβανία	3,8	2,3	1,9	-50%
Λοιπές	4,6	5,2	5,0	9%
Περιφέρεια	**4,5**	**3,9**	**3,8**	**-16%**

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE - Intelligence

Σε σύγκριση με τον Μέσο Όρο της Περιφέρειας η εικόνα είναι μικτή, με τις αγορές της Γερμανίας (10,3 ημέρες το 2016, 8,9 ημέρες το 2017 και 7,7 ημέρες το 2018) και των Λοιπών χωρών (4,6 ημέρες το 2016, 5,2 ημέρες το 2017 και 5,0 ημέρες το 2018) να καταγράφουν υψηλότερη Μέση Διάρκεια Παραμονής και για τα τρία έτη ενώ αντίθετα οι αγορές της Ρουμανίας (4,1 ημέρες το 2016, 3,3 ημέρες το 2017 και 2,6 ημέρες το 2018), της Αλβανίας (3,8 ημέρες το 2016, 2,3 ημέρες το 2017 και 1,9 ημέρες το 2018) και της Βουλγαρίας (3,2 ημέρες το 2016, 2,2 ημέρες το 2017 και 2,6 ημέρες το 2018) κατέγραψαν χαμηλότερη Μέση Διάρκεια Παραμονής και για τα τρία έτη σε σύγκριση με το σύνολο της Περιφέρειας.

Διάγραμμα 64: Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Επίσκεψη και ανά χώρα προέλευσης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (σε ημέρες), 2016 - 2018

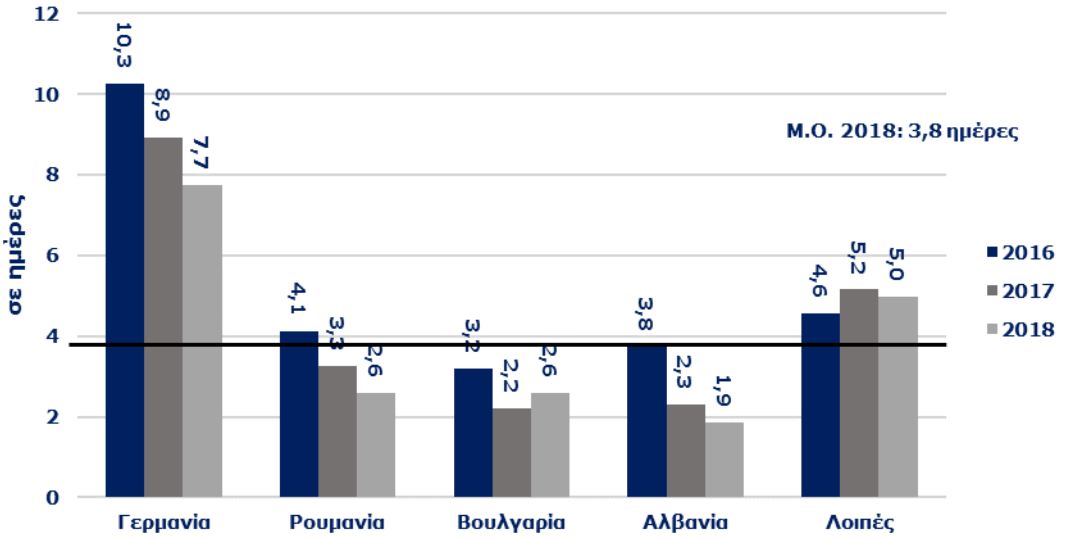

Πηγή: ΤτΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.3 ΚΥΡΙΕΣ ΚΑΙ ΔΥΝΗΤΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

5.3.1 Κύριες αγορές

Η Δυτική Μακεδονία αποτελεί την μοναδική Περιφέρεια της χώρας που δεν βρέχεται από θάλασσα. Οι διεθνείς επισκέψεις στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας είναι οι χαμηλότερες από όλες τις Περιφέρειες της χώρας. Συγκεκριμένα, οι κυριότερες αγορές της Δυτικής Μακεδονίας είναι:

Αλβανία: Η αλβανική αγορά το 2018 όπως καταγράφεται και στην ενότητα 5.1.2, αποτελεί λόγω εγγύτητας, την κύρια αγορά της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, σημειώνοντας μείωση επισκέψεων κατά -9% (από 102 χιλ. το 2017 σε 93 χιλ. το 2018). Αναφορικά με τις οικονομικές εξελίξεις και σύμφωνα με τις φθινοπωρινές (Νοέμβριος 2019) εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η αλβανική οικονομία αναμένεται να επιβραδυνθεί οριακά πάνω από 3% το 2019, όταν ένα χρόνο νωρίτερα η αύξηση του ΑΕΠ ήταν 4,1%. Ο κύριος λόγος επιβράδυνσης της οικονομίας είναι η μείωση στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας που παρατηρήθηκε το 2019 εξαιτίας των καιρικών συνθηκών. Η οικονομική δραστηριότητα προβλέπεται να ανακάμψει τα επόμενα δύο χρόνια, λόγω της συνεχιζόμενης σταθερής αύξησης των δαπανών των νοικοκυριών. Η συνεχής αύξηση του ΑΕΠ σε συνδυασμό με τα μέτρια δημοσιονομικά ελλείματα αναμένεται να επιδράσουν θετικά στην μείωση του δημόσιου χρέους, το οποίο ωστόσο προβλέπεται να παραμείνει πάνω από το 60% του ΑΕΠ το 2021.

Βουλγαρία: η βουλγαρική αγορά αποτελεί για το 2018 την 2η μεγαλύτερη αγορά της Περιφέρειας, σε όρους επισκέψεων, σημειώνοντας αύξηση κατά +176% (από 23 χιλ. το 2017 σε 64 χιλ. το 2018). Όσον αφορά τις οικονομικές εξελίξεις και σύμφωνα με τις φθινοπωρινές (Νοέμβριος 2019) εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οικονομία της Βουλγαρίας αναμένεται να επιβραδυνθεί αν και παραμένει κοντά στην εκτίμηση του 2018. Παρά την αδύναμη εξωτερική ζήτηση και την αυξημένη παγκόσμια αβεβαιότητα, η δυναμική της εγχώριας ζήτησης θα στηρίξει την ανάπτυξη. Οι εξαγωγές προβλέπεται να αναπτυχθούν με ήπιο ρυθμό σε σχέση με τις προοπτικές της εξωτερικής ζήτησης. Ο πληθωρισμός προβλέπεται να μειωθεί, το ισοζύγιο ότι θα παραμείνει πλεονασματικό και το δημόσιο χρέος θα συνεχίσει να μειώνεται.

Γερμανία: η γερμανική αγορά αποτελεί για το 2018 την 3η μεγαλύτερη αγορά της Περιφέρειας σημειώνοντας αύξηση επισκέψεων κατά +63% (από 24 χιλ. το 2017 σε 38 χιλ. το 2018). Σε ότι αφορά τις οικονομικές εξελίξεις και σύμφωνα με τις φθινοπωρινές (Νοέμβριος 2019) εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η γερμανική

οικονομία μετά από μια περίοδο τεχνικής ύφεσης στα μέσα του 2019, αναμένεται να αναπτυχθεί αν και με μικρούς ρυθμούς ανάπτυξης. Η εξωτερική ζήτηση φαίνεται τώρα να είναι ασθενέστερη απ' ότι αναμενόταν, ενώ και η εγχώρια ζήτηση αναμένεται να υποχωρήσει λόγω των χαμηλών επενδύσεων. Η αγορά εργασίας, αντίθετα, θα υποστηρίξει την ιδιωτική κατανάλωση αν και με χαμηλότερο ρυθμό απ' ότι τα προηγούμενα έτη. Το πλεόνασμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και η εγχώρια αποταμίευση παραμένουν σε υψηλά επίπεδα ενώ η δημοσιονομική κατεύθυνση αναμένεται να είναι ήπια επεκτατική κατά την περίοδο πρόβλεψης, καθώς τα πλεονάσματα του προϋπολογισμού μειώνονται.

Ρουμανία: η ρουμανική αγορά αποτελεί την 4η μεγαλύτερη αγορά της Περιφέρειας, σε όρους επισκέψεων, σημειώνοντας αύξηση κατά +471% (από 6 χιλ. το 2017 σε 35 χιλ. το 2018). Αναφορικά με τις οικονομικές εξελίξεις και σύμφωνα με τις φθινοπωρινές (Νοέμβριος 2019) εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το ΑΕΠ της Ρουμανίας αναμένεται να παραμείνει ισχυρό το 2019, λόγω της ιδιωτικής κατανάλωσης και της ανάκαμψης των επενδύσεων. Οι εξαγωγές αναμένεται να συνεχίσουν να επιδρούν αρνητικά στην ανάπτυξη ενώ ο τρέχων προϋπολογισμός θα επιδεινωθεί περαιτέρω. Η ανάπτυξη προβλέπεται να μετριαστεί το 2020 και το 2021 με το προβλεπόμενο έλλειμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών να διευρύνεται. Η αγορά εργασίας αναμένεται να παραμείνει σταθερή, αλλά ο πληθωρισμός προβλέπεται να μειωθεί από το υψηλότερο σημείο του, το 2018.

5.3.2 Δυνητικές αγορές

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας σε σύγκριση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες της χώρας μειονεκτεί σημαντικά λόγω της απουσίας θάλασσας στην επικράτεια της. Αυτό από μόνο του αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για την προσέλκυση καινούργιων αγορών στην Περιφέρεια το οποίο σε συνδυασμό με την απουσία διεθνής σύνδεσης των αεροδρομίων της με αεροδρόμια του εξωτερικού καθιστούν το όποιο εγχείρημα εξαιρετικά δύσκολο. Παρόλα αυτά ο εσωτερικός τουρισμός μπορεί να αποτελέσει μια εναλλακτική η οποία μπορεί να τονώσει την τουριστική ζήτηση για την Περιφέρεια. Επίσης, θα πρέπει να τονίσουμε ότι η πλειοψηφία των αφίξεων στην Δυτική Μακεδονία προέρχεται από ημεδαπούς.

Εσωτερικός τουρισμός: η ολοκλήρωση της Εγνατίας άμβλυνε σημαντικά τα προβλήματα προσβασιμότητας, κυρίως με το αστικό κέντρο της Θεσσαλονίκης που χαρακτήριζε την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας. Η βελτίωση της προσβασιμότητας στην Περιφέρεια, μπορεί να ενισχύσει περαιτέρω τον εσωτερικό τουρισμό, που ούτως ή άλλως κατέχει την μερίδα του λέοντος, προσανατολισμένο σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού, όπως χιονοδρομικός (χιονοδρομικά κέντρα Βασιλίτσας, Βίγλας-Πισοδερίου και Βιτσίου), φυσιολατρικός (Λίμνη Βεγορίτιδα, Λίμνες Μικρής και Μεγάλης Πρέσπας κ.α.) καθώς και για περιηγητικό τουρισμό ή τουρισμό πόλης στην πόλη της Καστοριάς. Επίσης, σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της έρευνας ημεδαπών της ΕΛΣΤΑΤ, ο εσωτερικός τουρισμός το 2018 σε σύγκριση με το 2017 κατέγραψε αύξηση ταξιδίων κατά +4,3% και ταξιδιωτικής δαπάνης κατά +22,6%. Παρόμοια είναι η εικόνα που αναμένουμε και για το 2019. Σε ότι αφορά τις οικονομικές εξελίξεις και σύμφωνα με τις φθινοπωρινές (Νοέμβριος 2019) εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η ελληνική οικονομία επιβραδύνθηκε το πρώτο εξάμηνο του 2019, αλλά αναμένεται να παραμείνει ισχυρή παρά το δυσμενές διεθνές περιβάλλον. Η συνεχιζόμενη ανάπτυξη ενδέχεται να υποστηριχθεί από την αύξηση των εξαγωγών και την εφαρμογή δημοσιονομικών μέτρων που έχουν ως στόχο την τόνωση των επενδύσεων και την μείωση του κόστους εργασίας. Το ισοζύγιο της Γενικής Κυβέρνησης προβλέπεται να σημειώσει για τέταρτη συνεχή χρονιά πλεόνασμα γεγονός που θα διευκολύνει την ταχεία μείωση του δημόσιου χρέους. Επίσης, η Ελλάδα αναμένεται να επιτύχει του συμφωνημένους δημοσιονομικούς της στόχους ενώ παράλληλα να βελτιώσει τα δημόσια οικονομικά της.

5.4 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΦΙΞΕΩΝ – ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΩΝ – ΠΛΗΡΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ[6], 2013 - 2018

5.4.1 Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα (αλλοδαπών και ημεδαπών) την περίοδο 2013 – 2018 κατέγραψαν αύξηση κατά +37% (από 16 εκατ. το 2013 σε 22 εκατ. το 2018). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση, με εξαίρεση την Δυτική Μακεδονία (-7%, από 132 χιλ. το 2013 σε 123 χιλ. το 2018). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Κρήτης (+42%, από 3,1 εκατ. το 2013 σε 4,4 εκατ. το 2018), Αττικής (+41%, από 3,0 εκατ. το 2013 σε 4,3 εκατ. το 2018), Νοτίου Αιγαίου (+44%, από 2,8 εκατ. το 2013 σε 4,0 εκατ. το 2018), Κεντρικής Μακεδονίας (+26%, από 2,0 εκατ. το 2013 σε 2,6 εκατ. το 2018), Ιονίων Νήσων (+54%, από 1,1 εκατ. το 2013 σε 1,8 εκατ. το 2018), Πελοποννήσου (+36%, από 841 χιλ. το 2013 σε 1,1 εκατ. το 2018), Θεσσαλίας (+31%, από 741 χιλ. το 2013 σε 972 χιλ. το 2018), Δυτικής Ελλάδας (+10%, από 591 χιλ. το 2013 σε 651 χιλ. το 2018), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+23%, από 524 χιλ. το 2013 σε 647 χιλ. το 2018), Στερεάς Ελλάδας (+33%, από 457 χιλ. το 2013 σε 610 χιλ. το 2018), Ηπείρου (+30%, από 370 χιλ. το 2013 σε 482 χιλ. το 2018) και Βορείου Αιγαίου (+15%, από 300 χιλ. το 2013 σε 346 χιλ. το 2018).

Πίνακας 54: Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 - 2018

Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Κρήτης	3.066.087	3.250.910	3.316.404	3.706.861	3.993.924	4.361.962	42%
Αττικής	3.032.793	3.623.811	3.805.609	3.721.862	4.107.066	4.267.891	41%
Νοτίου Αιγαίου	2.767.706	3.029.920	3.211.252	3.301.280	3.698.691	3.976.452	44%
Κεντρικής Μακεδονίας	2.038.748	2.158.427	2.392.102	2.430.086	2.547.544	2.578.398	26%
Ιονίων Νήσων	1.147.073	1.244.552	1.375.479	1.490.856	1.717.806	1.763.942	54%
Πελοποννήσου	840.756	899.808	935.140	983.795	1.133.876	1.142.046	36%
Θεσσαλίας	741.114	783.215	814.656	813.763	923.834	972.442	31%
Δυτικής Ελλάδας	590.574	555.166	645.768	588.632	633.483	651.288	10%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	524.381	550.722	606.705	605.998	649.015	646.938	23%
Στερεάς Ελλάδας	457.482	481.002	513.600	541.231	598.656	609.729	33%
Ηπείρου	369.837	390.806	385.687	406.791	457.581	482.102	30%
Βορείου Αιγαίου	300.132	323.532	353.364	286.460	343.099	346.398	15%
Δυτικής Μακεδονίας	**132.265**	**126.992**	**122.935**	**118.766**	**131.741**	**123.310**	**-7%**
Ελλάδα	**16.008.948**	**17.418.863**	**18.478.701**	**18.996.381**	**20.936.316**	**21.922.898**	**37%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

[6] Τα στοιχεία προκύπτουν από μέρος των συνολικών διαθέσιμων κλινών – δεν γίνεται εκτίμηση και προβολή των αποτελεσμάτων στο 100% των μονάδων αναφοράς λόγω έλλειψης της πληροφορίας των μηνών λειτουργίας του κάθε καταλύματος μέσα στο έτος.

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή, παρατηρούμε ότι ο μεγαλύτερος όγκος αφίξεων καταγράφεται στα ξενοδοχειακά καταλύματα των Περιφερειών της Κρήτης (20%), της Αττικής (19%), του Νοτίου Αιγαίου (18%), της Κεντρικής Μακεδονίας (12%) και των Ιονίων Νήσων (8%). Δηλαδή οι 5 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν για το 2018 το 77% των συνολικών αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα.

Διάγραμμα 65: Ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα ανά Περιφέρεια, 2018

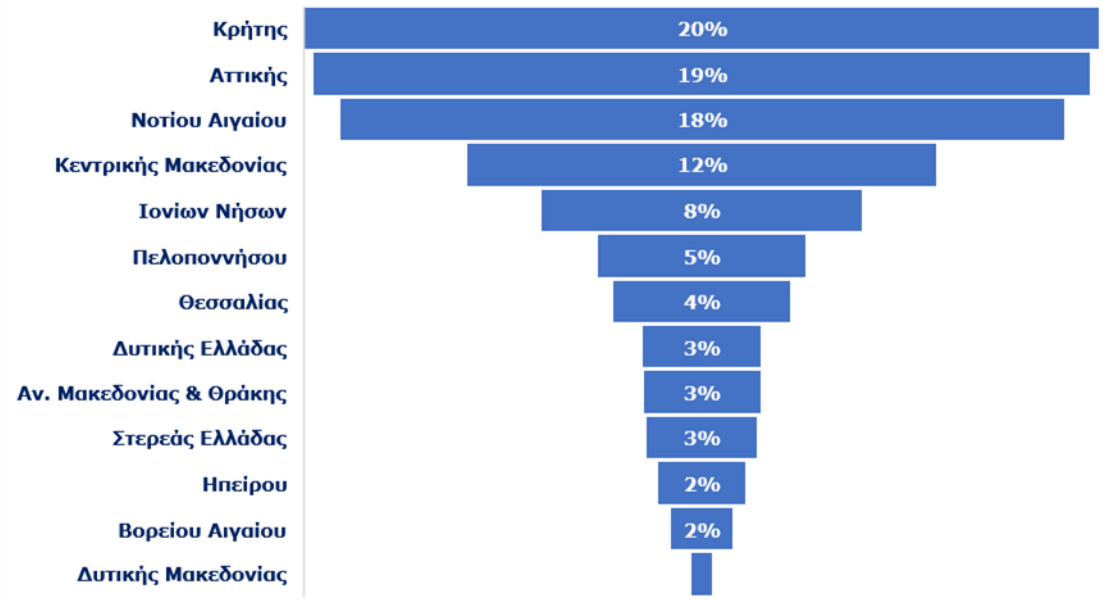

Επίσης, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι οι αφίξεις αλλοδαπών σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα αυξήθηκαν σε υψηλότερο βαθμό (+53%, από 10,5 εκατ. το 2013 σε 16,0 εκατ. το 2018) σε σύγκριση με τους ημεδαπούς (+7%, από 5,5 εκατ. το 2013 σε 5,9 εκατ. το 2018). Τέλος, το μερίδιο των αλλοδαπών ως προς το σύνολο των αφίξεων την περίοδο 2013 – 2018 αυξάνεται (από 66% το 2013 σε 73% το 2018) ενώ αντίθετα των ημεδαπών μειώνεται (από 34% το 2013 σε 27% το 2018).

5.4.2 Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αντιπροσώπευε το 2018 μόλις το 1% των συνολικών αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα, σημειώνοντας μείωση κατά -7% σε σύγκριση με το 2013 (από 132 χιλ. το 2013 σε 123 χιλ. το 2018). Οι αφίξεις αλλοδαπών σε ξενοδοχεία της Περιφέρειας σημείωσαν μείωση κατά -14% (από 23 χιλ. το 2013 σε 20 χιλ. το 2018) ενώ των ημεδαπών μείωση κατά -5% (από 109 χιλ. το 2013 σε 103 χιλ. το 2018). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή με τις Ενότητες Γρεβενών (+460%, από 975 αφίξεις το 2013 σε 5 χιλ. το 2018) και Κοζάνης (+14%, από 37 χιλ. το 2013 σε 43 χιλ. το 2018) να καταγράφουν αύξηση και τις Ενότητες Καστοριάς (-6%, από 62 χιλ. το 2013 σε 59 χιλ. το 2018) και Φλωρίνης (-48%, από 31 χιλ. το 2013 σε 16 χιλ. το 2018) μείωση. Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι οι ημεδαποί κατέχουν το υψηλότερο μερίδιο στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (από 82% το 2013 σε 84% το 2018) και οι αλλοδαποί το χαμηλότερο (από 18% το 2013 σε 16% το 2018).

Πίνακας 55: Αφίξεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2013 - 2018

Ενότητα		2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Καστοριάς	Αλλοδαποί	16.777	12.501	10.555	10.579	13.021	13.848	-17%
	Ημεδαποί	45.654	51.379	51.577	50.374	48.350	44.958	-2%
Κοζάνης	Αλλοδαποί	3.738	3.303	3.101	2.472	3.053	3.995	7%
	Ημεδαποί	33.653	36.468	38.096	37.747	41.979	38.667	15%
Φλωρίνης	Αλλοδαποί	2.754	2.455	2.478	1.360	1.625	1.516	-45%
	Ημεδαποί	28.714	19.733	13.420	13.772	16.358	14.864	-48%
Γρεβενών	Αλλοδαποί	4	42	177	99	937	614	15250%
	Ημεδαποί	971	1.111	3.531	2.363	6.418	4.848	399%
Σύνολο	**Αλλοδαποί**	**23.273**	**18.301**	**16.311**	**14.510**	**18.636**	**19.973**	**-14%**
	Ημεδαποί	**108.992**	**108.691**	**106.624**	**104.256**	**113.105**	**103.337**	**-5%**
Σύνολο Περιφέρειας		**132.265**	**126.992**	**122.935**	**118.766**	**131.741**	**123.310**	**-7%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή, η Ενότητα Καστοριάς (48%) καταγράφει το υψηλότερο μερίδιο αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα και ακολουθούν οι Ενότητες Κοζάνης (35%), Φλώρινας (13%) και Γρεβενών (4%).

Διάγραμμα 66: Ποσοστιαία κατανομή των αφίξεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

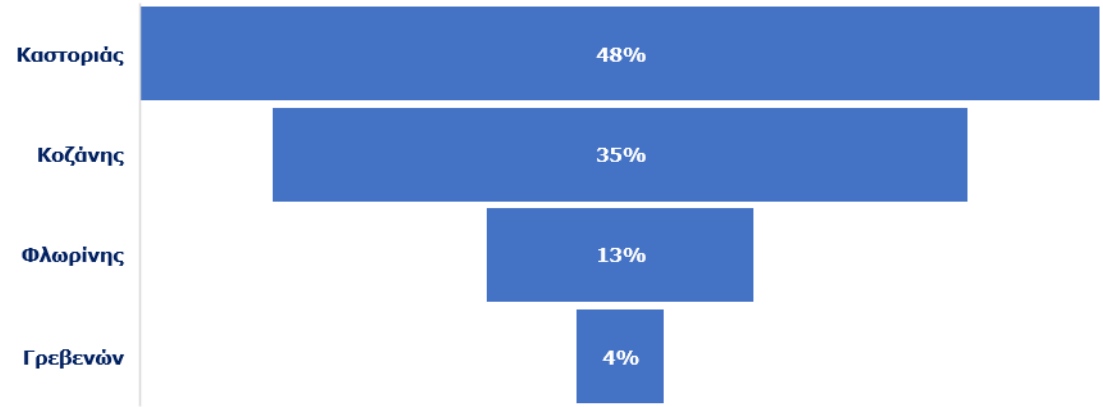

5.4.3 Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια

Οι διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα (αλλοδαπών και ημεδαπών) την περίοδο 2013 – 2018 κατέγραψαν αύξηση κατά +28% (από 70 εκατ. το 2013 σε 90 εκατ. το 2018). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες κατέγραψαν αύξηση, με εξαίρεση την Δυτική Μακεδονία (-7%, από 317 χιλ. το 2013 σε 293 χιλ. το 2018). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Κρήτης (+25%, από 20,1 εκατ. το 2013 σε 25,1 εκατ. το 2018), Νοτίου Αιγαίου (+30%, από 17,3 εκατ. το 2013 σε 22,4 εκατ. το 2018), Ιονίων Νήσων (+32%, από 7,7 εκατ. το 2013 σε 10,2 εκατ. το 2018), Αττικής (+41%, από 6,4 εκατ. το 2013 σε 9,1 εκατ. το 2018), Κεντρικής Μακεδονίας (+19%, από 7,5 εκατ. το 2013 σε 8,9 εκατ. το 2018), Πελοποννήσου (+40%, από 2,2 εκατ. το 2013 σε 3,1 εκατ. το 2018), Θεσσαλίας (+23%, από 1,8 εκατ. το 2013 σε 2,2 εκατ. το 2018), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+15%, από 1,7 εκατ. το 2013 σε 2,0 εκατ. το 2018), Δυτικής Ελλάδας (+27%, από 1,5 εκατ. το 2013 σε 1,9 εκατ. το 2018), Βορείου Αιγαίου (+23%, από 1,5 εκατ. το 2013 σε 1,8 εκατ. το 2018), Στερεάς Ελλάδας (+46%, από 1,2 εκατ. το 2013 σε 1,7 εκατ. το 2018) και Ηπείρου (+37%, από 849 χιλ. το 2013 σε 1,2 εκατ. το 2018).

Πίνακας 56: Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 - 2018

Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Κρήτης	20.101.304	20.593.775	21.094.955	22.807.734	24.473.913	25.083.261	25%
Νοτίου Αιγαίου	17.319.632	17.848.265	18.807.465	18.833.749	21.310.044	22.439.895	30%
Ιονίων Νήσων	7.723.344	7.932.618	8.394.831	9.134.553	9.885.033	10.231.098	32%
Αττικής	6.432.242	7.824.796	7.994.126	8.003.823	8.833.584	9.098.555	41%
Κεντρικής Μακεδονίας	7.475.156	7.925.296	8.194.395	8.367.559	9.086.001	8.886.343	19%
Πελοποννήσου	2.213.720	2.425.776	2.479.313	2.804.252	3.091.937	3.106.093	40%
Θεσσαλίας	1.808.605	1.953.060	1.980.296	2.062.744	2.209.719	2.223.430	23%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	1.695.632	1.681.590	1.798.036	1.770.206	1.973.242	1.953.831	15%
Δυτικής Ελλάδας	1.457.381	1.580.920	1.740.236	1.807.778	1.902.912	1.857.922	27%
Βορείου Αιγαίου	1.492.523	1.653.055	1.764.524	1.530.785	1.750.671	1.837.209	23%
Στερεάς Ελλάδας	1.180.302	1.292.221	1.342.734	1.535.314	1.717.667	1.728.160	46%
Ηπείρου	848.809	937.854	892.226	956.624	1.099.202	1.166.169	37%
Δυτικής Μακεδονίας	**316.904**	**302.976**	**288.976**	**269.903**	**294.448**	**293.251**	**-7%**
Ελλάδα	**70.065.554**	**73.952.202**	**76.772.113**	**79.885.024**	**87.628.373**	**89.905.217**	**28%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή, παρατηρούμε ότι ο μεγαλύτερος όγκος διανυκτερεύσεων καταγράφεται στα ξενοδοχειακά καταλύματα των Περιφερειών της Κρήτης (28%), του Νοτίου Αιγαίου (25%), των Ιονίων Νήσων (11%), της Κεντρικής Μακεδονίας (10%) και της Αττικής (10%). Δηλαδή οι 5 αυτές Περιφέρειες αντιπροσωπεύουν για το 2018 το 84% των συνολικών διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα της χώρας.

Διάγραμμα 67: Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2018

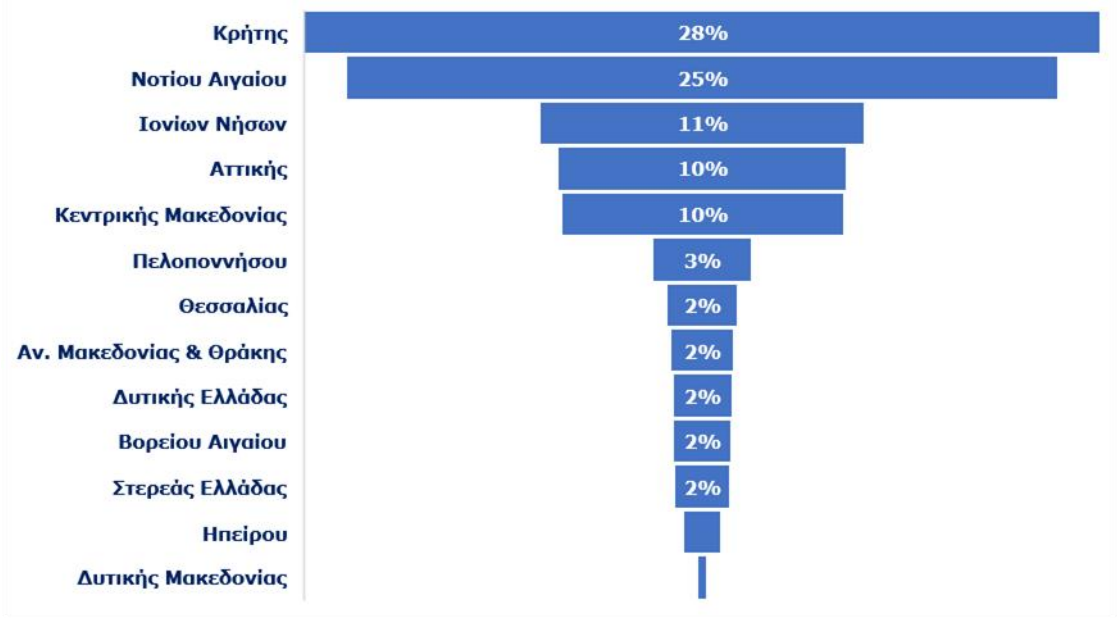

Επιπροσθέτως, οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Ελλάδα αυξήθηκαν σε υψηλότερο βαθμό (+29%, από 57,1 εκατ. το 2013 σε 76,5 εκατ. το 2018) σε σύγκριση με τους ημεδαπούς (+9%, από 13,0 εκατ. το 2013 σε 13,4 εκατ. το 2018). Τέλος, θα πρέπει να αναφέρουμε ότι το μερίδιο των αλλοδαπών την περίοδο 2013-2018 αυξάνεται (από 81% το 2013 σε 85% το 2018) σε αντίθεση με τους ημεδαπούς που σημειώνει μείωση (από 19% το 2013 σε 15% το 2018).

5.4.4 Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αντιπροσώπευε το 2018 μόλις το 0,3% των συνολικών διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα (αλλοδαποί και ημεδαποί), σημειώνοντας μείωση κατά -7% σε σύγκριση με το 2013 (από 317 χιλ. το 2013 σε 293 χιλ. το 2018). Οι διανυκτερεύσεις αλλοδαπών σε ξενοδοχεία της Περιφέρειας σημείωσαν αύξηση κατά +34% (από 45 χιλ. το 2013 σε 61 χιλ. το 2018) ενώ των ημεδαπών μείωση κατά -14% (από 272 χιλ. το 2013 σε 232 χιλ. το 2018). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή με τις Ενότητες Γρεβενών (+307%, από 2 χιλ. το 2013 σε 9 χιλ. το 2018) και Καστοριάς (+27%, από 118 χιλ. το 2013 σε 150 χιλ. το 2018) να καταγράφουν αύξηση και τις Ενότητες Κοζάνης (-20%, από 133 χιλ. το 2013 σε 107 χιλ. το 2018) και Φλώρινας (-57%, από 64 χιλ. το 2013 σε 27 χιλ. το 2018) μείωση. Η πλειοψηφία των διανυκτερεύσεων προέρχεται από ημεδαπούς τουρίστες με πτωτική όμως τάση (από 86% το 2013 σε 79% το 2018) ενώ οι αλλοδαποί εμφανίζουν αύξηση (από 14% το 2013 σε 21% το 2018).

Πίνακας 57: Διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2013 – 2018

Ενότητα		2013	2014	2015	2016	2017	2018	%Δ 2013 - 2018
Καστοριάς	Αλλοδαποί	29.662	22.930	19.686	20.639	28.372	42.143	42%
	Ημεδαποί	88.218	99.856	98.378	97.463	97.871	107.685	22%
Κοζάνης	Αλλοδαποί	9.298	10.017	9.584	8.732	8.914	14.855	60%
	Ημεδαποί	123.834	124.755	120.298	111.628	105.300	92.312	-25%
Φλωρίνης	Αλλοδαποί	6.440	5.542	5.264	2.971	3.678	3.111	-52%
	Ημεδαποί	57.298	37.643	28.413	24.067	28.740	24.373	-57%
Γρεβενών	Αλλοδαποί	4	70	296	160	9.981	837	20825%
	Ημεδαποί	2.150	2.163	7.057	4.243	11.592	7.935	269%
Σύνολο	**Αλλοδαποί**	**45.404**	**38.559**	**34.830**	**32.502**	**50.945**	**60.946**	**34%**
	Ημεδαποί	**271.500**	**264.417**	**254.146**	**237.401**	**243.503**	**232.305**	**-14%**
Σύνολο Περιφέρειας		**316.904**	**302.976**	**288.976**	**269.903**	**294.448**	**293.251**	**-7%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Αναφορικά με την ποσοστιαία κατανομή, η Ενότητα Καστοριάς το 2018 αντιπροσώπευε το 51% των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα της Περιφέρειας με τις Ενότητες Κοζάνης (37%), Φλώρινας (9%) και Γρεβενών (3%) να ακολουθούν.

Διάγραμμα 68: Ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων σε ξενοδοχειακά καταλύματα στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2018

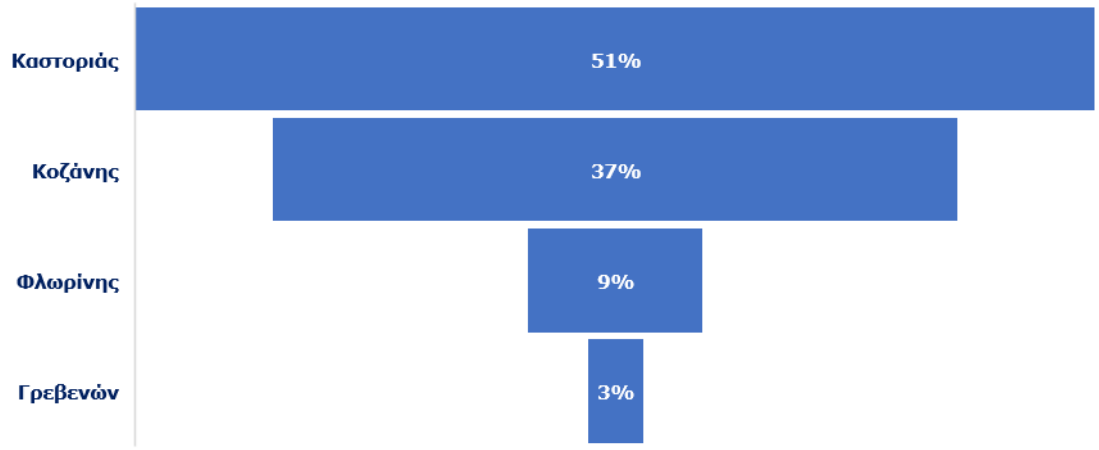

5.4.5 Πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Ελλάδας ανά Περιφέρεια

Η πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Ελλάδας την περίοδο 2013 – 2018 σημείωσε βελτίωση (από 45% το 2013 σε 53% το 2018). Επιμέρους, όλες οι Περιφέρειες εμφάνισαν βελτίωση των πληροτήτων τους, με εξαίρεση την Δυτική Μακεδονία (από 19% το 2013 σε 18% το 2018). Ενδεικτικά οι υπόλοιπες Περιφέρειες: Κρήτης (από 61% το 2013 σε 65% το 2018), Ιονίων Νήσων (από 58% το 2013 σε 63% το 2018), Νοτίου Αιγαίου (από 54% το 2013 σε 62% το 2018), Αττικής (από 37% το 2013 σε 51% το 2018), Κεντρικής Μακεδονίας (από 43% το 2013 σε 47% το 2018), Βορείου Αιγαίου (από 33% το 2013 σε 38% το 2018), Αν. Μακεδονίας & Θράκης (από 28% το 2013 σε 36% το 2018), Δυτικής Ελλάδας (από 29% το 2013 σε 36% το 2018), Πελοποννήσου (από 25% το 2013 σε 34% το 2018), Θεσσαλίας (από 29% το 2013 σε 32% το 2018), Ηπείρου (από 26% το 2013 σε 32% το 2018) και Στερεάς Ελλάδας (από 21% το 2013 σε 30% το 2018).

Πίνακας 58: Πληρότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2013 – 2018

Περιφέρεια	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Κρήτης	61%	62%	62%	65%	67%	65%
Ιονίων Νήσων	58%	54%	60%	62%	64%	63%
Νοτίου Αιγαίου	54%	55%	59%	58%	62%	62%
Αττικής	37%	45%	47%	47%	51%	51%
Κεντρικής Μακεδονίας	43%	44%	46%	46%	49%	47%
Βορείου Αιγαίου	33%	36%	39%	33%	37%	38%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	28%	34%	36%	36%	37%	36%
Δυτικής Ελλάδας	29%	32%	34%	35%	36%	36%
Πελοποννήσου	25%	27%	27%	31%	32%	34%
Θεσσαλίας	29%	30%	30%	30%	32%	32%
Ηπείρου	26%	27%	26%	28%	31%	32%
Στερεάς Ελλάδας	21%	22%	23%	26%	28%	30%
Δυτικής Μακεδονίας	**19%**	**18%**	**17%**	**16%**	**17%**	**18%**
Ελλάδα	**45%**	**47%**	**49%**	**50%**	**53%**	**53%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.4.6 Πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα

Η πληρότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας την περίοδο 2013 – 2018 σημείωσε επιδείνωση (από 19% το 2013 σε 18% το 2018). Επιμέρους, η εικόνα είναι μικτή με τις Ενότητες Καστοριάς (από 22% το 2013 σε 26% το 2018) και Γρεβενών (από 1% το 2013 σε 3% το 2018) να καταγράφουν βελτίωση και τις Ενότητες Κοζάνης (από 27% το 2013 σε 22% το 2018) και Φλώρινας (από 18% το 2013 σε 9% το 2018) επιδείνωση.

Πίνακας 59: Πληρότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα, 2013 – 2018

Ενότητα	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Καστοριάς	22%	23%	20%	20%	22%	26%
Κοζάνης	27%	28%	27%	25%	24%	22%
Φλώρινας	18%	12%	11%	9%	11%	9%
Γρεβενών	1%	1%	2%	1%	6%	3%
Δυτική Μακεδονία	**19%**	**18%**	**17%**	**16%**	**17%**	**18%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

5.5 ΑΦΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΣΥΝΤΟΜΗΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ, 2014 - 2018

Η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) διενεργεί και την Έρευνα συλλογικών καταλυμάτων σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια). Η έρευνα διενεργείται σύμφωνα με τον κανονισμό 692/2011 της Ε.Ε. Τα στοιχεία για τις αφίξεις και τις διανυκτερεύσεις πελατών (αλλοδαπών και ημεδαπών) στα καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) της χώρας συγκεντρώνονται από δειγματοληπτική έρευνα που πραγματοποιείται στα καταλύματα αυτά.

5.5.1 Αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής

Οι αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) την περίοδο 2014 – 2018 κατέγραψαν αύξηση κατά +66% (από 3,9 εκατ. το 2014 σε 6,4 εκατ. το 2018). Επιμέρους, οι αφίξεις αλλοδαπών σημείωσαν αύξηση κατά +93% (από 2,4 εκατ. το 2014 σε 4,6 εκατ. το 2018) και των ημεδαπών κατά +21% (από 1,5 εκατ. το 2014 σε 1,8 εκατ. το 2018).

Πίνακας 60: Αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2014 – 2018

Αφίξεις ημεδαπών και αλλοδαπών σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) ανά Περιφέρεια, 2014 - 2018							
Περιφέρεια		**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**%Δ 2014 - 2018**
Νοτίου Αιγαίου	Αλλοδαποί	489.584	661.824	849.037	958.922	1.174.469	140%
	Ημεδαποί	490.049	619.438	614.334	645.398	600.337	23%
Κρήτης	Αλλοδαποί	249.676	451.882	833.730	870.496	997.446	299%
	Ημεδαποί	32.859	65.441	104.461	84.949	82.971	153%
Κεντρικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	674.078	776.609	733.308	779.357	862.282	28%
	Ημεδαποί	188.875	190.932	163.522	147.287	126.681	-33%
Ιονίων Νήσων	Αλλοδαποί	471.521	511.469	537.215	557.225	631.297	34%
	Ημεδαποί	68.587	64.865	49.903	49.974	43.433	-37%
Πελοποννήσου	Αλλοδαποί	92.608	101.632	151.152	146.004	177.086	91%
	Ημεδαποί	147.039	167.093	290.527	215.682	199.958	36%
Θεσσαλίας	Αλλοδαποί	102.878	139.929	117.935	134.574	164.959	60%
	Ημεδαποί	117.661	131.300	155.392	162.333	152.087	29%
Ηπείρου	Αλλοδαποί	109.370	108.455	125.676	166.512	209.125	91%
	Ημεδαποί	105.127	95.278	102.087	110.993	115.161	10%
Αττικής	Αλλοδαποί	63.112	79.702	112.451	98.785	115.291	83%
	Ημεδαποί	119.557	124.409	152.355	175.445	165.597	39%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	Αλλοδαποί	63.031	92.560	133.138	151.823	153.055	143%
	Ημεδαποί	31.710	38.415	49.675	44.168	39.998	26%
Στερεάς Ελλάδας	Αλλοδαποί	1.981	1.487	21.304	26.241	34.785	1656%
	Ημεδαποί	100.863	109.115	134.313	142.342	126.117	25%
Βορείου Αιγαίου	Αλλοδαποί	74.287	94.581	85.213	93.021	95.581	29%
	Ημεδαποί	5.471	6.321	59.733	49.911	50.038	815%
Δυτικής Ελλάδας	Αλλοδαποί	11.237	11.760	13.594	17.086	21.346	90%
	Ημεδαποί	36.251	31.494	45.964	53.157	49.585	37%
Δυτικής Μακεδονίας	**Αλλοδαποί**	**2.111**	**2.843**	**2.138**	**2.992**	**3.229**	**53%**
	Ημεδαποί	**15.398**	**15.518**	**19.552**	**21.696**	**18.445**	**20%**
Σύνολο Χώρας	**Αλλοδαποί**	**2.405.474**	**3.034.733**	**3.715.891**	**4.003.038**	**4.639.951**	**93%**
	Ημεδαποί	**1.459.447**	**1.659.619**	**1.941.818**	**1.903.335**	**1.770.408**	**21%**
		3.864.921	**4.694.352**	**5.657.709**	**5.906.373**	**6.410.359**	**66%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σε Περιφερειακό επίπεδο, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση στις αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής την περίοδο 2014 – 2018, με τις υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτες διαφορές να σημειώνονται στις Περιφέρειες της Κρήτης (+282% ή +798 χιλ., από 283 χιλ. το 2014 σε 1.080 χιλ. το 2018) και Νοτίου Αιγαίου (+81% ή +795 χιλ., από 980 χιλ. το 2014 σε 1.775 χιλ. το 2018). Οι δύο αυτές Περιφέρειες μαζί με τις επίσης τουριστικές Περιφέρειες της Κεντρικής Μακεδονίας (+15% ή +126 χιλ., από 863 χιλ. το 2014 σε 989 χιλ. το 2018) και των Ιονίων Νήσων (+25% ή +135 χιλ., από 540 χιλ. το 2014 σε 675 χιλ. το 2018) αντιπροσώπευαν για το 2018 το 70% των συνολικών αφίξεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

Τέλος, οι αφίξεις αλλοδαπών φαίνονται ότι αυξάνουν το μερίδιο τους την περίοδο 2014 – 2018 (από 62% το 2014 σε 72%) σε αντίθεση με τους ημεδαπούς που καταγράφουν μείωση του μεριδίου τους (από 38% το 2014 σε 28% το 2018). Η μείωση του μεριδίου των ημεδαπών οφείλεται στον μικρότερο ρυθμό αύξησης τους και όχι στην μείωση των ημεδαπών αφίξεων.

Διάγραμμα 70: Εξέλιξη των αφίξεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2014 και 2018

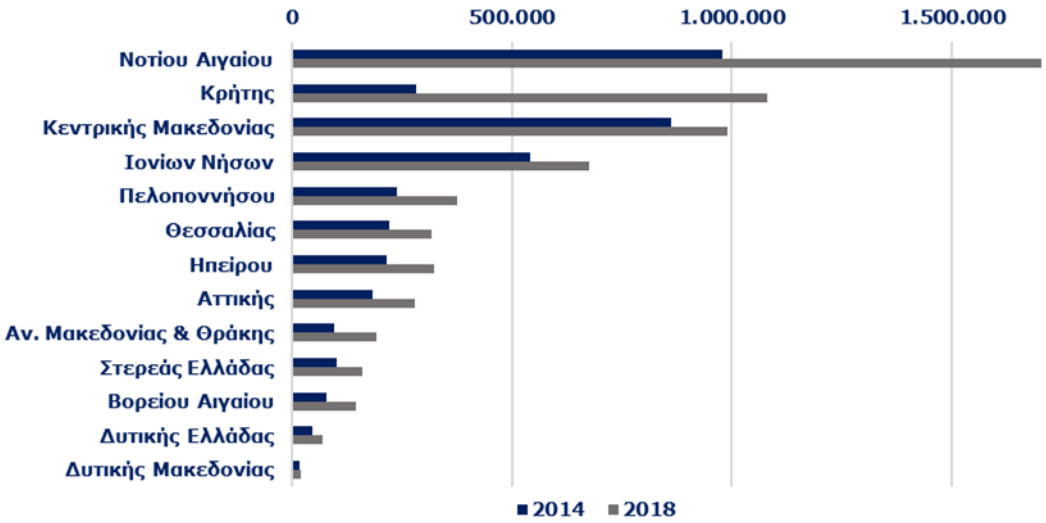

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας την περίοδο 2014 – 2018, κατέγραψε αύξηση στις αφίξεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής κατά +24% (από 18 χιλ. το 2014 σε 22 χιλ. το 2018). Επιμέρους, οι αλλοδαποί εμφάνισαν αύξηση κατά +53% (από 2 χιλ. το 2014 σε 3 χιλ. το 2018) και οι ημεδαποί αύξηση κατά +20% (από 15 χιλ. το 2014 σε 18 χιλ. το 2018). Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας το 2018 αντιπροσώπευε το 0,3% των συνολικών αφίξεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

5.5.2 Διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής

Οι διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) την περίοδο 2014 – 2018 κατέγραψαν αύξηση κατά +57% (από 20,1 εκατ. το 2014 σε 31,5 εκατ. το 2018). Επιμέρους, οι αφίξεις αλλοδαπών σημείωσαν αύξηση κατά +73% (από 14,5 εκατ. το 2014 σε 25,2 εκατ. το 2018) και των ημεδαπών κατά +14% (από 5,6 εκατ. το 2014 σε 6,4 εκατ. το 2018).

Πίνακας 61: Διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2014 – 2018

Διανυκτερεύσεις ημεδαπών και αλλοδαπών σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) ανά Περιφέρεια, 2014 - 2018							
Περιφέρεια		**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**%Δ 2014 - 2018**
Νοτίου Αιγαίου	Αλλοδαποί	2.090.100	2.851.139	4.361.076	4.762.368	5.670.704	171%
	Ημεδαποί	1.967.103	2.949.992	2.714.558	2.696.700	2.513.071	28%
Κρήτης	Αλλοδαποί	1.486.787	2.956.125	4.610.092	4.892.542	5.264.633	254%
	Ημεδαποί	121.699	220.222	497.530	391.537	355.889	192%
Κεντρικής Μακεδονίας	Αλλοδαποί	4.894.872	5.234.343	4.341.666	4.545.408	4.715.306	-4%
	Ημεδαποί	852.027	824.851	624.097	559.092	455.847	-46%
Ιονίων Νήσων	Αλλοδαποί	3.324.918	3.417.034	4.184.767	4.369.939	4.825.807	45%
	Ημεδαποί	472.481	411.606	333.670	347.807	282.842	-40%
Θεσσαλίας	Αλλοδαποί	552.472	731.251	666.830	722.911	829.258	50%
	Ημεδαποί	381.497	464.025	513.813	574.178	509.998	34%
Ηπείρου	Αλλοδαποί	605.339	608.667	736.144	923.796	1.147.878	90%
	Ημεδαποί	300.978	256.681	322.440	335.926	338.054	12%
Πελοποννήσου	Αλλοδαποί	381.593	397.501	469.905	487.642	551.422	45%
	Ημεδαποί	517.357	577.764	750.735	565.296	508.362	-2%
Αν. Μακεδονίας & Θράκης	Αλλοδαποί	316.156	458.064	770.427	844.303	863.817	173%
	Ημεδαποί	96.396	90.667	210.119	183.141	157.310	63%
Βορείου Αιγαίου	Αλλοδαποί	570.957	674.740	526.768	586.352	631.470	11%
	Ημεδαποί	36.017	36.524	334.904	272.120	258.301	617%
Αττικής	Αλλοδαποί	251.487	290.077	304.826	300.482	345.224	37%
	Ημεδαποί	312.308	312.834	382.309	429.258	389.845	25%
Στερεάς Ελλάδας	Αλλοδαποί	6.700	4.651	157.389	189.064	230.890	3346%
	Ημεδαποί	259.804	285.950	437.221	444.756	392.097	51%
Δυτικής Ελλάδας	Αλλοδαποί	50.899	54.848	50.471	58.426	71.199	40%
	Ημεδαποί	214.750	140.380	164.803	187.524	162.135	-25%
Δυτικής Μακεδονίας	**Αλλοδαποί**	**4.607**	**6.022**	**4.718**	**5.918**	**6.297**	**37%**
	Ημεδαποί	**32.320**	**42.364**	**45.427**	**47.306**	**40.085**	**24%**
Σύνολο Χώρας	**Αλλοδαποί**	**14.536.887**	**17.684.462**	**21.185.079**	**22.689.151**	**25.153.905**	**73%**
	Ημεδαποί	**5.564.737**	**6.613.860**	**7.331.626**	**7.034.641**	**6.363.836**	**14%**
		20.101.624	**24.298.322**	**28.516.705**	**29.723.792**	**31.517.741**	**57%**

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σε Περιφερειακό επίπεδο, όλες οι Περιφέρειες σημείωσαν αύξηση στις διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής την περίοδο 2014 – 2018, με εξαίρεση τις Περιφέρειες της Κεντρικής Μακεδονίας (-10%, από 5,7 εκατ. το 2014 σε 5,2 εκατ. το 2018) και της Δυτικής Ελλάδας (-12%, από 266 χιλ. το 2014 σε 233 χιλ. το 2018). Οι υψηλότερες αυξήσεις σε απόλυτες διαφορές καταγράφηκαν στις Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου (+102% ή 4,1 εκατ., από 4,1 εκατ. το 2014 σε 8,2 εκατ. το 2018), της Κρήτης (+249% ή +4,0 εκατ., από 1,6 εκατ. το 2014 σε 5,6

εκατ. το 2018), των Ιονίων Νήσων (+35% ή +1,3 εκατ., από 3,8 εκατ. το 2014 σε 5,1 εκατ. το 2018) και της Αν. Μακεδονίας & Θράκης (+148% ή 609 χιλ., από 413 χιλ. το 2014 σε 1,0 εκατ. το 2018). Οι Περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου, της Κρήτης, της Κεντρικής Μακεδονίας και των Ιονίων Νήσων το 2018 αντιπροσώπευαν το 76% των συνολικών διανυκτερεύσεων που καταγράφηκαν σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

Η πλειοψηφία των διανυκτερεύσεων έγινε από αλλοδαπούς με αυξητική τάση την περίοδο 2014 – 2018 (από 72% το 2014 σε 80% το 2018) ενώ αντίθετα το μερίδιο των ημεδαπών μειώθηκε (από 28% το 2014 σε 20% το 2018).

Διάγραμμα 71: Εξέλιξη των διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής (ενοικιαζόμενα δωμάτια) στην Ελλάδα ανά Περιφέρεια, 2014 και 2018

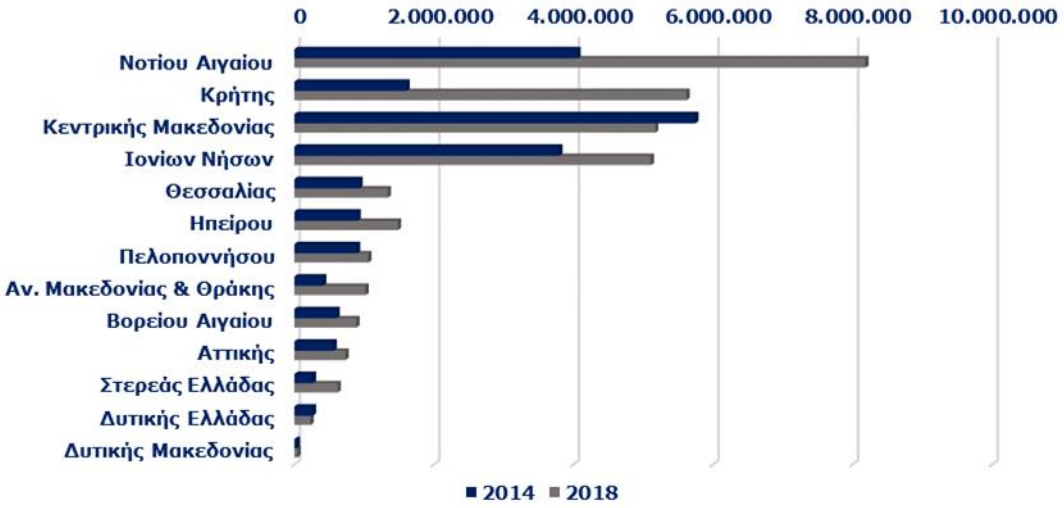

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας την περίοδο 2014 – 2018, κατέγραψε αύξηση στις διανυκτερεύσεις σε καταλύματα σύντομης διαμονής κατά +26% ή +9 χιλ. (από 37 χιλ. το 2014 σε 46 χιλ. το 2018). Επιμέρους, οι διανυκτερεύσεις από αλλοδαπούς εμφάνισαν αύξηση κατά +37% ή +2 χιλ. (από 5 χιλ. το 2014 σε 6 χιλ. το 2018) και από ημεδαπούς αύξηση κατά +24% ή +8 χιλ. (από 32 χιλ. το 2014 σε 40 χιλ. το 2018). Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας το 2018 αντιπροσώπευε μόλις το 0,1% των συνολικών διανυκτερεύσεων σε καταλύματα σύντομης διαμονής.

5.6 ΤΙΜΕΣ ΔΩΜΑΤΙΩΝ, 2017 - 2018

Σε αυτή την Ενότητα, αποτυπώνονται οι τιμές των ξενοδοχειακών δωματίων ανά κατηγορία αστεριού και ανά Περιφέρεια. Τα στοιχεία προέρχονται από την trivago και ως εκ τούτου αφορούν μάλλον στην αγορά μεμονωμένων ταξιδιωτών. Παρ' όλα αυτά δίνουν σημαντικές πληροφορίες για την τάση στους επιμέρους προορισμούς. Για την καλύτερη ερμηνεία των στοιχείων, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη, ότι προκύπτουν από διοικητικά στοιχεία από το αρχείο της trivago, χωρίς στατιστική επεξεργασία για αναγωγή στο σύνολο. Συνεπώς υπόκεινται στους ακόλουθους περιορισμούς:

- Οι τιμές των ξενοδοχείων βασίζεται σε clickouts[7],
- Ο μήνας αφορά στον μήνα άφιξης στο ξενοδοχείο και όχι στον μήνα κράτησης.
- Οι τιμές των ξενοδοχείων αποτελούν σταθμισμένους μέσους όρους των τιμών. Η στάθμιση γίνεται με βάση τον αριθμό clickouts.

5.6.1 Τιμές ξενοδοχειακών δωματίων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Οι τιμές των δωματίων ανά κατηγορία αστεριού τα έτη 2017 – 2018 στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας σημειώνουν διακυμάνσεις ανά μήνα. Επίσης, σε αντίθεση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες οι τιμές των δωματίων ανά κατηγορία αστεριού δεν σημειώνουν σημαντικές αποκλίσεις ανά μήνα. Συγκεκριμένα στα 5* δωμάτια, όλοι οι μήνες σημειώνουν θετικό πρόσημο με εξαίρεση τους μήνες Φεβρουάριο (-1%, από € 111 το 2017 σε € 109 το 2018), Ιούνιο (-4%, από € 96 το 2017 σε € 92 το 2018) και Ιούλιο (-13%, από € 108 το 2017 σε € 94 το 2018). Οι μεγαλύτερες ποσοστιαίες αυξήσεις καταγράφηκαν τους μήνες Οκτώβριο (+21%, από € 91 το 2017 σε € 110 το 2018) και Δεκέμβριο (+13%, από € 92 το 2017 σε € 104 το 2018).

Αναφορικά με τα 4* δωμάτια η εικόνα είναι επίσης θετική, με εξαίρεση τους μήνες Οκτώβριο (-5%, από € 77 το 2017 σε € 73 το 2018), Νοέμβριο (-4%, από € 71 το 2017 σε € 68 το 2018) και Δεκέμβριο (-16%, από € 108 το 2017 σε € 90 το 2018). Οι υψηλότερες ποσοστιαίες αυξήσεις καταγράφηκαν τους μήνες Αύγουστο (+14%,

[7] Το clickout γίνεται όταν ο επισκέπτης μεταβεί από το site της trivago κάνοντας «κλικ» σε ένα συνεργαζόμενο online travel agent.

από € 76 το 2017 σε € 87 το 2018), Ιούλιο (+13%, από € 71 το 2017 σε € 80 το 2018) και Μάιο (+13%, από € 69 το 2017 σε € 78 το 2018).

Στα 3* δωμάτια η εικόνα είναι μικτή, με τους μήνες Μάρτιο (+6%, από € 61 το 2017 σε € 65 το 2018), Απρίλιο (+2%, από € 66 το 2017 σε € 68 το 2018), Μάιο (+2%, από € 60 το 2017 σε € 61 το 2018), Ιούνιο (+0,4%, από € 58 το 2017 σε € 58 το 2018), Ιούλιο (+4%, από € 59 το 2017 σε € 61 το 2018), Σεπτέμβριο (+3%, από € 58 το 2017 σε € 59 το 2018) και Οκτώβριο (+3%, από € 62 το 2017 σε € 64 το 2018) να καταγράφουν αύξηση και τους μήνες Ιανουάριο (-8%, από € 83 το 2017 σε € 77 το 2018), Φεβρουάριο (-6%, από € 86 το 2017 σε € 81 το 2018), Αύγουστο (-2%, από € 62 το 2017 σε € 61 το 2018), Νοέμβριο (-4%, από € 63 το 2017 σε € 61 το 2018) και Δεκέμβριο (-3%, από € 82 το 2017 σε € 80 το 2018) μείωση.

Παρόμοια είναι η εικόνα και στα δωμάτια 1*-2*, με τους μήνες Μάιο (+13%, από € 43 το 2017 σε € 49 το 2018), Ιούλιο (+4%, από € 46 το 2017 σε € 48 το 2018), Αύγουστο (+5%, από € 46 το 2017 σε € 48 το 2018), Σεπτέμβριο (+1%, από € 45 το 2017 σε € 45 το 2018) και Δεκέμβριο (+1%, από € 55 το 2017 σε € 55 το 2018) να καταγράφουν αύξηση και τους μήνες Ιανουάριο (-8%, από € 54 το 2017 σε € 50 το 2018), Φεβρουάριο (-8%, από € 53 το 2017 σε € 48 το 2018), Μάρτιο (-2%, από € 48 το 2017 σε € 46 το 2018), Απρίλιο (-4%, από € 55 το 2017 σε € 52 το 2018), Ιούνιο (-0,3%, από € 45 το 2017 σε € 44 το 2018), Οκτώβριο (-1%, από € 48 το 2017 σε € 47 το 2018) και Νοέμβριο (-5%, από € 45 το 2017 σε € 43 το 2018) μείωση.

Πίνακας 62: Τιμές ξενοδοχειακών δωματίων ανά κατηγορία αστεριού στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2017 - 2018

Τιμές ξενοδοχειακών δωματίων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ανά κατηγορία αστεριού (σε €), 2017 - 2018												
	5*			4*			3*			1*-2*		
Μήνας	2017	2018	%Δ	2017	2018	%Δ	2017	2018	%Δ	2017	2018	%Δ
Ιανουάριος	81	83	2%	89	90	1%	83	77	-8%	54	50	-8%
Φεβρουάριος	111	109	-1%	85	91	8%	86	81	-6%	53	48	-8%
Μάρτιος	91	91	1%	72	77	6%	61	65	6%	48	46	-2%
Απρίλιος	96	98	2%	86	87	1%	66	68	2%	55	52	-4%
Μάιος	90	96	7%	69	78	13%	60	61	2%	43	49	13%
Ιούνιος	96	92	-4%	68	73	8%	58	58	0%	45	44	-0%
Ιούλιος	108	94	-13%	71	80	13%	59	61	4%	46	48	4%
Αύγουστος	84	92	10%	76	87	14%	62	61	-2%	46	48	5%
Σεπτέμβριος	89	89	1%	67	67	1%	58	59	3%	45	45	1%
Οκτώβριος	91	110	21%	77	73	-5%	62	64	3%	48	47	-1%
Νοέμβριος	86	89	3%	71	68	-4%	63	61	-4%	45	43	-5%
Δεκέμβριος	92	104	13%	108	90	-16%	82	80	-3%	55	55	1%

Πηγή: Trivago - Επεξεργασία INSETE Intelligence

6 ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ

6.1 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ, 2017

Η ανάλυση των οικονομικών δεικτών απόδοσης βασίζεται σε στοιχεία ισολογισμών 964 εταιρειών, για τις οποίες βρέθηκε ισολογισμός τόσο για το 2016 όσο και για το 2017, οι οποίες ταυτοποιήθηκαν με τα 1.037 ξενοδοχεία τα οποία τους ανήκουν και τα οποία διαθέτουν 76.694 δωμάτια στις κατηγορίες 2*, 3*, 4* και 5*. Με τον τρόπο αυτό κατέστη δυνατό να αναλυθούν όχι μόνο χρηματοοικονομικοί αλλά και λειτουργικοί δείκτες ανά κατηγορία και ανά προορισμό[8].

Το δείγμα αντιπροσωπεύει το 24% των μονάδων και το 31% των δωματίων των 5* ξενοδοχείων, το 19% των μονάδων και το 27% των δωματίων των 4* ξενοδοχείων, το 13% των μονάδων και το 18% των δωματίων των 3* ξενοδοχείων και το 5% των μονάδων και το 7% των δωματίων των 2* ξενοδοχείων.

Για τις Περιφέρειες Αν. Μακεδονίας & Θράκης, Βορείου Αιγαίου, Δυτικής Ελλάδας, Δυτικής Μακεδονίας, Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας δεν υπήρχε επαρκές δείγμα για την ανάλυση των ισολογισμών των ξενοδοχείων 5* που ευρίσκονται σε αυτές. Ομοίως δεν υπήρχε επαρκές δείγμα για τα Δωδεκάνησα για την ανάλυση των ισολογισμών των ξενοδοχείων 3*. Στις περιπτώσεις αυτές προβήκαμε μόνο σε εκτίμηση του Κύκλου Εργασιών τους, ενώ τα μεγέθη ΚΠΦΤΑ[9], ΚΠΦ[10], Καθαρά Πάγια, Ίδια Κεφάλαια και Μακροπρόθεσμα Δάνεια δεν εκτιμήθηκαν. Εκτιμούμε όμως ότι λόγω του μικρού αριθμού δωματίων στις εν λόγω Περιφέρειες, η παράλειψή τους δεν αλλοιώνει ουσιωδώς την εκτίμηση των συνολικών μεγεθών που προαναφέρθηκαν, ανά κατηγορία.

Τέλος, για την κατηγορία 2*, επαρκές δείγμα υπήρξε μόνο στις Περιφέρειες Αττικής, Αν. Μακεδονίας & Θράκης, Βορείου Αιγαίου, Ηπείρου, Κρήτης και Πελοποννήσου και για τον λόγο αυτό δεν παρουσιάζεται η συνολική εικόνα τους αλλά δίδονται στοιχεία για τα ξενοδοχεία 2* μόνο στις αντίστοιχες Περιφέρειες.

[8] Για αναλυτική μεθοδολογία βλ. σελ. 8 και 9 αντίστοιχης μελέτης με στοιχεία 2015.

[9] Κέρδη Προ Φόρων Τόκων και Αποσβέσεων.

[10] Κέρδη Προ Φόρων

6.1.1 Οικονομικοί δείκτες απόδοσης ξενοδοχείων στην Ελλάδα

Πίνακας 63: Βασικά χρηματοοικονομικά μεγέθη και δείκτες ξενοδοχείων στην Ελλάδα, 2017

Βασικά χρηματοοικονομικά μεγέθη και δείκτες ξενοδοχείων στην Ελλάδα, 2017			
Κατηγορία:	**5***	**4***	**3***
Δωμάτια	71.793	108.637	98.669
Κύκλος Εργασίων	2.685.099.440	2.042.949.980	985.003.718
ΚΠΦΤΑ	834.173.437	487.852.434	179.523.835
ως % του Κύκλου Εργασιών	31%	24%	18%
ΚΠΦ	391.508.971	169.432.932	46.501.118
ως % του Κύκλου Εργασιών	15%	8%	5%
Καθαρά Πάγια	1.861.049.568	946.985.697	361.035.520
Ίδια Κεφάλαια	5.383.932.426	3.486.976.034	2.006.049.481
Μακροπρόθεσμα Δάνεια	4.778.164.516	1.870.809.134	670.855.988
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/Ίδια Κεφάλαια	0,9	0,5	0,3
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/ΚΠΦΤΑ	5,7	3,8	3,7

Πηγή: ICAP, ΜΗΤΕ, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι:

- Ο κύκλος εργασιών των ξενοδοχείων 3*, 4* και 5* υπερβαίνει τα € 5,7 δισ. αθροιστικά ενώ τα συνολικά επενδεδυμένα Ίδια Κεφάλαια υπερβαίνουν τα € 10,8 δισ. και ο Μακροπρόθεσμος Δανεισμός τα € 7,3 δισ. Η αξία των Παγίων μετά τις Αποσβέσεις (Καθαρά Πάγια) ανέρχεται σε € 3,2 δισ. περίπου.
- Αν και τα ξενοδοχεία 5* έχουν μικρότερο συνολικό αριθμό δωματίων από τα ξενοδοχεία 3* και 4*, έχουν σημαντικά μεγαλύτερη οικονομική σημασία με όρους Κύκλου Εργασιών, Κερδοφορίας (ΚΠΦΤΑ και ΚΠΦ), Επενδεδυμένων Παγίων και Επενδεδυμένων Κεφαλαίων, τόσο Ιδίων όσο και Δανείων.
- Έχουν επίσης καλύτερους δείκτες κερδοφορίας τόσο σε επίπεδο ΚΠΦΤΑ όσο και σε επίπεδο ΚΠΦ. Συγκεκριμένα, οι δείκτες Κερδοφορίας (ΚΠΦΤΑ και ΚΠΦ) ως ποσοστό του Κύκλου Εργασιών των 5* ξενοδοχείων κρίνονται ως πολύ ικανοποιητικοί, των 4* ως ικανοποιητικοί ενώ των 3* ως μάλλον χαμηλοί.
- Τέλος, η χρηματοοικονομική επάρκεια (βάσει των δεικτών Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς Ίδια Κεφάλαια και Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς ΚΠΦΤΑ) κρίνεται ως υγιής για τις κατηγορίες 3* και 4* ενώ για την κατηγορία 5* αυτό ισχύει μόνο για τον πρώτο δείκτη (Μακροπρόθεσμων Δανείων προς Ίδια Κεφάλαια), ενώ ο δεύτερος δείκτης (Μακροπρόθεσμων Δανείων προς ΚΠΦΤΑ) κρίνεται ως μάλλον υψηλός.

Πίνακας 64: Βασικοί δείκτες ξενοδοχείων ανά δωμάτιο στην Ελλάδα, 2017

Βασικοί Δείκτες ξενοδοχείων ανά δωμάτιο στην Ελλάδα, 2017			
Κατηγορία:	**5***	**4***	**3***
Κύκλος Εργασιών/Δωμάτιο	37.401	18.805	9.983
Καθαρά Πάγια/Δωμάτιο	25.922	8.717	3.659
Ίδια Κεφάλαια/Δωμάτιο	74.992	32.097	20.331
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/Δωμάτιο	66.555	17.221	6.799

Πηγή: ICAP, ΜΗΤΕ, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σύμφωνα με τον πίνακα 63, προκύπτει ότι, ανά Δωμάτιο, τόσο ο Κύκλος Εργασιών όσο και τα Επενδεδυμένα Πάγια, τα Ίδια Κεφάλαια και τα Μακροπρόθεσμα Δάνεια είναι σημαντικά υψηλότερα όσο υψηλότερη είναι η κατηγορία του ξενοδοχείου.

Αξιοσημείωτο είναι επίσης ότι ενώ ο Κύκλος Εργασιών ανά Δωμάτιο στα ξενοδοχεία 5* είναι περίπου διπλάσιος από αυτόν των 4* (που με τη σειρά τους είναι διπλάσιος αυτού των 3*), τα Επενδεδυμένα Κεφάλαια και Πάγια ανά Δωμάτιο είναι υπερδιπλάσια στα ξενοδοχεία 5* σε σχέση με τα αντίστοιχα 4*. Δηλαδή η απόδοση, με όρους Κύκλου Εργασιών ανά Δωμάτιο σε σχέση με τα Επενδεδυμένα Κεφάλαια και Πάγια ανά Δωμάτιο στα ξενοδοχεία 5* υπολείπεται αυτής των ξενοδοχείων 4*. Η εικόνα αυτή συνάδει και με την εικόνα στους δείκτες χρηματοοικονομικής επάρκειας του Πίνακα 62.

6.1.2 Οικονομικοί δείκτες απόδοσης ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Η ανάλυση των οικονομικών δεικτών απόδοσης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας βασίζεται σε στοιχεία ισολογισμών 13 εταιρειών, για τις οποίες βρέθηκε ισολογισμός τόσο για το 2016 όσο και για το 2017, οι οποίες ταυτοποιήθηκαν με τα 14 ξενοδοχεία τα οποία τους ανήκουν και τα οποία διαθέτουν 431 δωμάτια στις κατηγορίες 4* και 3*.

Το δείγμα αντιπροσωπεύει το 35% των μονάδων και το 44% των δωματίων των 4* ξενοδοχείων και το 12% των μονάδων και το 16% των δωματίων των 3* ξενοδοχείων.

Πίνακας 65: Βασικά χρηματοοικονομικά μεγέθη και δείκτες ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2017

Βασικά χρηματοοικονομικά μεγέθη και δείκτες ξενοδοχείων στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2017			
Κατηγορία:	**5***	**4***	**3***
Δωμάτια	61	383	1.646
Κύκλος Εργασίων	934.741	2.532.325	9.494.791
ΚΠΦΤΑ	-	261.833	1.918.022
ως % του Κύκλου Εργασιών	-	10%	20%
ΚΠΦ	-	-1.606.715	-1.358.770
ως % του Κύκλου Εργασιών	-	-63%	-14%
Καθαρά Πάγια	-	0	0
Ίδια Κεφάλαια	-	2.632.931	38.187.263
Μακροπρόθεσμα Δάνεια	-	16.151.491	13.300.481
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/Ίδια Κεφάλαια	-	6,1	0,3
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/ΚΠΦΤΑ	-	61,7	6,9

Πηγή: ICAP, ΜΗΤΕ, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Από τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι:

- Ο κύκλος εργασιών των ξενοδοχείων 3*, 4* και 5* ανέρχεται σε € 13 εκατ. περίπου ενώ τα συνολικά Επενδεδυμένα Ίδια Κεφάλαια για τις κατηγορίες 4* και 3* υπερβαίνουν τα € 40 εκατ. και ο Μακροπρόθεσμος Δανεισμός τα € 29 εκατ. ενώ δεν καταγράφονται Πάγια μετά τις Αποσβέσεις (Καθαρά Πάγια) στις διαθέσιμες κατηγορίες.
- Τα ξενοδοχεία 3* έχουν σημαντικά μεγαλύτερο Κύκλο Εργασιών, Κερδοφορία (ΚΠΦΤΑ) και Ίδια Κεφάλαια ενώ τα 4* ξενοδοχεία εμφανίζουν υψηλότερα Μακροπρόθεσμα Δάνεια.

- Συγκεκριμένα, ο δείκτης ΚΠΦΤΑ ως ποσοστό του Κύκλου Εργασιών στα 4* και 3* ξενοδοχεία κρίνεται ως χαμηλός ενώ ο δείκτης ΚΠΦ ως ποσοστό του Κύκλου Εργασιών στις κατηγορίες 4* και 3* είναι αρνητικός.
- Τέλος, ο δείκτης Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς Ίδια Κεφάλαια στα 4* ξενοδοχεία κρίνεται ως υψηλός ενώ στα 3* ως υγιής ενώ ο δείκτης Μακροπρόθεσμα Δάνεια προς ΚΠΦΤΑ στα 4* κρίνεται ως πολύ υψηλός ενώ στα 3* ως υψηλός.

Πίνακας 66: Βασικοί δείκτες ξενοδοχείων ανά δωμάτιο στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2017

Βασικοί Δείκτες ξενοδοχείων ανά δωμάτιο στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 2017			
Κατηγορία:	**5***	**4***	**3***
Κύκλος Εργασιών/Δωμάτιο	15.324	6.612	5.768
Καθαρά Πάγια/Δωμάτιο	-	0	0
Ίδια Κεφάλαια/Δωμάτιο	-	6.874	23.200
Μακροπρόθεσμα Δάνεια/Δωμάτιο	-	42.171	8.080

Πηγή: ICAP, ΜΗΤΕ, ΞΕΕ - Επεξεργασία INSETE Intelligence

Σύμφωνα με τον Πίνακα 65, προκύπτει ότι, ανά Δωμάτιο, τα 4* ξενοδοχεία εμφανίζουν παρόμοιο Κύκλο Εργασιών με τα 3*, περίπου πέντε φορές υψηλότερα Μακροπρόθεσμα Δάνεια ενώ αντίθετα τα 3* εμφανίζουν περίπου τρεις φορές υψηλότερα Ίδια Κεφάλαια σε σύγκριση με τα 4*. Επίσης, στις κατηγορίες 4* και 3* τα Καθαρά Πάγια είναι μηδενικά.

Στους επιμέρους δείκτες για τις κατηγορίες 4* και 3* η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας σε σύγκριση με το σύνολο της Ελλάδας (βλ. Πίνακα 63) εμφανίζει:

- Χαμηλότερο Κύκλο Εργασιών ανά Δωμάτιο και στις δύο κατηγορίες ξενοδοχείων,
- Μηδενικά Καθαρά Πάγια ανά Δωμάτιο και στις δύο κατηγορίες ξενοδοχείων,
- Υψηλότερα Ίδια Κεφάλαια ανά Δωμάτιο στα 3* και χαμηλότερα στα 4* και
- Υψηλότερα Μακροπρόθεσμα Δάνεια ανά Δωμάτιο και στις δύο κατηγορίες ξενοδοχείων.

Η παρούσα μελέτη υλοποιήθηκε από το ΙΝΣΕΤΕ στο πλαίσιο της Πράξης:
«Δράσεις πρόγνωσης και παρακολούθησης μεταβολών του Τουριστικού Τομέα για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της διαρθρωτικής προσαρμογής του»
με κωδικό MIS 5003333, η οποία εντάσσεται στο **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία 2014-2020" και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)**

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΤΠΑ, ΤΣ & ΕΚΤ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΑνΕΚ

ΕΠΑνΕΚ 2014-2020
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ΕΣΠΑ 2014-2020
ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης